

”לא שתקתי.
ביררתי את כל
הפרטים, מי
בדיוק השתתף
בפריצה הזאת
לבית שלי, מי
בדיוק דפק עלי
ומי דקר אותי”

הרה"ג ר' עמרם בינעט
עם סיפור מדהים ומצמרר
על חוויה אישית מטלטלת

אספר מעשה שבדידי הווא עובדא, ושנתן לי 'א שאקל', נייעור חזק, וגרם לי להתעוררות תשובה גדולה. בימים הראשונים של המלחמה, רציתי ללמוד בבית המדרש, אבל המקום הקבוע שבו אני לומד היה סגור על מנעול ובריה, בגלל המצב והחשש הגדול

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א על המצב ועל האמונה והבטחון בבורא עולם

טבע האדם הוא לשכוח שיש בורא ומנהיג לעולם, וגם כשהשכל מבין שהמציאות מחייבת שיש בורא ומנהיג לבירה, בא היצר בתחבולות השונות ומנסה להשכיח זאת מאיתנו, ולגרום לאדם לחשוב שכל ההנהגה הטבעית של העולם היא יד המקרה חלילה, מבלי שיכיר בהשגחה פרטית המלווה אותנו על כל צעד ושעל.

הניסיון הזה מתגבר באופן מיוחד בתקופות שהמצב בארץ מתערער, ומתחילים לחשוב שאם היו עושין כך וכך, בוודאי הוא מונעים את האסון הזה, וגם עכשיו, כל מה שצריכים לעשות כדי להתגבר על האויב ולנצח אותו זה רק לתקוף מפה ומשם, מהאוויר או מהקרקע, ולהציב כוחות גדולים מהצד ההוא, ובוודאי ננצח, אבל אם לא נעשה כך חלילה וחלילה...

אבל כשהאדם עוצר לרגע ומתבונן במה שקורה סביבו, הוא מבין שכל זה הבל ורעות רוח, אנו רק עושים השתדלות, ומי שקובע מה יעלה בגורלנו זה רק מלך מלכי המלכים הקב"ה, הוא ולא אחר.

הכרתי יהודי יקר בשם רבי שלום אלתר מארק ז"ל

עם 'עילאה גבר' או 'תתאה גבר', היינו כשנשפך חלב קר על בשר חם האם אומרים שהבשר חימם את החלב וממילא התבשלו יחד ונאסרו בהנאה, או שנאמר שהחלב קירר את הבשר ולא התבשלו יחד והבשר יהיה מותר...

שואל הפרי מגדים, איזו מן מחלוקת זו? שיינתנו את הבשר לגוי שיטעם ויגיד אם יש בו טעם חלב או שאין בו טעם חלב! אלא, משיב ה'פרי מגדים' שהשאלה של הגמרא היא מה קורה ברוב המקרים, וגם אם יוכח לנו שפעם אחת הגוי טעם ויש בויה טעם חלב, או שאין בויה טעם חלב, זה לא אומר שכך זה בכל המקרים, ומה שקובע זה מה שקורה ברוב המקרים, לא המציאות במקרה הזה. "כך גם אתם", אמרתי לר' שלום, "ברוב המקרים זה בלתי אפשרי להישאר ער שלושה ימים ברציפות ולכן מי שנשבע על כך מלקין אותו וישן לאלתר, אבל יש מקרים יוצאי דופן, כמו מי שנמצא בסכנת חיים ונאלץ להימלט על נפשו.

"אבל העומק של הדברים" אמרתי לו, "זה שאי אפשר לעשות חשבונות. כשאדם נועד לחיות, הוא יחיה! לא משנה מה יעבור עליו, לא משנה מה יקרה לו, לא משנה כמה אנשים יעמדו עליו לכלותו, הם לא יצליחו, כי משמים נגזר עליו לחיות". וזה דבר שאנחנו צריכים לשנן בימים אלו שיהיה בבחינת 'וידעת היום והשבות אל לבבך' - אין עוד מלבדו, אפס זולתו, ואך אחד בעולם לא יכול לפגוע במי שנגזר עליו שלא ייפגע.

הכרתי יהודי יקר בשם רבי שלום אלתר מארק ז"ל, הוא היה יהודי פולני מבוגר, ניצול שואה. דיברתי אתו על מאורעות השואה והאופן בו הוא עצמו שרד וניצל מציפורניהם של הנאצים הארורים ימ"ש. סיפר לי ר' שלום, שבסיום המלחמה, כשהנאצים נמלטו על נפשם מאימת הרוסים שזינבו אחריהם והכו בהם מכת חרב והרג ואבדן, לקחו הנאצים יחד אתם את יהודי המחנות, והריצו אותם במשך ימים שלמים.

ר' שלום עצמו, וקבוצת היהודים שהיו עמו, היו צריכים לברוח במשך שבועות שלמים, בקצב הנסיגה של הנאצים. הוא סיפר לי שהיו פעמים שהוא לא ישן במשך ארבעה וחמישה ימים רצופים. "כשאני מספר את זה", הוא אמר לי, "אנשים לא מאמינים לי כי הרי הגמרא אומרת שמי שנשבע של אישן שלושה ימים מלקים אותו וישן לאלתר, כי אין מציאות כזאת שאדם לא ישן שלושה ימים. אבל מה אעשה ואני עצמי לא ישנתי ארבעה ואפילו חמישה ימים ברצף!".

אמרתי לו שיש לי שני הסברים לסתירה כביכול בין המקרה האישי שלו לבין מה שכתוב בגמרא. הסבר אחד בדרך צחות על פי דברי הפרי מגדים ביורה דעה סימן צ"א, במחלוקת של רב ושמואל

שמעתי מעשה שאירע בשמחת תורה

שמעתי מעשה שאירע בשמחת תורה, והגיע לידיעתי על ידי עד נאמן ששמע ממקור קרוב מאוד לבעלי המעשה, שהיו שני צעירים שלמרבה הצער לא היו שומרים שבת ומצוות אחרות, ונקלעו למתקפת הטרור הגדולה, וממש היו בסכנה גדולה כשמכל הכיוונים נפלו אנשים שנפגעו מכדורי האויב.

בצר להם צעקו השניים אל ה', וקיבלו על עצמם לשמור שבת קודש, ממש אחרי זה הגיעו המחבלים יי"ש וכשראו אותם צעקו עליהם "לכו מפה אתם לא שייכים לכאן", וכך זכו להימלט על נפשם ולהינצל.

מעשה זה מצד אחד מחדד את ההכרה במה שאמרנו, שמי שנגזר עליו לחיות יחיה גם אם יבוא במגע קרוב מאוד עם המרצחים השפלים שאינם חסים על עוללים ויונקים.

אבל בעומק של הדבר הוא שהרי לא היה להם זמן לשנות את ארחות חייהם, זה קרה בתוך דקות בודדות, אם מישוהו אחר היה רואה אותם לא היה חושב לרגע שאולי מדובר באנשים כשרים שקיבלו על עצמם עול שמירת שבת, כי האדם יראה לעיניו, אבל האלוקים יראה ללבב, הקב"ה בוחן כליות ולב, והוא יודע מה מצבו של כל אחד.

ולחיפך מזה אותו הדבר, אספר מעשה שבדידי הווא עובדא, ושנתן לי 'א שאקל', ניעור חזק, וגרם לי להתעוררות תשובה גדולה.

בימים הראשונים של המלחמה, רציתי לצאת ללמוד בבית המדרש, אבל המקום הקבוע שבו אני לומד היה סגור על מנעול וברית, בגלל המצב והחשש הגדול, ולכן הלכתי לאיזו ישיבה באזור, וחשבתי להיכנס לבית המדרש וללמוד.

עמד בפתח שומר, ולא נתן להיכנס. גם שם חששו מאוד, כי המקום נמצא ב'אזור התפר' בין השכונות היהודיות לשכונות של הערבים בירושלים, וחששו מאוד שאולי יכנס ח"ו מחבל לתוך הישיבה.

ביקשתי מהשומר שייפתח לי את הדלת כי אני רוצה להיכנס לבית המדרש, אבל הוא כנראה לקח את התפקיד שלו קצת יותר מדי ברצינות, והסתכל עלי בחשדנות גדולה, בחושבו שאולי אני מחבל. תמהתי מאוד על התנהגותו, הרי אני לבוש כיהודי חרדי, עם זקן ופיאות, מגבעת ובעיקר טשע כמנהג אבותי, איך אפשר לחשוב שאני מהווה סכנה ביטחונית כלשהי?

הוא שאל אותי בחשדנות מי מתלמידי הישיבה או אנשי הצוות מכיר אותי שהוא יכול לברר עלי ולדעת שאני יכול להיכנס. אמרתי לו שאני נמצא ב'ידידות עם כמה מהר"מים מהישיבה ושיש לי קשר גם עם ראש הישיבה עצמו, אבל הוא לא קיבל את התשובה שלי במלואה, ובסופו של דבר אמר לי שאם אני רוצה, אני יכול להיכנס לחדר שיעורים צדדי וללמוד שם, עד שהוא יקבל אישור שאני יכול להיכנס להיכל הישיבה עצמו, ובמשך הזמן שלקח לו לקבל את האישור הוא שמר עלי מכל משמר, ונכנס כל כמה רגעים לבדוק שאני לא מהווה סכנה לשלום הישיבה חלילה...

מצד אחד זה מאוד שעשע אותי, ומימי לא אירע לי כדבר הזה, אבל אז חשבתי לעצמי שלא בכדי שלח לי הקב"ה את המאורע הזה אלא

כדי לרמוז לי דבר: בשמים לא מסתכלים על הלבוש, לא מסתכלים על אורך הפיאות או על סוג הכובע. זה לא מעניין בכלל את הבית דין של מעלה. בשמים רוצים הוכחות! תגידי לי עם מי אתה בקשר? מה מעשיך, מה מסתתר בלב שלך שמוחבא שם עמוק מתחת לבעקטישע...

בא יהודי ואומר, אני שומר שבת, לא יאונה לי כל רע. מי אמר לך שאתה שומר שבת? האם זה שאתה נמנע מלעשות מלאכות זה מספיק? מה עם 'לעשות את השבת'? להתנזר מקריאת דברי חולין ומשיחת חולין מיותרת בשבת, ולהרבות בתורה ובתפילה ובשירות ותשבחות? יש דרגות בשמירת שבת, וכל אחד ואחד נידון לפי דרגתו ונתבע לפי מקומו. עבור מי שלא זכה להתחנך על ברכי התורה והיראה, לפעמים מספיק שהוא מקבל על עצמו להימנע מלנסוע ברכב בשבת, וזה יהיה דבר גדול ועצום שיגן עליו, אבל מישוהו אחר שקיבל חינוך טוב ויודע מהי שבת וכיצד היא צריכה להיראות, אולי ממנו דורשים יותר?

ניגש אליו אותו יהודי והחל לעשות 'מצב' מסביב

שמעתי אומרים, בדרך מליצה, על יהודי אחד שהלך ברחובה של עיר באחת המדינות, וראה לפניו צועד חייל עם מדים צבאיים, ומהסמלים שעליו ניתן היה לראות שהוא טייס בחיל האוויר.

ניגש אליו אותו יהודי והחל לעשות 'מצב' מסביב. "אוהו אתה טייס בחיל האוויר!!! איזה יופי, טייס בחיל האוויר, תראו! הנה טייס בחיל האוויר!!!". הטייס נהנה מתשומת הלב וניסה קצת להצטנע: "אכן, אני טייס בחיל האוויר, אבל זו לא סיבה להתלהב ממני כל כך", אמר.

השיב לו האישי, "לא הבנת אותי ידידי. לא הבנת ממה אני מתלהב... כשאני רואה טייס, אני מבין שאתה נמצא כל יום במצב של סכנה, ממריא לגובה ותלוי בחסדי הבורא. אם אחד הטכנאים שכח להדק איזה בורג במנוע, המטוס עלול להתרסק חלילה. יש מדינות אויב מסביב וכל אחת מהן יכולה לשגר בכל רגע טילים נגד מטוסים.

"הרי אמרו חז"ל שהספנים רובם חסידים, ומבאר רש"י שזה בגלל שהם נמצאים בתמידות במצב של סכנה, לבם נשבר בקרבם והם תולים את עצמם בחסדי הבורא, ואם כן גם אתה בוודאי יש לך לב נשבר ואתה חי כל ימך בתשובה ונושא עיניך לשמים בכל עת ובכל שעה - ומזה התלהבת! הלוואי שאני אזכה להיות כזה צדיק כמוך!".

הסיפור הזה יכול להיות משל יפה למצב שאנחנו נמצאים בו כיום. כשיש אזעקה, כולם נהיים חסידים, כמו הספנים יורדי הים באניות, הרי אנחנו יודעים שהאזעקה מבושרת על כך שיש טילים ורקטות שעושים את דרכם לעברינו, הלב נשבר ואנחנו תולים את עצמנו ואת חיינו בבורא יתברך.

ואולי זה מה שהקב"ה רוצה מאתנו, שנדע שבידו נפש כל חי, ושאנו בוטחים בו וסומכים עליו, רק עליו, כי שום דבר אחר לא יעזור לנו ולא יציל אותנו, מלבד אבינו שבשמים.

(מתוך מאמר מיוחד בנושא השעה)

ברגע של גילוי לב חשף פעם הרב גוסטמאן: בודאי הינכם מתפלאים מנין לי כל המעשיות על גדולי הדור הקודם? אגלה לכם את האמת, הן אמת שתמיד אהבתי ללמוד, אך לא פחות מכך אהבתי תלמידי חכמים! חיפשתי בכל עת מצוא אפשרות לשהות במחיצתם

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

נִיצָא יַעֲקֹב (כה"י)

...שְׁבִיבֵי שְׁהִלְיָה בְעֵינֵי הוּא זִיווּה הוּא הִלְכָה (כ"ז"י)

אחד מגדולי גאוני התורה המובהקים שהתברך בהם דורנו, היה הגאון האדיר רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל' ריימלעס. היתה לי זכות לשמוע מידי שבוע את שיעוריו, במשך כמה שנים.

מלבד גדלותו הנודעת בכל חלקי התורה בעיון עמוק, ומלבד שקידתו העצומה לילות כימים, זכה לרכוש את קנין 'שימוש חכמים' בצורה מהודרת, דבק בחכמי הדור, ויצק ממי הדעת על ידם. עוד משחר נעוריו זכה לקרבה עזה מגאון הדור רבי חיים עוזר גרודז'נסקי שהאציל עליו רבות מהודו ומחכמתו. כמו כן זכה לקבל רבות משאר גאוני ליטא: רבי שמעון שקאפ, בעל ה'מרחשת', רבי ברוך בער ליבוביץ, ה'חזון איש', רבי אהרן קוטלר ועוד רבים.

בכל פעם שזכיתי להימצא במחיצתו השתדלתי לדלות ממנו עובדות והנהגות אמרות ופנינים מגדולי עולם. אלו קלחו מפיו במתיקות מיוחדת ללא הרף בזה אחר זה. על פי רוב היו הם עדויות שנוכח בהן באופן אישי, או ששמע מכלי ראשון מפי גדולי הדור באוזניו. מהן הפיק לעצמו לקחי מוסר, ולימד לאורן מה היא שקידת התורה, ידיעתה ואהבתה, יראת שמים ודקדוקי מצוות.

ברגע של גילוי לב חשף פעם הרב גוסטמאן באוזני התלמידים את הנהגתו בשנות עלומיו:

"בודאי הינכם מתפלאים מנין לי כל המעשיות הללו שאני מרבה לספר על גדולי הדור הקודם? אולם אגלה לכם את האמת, הן אמת שתמיד אהבתי ללמוד, אך לא פחות מכך אהבתי תלמידי חכמים! חיפשתי בכל עת מצוא אפשרות לשהות במחיצתם. -

"כשפגשתי תלמיד חכם הייתי עוקב אחריו בשבע עינים, מבלי לשים לב לאיזה חוג או לאיזו עדה הוא משתייך, אלא פשוט ישבתי מאחוריו ביראת הכבוד ובדקתיו מכף רגל ועד ראש. הבטתי בהשתאות אחר כל הנהגה שלו, כל פעולה וכל דיבור... מכך שאבתי את כל הידיעות הללו..."

ראש הישיבה הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, מידי יום ביומו בעשור האחרון לחייו. תמיד חשתי שעצם ההימצאות בסמיכות אל איש רם מעלה כמותו, היא הזדמנות שלא תסולא בפז, והשתדלתי לבוא רבות להתפלל עימו במחיצתו.

כמדומני שצורת תפילתו הזכה היוותה דוגמא חיה כיצד הקדוש ברוך-הוא חפץ ומצפה מיהודי שיתפלל לפניו. אמירת ה'פסוקי דזמרא' נאמרו מפיו בניגון נעים במיוחד, בהשתפכות הנפש ובהתרגשות מיוחדת. בעת שקיבל על עצמו עול מלכות שמים ברטט ובזיע, הסובבים יכלו לחוש את אהבת ה' הגואה בקרבו וממלאה את חללי הלב. בכלל קשה היה להישאר אדיש לשמע קולו הערב והנשנק בבכי כשחינן על הגאולה השלימה, על התגלות השכינה ועל צרתם של ישראל.

גם לאחר התפילה היה זה לימוד מאלף בפני עצמו, להיווכח בפניו המפיקות קרני אור מיוחדות במינן. חיוכו הנצחי המלבב, נועמו ויחסו האישי אל כל יחיד ויחיד ללא שום הבדלי גיל ומעמד, בהתעניינות כנה ואמיתית, לימדה מושגים ב'בין אדם לחבירו' ו'בסבר פנים יפות'.

מידי פעם ניסיתי להסב את תשומת ליבם של הצעירים שהתהלכו בינותיו ולא ייחסו חשיבות לזכות הזאת שנפלה בחלקם, ושיתפתי אותם מהרהורי ליבי אודות החובה המתבקשת מאיתנו לפקוח את

את תפילת השחרית השגרתית בהיכלה של ישיבת מיר ברכפלד במודיעין-עילית, פיארה בנוכחותה דמותו ההדורה והאצילית של

העינים להתבונן בדמות העילאית הזאת המקדשת שם שמים בכל הליכותיה.

בהזדמנות מסוימת אמרתי לאחדים מהם:

תמיד הינכם שומעים על אנשים מבוגרים שבינינו, זקני הדור, שזכו עוד לחזות בדמותו של ה'חפץ-חיים', לשהות במחיצתו של ה'חזון-איש', ללמוד אצל רבי ברוך בער ליבוביץ. מן הסתם מתעוררת גם בכם מידי פעם התחושה: "הלוואי ואף אני הייתי זוכה לזכיה עצומה זו..."

אולם כשאני רואה את רבי אריה, יורד לאחר התפילה ממקומו בהיכל הישיבה ופניו קורנות אושר עילאי, נזכר אני בדמותם של צדיקי הדור הקודמים הגאון הרב מפוניבז', רבי יחזקאל לוינשטיין, הרב שך, רבי דוד פוברסקי ועוד. כך בדיוק היתה נראית דמותם האצילית והקדושה, כשירדו מהמזרח לאחר התפילה, ועינינו לא זזה עד יציאתם מבית המדרש.

אדרבה במקום להתרפק לאחר מעשה על עובדות והנהגות מהעבר, על הגדולים שהיו ואינם, הרי ישנה אפשרות לכל אחד מאיתנו להידבק בו בנקל, ללמוד ממנו אורחות חיים ולהתחקות אחר הליכותיו. אך כשהאדם הגדול עדיין בחיים ישנה נטיה לרבים להתנזר מקרבתו, שמא מפחד שמא מסכלות, אך לאחר מות קדושים לפתע רגשות החרטה גואים ומבעבעים בתוכם: "אילו ידענו עד כמה הוא גדול...", "מדוע לא נצלנו אותו כראוי", וכדומה. כל אדם כשיתבונן סביבו ודאי יוכל להצביע על תלמיד-חכם בעל שיעור קומה או דמות חשובה שכל מעיינותיה היא תורה ועבודת ה', ובקצת נכונות ורצון להיות 'מקבלים', מסוגלים לספוג ממנו רבות, רק צריך להשכיל ולנצל זאת במועדו.

ההוראות וההנהגות הללו מסוגלות לשמש את האדם בכל ימי חייו, בבחינת "כזה ראה וקדש", והריוח העצום הן הרוחני והן הגשמי הוא רב לאין ערוך.

מרון הרב מפוניבז' הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל זכה ללמוד בישיבתו של מרון ה'חפץ-חיים' זצ"ל בראדן פחות משלוש שנים, החל מאייר תרס"ח ועד למועד נישואיו בראש חודש כסלו תרע"א. לדידו אותה תקופה היתה המוצלחת ביותר בחייו מבחינה רוחנית, שכן באותה תקופה זכה לסיים את כל הש"ס בחברותא עם מרון הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל בכלל 'קדשים' שעל יד הישיבה. אך בעיקר הזכיר בערגה את העובדה שזכה אז לינוק ממקור טהור מרון ה'חפץ-חיים' זצ"ל, להתבשם מתורתו חכמתו ואורחותיו הנאצלים. למרות השהות הדי קצרה שלו במחיצת ה'חפץ-חיים', חש עצמו כל ימיו כתלמידו המובהק, ודיבר בכיסופין על דמותו הגדולה, שעמדה לנגד עיניו תמיד. מהזכרונות החוויות השמורות איתו מהליכותיו של ה'חפץ חיים' הסיק כיצד לנהוג הלכה למעשה בכל צעד ושעל ובהרבה דיונים שהתעוררו אצלו עשרות שנים מאוחר יותר.

שמעתי מיהודי תלמיד-חכם שהיה נוכח פעם בעת שהזכיר הרב מפוניבז' זצ"ל אמרה כל שהיא בשם ה'חפץ חיים'. העיר לו אחד

השומעים שאמרה זו כבר הקדים מאן דהוא לכותבה הרבה לפני ה'חפץ חיים', והיא נדפסה בספר פלוני בשם אומרה. השיב לו הרב מפוניבז' כמצטדק: "יתכן והצדק עימך, אך מה אעשה שקיימת בי תאוה מיוחדת להזכיר את שמו של ה'חפץ חיים'!..."

מהיכן שאב הרב דביקות עצומה כזו בדמותו של ה'חפץ חיים', נוכל להבין מתוך דברים שהשמיע הרב מפוניבז' עצמו בהזדמנות אחרת באוזני כמה תלמידים. שמעתי זאת מתלמידו הגאון רבי אברהם יצחק ברזל זצ"ל, מראשי ישיבת מיר-ברכפלד.

הוא סיפר כי פעם התבטא הרב מפוניבז' בפני התלמידים בלשון זו: "פעם הייתי אדם פיקח!..." התפלאו התלמידים לפשר כוונתו, מה

הפשט 'פעם' הייתי אדם פיקח, וכי היום הוא איננו פיקח? הרב שהבחין בתמיהתם הסביר את כוונתו: "בצעירותי כשהייתי בראדן בצילו של ה'חפץ-חיים', היה לי שכל לשתוק! במחיצתו לא דיברתי מאומה! למרות שמטבעי הנני דברן... זאת מהטעם הפשוט, שהרי כל משפט שהייתי אני מדבר היה נאלץ ה'חפץ-חיים' לשתוק כנגדי, שכן חכם אינו נכנס לתוך דברי חברו, והבנתי אז שכל רגע שה'חפץ חיים' מדבר זה נכס עבורי לכל ימי חיי, ואילו בכל רגע שהוא שותק זה הפסד עצום!... לכן פשוט העדפתי לשתוק, כדי לזכות לשמוע ולקבל ממנו כמה שיותר!..."

ואכן הרב מפוניבז' השכיל לדעת כמה ערך וחשיבות יש לכל רגע של הימצאות במחיצתו של צדיק. כמה חכמה ותבונה על תכלית החיים ניתן להחכים ולהבין מכל הגה ומכל דיבור שלו, והיה ירא וחרד מלאבדם ולהפסידם, לכן גזר על עצמו שתקח.

הוא הפך את עצמו למהות של 'מקבל'. הכין את עצמו לספוג ולקלוט כמה שיותר בכל רגע נתון. ואכן זכה בעקבות כך כל ימיו לחיות לאורם של אותם רגעים נפלאים במחיצת ה'חפץ-חיים', ולעצב את השקפת עולמו כפי שינק בבית מדרשו, ובבחינת 'טופח על מנת להטפוח', זכו תלמידיו במשך עשרות שנים אף הם לנשום מאותו רוח טהרה שנשבה בראדן.

מאיך גיסא, הבה נראה מה בין 'כלי הקיבול' העצמי שהכין הרב מפוניבז', והמשימה שהעמיד לעצמו לחרוט בציפורן שמיר בזכרוננו - כל תנודה, כל רושם וכל הגה מה'חפץ חיים', לבין ראייה פשוטה ושטחית של 'עם הארץ', שאמנם זכה אף הוא להיות סמוך ל'חפץ חיים' אך לא לקח לעצמו מאומה. ראה ואינו יודע מה ראה:

שמעתי מהגאון רבי יוסף צבי שטיגל שליט"א שנפגש פעם עם יהודי זקן שהיה מתפלל מידי בוקר במניינו של מרון ה'חפץ-חיים' זצ"ל בראדן, וביקש ממנו שיספר לו מעט זכרונות ועובדות מחייו ופועלו שראה בעיניו במחיצת ה'חפץ חיים'. התפלא הזקן למשמע השאלה: "מה כבר יכולתי לראות? ראיתי יהודי זקן כמו כל הזקנים... יותר מכך אין לי מה להוסיף".

כך גם ידוע שכאשר הגיע אחד מראשי הממשלה כאן בארץ הקודש, למעונו של מרון ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, והתרברב בפני הרב שך על שזכה לראות את זיו פני ה'חפץ-חיים' ואף לקבל את ברכתו. הגיב הרב שך למקורביו לאחר שעזב הלה את הבית: "הוא לא ראה מעולם את ה'חפץ חיים', הוא ראה יהודי זקן ותו לא!..."

שלא תחשבו שאני שתקתי. ביררתי את כל הפרטים, מי בדיוק השתתף בפריצה הזאת לבית שלי, מי בדיוק דפק עלי ומי דקר אותי, וביום שלישי שאחרי, כשהזרתי הביתה החלטתי לסגור איתם חשבון...

הרה"ג ר' עמרם בינעט, מגיד שיעור בבבלי וירושלמי ב'דרשו', עם סיפור מדהים ומצמרר על חוויה אישית מטלטלת ומעצימה שלא תשאיר אתכם אדישים

הרב עמרם בינעט

הסיפור שאני עומד לספר לכם בשורות הבאות אולי יישמע לכם דמיוני. יהיו כאלה שימשכו כתף וישקלו אולי לדפדף למאמר הבא כי אין להם זמן לבזבז על סיפורים שלא היו ולא נבראו, ולכן אני מקדים ומציין שמדובר בסיפור אמיתי לחלוטין, ויש עדים רבים שיכולים להעיד על כך.

זה קרה לפני שלושה שבועות, ביום חמישי פרשת וירא. אני הייתי אז בביתי שבבית שמש, כשפתאום פרצו לבית שלי מספר אנשים, בלי לדפוק בדלת בלי לבקש רשות, בלי להודיע מראש, כלום, פרצו פנימה ושאלו בצרחות "מי זה עמרם בינעט?".

בשלב זה הם תפסו אותי, הפילו אותי על הרצפה, והחלו לדפוק עלי. הבעת הפנים שלהם אמרה הכל. הם לא הסבירו מה הם מתכוונים לעשות, וזה היה נראה שהם התוכננו לכך מראש וידעו בדיוק מה הם עושים.

אחד הניח את הידיים שלו על החזה שלי והתחיל ללחוץ, הוא לא הסתפק בזה והתיישב עלי. אחד אחר התחיל להוציא מהתרמיל שלו רצועות וחוסים עם צינורות, ולהדק סביב הזרועות שלי, דקרו אותי עד זוב דם, ועל כולנה הגיע אחד שחיבר לי אלקטרודות ופשוט חשמל אותי.

כמובן שאחרי כזה 'טיפול מסור' הגעתי לבית החולים, היה זה בהדסה עין כרם בירושלים, ושם המתין לי צוות של רופאים מסורים וצדיקים שפשוט היו צריכים לנקוט בפעולות מהירות מאוד כדי להציל את החיים שלי.

כשהתעוררתי על מיטת בית החולים, יומיים אחרי, לא הבנתי איך הגעתי לפה, אבל לאט לאט קיבלתי את התמונה המלאה והבנתי בדיוק מה קרה לי ומה הם עשו לי.

שלא תחשבו שאני שתקתי. אני ביררתי את כל הפרטים, מי בדיוק השתתף בפריצה הזאת לבית שלי, מי בדיוק דפק עלי ומי דקר אותי, וביום שלישי שאחרי, כשהזרתי הביתה החלטתי לסגור איתם חשבון הזמנתי אותם למסיבה ספונטנית וחגיגית במיוחד.

וכשאני אומר 'מסיבה', אני לא מתכוון לרמוז פה לאיזה מסע נקם עקוב מדם. לא לא. מסיבה אמיתית עם קרקרים ודג מלוח, עם בקבוק יין וכמה בקבוקים של 'לחיים' על השולחן, עם שירה וקצת ריקודים. לחצתי לכל אחד ואחד מהם את היד, אמרתי להם תודה, מעומק הלב, עם דמעות בעיניים. כששמעתי מהם שהיו עוד כמה

שהשתתפו באותה פריצה גדולה לביתי, ולא ידעתי עליהם עד כה, הצטערתי מאוד שלא הזמנתי גם אותם לאותה מסיבה. אני לא רוצה לפספס אף אחד, אני חייב ללחוץ יד לכל אחד מהם, להסתכל לו בעיניים ולומר לו תודה רבה!

עכשיו זה השלב שבו אתם אומרים לעצמכם, פשש, ראייתם? לא פלא! הוא מגיד שיעור ב'דרשו', מוסר שיעורים בדף היומי ובעמוד היומי בבבלי ובירושלמי, ממש 'בעל מדרגה', לכן הוא מקיים בעצמו את הפסוק "אם רעב שונאך האכילהו לחם", אנשים מתפרצים אליו לבית ועושים לו דברים כאלו, והוא נותן להם לאכול ולשתות ועוד אומר להם תודה רבה.

אה! ממש בעל מדרגה!!! אבל האמת? זה לא הסיפור בכלל. אלא מה?

האנשים האלו הם לא עבריינים, הם צדיקים גדולים ומתנדבים בארגוני ההצלה. הם השכיבו אותי על הרצפה כדי לעשות בי החייה, שלא עזרה כלום עד שהם נתנו לי שוק חשמלי עם דפיבלטור שאחד מהם הביא אתו.

הם דקרו אותי כדי להזריק לי חומרים ממריצים ללב, כל מה שהם עשו היה לטפל בי ולהציל לי את החיים.

כשהשורות האלו נכתבות, הצלעות שלי עדיין כואבות מעוצמת הלחיצות שהם לחצו עלי. ככלל הנראה הם גם שברו לי כמה צלעות, זה קורה בדרך כלל כשעושים החייה.

אבל אני אומר להם תודה רבה! אוי כמה שאני מודה להם. אני לא יכול להפסיק לחשוב על זה! מעתה ולעולם ועד, בכל פעם שאני אפגוש אחד מהם ברחוב אני תמיד אגש לומר לו שלום, לדרוש בשלומו ולומר לו שוב תודה. כי כשמישהו מציל לך את החיים זה לא מספיק לומר לו תודה פעם אחת ודי, זה משהו שאתה מודה עליו כל עוד אתה חי!

בסוף, וגם בהתחלה - הכל לטובה!!!

אני עדיין נמצא כרגע תחת הרושם העצום של האירוע שאירע לי, והמסר הזה פשוט מפעפע בתוכי, אבל אני יודע שבעוד שבוע או שבועיים התחושה הזאת תתקחה, בעוד שנה או שנתיים אני כנראה אצטרך להתחזק כמו כולם כדי ליזכר שהכל לטובה וכו', אבל עכשיו התחושה הזאת חזקה אצלי מאוד, ולכן אני מעלה אותה על הכתב, בתקווה שיהיה לה קיום לאורך זמן, ועל הדרך אולי כמה אנשים נוספים יתחזקו מה'מחשבה אחת של מוסר' הזאת.

בפרשתנו כתוב 'ויפגע במקום וילן שם', אומר רש"י "ורבותינו פרשו לשון תפילה, כמו "אל תפגע בי".

אומרים בשם הרה"ק רבי דוד'ל מלעלוב זיע"א, שמבאר למה תפילה נקראת בלשון פגיעה, כי כשיהודי מתפלל "דארף מן פגע'ן". צריך להיות כמו 'פגע', באידיש זה ביטוי ל'נודניק'. אדם שמבקש עוד פעם ועוד פעם, ולא נרגע עד שהוא מקבל את רצונו. כך צריכים להתפלל, "קוה אל ה', חזק ויאמץ ליבך ו... קוה אל ה'!". עוד פעם ועוד פעם, לבקש שוב ושוב, בלי להתעצל.

ברשותכם, אני רוצה להניח את האצבע על עוד נקודה שהתחדדה אצלי מאוד בימים האחרונים, מאז שהתעוררתי והערפל שהתרוצץ לי בראש כתוצאה מההרדמה והטראומה החל להתפזר מעט.

נער הייתי, ועוד לא זקנתי אבל אני כבר לא ילד צעיר, ברוך ה' אני זוכה להתפלל שמונה עשרה שלוש פעמים ביום כבר ארבעים שנה פחות או יותר. בחישוב מהיר זה יוצא שהתפללתי בערך 12 אלף פעמים תפילת שמונה עשרה של חול, שכולל גם את ברכת 'רפאנו'. ובכן, מיותר לציין ש-12 אלף פעמים אמרתי את התפילה הזאת, ואף פעם לא זכיתי לכוון בה מעומק הלב כמו שאני זוכה לכוון בימים האחרונים.

למה? כי לא הרגשתי אותה על הפשר שלי!

כשמרגישים את זה על הפשר, זה אחרת.

ועכשיו אני חושב לעצמי... אדוני, אתה יודע שבתפילת שמונה עשרה יש לא פחות מ-19 ברכות???

מה עם 'אתה חונן', את זה אתה כן מרגיש על הפשר שלך? אם פעם אחת ייתנו לי משמים כזאת מתנה מיוחדת שאזכה להגיע ליכולת חשיבה מופלאה כמו אחד מהראשונים, ואז אחזור להיות עמרם בינעט מבית שמש, איך יראה ה'אתה חונן' שלי אחר כך?!

ואם יתנו לי פעם אחת להבין מה המשמעות של חטא, יפקחו לי את העיניים שאוכל לראות איך שהוא מלכלך ומטנף את הנשמה המאירה באור יקרות ומעיב את הזוהר שלה, האם ה'סלח לנו' שלי יראה אותו הדבר? בוודאי שלא.

ומה לגבי 'ולירושלים עירך'? אם אוכל לדמיין איך נראית ירושלים בתפארתה, להסתובב בעזרה בחיל ורעדה ולהרגיש את השראת השכינה המיוחדת שהיתה שם, האם לא אזעק ואתחנן בשארית כוחותי "ותשכון בתוכה כאשר דברת...?"

אלא מה? אנחנו אנשים קטנים, אנחנו לא מסוגלים להרים את

כמו שהצהרתי בתחילת המאמר, התיאור שתיארתי לכם אמיתי ונכון. אני כבר כמעט הייתי בעולם שכולו טוב, ויש אומרים שכבר הייתי, ומשכו אותי בחזרה.

היה לי דום לב, הלב לא פעם במשך שלוש וחצי דקות, לא נשמתו ולא היה שום תנועה. אם הייתי מחובר למוניטור, היינו מקבלים צפצוף ארוך וקו ישר...

אבל בחסדי שמים, המאמר הזה נכתב שבוע לאחר מכן, ביום חמישי פרשת חיי שרה, אני כבר בבית, אוכל, ישן, מתפלל, לומד, מדבר בטלפון, מתנהג כאחד האדם. נכון, אני עוד חלש קצת, הגוף עבר טראומה עצומה ולוקח לו זמן להתאושש אבל אני חי! ברוך הוא וברוך שמו!

אבל למה אני מספר לכם את הסיפור הזה? בגלל שהוא טומן בחובו מסר עמוק שחשוב מאוד לזכור אותו, וללכת אתו בכל עת ובכל מצב.

לפעמים אנחנו חוטפים מכה, ואחריה עוד אחת, ועד עוד בומבה. הקב"ה ממטיר עלינו אירועים כואבים, ואפילו כואבים מאוד. אנחנו מרימים עיניים לשמים ואומרים די אבא, די! אנחנו לא יכולים לסבול את זה! זה כואב! אבל לפעמים אחרי שמרימים עיניים מגיע עוד פליק חזק, ואחר כך שוק חשמלי שאם יתנו אותו לאדם בריא, הוא עלול למות כתוצאה מכך, חלילה.

אם רק היינו יכולים לפקוח אחר כך את העיניים ולהבין שכל המכות האלו היו לטובתנו, כדי להציל לנו את החיים

אם רק היינו יכולים לפקוח אחר כך את העיניים ולהבין שכל המכות האלו היו לטובתנו, כדי להציל לנו את החיים, כמה היינו מודים לקב"ה על כל מאורע ומאורע שעבר עלינו. אחחחח תודה רבה שנפלת ברחוב ושברתי רגל, תודה רבה שתפס אותי שוטר וקיבלתי קנס של אלף שקל, תודה רבה שהחזירו לי את הוראות הקבע בבנק, או שלא קיבלו אותי לישיבה או לכולל שרציתי להתקבל אליהם.

זה כואב, זה נראה לנו כמו משהו שקורה לרעתנו חלילה, אבל נ'אמנים פצעי אוהב', אם הקב"ה עשה לנו את זה, הוא יודע למה הוא עושה, ואנחנו צריכים רק להתבונן בעניין ולהבין שבסוף בסוף

כל הנוסעים החלו צוחקים על החרדים, והוא הרגיש שהוא הולך לנסוע שלוש שעות עם אנשים שכל הדרך מתכוונים לצחוק על החרדיים, ולגחך על כל הקדוש והיקר לנו. חשב וחשב מה עושים?

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה',
עם מסר חשוב מאין כמוהו לציבור עמלי התורה, בצל הלחימה בדרום ובצפון

מלחמה קשה ניטשת בדרום הארץ ובצפונה, עשרות אלפים מאחינו בני ישראל עומדים בחזית מול מחבלים ומפגעים ומסכנים עצמם, כך דרכה של השתדלות כדי להסיר מאיתנו את איום שונאינו שבדרום, וה' הטוב יחוס וירחם על כולנו להינצל מחרבו של ישמעאל פרא האדם.

ארגונים רבים שולחים משלוחי מזון ודברי עידוד לנלחמים בדרום, אך האווירה סוחפת גם רבים שאינם נמנים עם ארגוני החסד, ויש אשר בחוסר האחריות אף עושים פעולות של התחברות עם כאלו אשר אינם מתאימים לרוח עולם התורה, ועל כך יוצא מרן גאון ישראל רבי דב לנדוי שליט"א במכתב ובו הוא מביע דעת תורה צרופה כי תפקיד בן התורה הוא לשבת וללמוד, אין לנו נושא בעול עם חברו יותר מעמל ושקידת התורה.

דבריהם של גדולי ישראל אינם צריכים ראייה, אך אנו עלינו לחזק את הדברים בקרבנו כדי להבין את גודל האחריות העומד מאחורי מכתב שכזה.

בחז"ל חז"ל אומרים: "רשע אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אמר נאה הייתי וטרוד ביצרי, אומרים לו כלום נאה היית מיוסף?" תארו לעצמכם משגיח בישיבה שואל בחור מדוע לא נוכחת היום בסדר א', הוא אומר לו הייתי אנוס! לשאלת המגיח איזה אנוס היה לך שהצדיק את אי עמידה בסדרי הישיבה? הוא עונה: הייתי חייב להתרועע עם חבריי על הברזלים בצומת הרחובות... האם טיעון כזה התקבל? אם עד עתה היה סיבה להעמיד אותנו על אי עמידתו בסדרי הישיבה עכשיו יש סיבה מוצדקת להרחיקו ת"ק פרסה מהישיבה!

איזה מן תשובה זאת שאומר הבטלן לא יכולתי ללמוד תורה "הייתי טרוד ביצרי"

איזה מן תשובה זאת שאומר הבטלן בב"ד של מעלה, לא יכולתי ללמוד תורה "הייתי טרוד ביצרי" - היה לי צורך לעשות עבירות, זה גזל ממנו כוחות וזמן לא יכולתי ללמוד תורה! וכי צריך לענות תשובה לכזה מן שוטה?!

על שאלה זו עמד כבר רבי איצ'לה בלאזר ובדבריו חפץ היה להדגיש עד כמה התירוץ הזה מוגחך, הוא הביא את סיפורו של רבינו יוסף חיים מבגדד - הבן איש חי: יהודי ניגש לרב בערב יום כיפור ושאלתו

בפיו, כיצד עליו לחזור בתשובה הוא פספס "מים אחרונים", שואל אותו הרב ומדוע באמת לא נטלת מים אחרונים, ענה שהיות ולא נטל מים ראשונים חשב שאין מן הראוי ליטול מים אחרונים במקרה כזה, ומדוע לא נטלת מים ראשונים, ענה שלא ראה לנכון ליטול ידיים כי המסעדה בה סעד היתה מסעדה של מאכלי טריפות ונבילות...

"אוי", הזדעק הרב, "מכל עשרות המסעדות בעיר לא מצאת לנכון להיכנס רק למסעדה של נבילות וטרפות?". ענה האיש ביושב: "התחשק לי מאוד לאכול, חיפשתי מסעדה אך היות וזה היה בשבת לא היה אף מסעדה כשירה פתוחה!!!". ועם כל זה האדם מגיע לבקש דרך תשובה על מה שלא נטל מים אחרונים!

כך, אומר רבי איצ'לה נראה אותו אחד שתירוצו על אי עיסוקו בתורה הוא בגלל שהיה טרוד בעבירות חמורות, לכאורה הטענה שטוענים עליו הרבה פחות חמורה מתירוצו הנוראי! אלא, אומר רבי איצ'לה "כתוב כאן שכל מחדל שיתגלה בשמים הוא קטן יותר מאשר ביטול תורה!"

הבן איש חי מעורר: נשים לב שכאשר רוצים לזהות בן אדם קוראים לו בשמו ובשם אביו "יוסף בן שמעון" אבל כשאדם חולה לא מזכירים את שם אביו אומרים את שם אמו, וכל כך למה? כי אנו מחפשים זכויות עבור החולה, שם האבא יתכן ועל ראשו קיימת ביטול תורה

זה יעורר רק חובה, האמא אינה מצווה על לימוד התורה אין לה עוון ביטול תורה נזכיר את שם האם. וללמדנו כוחה של לימוד התורה מעל הכל, ולכן גם יתבע האדם על ביטול תורה מעל לכל התביעות. כולנו אומרים בכל בוקר את משנת 'אלו דברים' וממשיכים בברייתא המונה את כל הדברים שאדם אוכל פרותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב, ומסיימים "ותלמוד תורה כנגד כולם". יתכן וזה מתקבל אצלנו כמשפט נאה, ולא, חלילה מלחשוב כן, תלמוד תורה כנגד כולם היא גם בערכה, גם בשכרה, גם בכוח השפעתה הרב לרומם את האדם ולהביאו להיות חלק אלוה-ממעל, וממילא היא גם כנגד כולם בכח ההגנה שלה. בימים אלו כשעם ישראל בכל אתר נמצאים בסכנה מהאומות הרודפים אותנו, כל התקדשות, כל תפילה יותר בכוונה כל מעשה חסד מגינים, זועק מרן הגר"ד לנדו, אבל תלמוד תורה כנגד כולם, ואלו שזוכים לישב יומם ולילה באהלה של תורה מה להם לחפש אחר עצות של חלוקת צולנ'ט וכדו' ישבו ויגנו עם ההגנה השקולה כנגד הכל - עמל ויגיעת התורה הקדושה. חז"ל (מכות י' ע"א) כבר אמרו "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה שערי ירושלם שהיו עוסקים בתורה" כל כוח הלוחמים בחזית היא רק מכוחם של אלו העוסקים בתורה.

הם החליטו שהם יגידו על ר' זאב שהוא בן 17 והוא קצת יותר צעיר... והוא קצת יותר צעיר והוא ג"כ קצת יותר צעיר...

ברצוני לשתף את הקוראים הנכבדים במשפט נכון ואמיתי שאמר אחד מתלמידי החכמים שהיה בדור האחרון - הגה"צ רבי עזרא נוביק זצ"ל, אבל לפני כן קצת רקע, כדאי לראות מהי כוחה של לימוד תורה בעמל ובריתחא, מאיפה הוא מוביל לאיפה. סיפר אחד מידידיו, הג"ר איתן גרין זצ"ל (בימי הקמת ישיבת "תפרח" כיהן כאחד מראשי הישיבה, עד שחלה והוזקק לעזוב את משרתו). כיצד הם גדלו: שניהם היו תושבי העיר וושינגטון. החינוך החרדי היה שם חלש מאוד, על אף ששניהם גדלו בבתים של יראי אלוקים אבל פשוט לא היה שם בתי חינוך תורניים ברמה סבירה. פשע היה שם בווינגטון בשפע, רוב הילדים הגויים איתם חיו היו עבריינים צעירים, והם עצמם בקושי למדו תורה בילדותם. כשהגיעו לגיל שתיים עשרה הוחלט להקים ישיבה קטנה בבולטימור, הם הצטרפו לקבוצת התלמידים ובמבחן הקבלה לא ידעו לענות בעל פה אפילו על השאלה מה היו עשר המכות! הם הצליחו לשחזר רק שלוש מתוכן, אך לאחר שלושה חודשים כבר ישבו בשיעורי צרפתית [שהיתה חובה ללימוד בארה"ב], הניחו על ברכיהם, מתחת לשולחן, את שו"ת רבי עקיבא אייגר, ולמדו! וכיצד הגיעו לכך? הביאו לישיבה את הגאון רבי יעקב בברובסקי זצ"ל שהיה מגדולי גידולי קמניץ, תלמיד מובהק של הגאון רבי ברוך

בער זי"ע, כדי לשמש כמגיד שיעור. הוא נעמד למסור להם שיעור באידיש, סגר את עיניו, ראה עצמו כאלו הוא בקמניץ, והחל מלמדם סוגיות עם "קצות החושן" ו"שב שמעתתא". הם לא הבינו את המילים שלו, עד שלחשו אחד לשני שהוא הגיע משנחאי, ולכן מסתבר שהוא מדבר בסינית! אבל הוא המשיך לומר את השיעור באותה ריתחא שראה אצל רבי ברוך בער, והריתחא הזאת חדרה לעצמותיהם, עד שלימים גדלו רוב התלמידים והיו למרביצי תורה מופלגים!

לרבי עזרא היו שני חברים האחד בעל הזאב יטרף, רבי זאב רובמן, ר' זאב חיבר 60 ספרים, בשנתיים האחרונות שלו הספיק לחבר שמונה ספרים! החבר הנוסף היה ר' איתן גרין כשסיימו את לימודם בישיבה קטנה בבולטימור (הישיבה עצמה היתה אקדמאית תורנית), החליטו לנסוע לנסות להתקבל לישיבת ליקווד, הבעיה שליכווד אינה מיועדת לבחורים בגילם, שם מגיעים בחורים מעל גיל 20, ר' זאב רובמן היה בן 17 ר' עזרא נוביק היה בן 16.5 ור' איתן היה בן 15, הם החליטו שהם יגידו על ר' זאב שהוא בן 17 והוא קצת יותר צעיר והוא ג"כ קצת יותר צעיר... כך שישמע שכולם בערך בגיל 17. וכך הווה.

לנסוע מבולטימור בימים ההם היה אתגר לא פשוט, מדובר על נסיעה של קרוב לעשר שעות ברכב, והם התרוצצו ברכבות ואוטובוסים. פלאפונים כמובן שלא היו, וגם טלפונים ציבוריים לא היה כל כך בנמצא, כך שהם לא עדכנו את ההורים במצבם. הם הגיעו לרבי אהרן קוטלר שאמר להם שהוא לא יכול לקחת מישיבה תיכונית, שילכו קודם לשלושה חודשים לישיבה שלומדים רק לימודי קודש ואז יקבל אותם, וכך באמת עשו. אביו של ר' איתן - רבי צמח גרין, למד בסלבודקא עם רבי אהרן ותמיד כשנפגשו היו מדברים בלימוד, הוא היה רב בושינגטון. רבי צמח לא הבין מה קורא עם בנו, בנו מסתובב ואינו יודע מה אתו, הוא הרים טלפון לרבי אהרן ואומר לו שבכלל כל הסיפור לא מוצא חן בעיניו... בחור בן 15 צריך כבר ללכת לליקווד? והם הלא עשו את עצמם שהם כולם בערך בני 17.

רבי אהרן כידוע היה רחוק משקר בתכלית הריחוק. הוא לא הבין איך יהודי יכול בכלל לשקר, זה הרי נגד הטבע של יהודי! הרהר רבי אהרן מעט, ואמר לידיו הרב גרין "עד כדי כך הם אוהבים תורה, שהם נוסעים במסירות מבולטימור, ולא זו בלבד אלא שהם מסוגלים אפילו לשקר, רק כדי לעלות בתורה, משמע שאהבת התורה שלהם היא יוצאת דופן. עם אהבת תורה כזאת יש פוטנציאל לגדול, ואם כן ראויים הם להתקבל לישיבה באופן מיידי! ואכן רבי אהרן קיבל אותם מיד לישיבה.

וכאן אני מגיע למשפט הנפלא של ר' עזרא, לפני למעלה מ-60 שנה

וכאן אני מגיע למשפט הנפלא של ר' עזרא, לפני למעלה מ-60 שנה, בערך בשנת תשכ"ט כיהן ר' עזרא כראש ישיבה בבאר שבע

יצאתי החוצה, ולאחר זמן מה חזרתי הביתה וראיתי לנגד עיני מחזה נורא! הרבי מטאלנא זיע"א, שכב על הרצפה, וזחל על רצפת הבית. כמוזן שרצתי אליו בחרדה גדולה, הייתי בטוח שהוא נפל, אבל הרבי הרגיע אותי ואמר לי שהכל בסדר הוא לא נפל...

הגה"ח רבי אליהו דינקל שליט"א משגיח בישיבות סדיגורא וטשכנוב, מספר על הקשר המיוחד שלו עם נושא אמירת 'קריאת שמע שעל המיטה' לפני השינה

יוחנן וסרמן

וישָׁכַב בַּמָּקוֹם הַהוּא (כה"א)

שמי שלא היה רבי בגיל שבע, לא יוכל להיות רבי גם בגיל שבעים. כלומר, להיות רבי זה משהו שעובדים עליו ממש מההתחלה. "אני למדתי עם הרבי מטאלנא ביחד בישיבה, והיינו ישינים באותו חדר במשך תקופה. אני זוכר עד היום את האופן המיוחד שבו הוא היה אומר 'קריאת שמע שעל המיטה' מדי ערב לפני שהלך לישון, איך הוא היה חוגר את הגרטל ואומר את הנוסח של קריאת שמע בהתעוררות גדולה, בבכיות ותחנונים. נו, אם הוא היה רבי בתור בחור צעיר, בטח גם היום הוא רבי גדול, לכן שלחתי לו קוויטל".

אבל היה דבר אחד שהוא מאוד התעקש לעשות בכוחות עצמו

"כמשמש בקודש, הייתי דואג לרבי לכל דבר ועניין", מספר הרב דינקל, "ממש גרתי אצלו בבית, אבל היה דבר אחד שהוא מאוד התעקש לעשות בכוחות עצמו, להכין לעצמו את ה'נעגל ואסר' - את הספל והקערה לנטילת ידיים סמוך למיטה. "הנושא הזה של נטילת ידיים, הוא הלכה פסוקה שאסור ללכת ארבע אמות בלי נטילת ידיים. במקומות רבים נהגו להקל ולסמוך

כבר שנים רבות מתעסק הרה"ח רבי אליהו דינקל, עם נושא אמירת 'קריאת שמע שעל המיטה'. הוא נוהג להדפיס קונטרסים של קריאת שמע שעל המיטה באלפי עותקים, ולהפיץ אותם בישיבות ובכל מקום אפשרי. מדובר בקונטרסים הכוללים את נוסח קריאת שמע המקובל, לצידו גם הנוסח של קריאת שמע שעל המיטה על פי הסדר שתקן רבינו האריז"ל, ובנוסף קונטרס עם ליקוט מיוחד במינו של ענייני אמירת קריאת שמע שעל המיטה וכל ענייני השינה על פי ההלכה, כדת וכדין.

מאחורי העיסוק של הרב דינקל, משגיח בישיבות סדיגורא וטשכנוב, מסתתר הקשר האדוק שהיה לו עם מורו ורבו כ"ק מרן אדמו"ר מטאלנא זצ"ל, ש'הוריש' לו את העיסוק בנושא, כפי ששמענו מפיו. "אצל הרבי שלי, הנושא הזה של ללכת לישון כמו יהודי, היה אש בוערת. כמוזן שהחלק הכי בולט זה אמירת 'קריאת שמע שעל המיטה', אבל זה לא רק זה.

"אני אספר לכם עובדה מעניינת, בעצם שני סיפורים, שמהם תבינו כמה שזה היה חלק מהותי ממנו כל ימי חייו.

"זכיתי להיות המשמש בקודש אצל הרבי זצ"ל", מספר הרב דינקל כשיותר מנימה של געגוע נשזרת בקולו, "באחת הפעמים הגיעה מעטפה אל הרבי. את המעטפה הזאת שלח הגאון רבי שמואל ברוך ורנר זצ"ל, אב"ד תל אביב, שהתגורר בבני ברק, והיה מוכר כגאון בתורה, אבל לא היה לו איזה קשר מיוחד לחסידות, בטח לא לחסידות טאלנא, והנה הוא שולח לרבי מטאלנא קוויטל עם השם שלו ושל אמו, ושמות הילדים שלו... זה מאוד הפתיע אותי, והחלטתי שאני חייב לבדוק מה מסתתר מאחורי זה.

"בהזדמנות הקרובה, כשיצא לי לבקר בבני ברק, עליתי לביתו של הרב ורנר זצ"ל, ושאלתי אותו גליונות, ילמדנו רבינו! אני ראיתי שהרב שלח קוויטל לרבי מטאלנא, ואני מאוד סקרן לדעת איזה קשר יש לרב ולרבי מטאלנא...

"הרב ורנר קיבל אותי במאור פנים, וענה לי בשמחה על השאלה שלי. "ישנו ווארט חסידי, כמדומני בשם רבי דוד מלעלוב זיע"א,

בהלכה, וגם מתוך הזוהר וספרי החסידות דברים שהם בבחינת מילי דחסידותא, אבל עניינים שהוא ראה אותם כעקרוניים במיוחד. "במשך זמן רב התעכבה ההדפסה של הקונטרסים, כי הוא היה רצה לעבור על זה שוב ושוב, להגיה, לתקן, לשפר, להוסיף להוריד חלקים שהם פחות דחופים.

"פעם אחת יצאנו לנסיעה מירושלים לטבריה, ולפני שיצאנו הצעת לרבי שאני אתן לו את הדפים של הקונטרס העתידי, והוא יוכל להגיה אותם בדרך. הרבי שמח על ההצעה, הבאתי לו את הדפים, וכל הדרך הוא ישב על זה, עבר על כל דבר וסימן בצד סימונים, כשהוא מסביר לי שהוא החליט לקצר את זה קצת, כדי שיהיה שווה לכל נפש ויתאים לכל יהודי באשר הוא.

"כשהגענו לטבריה הגיש לי הרבי את הדפים, ואמר לי שצריכים להדפיס אותם מחדש, אבל להשמיט את מה שהוא החליט שצריכים להשמיט.

"לקחתי את הדפים וראיתי שהוא סימן 'וי' ליד חלק מהקטעים, בעוד האחרים נשארו בלי סימון. דאגתי למחוק את כל אלו שלא סומן לידם 'וי', ומהחומר שנשאר הדפסתי טיוטה נוספת והגשתי לרבי.

"הוא הסתכל על זה רגע, ואז אמר לי: "אבל הדפסת בדיוק כל מה שרציתי להשמיט... ואת כל מה שרציתי שישאר השמטת! לא ראית שסימנתי 'וי' ליד הקטעים שצריכים להשמיט???"

"אמרתי לי "אבל רבי, 'וי' זה סימן שמסמנים כדי לאשר משהו, כשרוצים לפסול, להשמיט צריכים לסמן 'איקס'.

"הביט בי הרבי במבט מוכיח: "וכי אפשר לסמן 'איקס' על דברי תורה???" אם צריכים להשמיט משמיטים, אבל חלילה לי מלסמן 'איקס' על דברי תורה".

אני ירשתי את העניין הזה של הדאגה ל'קריאת שמע שעל המיטה'

"בסופו של דבר הובא הקונטרס לדפוס, הרבי הדפיס אותו באלפי עותקים ודאג לחלק ולהפיץ, וההיענות היתה מאוד גבוהה. אנשים מאוד התלהבו והעידו שזה ממש גרם להם להתחזק מאוד בנושא הזה של אמירת 'קריאת שמע שעל המיטה' בכוונה ובהתלהבות, ללכת לישון כמו יהודים וממילא גם לקום בבוקר כמו יהודים.

"כשכבה נר המערבי ונסתלק רבינו זצ"ל, אני ירשתי את העניין הזה של הדאגה ל'קריאת שמע שעל המיטה', כמו שאומרים צדיקים שהפירוש בלשון 'שבק חיים לכל חי' הוא שכשצדיק נפטר כל אחד יכול ל'רשת' ממנו את ההנהגות שלו והמדרגות שלו.

"הקונטרסים שהרבי הדפיס נגמרו, אבל אני זכיתי להדפיס עוד כמה מהדורות, כל פעם קצת, כמה אלפים בודדים לכל היותר, ואותם אני מחלק חנם אין כסף לכל מי שמבקש. יש ישיבות רבות שמבקשות ממני כמויות כדי לתת לכל הבחורים, תמיד לפני בין הזמנים אני

על הדעה שתחת קורת גג אחת זה נחשב כארבע אמות, אבל במקומות אחרים כן מחמירים בזה ואצל החסידים מאוד הקפידו על כך, עד כדי כך שמקפידים אפילו לא להניח את הרגליים על גבי הקרקע לפני שנוטלים ידיים.

"המקור לקפידת הזאת הוא מהרבי רבי זושא מאניפולי שאמר שהפסוק בתהילים "יתייצב על דרך לא טוב, רע לא ימאס", מדבר על מי שמניח רגליים על הקרקע לפני נטילת ידיים ובכך הוא נותן זקיפות קומה לכוחות הלא טובים שמנסים להחטיא את האדם ולהפיל אותו מדרך הישר.

"הרבי זצ"ל היה מקפיד על זה מאוד, ואם היה קם באמצע הלילה, אפילו מספר פעמים, היה נוטל ידיים בכל פעם, ורק לאחר מכן ירד מהמיטה, ואם היה חוזר לישון היה ממלא שוב את הספל לנטילת ידיים.

"אני הייתי אומר לו פעמים רבות שחבל שהוא מתאמץ, הוא כבר היה אז זקן מאוד, קרוב לגיל 90, שיסמוך עלי בעניין, אני אדאג למלא לו מים לנטילת ידיים, אבל הוא התעקש והיה ממלא בכל פעם לבדו.

"פעם אחת הרבי היה יותר חלש מהרגיל והוא הסכים לסמוך עלי. הוא נשכב לישון, ואני הייתי אמור למלא לו מים לנטילת ידיים, אבל את חטאי אני מזכיר... שכחתי לגמרי. יצאתי החוצה, ולאחר זמן מה חזרתי הביתה וראיתי לנגד עיני מחזה נורא!

"הרבי שכב על הרצפה, וזחל בכוחות לא לו על רצפת הבית. כמובן שנזעקתי רצתי אליו בחרדה גדולה, הייתי בטוח שהוא נפל, אבל הרבי הרגיע אותי ואמר לי שהכל בסדר הוא לא נפל...

"הייתי צריך לקום מהמיטה", הוא אמר לי, "ולא היו לי מים לנטילת ידיים. אני לא יכול להניח את כף רגלי על הרצפה בלי ליטול ידיים, אז הפלתי את עצמי מהמיטה על הרצפה, וכך אני זוחל ליטול ידיים בלי שאצטרך לעמוד לפני נטילת ידיים..."

"דבר אחד כאב לו מאוד"

"דבר אחד כאב לו מאוד", מספר הרב דינקל על מורו ורבו, "הוא אמר שיש נושאים שלמרבה הצער לא מלמדים אותם את הילדים. אחד הנושאים האלו זה הנושא של ללכת לישון כמו יהודי. הרי כשהילד קטן מאוד זה מוקדם מכדי ללמד אותו, ולאחר מכן הוא גדל וההורים לא שמים לב שבעצם הם לא לימדו אותו. גם דוגמה אישית קשה לתת לילדים בתחום הזה כי בדרך כלל משכיבים אותם לישון מוקדם, לפני ההורים, וכך יוצא שהנושא החשוב הזה מוזנח ולא מטופל.

"לכן הוא החליט להדפיס סדר 'קריאת שמע שעל המיטה', יחד עם קונטרס הלכתי שירכז את כל ההלכות והדברים שצריכים לדעת בנושא השינה.

"הוא השקיע המון עבודה בקונטרס הזה, ליקט וליקט את כל מאמרי חז"ל בעניין הזה של איך צריך יהודי לישון, את הציטוטים

כשהתחיל המחזור הנוכחי של 'הדף היומי' יצרתי קשר עם הנהלת 'דרשו', והצעתי להם שאקליט שיעורים על תוס', לימוד בתמצות, בבהירות, והשיעורים יפורסמו בקו השיעורים של 'דרשו'. זה היה נשמע קצת משונה, מי לומד תוס' בלי ללמוד את הגמרא? אמרו לי שנעשה נסיון...

הרה"ג רבי דוד בוק שליט"א מסביר על שיעורי התוס' היחודיים שמוקלטים ומושמעים בקו 'דרשו'.

הרה"ג ר' דוד בוק, היה אברך כולל כמו כל האברכים. שוקד על תלמודו ושמח בחלקו. ובכל זאת, תמיהה אחת גדולה קיננה בלבו, ועימה כמיהה עזה להביא לשינוי המצב.

"במשך זמן רב הציקה לי השאלה, למה רוב האנשים שלומדים גמרא, לא לומדים אותה עם פירוש התוס' כסדר. איך זה יכול להיות? ברוך ה', אכשר דרא, לימוד הגמרא נפוץ מאוד, שיעורים בעיון ובבקיאות אפשר למצוא בכל פינה, אין בית כנסת שאין בו כמה וכמה שיעורים, אנשים רבים לומדים בחברותות או לבד, דומני שאין בארץ שום ספר שנמכר במספרים גבוהים יותר מ'תלמוד בבלי', ובכל זאת, אם תבקשו בשווקים וברחובות את האדם שזכה לסיים את הש"ס כולו, תמצאו המונים כאלו, אבל אם תחפשו את האדם שסיים את הש"ס עם תוס', סביר להניח שתהיה זאת משימה מאוד מורכבת.

"הגעתי למסקנה שהסיבה לכך מורכבת מכמה חלקים. קודם כל אנשים רגילים לחשוב, במידה מסוימת של צדק, שהעיקר זה גמרא עם רש"י, ושהתוס' כשמו כן הוא, תוספת, משהו שלא חייבים אלא רק אם רוצים להוסיף עוד נדבך.

"מעבר לכך, לא תמיד יש לנו זמן להבין את דברי התוס'. בין אם מדובר באברך עם סדר יום עמוס בלימודים ובין אם זה אדם שעובד לפרנסתו ומקדיש בערב שעה או שעתיים ללימוד גמרא, וגם אם זה בחור בישיבה שיש לו סדרים מלאים ואין עיתותיו בידו, ולכן, נאלצים לדלג על תוס' פה ותוס' שם.

"לפעמים יושב אדם מול התוס' ולא מצליח להבין מה הוא אומר. מה השאלה ומה התירוץ, איך התירוץ הזה מסביר את השאלה? פעמים רבות צריכים לפתוח עוד גמרא ואפילו שתיים, במסכתות אחרות, כדי להבין על מה תוס' מדבר ואיך זה סותר את מה שכתוב בסוגיא שלנו.

"אז מה עושים? מדלגים... בפעם הראשונה מסמנים את ה'חלל' שנוצר, יש כאן תוס' שאני צריך להשלים. כך גם בפעם השניה והשלישית, וכשמגיעים למצב של 'רבים חללים הפילה', כבר מפסיקים לסמן ומוותרים על הרעיון של השלמת המסכת כולה עם כל התוס', ואז, כשכבר אין אתגר ויעד, הלימוד של התוס' בדפים הנותרים הופך להיות קשה שבעתיים."

זה נשמע שאכן היטבתם להגדיר את הבעיה, אבל איפה נמצא הפיתרון?

"אולי יש יותר מפתרון אחד... יש ספרים שונים שנכתבו על התוס', חיבורים שמבארים תוס' במסכתות שונות, אבל החיבורים האלו לא היו שלמים, הם היו רק על מסכתות ישיבתיות וגם בהן רק על חלק מהפרקים.

"ניסיתי לבדוק אם יש שיעורים בתוס', ומצאתי שלמרות שבדורנו יש ב"ה שפע עצום של שיעורים בכל מקצועות התורה, ואפשר להיכנס ל'קול הלשון' ולמצוא שם שיעורים בכל תחום ותחום, הנושא הזה של לימוד התוס' נזנח, וגם שם יש שיעורים על תוס', אבל רק במסכתות ספציפיות ובמספר דפים קטן, לא משהו שמנסה להקיף מסכתות שלמות ובוודאי שלא הש"ס.

"כשהתחיל המחזור הנוכחי של 'הדף היומי' יצרתי קשר עם הנהלת 'דרשו', והצעתי להם שאולי אני אקליט שיעורים על תוס', לימוד בתמצות, בבהירות, והשיעורים יפורסמו בקו השיעורים של 'דרשו'. בתחילה זה היה נשמע הצעה קצת משונה, מי לומד תוס' בלי ללמוד את הגמרא? אבל הסברתי שיש מספיק שיעורים על הגמרא, ועל התוס' אין שיעורים. אמרו לי שבסדר, אני יכול לנסות, ונראה איך זה יתפתח.

"התחלתי בצורה די פרימיטיבית. ישבתי עם מכשיר הקלטה פשוט, ולמדתי את התוס', ולאחר מכן שלחתי להם את השיעורים המוקלטים לפי הקצב.

"פתאום התברר שיש לזה ביקוש. יותר ויותר אנשים הקשיבו לשיעורים, והנהלת 'דרשו' החליטה שאם יש ביקוש, הם משדרגים

את המערך.

"עכשיו התחלנו ללמוד את הש"ס כולו במסגרת 'עמוד היומי', ועברנו לשיעורים מצולמים, מול המצלמה, הרבה יותר מושקע, ובמקביל אני ממשיך לומר את השיעורים המוקלטים על סדר 'הדף היומי', בתקווה שהקב"ה יזכה אותי להשלים את הש"ס כולו גם בשיעורים מצולמים באיכות גבוהה לתועלת הרבים".

איך בדיוק זה פותר את הבעיה? הרי אמרנו שאנשים לא לומדים תוס' כי אין להם זמן???

"השיעורים מאוד עניינים, אני משתדל שלא להתרחב מעבר למה שכתוב בתוס' עצמו, להסביר כמה שיותר, במינימום זמן.

"יתירה מכך, אדם שלומד תוס' והגיע לקטע שהוא לא מבין, יכול פשוט ל'דפדף' בשיעור ולהגיע לקטע הספציפי, לשמוע את ההסבר ולחזור לתלמודו. במקום 'לשבור את הראש ולנסות להבין בהמשך רבע שעה, ובסוף לפעמים הוא מתייאש וממשיך הלאה כי הוא לא הצליח להבין, יש לו מישוהו אחר שכבר 'שבר את הראש' והתאמץ, ומגיש לו את ה'ואם תאמר' הזה שהוא התקשה בו, בצורה ברורה.

"זה גם חוסך זמן למי שממהר, זה מסייע בהבנה למי שחושש שהוא לא יצליח להבין הכל, זה גם מאפשר לעשות השלמות למי שכן לומד בכוחות עצמו ומחסיר פה ושם תוס', הוא יכול להשלים אותו כך במהירות בהאזנה לשיעור תוך כדי הליכה או נסיעה, או תוך כדי ארוחה. יש אנשים רבים שלומדים 'דף היומי' או 'עמוד היומי' בדרך, אבל להתעמק בתוס' תוך כדי נסיעה זה לא קל, וכך הם פשוט מאזינים לשיעור ועוקבים תוך כדי בתוך הגמרא אחרי דברי התוס', ויוצאים אם דבר שלם בידם.

"המציאות מראה שאנשים רבים מאוד נעזרים בזה בסייעתא דשמיא, ואני מקבל לא מעט תגובות של אנשים שמספרים לי כל אחד איך הוא נעזר בשיעורים האלו, מכל שכבות האוכלוסיה, ממגיד שיעורים ועד לבחורים צעירים, בעלי בתים אברכי כוללים, ממש מכל הסוגים והמינים".

סביר להניח שבין הקוראים יש גם כאלו שמרימים גבה ולא מבינים על מה המהומה. למה צריכים ללמוד תוס', לא עדיף להספיק עוד דף גמרא, ולהשאיר את התוס' לאחרי שנסיים את הש"ס פעמיים ושלוש???

"אנחנו אנשים קטנים מכדי להבין מה זה אומר ללמוד תוס'. היו לא מעט גדולי תורה וצדיקים שעמדו על כך בתוקף שכשלומדים גמרא צריכים ללמוד עם התוס', ובשום אופן לא הסכימו שתלמידיהם יוותרו על התוס' כדי להספיק יותר דפי גמרא.

"הרי כל בעלי התוס', התורה היתה פרושה לפניכם כשמלה, וראו להוסיף הערות על הגמרא, נקודות שרש"י לא הביא, או דברי רש"י שצריכים ביאור, וגמרות שנראות כסותרות זו את זו. הם ישבו על המדוכה יומם ולילה, כלשון הסמ"ג שהר"י, מגדולי בעלי התוס' "מפרש שמנעל של תלמידי חכמים כורכין אותם בדוחק וקושרין ואין חולצין מנעליהן מרגליהם אלא בליל שבת לפי שלומדים ככל הלילות של חול ושוכבים מעט במלבושיהם", כך הוא מתאר איך נראו תלמידי החכמים של צרפת, שהיו בעלי התוס'.

"וכן בהקדמה לספר צידה לדרך כותב על ר"י הזקן "העידו לי רבותי

הצרפתים", ומספר שקיבלו מרבם שהיו יושבים לפניו 60 רבנים וכל אחד היה בקי במסכת אחת בעל פה, והיו שומעים הלכה ממנו וישבו עד שנתבררו להם כל ספיקות שבגמרא וכל הלכה או מאמר תנא או אמורא שנראה היפך או סתירה למקום אחר ישבו ותיקנו על אופנו, וכן בכל השגה שהיתה על זקנם רבינו שלמה, כלומר על רש"י הקדוש. "אנחנו רואים גם בבית יוסף שמרן ה'בית יוסף' מבסס את פסקיו על דברי התוס' במקומות רבים מספור, כי הפשט של בעלי התוס' הוא לא רק לחידודי חלילה, אלא זהו עצם הביאור של הגמרא הקדושה, ובמקומות רבים גם הביאור בדברי רש"י".

איך באמת אתם מצליחים כך לבאר ולפרש כל מילה בתוס', זה הרי אתגר לא פשוט בכלל?

"דווקא בגלל שאני חייב לעמוד בקצב של מסירת השיעורים יש לי 'מחייב' מאוד חזק, ואם אני לא מבין איזה תוס' אני רץ לתלמיד חכם כלשהו שיעזור לי להבין, ואם ההסבר שלו לא הניח את דעתי אני הולך לחפש עוד תלמיד חכם מופלג, ומעיין בתלמידי רבינו יונה, וברא"ש וברי"ף, לא פעם הם מביאים איזו מילה שממנה ניתן להסיק שלזה התכוון תוס', או להיפך, שעל זה בא תוס' לחלוק וממילא הכל נהיה מובן. כמובן שזה אתגר לא פשוט, ואני מתפלל כל יום שאזכה לעמוד בו בסייעתא דשמיא".

האם אתם מרגישים הבדל בלימוד בין תוס' ב'דף היומי' לבין הלימוד ב'עמוד היומי'?

"קודם כל יש הבדל בניסיון. אחרי למעלה משלוש שנים שאני מוסר שיעורים בתוס', למדתי איך להנגיש את זה בצורה יותר טובה, קיבלתי הערות מהציבור והשתדלתי לשפר את ההגשה ולהיות יותר ברור למאזינים.

"מעבר לכך הציוד עצמו הרבה יותר איכותי, פעם הקלטתי בנגן פשוט, היום 'דרשו' נתנו לי אפשרות להקליט את השיעורים באולפן מקצועי, עם ציוד מאוד איכותי וההקלטה הרבה יותר ברורה ובהירה, ממש קילורין לאוזניים.

"לגבי עצם הלימוד, מאחר ואני עצמי לומד 'עמוד היומי', ממילא גם הגישה שלי לתוס' יותר רחבה ומגיעה עם יותר ידע על השיטות והסברות של הראשונים האחרים בסוגיא, כך שזה גם מחדד לי יותר את הסברות והשיטות של תוס' עצמו.

"אבל בסופו של דבר אני מקפיד להישאר צמוד רק לתוס' בשיעורים הללו, ולא להתרחב מעבר לזה לשיטות נוספות, כי כל הרעיון הוא להקל על לימוד התוס' ולא להעמיס על הלומדים דברים נוספים, ושמחתי הרבה בביאור הנפלא של 'דרשו', המכונה 'עיון העמוד', יכול כל אחד למצוא לנפשו נחת עם כל כך הרבה ביאורים נפלאים, אשרי עין ראתה".

עכשיו שהתחלנו את השיעורים על העמוד היומי, התחלנו מחדש את שיעורי התוס' על העמוד, ואני קורא לכל אחד ואחד לבוא ולהצטרף

ניתן לשמוע את השיעורים בקו השיעורים של דרשו 077-2222-666

עמוד היומי - שלוחה 5 < 1 < 2

דף היומי - שלוחה 2 < 10

שואל הילד לרבה: יש לי שאלה, לפעמים כשאני מתעורר אני מחכה במיטה עד שאמא שלי תיטול ידיים האם מותר לי להתקשר לקו השגחה פרטית בטלפון, יכול להיות שיהיה קלוקול וישבר הטלפון בגלל זה שהוא נגע במכשיר לפני נטילת ידיים בבוקר?

הרה"ג רבי דוד קלצקין שליט"א בעל הגיליון וקו 'השגחה פרטית', על הפעילות לזיכוי הרבים

מאת: הרב אברהם פוקס

יהיה בית אלקים (כח כב)

בימים אלו שעם ישראל בארץ ובתפוצות טרם התאושש מהאסון הנורא שפקד אותנו לפני כחודש ימים, ומתפלל ומצפה לישועת ה' ולבשורות טובות ולגאולה השלימה במהרה בימינו, ביקשנו לשוחח עם הרה"ג רבי דוד קלצקין שליט"א בעל הגיליון הנפלא והמפורסם 'השגחה פרטית'.

'גליון' אמרנו? זהו חלק אחד ממעצמת 'השגחה פרטית' השייך לחלק האחר 'קו השגחה פרטית' - קו שמאגד בתוכו אלפי שיעורים באמונה ובביטחון בכמה שפות, וכמובן השלוחות הנוספות הפופולריות ביותר. שלוחות הסיפורים המכילות גם כן אלפי אלפי סיפורים של השגחה פרטית, לא פלא אם כן שבכל חודש ישנם מעל שלושה מליון (!) דקות של מאזינים לקו.

למצוא כמה דקות בכדי לשוחח עם הרב קלצקין צריך ממש 'השגחה פרטית', הרב קלצקין עסוק יומם ולילה, הוא בעצמו מוסר שיעורים בקו, באידיש ובעברית, מתפלפל עם אנשים בדברי חובת הלבבות ב'שער הבטחון', מטפל בכל הקשור לקו, בהוצאות העצומות שדורש תפעול קו שכזה, יחד עם הדפסת הגיליון של מאה וחמישים אלף עותקים בכל פעם שמופיע בארבע שפות. עברית אידיש אנגלית וצרפתית.

וכשאנו מבקשים שיחזק את קוראי 'לקראת שבת' וישתף אותנו בסיפורים ומאחורי הקלעים, הסכר נפרץ והסיפורים קולחים בשיטפון מפיו של הרב קלצקין.

איך התחלתם את המעצמה הזאת?

שיעור מספר 72 שעשיתי בפעם הראשונה שהיה לי יארצייט של אבא שלי, השיעור הזה כבר חמש חצי שנים אז אם אתה נכנס לשיעור 72 שם מסופר כל הסיפור לכבוד היארצייט של אבא שלי איך נכנסתי לזה. סיפרתי את כל הסיפור, אבא שלי היה חולה והרב פריימן המליץ ללמוד את שער הביטחון איתו. אחרי פטירתו ראיתי כמה שזה עזר לו, מאז התחלתי להדפיס את שער הביטחון רק 2,000 וכל פעם עוד אלף ועוד אלף עד שב"ה אוחו כבר 70,000 לא חושבים לעצור.

כמה שיעורים יש לכם כבר

שלוש מאות עשרים ושש באידיש שלוש מאות עשרים ושש

בעברית

זה שיעור כל שבוע?

פעם בשבוע יום חמישי יוצא לאור שיעור חדש שב"ה אלפי אנשים מאזינים באמריקה, בארופה וכאן באידיש ובעברית, אפשר לומר שבערך שני שלישי מאזינים בעברית ושליש באידיש כך המחשב אומר בכל אופן ארץ ישראל זה יותר בעברית, לשון הקודש עדיין מכינים את השיעור או מתיישבים ומתחילים למסור את מה שיוצא?

עכשיו תפסת אותי באמצע להכין את השיעור הבא מספר 327, אני עכשיו יושב בבית הכנסת ומכין את השיעור...

כמה זמן כל שיעור?

הכי מעט זה רבע שעה והכי הרבה זה שעה, תלוי אם זה עם סיפורים או לא, עם סיפורים אז הציבור מוכן להאזין לסיפורים, אז סיפור זה לא על חשבון השיעור, אז לפעמים זה מדובר בסיפורים, מדרשים, אני משתדל אחרי שעובר חצי שעה שלושים וחמש ארבעים דקות, להשתדל איך אומרים לעשות נחיתה, אבל לפעמים שאנשים מתלוננים למה כל כך קצת, נותנים לך שבוע ואתה נותן לנו רק חצי שעה זה מידי מעט, שבוע אחרון זה היה באמת חצי שעה, בסדר, אבל רוב השיעורים מעל חצי שעה.

גליון 'השגחה פרטית' יוצא כל שבועיים, כבר חמש שנים, וכל הזמן כמות ההדפסה גודלת, גם ברשימת התפוצה של המיילים זה מאד

מאד חזק, היום נהוג בהרבה משרדים, מלמדים וכדו' שאוספים את התוכן של השגחה פרטית, אנשים עושים מזה חוברת, מחלקים את זה למלמדים ולתלמידים. אנחנו משלמים כל פעם אלף חמש מאות שקל למישהי שתתרגם את זה באידיש וכן באנגלית וכן בצרפתית וככה זה מגיע להמון המון אנשים בכל העולם.

אנחנו מדפיסים מאה חמישים אלף עותקים

אנחנו מדפיסים מאה חמישים אלף עותקים, ויחד עם 'כל העלונים' וכדו' כל החוברות האלו אז זה כבר מודפס קרוב למאתיים אלף, אבל זה חוץ מהמיילים שזה מים שאין להם סוף, אתם ב'דרשו' יודעים יותר את זה טוב ממני... וכך אנחנו מקבלים ד"שים ממקומות רבים שיש אנשים שמדפיסים את זה לזיכוי הרבים. יש לאחד משרד מוציא את זה, מדפיס את זה בעצמו, מביא לבית הכנסת חמישים עותקים שבעים שמונים מאה, אנחנו לא מדפיסים לחוץ לארץ - אבל פתאום שומעים שזה נמצא במונרו, בויליאמסבורג ובעוד מקומות כאלה רחוקים שלא שמענו משמות כאלה, אז הם עושים את זה לבד ומחלקים בבית הכנסת. אלה שרוצים לזכות את הרבים מרגישים שבזכות העלון אנשים יתחזקו.

אדם שומע את השיעור, הוא מתחזק מאד, אבל הוא רוצה להיות טוב על מנת להטפיה, להעביר הלאה, גם לחזק אנשים, מה אתם מייעצים לו?

בכל עלון יש את המאמר הראשון מאז שזה יצא לאור זה תוכן משיעור מסוים, וכל פעם כותבים איזה שיעור זה היה, התוכן של המאמר הראשון זה רק שלוש ארבע אחוז מהשיעור, כל פעם כותבים מתוך שיעור כמה דברים, אדם קורא, מוצא חן בעיניו השיעור מתקשר לקו, אז הוא רוצה לשמוע כבר את כל השיעור. מאות משפחות משאירים הודעה בקו שמודים לנו שיש כזה קו זה הציל את המשפחה שלהם, בעיקרון זה אלמנה או אמה מבוגרת, שהבעל בד"כ אנשים מבוגרים שהם בריאים אז הם הולכים לבית הכנסת לשיעורים לבעלי בתים וכדומה, מה עושה האמא, היא כבר לא עובדת, אז יודעים שצריכים להעסיק את האמא, שתהיה לה הרגשה טובה, שהיא לא בודדה, כמה זמן אפשר להעסיק לבד אמא? אמא שלי היתה אלמנה אחד עשרה שנים ידוע לנו שכל הזמן צריכים להעסיק אותה, אנחנו שומעים אנשים שאומרים לנו, לא שחס ושלום זו בעיה, אבל, עזרת לנו מאד, הפסקנו עם בייבי סיטר שלא צריכים כל חצי שעה להתקשר לאמא להתעניין בה שלא תרגיש בודדה, כי אדרבה היא לא רוצה שיפריעו לה, קנו פלאפון מיוחד לאמא, נשים מבוגרות, לאו דווקא מאה, אפילו בין מאה לגיל שבעים אין להם כבר עבודה, כל היום לבד בבית אז הם קנו פלאפון רק בשביל הקו הזה, עולה להם כמה שקלים, הם מאזינות שעות על גבי שעות ואדרבה יש קשר עם האמא.

אמא מתקשרת לבנים לבנות, שמעת את השיעור החדש? אז היא אומרת להם תקשיב זה יעזור לך לשידוכים שלך, הנכד לא מרגיש טוב, תקשיב לשיעור הזה תראה שזה יעזור לך, אז פתאום זה נהיה מצוה של כיבוד אם. אם אני מקשיב לי סתם, מקשיב לשיעור

להתחזק אבל אם האמא שלי אמרה לי, אחר כך למחרת היא שואלת שמעת את השיעור החדש? נו מה אתה אומר על זה? אה קיבלת חיזוק? אז זה כבר נהיה דאורייתא, האמא שלו אמרה, אז אנשים מרגישים שמבקשים חצי שעה של שיעור מקיימים כזה דאורייתא כי האמא אמרה.

התקשרו אלי אחד יהודי מאשדוד, האמא שלהם בממ"ד, הם שבע עשרה ילדים, והם יש להם תורנות כבר במשך כמה שנים לא לעזוב את האמא אפילו דקה לבד, אי אפשר לעזוב את האמא והיא בתפקוד מלא, ראש טוב, אבל שבע עשרה ילדים שחלק נכבד גרים באשדוד, הוא אומר אתה יודע כמה עזרת לנו? שעות היא רוצה להיות לבד, היא רוצה להיות לבד עם הטלפון עם ההשגחה פרטית, היא כבר שמעה את כל השיעורים, מתחילה עוד פעם מהתחלה ואח"כ עוד סיפורים מאנשים ועוד שיעורים, הצלת אותנו.

הילדים יודעים יותר טוב, ומקשיבים, ומקשיבים

הקו טלפון - זה מתאים גם לילדים?

אשרי ההורים שהילדים מאזינים, אומר בהתרגשות הרב קלצקין, עשרות עשרות הורים אומרים לי בזכותך הילדים שלי הולכים לישון, קונים להם פלאפון, למי שיש שכל נותנים פלאפון ולא מגבילים אותם, מקשיבים, והאמא אח"כ הולכת והיא רואה איך שהבן שלה החמוד נרדם, הבן הבת, ואז מכבים את הפלאפון. יש לילדים סיפורים, ילדים בגיל שמונה וחצי תשע כבר מבינים חלק מהשיעורים, יש לי כבר שלוש מאות סיפורים, שזה נמצא בשלוחה 2 וכן סיפורים נוספים שאין בשיעורים שזה נמצא בשלוחה 4, הילדים יודעים יותר טוב, ומקשיבים, ומקשיבים וזה עוד סיפורים וזה מרגיע אותם, ואני אומר כל פעם להורים אשריכם שזכיתם שהם מקשיבים לזה, אתה יודע מה זה ללכת לישון עם אמונה, זה ילד אחר לגמרי, בגיל שמונה תשע עשר ללכת לישון עם אמונה זה שינה אחרת לגמרי, עד כדי כך שהתקשר אלי אבא אחד לא מזמן שיש לו שאלה חדשה בהלכה, שהבן שלו עורר את זה, הילד בגיל שמונה וחצי, הרב'ה למד בחיידר בקיצור שולחן ערוך שאסור לגעת באף אבר לפני נטילת ידים בבוקר, ואצלם בבית נוהגים שהאמא נוטלת כי היא לא רוצה לשים את הספל ואת המים ליד המיטה כי נשפך כמה פעמים, בדרך כלל היא מתעוררת לפני שהם קמים, אבל לפעמים הילדים מתעוררים לפני ומחכים לאמא שתטול ידים לילדים במיטה, יפה, עכשיו הוא נרדם עם הטלפון וזה נכבה לו, כי האמא מכבה את זה בלילה, אז הוא שאל את הרב'ה בחיידר, והרב'ה התקשר לספר את זה לאבא, איזה נחת יש לו לאבא. כתוב בהלכה בשולחן ערוך שאם נוגעים בעיניים או באף או באוזן אפשר לקבל כאבי עיניים לסבול מזה לפני נטילת ידים כי יש טומאה באצבעות. שואל הילד לרבה, אם ככה יש לי שאלה לפעמים אני מחכה עד שאמא שלי תטול ידיים מחכה לפעמים עשר דקות רבע שעה עד שמישהו יתעורר עד שירד מהמיטה, האם מותר לו להתקשר לקו השגחה פרטית בטלפון יכול להיות שיהיה קלקול וישבר הטלפון בגלל זה שהוא לקח את זה לפני נטילת ידים בבוקר, הרב'ה כל

כך התרגש מהשאלה והוא ענה לילד שהוא צריך לשאול את הרב. הרב'ה חכם ופיקח בזה שהוא אמר שזה שאלה שצריך לשאול רב ולא לענות מיד אלא לעשות מזה עסק, כי אם עונים לו כן אז זה כן, לא אז זה כבר לא. מצינו כך אצל גדולי ישראל, למשל על רבי שמואל סלאנט כשילד בא לשאול על עוף בשם האמא, אז הוא פתח את השו"ע ולבש את המשקפיים, למה? כי אמר שאם יגיד כן או לא אז מחר הילד ירגיש שזה לא כזאת שאלה, אז הוא הסתכל בשולחן ערוך בסוגיא אחרת העיקר לעשות מזה עסק. הרב'ה אמר לילד אני אשאל, אני אתייעץ עם הרב. למחרת הוא ענה לו, שאלתי את הרב, אכן כן, זה דבר של קדושה, עדיף קודם ליטול ידיים אחר כל להאזין דרך הטלפון, אם ישבר הטלפון שלא ירגיש אשמה שבגללו התקלקל הטלפון.

המון אנשים שומעים מכל הגילאים, זה נקרא שווה לכל נפש, אם אני ראיתי כמו עיני באיזה קידוש שהייתי בשבת, יושב לו ילד עם העלון, שאלתי את אבא שלו בן כמה הילד שלך הוא אומר לי שמונה וחצי, ראיתי אחרי שהוא גמר את כל הסיפורים מהתוכן הפנימי, ראיתי איך שהוא מעיין, ילד עילוי, והוא קרא את המאמר הראשון שזה מאמר שלי שזה למעשה שער הבטחון. שאלתי את האבא, מה הוא עושה? הוא אומר לי את הסיפורים הוא כבר קרא, זה ילד מחונן, עכשיו כבר משעמם לו הוא לא יכול לחכות שבועיים, אז הוא פשוט יושב בפניה בקידוש כבר גמר את הקוגל שלו, והוא מעיין בתוכן שם, זאת אומרת ככה, בגיל שמונה וחצי ילד כבר קורא את התוכן של הבטחון, האם יש ילד יותר מאושר ממנו.

אחד סיפר לי שכל פעם שיוצא עלון הוא לוקח שלוש עלונים, אחד בשבילו לבית, אחד כיבוד אב ואם בשביל ההורים שלו, זה לא מגיע שם לבית כנסת, ואחד אמא שלו הולכת כל שבוע לבקר איזה זקנה בבית אבות במושב זקנים, והיא ביקשה ממנה תעשי חסד, מגיעה אליך תביאי את העלון, מדובר באשה בגיל 100 היא רואה טוב עם המשקפים, הראש בתפקוד מלא ב"ה, הגוף לא כל כך אבל הראש כן והיא קוראת, יש לה כל כך הרבה זמן במושב זקנים, ממילה ראשונה עד המילה האחרונה והיא אומרת שזה לא עלון, זה ספר של אמונה ובטחון של ארבע עמודים והיא לומדת מזה כל שבוע, אז אני שואל אותך האם יש עוד מוצר אחד בעולם שזה נקרא שווה לכל נפש ילד

בגיל שמונה וחצי עד אשה בגיל 100 קוראים את זה בעיון, כמובן כל אחד מוציא את החלק שמקבל חיזוק, מגיל שמונה עד מאה אתה יודע מה זה?

לכן אנחנו משתדלים לא לעשות משהו גבוה מעל גבוה אלא שיהיה שווה לכל נפש, גברים, נשים. פתאום אתה שומע מאנשי בריסק, מגידי שיעורים, חזונושיניקים, ש'לומדים' את העלון. אנחנו מעדיפים שלא תהיה שום פרסומת, אף טלפון פרסומת שם בפנים, כי הרי יש כאלו מחמירים, שאם יש איזה פרסומת זה מוקצה ולא מחזיקים את זה בשבת. כל ההיתר של הפרסומות בכל העלונים כי כבר מקבלים את זה ביום רביעי או חמישי. אבל יש אנשים שאם יש טלפון אחד, הם לא יקראו את זה.

יום אחד מתקשר אלי המנהל של השגחה פרטית הוא אומר לי שבעל הדפוס שמדפיס את זה, רוצה להכניס את הטלפון שלו בעלון ובתמורה לזה הוא יעשה את זה יותר זול קצת, כי זה פרסומת בשבילו, מה אני אומר על זה, אמרתי לו אם אדם אחד יפסיק לקרוא את זה בשבת זה לא שווה את האלפיים חמש מאות שקל שהוא מוריד מזה, לא שווה, ואתה שומע פתאום מגידי שיעורים עם פראקים יושבים בין הדגים למרק וטשולנט ולומדים את זה, באמת שלא רוצים שום פרסומות על זה, רק פרסומת של הנצחות, יארציטים, זה משהו אחר זה התורמים.

הרב קלצקיין אם מעירים אתכם בשעה שתיים בלילה ואומרים לכם: הרב קלצקיין מה הסיפור שהכי תפס אתכם בעשרים שנה האחרונות מכל העסק הזה, באיזה סיפור אתם נזכרים?

שאם מישהו היה אומר לי לפני עשרים שנה סיפור כזה שבעוד עשרים שנה יהיה דבר כזה איפה שאנחנו מחזיקים היום הייתי אומר לו תחזור לשמים ואל תבלבל לי במוח איך יתכן שמעל שלוש מליון דקות בחודש לומדים בקו השגחה פרטית. זה מספר שבלתי נתפס, לא נייעס לא פוליטיקה לא בדיחות שום דבר לא, שיעור באמונה ובטחון מעל שלוש מליון דקות בחודש.

ישר כוחכם שנתתם לנו הצצה למפעל הענק והחשוב שלכם, חיילכם לאורייתא, ושנוכח במהרה להתבשר בישועות גדולות ויקויים בנו הפסוק 'כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים' ונחזה בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

המשך מעמוד 11 | הגה"ח רבי אליהו דינקל שליט"א

והנהגות טובות ששוות לכל נפש. לא דברים שהם ברזום של עולם ושלא מתאימים לכל אחד.

"והעידו בפני רבים רבים, שאחרי שלמדו את הקונטרס הזה והתחילו לומר 'קריאת שמע שעל המיטה' בצורה רצינית, הם ראו שינוי עצום בחיים שלהם ברוחניות, וגם בגשמיות.

מי שמעוניינים לקבל את הקונטרס ולהתחזק בעניין זה של אמירת 'קריאת שמע שעל המיטה' וכל ענייני השינה כהלכה - 02-9910049.

(המשך השיחה יפורסם בעז"ה בשבוע הבא)

מקבל בקשות מיישיבות שדואגות לזה לפני ה'קעמפ' של ימי הקיץ, ישיבות חסידיות, ישיבות ליטאיות, ישיבות ספרדיות, ממש מכל המגזרים והעדויות, ואנשים רבים מגיבים בחום. באחת המהדורות שמתתי גם כתובת דואר לתגובות, וקיבלתי כזה מבול של מכתבים שחזיק אותי מאוד ורבים מהם שמורים אצלי עד היום, פשוט כי אין לי לב לזרוק אותם.

"והאמת שזה לא פלא. הרבי זצ"ל עשה כזה ליקוט מיוחד במינו, ממש אמונות. הוא הכניס רק דברים פשוטים, הלכה בסיסית

יג] עוד סגולה, אם מבשל במים ערבה שקיימו בה מצווה בסוכות, עד שמשנתה צבע המים לגמרי, ושותים בבוקר רביעית ומתפללים זהו סגולה לזש"ק, שערבה בגימטריא זרע, ויש מוסיפים ואומרים מתוך סדר ההושענות את הושענא אדון המושיע וכו' וכן הושענא אדם ובהמה וכו'.

יד] אם שם הבעל או שם האשה משונה, שלא נזכר בתנ"ך או בחז"ל, הדבר גורם לפעמים שלא נענים בתפילה, כי השמות של אדם הם שורש נשמתו, והם תלויים במזל, וכשאינן לו שם יהודי הדבר עלול לקלקל הרבה בשפע היורד ממרום, ועל כן ראוי לשנות את השם, ועכ"פ להוסיף שם נוסף שיהיה קודם לשם הישן, ומכאן והלאה יכנוהו בשם החדש, ויעשו מי שברך לשינוי השם ג' פעמים, [והיינו שהבעל יעלה לתורה ג"פ בזה אחר זה, ובכל פעם יעשה מי שברך לשינוי השם]. ולאחר שלושים יום כיון שכבר הוחזקה בשמה החדש, צריכים לשנות בכתובה ולכתוב כפי השם החדש.

טו] יאמרו "אם יעזור לנו הקב"ה ונזכה לבנים, מיד כשיוודע לנו על הישועה נאמר נשמת כל חי".

טז] יבדיל במוצאי שבת על יין ממש [ולא על מיץ ענבים], ויש בזה סוד גדול. (ועי' שביעות דף י"ח ע"ב אמר ר' יוחנן כל המבדיל וכו' ובמהרש"א שם).

יז] האשה תשתה מכוס של ברכה.

יח] לפעמים יש חשוכי בנים שאין בכל הסגולות כדי להועיל להם מכיוון שהקב"ה סגר כל הדרכים וגזר שרפואתו ותיקונו יבואו רק ביום פלוני וע"י רופא פלוני (ר"ן נדרים מא: ד"ה אלא ובירושלמי שם פ"ד ה"ב). וחלק מהגזירה שיצטרך להסתובב מרופא לרופא עד שיזמין לו הקב"ה את הרופא שיועיל לו בס"ד ויאמר לפני כל התעסקות בזה "יהי רצון מלפניך ה' או"א שיהא עסק זה לרפואה שלימה ותרפאנו וניפקד בזרע חייא וקיימא כי רופא חנם אתה", ויראו נפלאות בס"ד.

(מתוך ביאורים והנהגות בראשית)

ויחונך שהקב"ה יחון אותו בבנים, ושלום בבנים, שמבטיח שלום בביתו וכמו שדרשו חז"ל וראה בנים לבניך שלום על ישראל. וכן כל הבנים בברכת שים שלום. ואם הוא בחו"ל ישלם לשני כהנים בארץ ישראל בשביל שיזכירוהו. [וכידוע שהגר"ח מבריסק שלח להאור שמח שיכוון עליו בברכת כהנים, אף שלא היו באותו מקום].

יח] יאמר פרשת קטורת בוקר וערב מן הקלף בנגינות ובטעמים דוקא, וכל הברייאתא יאמר במתינות.

יט] ישתדלו מאוד להרבות בהכנסת אורחים

ז] לאחר הדלקת נר שבת או אחרי נתינת צדקה תאמר האשה פרשת חנה שבספר שמואל.

כ] בימי השובבי"ם יצום הבעל עכ"פ פעם אחת כדי לתקן חטא פגם הב'.

כא] אם עשו כל אלו ולא הועילו ח"ו, יצומו ד' תעניות בימי החורף שהימים קצרים, ויקבלו התענית במנחה ויפרטו שרצונם לעבוד ה' ולזכות לבנים ויושעו בעזה"ת.

כב] האר"י הקדוש אמר לאחד שלא היו לו בנים, שיזהר מאוד וגם יזהיר לאחרים על תוספת שבת בער"ש ובמוצ"ש.

כג] ללמד הלכות טהרה לאחרים, הוא סגולה נפלאה לבן זכר, וכדאיתא במ"ר ריש פרשת תזריע, "אמר הקב"ה אם אתה משמר... אני נותן לך בן שנמול לשמונה", ומלשון חז"ל שאמרו 'משמר' משמע שלא די רק לקיים ההלכות בעצמך אלא גם לסייע לאחרים שישמרו ע"י לימוד הלכות הטהרה לאחרים.

כד] מצוות שילוח הקן היא סגולה נפלאה לחשוכי בנים לזכות לילדים. אך יש לזהר כשהולך לשלח שלא יאמר שמקיים את המצוה כדי שיזכה לבנים או לאריכות ימים, אלא יאמר להדיא שמקיים את המ"ע של שילוח הקן אך ורק לקיים מצות בוראי ית"ש, והוא ברחמיו יזכני במתנה לבנים או לאריכות ימים וכדומה.

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו' הפותח בכל יום לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

חדש!!! ניתן להצטרף בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

נער צעיר הייתי, סיפר הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל ושמעתי את הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל שואל יעקב אבינו היה גיבור?, א"כ מדוע כל ההתמודדות הזאת עם לבן הארמי, מחליף לו את הכלה, ואח"כ ויחלף את משכורתו, שיקח אותו בידי החסונות, יכרוך חבל על ידיו של לבן, יושיבו בתוך ארון קטן, ובטרם יסגור עליו את דלתותיו יגיד לו ברורות, שוערינקע בלייבט שטייל, חמי חמי שב ושתוק?

על הכח הגדול של יעקב אבינו וכוחו של כל אחד ואחד

מאת: הרב צבי גטק

ויגש יעקב ויגל את האבן (כס"י)

רש"י: כאלס שמיסר את הפקק מעל הלוחית להודיעך שכווח גדול.

מה עלינו ללמוד מכך שכוחו של יעקב אע"ה היה גדול, וכי מה יצא לנו מידיעת מידת כוחו של יעקב?

נער צעיר הייתי, סיפר הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל ושמעתי את הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל שואל את השאלה הזאת, ומוסיף עליה, יעקב אבינו היה גיבור?, א"כ מדוע כל ההתמודדות הזאת עם לבן הארמי, המתוארת בפרשה, מחליף לו את הכלה, ואח"כ ויחלף את משכורתו עשרת מונים, בשביל מה הוא מתמודד איתו, שיקח אותו בידי החסונות, תיאר רבי אייזיק, יכרוך חבל על ידיו של לבן, יושיבו בתוך ארון קטן, ובטרם יסגור עליו את דלתותיו יגיד לו ברורות, שוערינקע' שוערינקע' בלייבט שטייל, חמי חמי שב ושתוק. הלא כוחו גדול לא כן?

אלא קושיא אחת מתרצת את חברתה, להודיעך שכוחו גדול, כן, יעקב אבינו היה גיבור שבגיבורים, אבל בכל זאת הוא היה עוד יותר גיבור, איזהו גיבור הכובש את יצרו.

יעקב אבינו ניצל את גבורתו ללימוד יומם ולילה, לא נתן שינה לעיניו ותנומה לעפעפיו 14 שנה בבית מדרשם של שם ועבר, וכך כל ימיו, כמו שאמר יעקב אבינו עצמו, הייתי ביום אכלני חורב וקרח בלילה, יעקב ליווה את הצאן יומם ולילה, כשהוא כולו שקוע בתורה, עמוד התורה.

אבל כשמגיעה התמודדות של בין אדם לחבירו, של בין אדם לעצמו, לא פותר הוא את בעיותיו בכוח הזרוע, אלא מתגבר, מנצח גם את עצמו, ופועל בדעת ובענווה. הגבורה הכי גדולה היא להתגבר, לגבור על עצמו, על רצונותיו, תאוותיו, ונטיותיו הטבעיות.

אכן יכול היה יעקב אבינו לתת מנה אחת אפיים ללבן, ולהשתיק את הרמאי הזה אחת ולתמיד, אבל יעקב אבינו הגיבור שיכל בכוחו גם לשרו של עשיו, היה גיבור אמת, שמתגבר על עצמו. זוהי גבורה.

מספר היה רב"מ אזרחי זצ"ל על עצמו, אברך צעיר הייתי, ישבתי

בביתי באישון לילה ועיינתי בגמרא האהובה, בין לבין הסתלסלו סביבי ערפילי אדי הסגירות שמצצתי תוך כדי עיון עמוק. צריכים אתם להבין, עישון סגירות היה דבר סטנדרטי ש'כולם' לקחו בו חלק, 'מי לא עישן אז'.. ואז, כשבאתי לקחת סיגריה נוספת גיליתי כי החפיסה התרוקנה עד הסיגריה האחרונה... המשכתי ללמוד, אבל זה לא היה זה כמו שאומרים, היה חסר לי הסיגירות, לפיכך קמתי ממקומי ויצאתי ללילה הירושלמי הקריר והלכתי מביתי שבסמוך לשיבת חברון בגאולה וצעדתי במעלה השכונה לעבר רחוב יפו, שם ברחוב יפו היה קיוסק שפעל כל שעות הלילה ובו ידעתי אוכל להשיג סיגרות. ואכן באתי אל הקיוסק, והמוכר המנומנם מכר לי חפיסה.

בדרך חזר נתתי אל ליבי סיפר רבי ברוך מרדכי, 'ברוך זה מה שאתה שווה?' סיגריה יכולה להקים אותך מהגמרא ולקחת אותך בלילה עד לרחוב יפו?, 'ברוך?!'. ובו ברגע החלטתי להפסיק לעשן.

הרבנית התעוררה בבוקר השכם, ומיד לאחר שאיחלתי לה בוקר טוב, סיפרתי לה על החלטתי להפסיק לעשן, היא חיכתה ואמרה: לו י'הי, כשהיא לא מאמינה באמת כי אחזיק בהחלטה זו, משום שצריכים אתם להבין, עישון סגירות היה דבר סטנדרטי ש'כולם' לקחו בו חלק, 'מי לא עישן אז'.. אבל מאז ב"ה לא עישנתי כלל.

זוהי גבורה, החלטה חזקה ויציבה, לנצח לא את הזולת, אלא לנצח את עצמי.

דודי הגאון רבי משה קופשיץ זצ"ל היה רגיל לספר, כי פעם נפגש עם מרן רבי אליהו לאפיאן זצוק"ל, רבי אלי' שאל אותו, אמור נא לי רבי משה, מדוע ניתנה בחירה לאדם, אנחנו הרי בני האדם מרוממים מכל בעלי החיים בכח שניתן לנו כח הבחירה, וצווינו ובחרת בחיים, מה הרעיון שיש כאן במה עלינו לבחור.

עניתי לו סיפר ר' משה כי יש לנו את האפשרות לבחור ולעשות את מה שאנחנו חפצים לעשות, ואנחנו חפצים לעשות טוב.

אבל ר' אלי' אמר, לבחור לעשות מה שרוצים?, זה גם בהמה עושה, לא זו בחירת האדם, אלא ביאר, החכמה היא לבחור לעשות מה שלא רוצים לעשות, אך אף על פי שלא רוצים לעשות זאת עושים זאת כי כך נכון לעשות, זהו אדם, זוהי בחירה.

והאמת היא שכל באי עולם מעריכים באמת, לא את מי שבשוקו הוא גבור כסוס, אלא את מי שגובר על תאוותיו, את מי שיש לו אישיות חזקה, שהוכחה בהחלטה חזקה. כפי שסיפר לי ידיד כי נתגלתה אצלו מחלת סכרת קשה והרופא אחרי ההבחנה נתן בידי צרור דפים, לשאלתו מהם אלו הדפים, הסביר לו הרופא כי כל דף הוא מרשם נפרד לתרופה שעליו לקחת... פניו חוורו, והוא שאל: ד"ר יש דרך אחרת, אמר לו הרופא יש אבל היא לא מציאותית, מהי? שאל ידידי את הרופא, והרופא אמר לו, לשנות את התזונה מקצה לקצה, ולהרבות בפעילות גופנית, ופירט לו מה זה כולל, אך סיים שוב והדגיש כי הוא לא מכיר מי שעמד בזה.

לאחר תקופה הוא הגיע אל הרופא לבדיקות תקופתיות, וכשעיין הרופא בבדיקות הדם, חיך ואמר לו, אני רואה שאתה ממש מקפיד על נטילת כלל התרופות שרשמתי לך, ידידי ענה לו, לא אדוני

הרופא, אפילו לא טבליה אחת מאלו בלעתי.. הרופא שמיד הבין שזה אומר שהוא שינה את סדרי חייו ותזונתו לגמרי, קם ממקומו עקף את שולחנו המהוקצע, ולחץ את ידיו בחום, כשהוא יוצא מהתפעלות.

הגאון רבי מיכל זילבר שליט"א עורר פעם, כי חולשת הדור בהתמדת התורה, נובעת מחולשת האופי לקחת החלטות חזקות, וסיפר: אחד מבני משפחתי חלה, והרופאים אמרו לו כי הדרך הנכונה להבריא ממצבו היא להשיל ממשקלו כמה עשרות קילוגרמים, ואכן אותו בן משפחה בו במקום שינה את כל תזונתו, ובחודשים ספורים נהפך לבריה חדשה, ופניו המלאות לא היו לו עוד, לשאלת מכריו 'איך עשית את זה' הוא ענה: מה פירוש, מה שצריך לעשות עושים.

ולכן סיים רבי מיכל, הוא יודע את הש"ס, רק אדם שיש בגבורתו הנפשית להחליט החלטה כזו ויישמה זוכה לדעת את הש"ס, כמו שמטו בשנינותם תלמידי ר"י מסלאנט, 'לשבור מידה אחת קשה מלסיים את הש"ס', אבל 'בשביל לסיים את הש"ס על האדם לשבור כמה וכמה ממידותיו'.

אגב, האדמו"ר הפני מנחם מגור זצוק"ל סיפר פעם כי אחיו האדמו"ר בעל הלב שמחה זצוק"ל רצה פעם לזרז את אחד מחסידיו להוריד ממשקלו, אמר לו ה'לב שמחה' במליצה, הלא כבר הגעת לגבורות [אם בגבורות כתוב בפסוק שמונים שנה, כך רמז לו שמשקלו גבוה 80 קילו], א"כ עליך להשתלם באיזהו גבור הכובש את יצרו..

הבה ונלמד מה שבא הפסוק ללמדנו, ללמדנו שכוחו של יעקב היה גדול, וכמו ששמעתי ממורי ורבי הרב"מ אזרחי זצ"ל, שהיה מפטיר, היכן נקנית גבורה זו? בחדר כושר?, לא!, לא קונים כוח כזה ע"י אימון בחדר כושר, גבורה זו נקנית ב'סדר מוסר'..

(לתגובות והארות 08974974aa@gmail.com)

המשך מעמוד 5 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הושפע, בהכרח שהיה חסר בו הרצון לקבל השפעה מהודו והדרו של הצדיק.

סגל תלמידי ומקורבי מרן ה'חזון-איש' זצ"ל, שבאו לשהות במחיצתו כדי לזכות ולקבל ממנו, הגדירו את השהות הזו בהגדרות נשגבות: הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל, התבטא פעם: "כששהינו אצלו בטל מאיתנו כח הבחירה! הכל היה כה ברור ובהיר! הרגשנו בחוש את קדושת התורה הנסוכה עליו. משיצאנו שבה אלינו הבחירה".

הגה"צ רבי אליעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל, שנמנה עם באי ביתו של ה'חזון-איש', התבטא: "אצל ה'חזון-איש' חשנו מעין עולם הבא!...". ואילו הגאון רבי בנימין קורלנסקי זצ"ל, מראשי ישיבת פוניבז' לצעירים, היה מתבטא: "אצל ה'חזון-איש' יכלו להגיע להכרה שתורה מן השמים היא!"

ולעומת צדיקים הללו, ידועה העובדה שכאשר עמדה על הפרק סערת גזירת 'גיוס בנות', מערכה אותה הנהיג ה'חזון-איש' בתבונה רבה יחד עם שאר גדולי דורו, הגיע למעונו ראש הממשלה דאז

כמדומני, שמרן הרב שך לא התכוון לסתור את דבריו של אותו עם הארץ. רק כוונתו היתה לומר שגם אם כנים דבריו שאכן ראה בעיניו הברשיות אדם בשם ה'חפץ חיים', אבל את ה'חפץ חיים' בגדלותו ובקדושתו הוא ודאי לא ראה. אחרת הוא לא היה נראה כך, ראיה אמיתית של דמותו אמורה להשפיע.

כעין זה סיפר לי אבי מורי זצ"ל, שנצרך פעם לבקר אצל יהודי חילוני שמוצאו מהעיר דוינסק והתגורר באחרית ימיו בתל-אביב, והיתה בבעלותו חנות 'פוטו' לפיתוח תמונות. לשאלת אבי, סיפר שזכה לראות בילדותו רבות את גאוניה האדירים של דוינסק, הלוא הם; הגאון רבי יוסף ראזין זצ"ל - ה'רוגוטשובער', והגאון רבי מאיר שמחה זצ"ל - בעל ה'אור שמח', ואף הציג תמונות שצילם אותם בילדותו.

שאלו אבי זצ"ל בכאב, כיצד יתכן שאדם כמותו שזכה לראות גאוני עולם הללו מסוגל לתלות בחלון הראווה של חנותו תמונה לא צנועה ללא שום בוש. הלה מיד תפס את עצמו, והזדרז להסירה...

אבי אמר אז, שהוא למד מכך יסוד גדול, כי צורתו של אדם גדול משפיעה רק על מי שמעוניין להיות מושפע. אם ראית אדם שלא

ר' ברוך מרדכי פקח עליו זוג עיניים נדהמות... "וכי לא שמת לב לכח השמחה והבדחנות שלו"? שאל. נו, עונה הבחור החשוב, זו בדיוק הבעיה... הקשב טוב, ענה לו ראש הישיבה. מי שיש לו את כח השמחה והבדחנות, הוא יכול להיות ה'מנוע' של כל הבית מדרש

על דמותו הגדולה של ראש ישיבת 'עטרת ישראל'

הגאון ר' ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל שהתגלתה במלוא יפעתה בפסיפס מבהיל

מאת: ישראל היימן

וְהָיָה סֵלֶם מִצֵּב אֶרְצָה (כח יב)

החודש האחרון בעולם התורה היה באווירה אחרת. מעבר לעת צרה ליעקב, החודש החולף התאפיין באין ספור סיפורים נפלאים ומרוממים אחרי מיטתו של ראש ישיבת 'עטרת ישראל' הגאון ר' ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל.

דמותו הגדולה שהתגלתה במלוא יפעתה בפסיפס מבהיל כל רעיון מתוך אינספור תלמידיו משרה רוח של גדלות על כל מי שלב בשר שוכן בקרבו וטעם ישיבתי לו בנשמתו.

חוט שני בוהק עובר דרך כל תחנות חייו. יסודו הוא לימוד נורא ומוסר מפליא על איך יכול אדם להפיק מעצמו הרבה יותר ממה שניתן לדמיין. הוא לא רק הוציא את כוחותיו הרבים לאור עולם, הוא דרש מכל מי שבסביבתו כך.

כל הכוחות טמונים באדם עצמו ואין יכולת להיפטר מלהשתמש בהם. צריך רק לגלות אותם החוצה.

סיפור אחד שמילא את כל חדרי לבי הוא על ת"ח חשוב, לימים הוא נהיה חתן של אחד מגדולי הדור זצ"ל, שלמד בבחרותו במחזורים הראשונים של ישיבת עטרת ישראל. ראש הישיבה הצמיד לו בחור צעיר שנכנס זה עתה לישיבה כדי שילמד איתו וירומם אותו.

לאחר כמה ימי ניסיון הוא ניגש לראש הישיבה לומר לו שהניסיון לא צלח. "מדובר על בחור טוב, אבל לא מספיק רציני, אני לא מוצא איך לקדם אותו, אולי עם מישהו אחר זה יילך".

ר' ברוך מרדכי פקח עליו זוג עיניים נדהמות... "וכי לא שמת לב לכח השמחה והבדחנות שלו"? שאל.

נו, עונה הבחור החשוב, זה בדיוק הבעיה...

הקשב טוב, ענה לו ראש הישיבה. אם יש אדם שיש לו ראש 'תיכנוני' והוא יכול לצאת אדריכל גדול, צריך ללמד אותו איך בונים סוגיה ולתת לו סיפוק והנאה בזה. במקום אדריכל הוא יצא ראש ישיבה שבונה שיעור כללי טוב.

אדם שיש לו כושר ביטוי חזק צריך ללמד אותו איך להכניס את זה לתורה ולכתוב ספרים יסודיים ורבי מכר בלומדע'ס ובהלכה או להפוך למגיד שיעור מוצלח.

מי שיש לו תכונות של זמר צריך להפוך לו את התורה לשירת חייו, הוא יסיר את שיר ה' בתורה.

כנ"ל מי שיש לו את כח השמחה והבדחנות. התורה הרי משמחת לב, הוא יכול להיות ה'מנוע' של כל הבית מדרש. אם רק תראה לו את הדרך איך להכניס את כוחות הנפש שלו לתורה, הוא ירצה לשמח אנשים עם סברא טובה או חידוש נפלא.

זו הדרך! קח את האדם על שלל כוחותיו ומבטרי נפשו, הכנס אותו לתוך התורה, שהם כולם ישרתו אותה. אין מי שלא יכול לנצל את כוחותיו לתורה ולהפוך לנושא דגלה בדרך כזו או אחרת!

כך מבעיר ראש הישיבה בהקדמה לספרו על מסכת בבא קמא. סולם יעקב מעורר תמיהה בלב כל אחד.

סולם ענק, מוצב ארצה, אבל ראשו בשמים. מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו. וכי מדוע מלאכי ה' צריכים לעלות ולרדת בסולם? אם המטרה היא להעלות את מלאכי ארץ ישראל ולהוריד את מלאכי חוץ לארץ גרידא, הרי לשם כך יש להם כנפיים, מדוע צריך סולם בשביל זה? ואם כבר יש סולם למה צריכים המלאכים לעלות ולרדת דווקא בו ולא להשתמש בכנפיהם?

התשובה היא שסולם מבטא את השאיפה!

אדם העומד בשליבה הראשונה הוא כבר מכוון את עצמו לראש

"כיון שראיתי שאתה זקוק מאוד להלוואה, סברתי כי עלי ללכת בכל אופן לביתו ולבקש עבורך... אך דע לך שאכן כשהגעתי לשם חשתי בדיוק את אותה תחושה שחשו יהודי פולין כאשר באו אל הפריץ לבקש ממנו טובה..."

אין מקום לחומרות רוחניות על חשבון טובתו וכבודו של הזולת

מאת: הרב ישראל ליוש

המַעַט קַחְתָּךְ אֶת אִשִּׁי וְלָקַחְתָּ גַם אֶת דֹּדָאִי בְּנִי (ל טו)

בחור ניגש למשגיח ישיבת סלבודקה הגאון רבי משה סולביצ'יק זצ"ל ובישר לו שהתארס, וביקש רשות להזמין בחורים למסיבת התנאים, שאמורה להתקיים בחודש אלול... לאחר מחשבה ענה לו רבי משה: "אכן אתה מבין מדוע הבחורים לא יכולים להגיע באלול למסיבת האירוסין... גם הבחורים מבינים זאת... אבל הכלה לא מבינה ומרגישה את הענין הזה, כדי שלא יגרם לה צער, אתה יכול להזמין בחורים לאירוסין..." אחיו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, הגאון רבי אברהם דב זצ"ל, ביקש ממנו פעם, לפני נישואי אחד מילדיו, שיבקש עבורו הלוואה מפלוני עשיר שמתגורר בשכנותו... "אינני חפץ לדבר איתו..." - קבע בפסקנות ר' שלמה זלמן "מדוע...?" - תמה ר' אברהם דב, הוא לא ידע כלל על איבה כלשהיא שיש בין השניים "לפני כמה שבועות ראיתי את אותו עשיר קונה חלות לשבת, ויחד איתן קנה עיתון שאין רוח חכמים נוחה הימנו... אינני רוצה לדרוך על מפתן בית שמכניסים לשם תועבה..." כעבור כמה ימים, בישר ר' שלמה זלמן לאחיו כי יש בידו את סכום הלוואה שביקש מאותו עשיר... "מה קרה?" - שאל ר' אברהם דב - "הרי לא רצית לדבר איתו כלל...?" "כיון שראיתי שאתה זקוק מאוד להלוואה, סברתי כי עלי ללכת בכל אופן לביתו ולבקש עבורך... אך דע לך שאכן כשהגעתי לשם חשתי בדיוק את אותה תחושה שחשו יהודי פולין כאשר באו אל הפריץ לבקש ממנו טובה..."

בפרשת השבוע מסופר על סיפור הוויתור האצילי והמיוחד: רחל אמנו מוותרת ומוסרת ללאה אחותה את הסימנים שסיכמה עליהם עם יעקב אבינו, כדי שלא תתבייש בחתונתה כשיעקב אבינו יבחין שאביה רימה אותו, וזו לא האשה עליה עבד אותו שבע שנים... עוצמת הוויתור מתבהרת בהמשך הפרשה כאשר רחל מבקשת מלאה את דודאי בנה, והיא עונה לה בגערה: "המַעַט קַחְתָּךְ אֶת אִשִּׁי וְלָקַחְתָּ גַם אֶת דֹּדָאִי בְּנִי..." וכי לאה שכחה את המעשה האצילי שעשתה עמה אחותה רחל?! הרי לולא שמסרה לה את הסימנים, היא כלל לא היתה נשואה ליעקב, והיא עוד טוענת לה: "המעט קחתך את איש...?! מי לקחה ממני...? מי נתנה למי...?!"

ביארו המפרשים, שרחל וויתרה ללאה בצורה כזו שהיא כלל לא הרגישה שהיא מוותרת לה. היא סיפרה לה את תוכן הסימנים, מבלי שהיא תדע כלל שאלו סימנים מיוחדים שעל פיהן יעקב יזהה אותה. יש שמסבירים שהסימנים היו הלכות חלה והדלקת הנר שיעקב לימד את רחל והוא היה אמור לשאול אותה שאלות בענייני הלכות אלו, ורחל לימדה אותן את לאה כדי שהיא תצליח במבחן של יעקב, וכלל לא תרגיש שהיא עשתה איתה חסד מיוחד. זו עשיית חסד בשלמות, מבלי שהמקבל ירגיש כלל שהוא קיבל...

אלא שכל ענין הוויתור טעון ביאור: הרי ברור שהרצון של רחל ולאה להינשא ליעקב אבינו, לא היה רצון גשמי, כי הם רצו את יעקב כבעל, הם לא חשקו בו מחמת אופיו או עושרו. זו היתה שאיפה רוחנית וכמיהה להיות מחברתו של יעקב אבינו, כי בכך הן תזכנה להיות מאימותינו הקדושות אימם של שבטי קה. לכן עיני לאה היו רכות מבכי שלא תיפול בחלקו של עשיו הגדול, אלא תזכה להינשא ליעקב ולהקים את כלל ישראל...

אם כן, איך וויתרה על כך רחל? הרי כשמסרה את הסימנים ללאה, לא ידעה שיעקב יעבוד עבורה עוד שבע שנים, ואם כן יתכן שהיא זו שתפול בחלקו של עשיו, וכי היה לה מותר לוותר על הרוחניות שלה!?

ביארו בעלי המוסר: שכאשר 'התעלות רוחנית' ו'אי הלבנת פני הזולת' עומדים על כף מאזניים, אל תלבין את חברך אף אם זה על חשבון התעלותך הרוחנית, כי אין התעלות רוחנית כאשר מישהו מתבייש ונכלם...

ההורים שלו לא התלהבו והתקבלה הסכמה ביניהם, לפיהם הילד ילמד בישיבה רק בשעות הבוקר, ומדי יום ישוב לביתו בצהריים, כדי שההורים יוכלו לוודא שהוא לא עובר 'שטיפת מח'. ברגע שפרצה המלחמה, התקשר אלי אביו והודיע לי..

הרב אהרן ידלר, רכז פעילות בארגון 'אחינו', מספר על הצימאון העז של בני הנוער ללמוד תורה ולשמור שבת דווקא בצל המצב הביטחוני החמור

אליעזר (לייזר) רוט

הרב אהרן ידלר מבכירי פעילי 'אחינו' עסוק בד"כ בקירוב רחוקים, ידיו עמוסות בעבודה בכל ימות השנה והפעילות בדרך כלל מתגברת משמעותית בתקופת הקיץ, לקראת תחילת שנת הלימודים בישיבות, אז הוא לא מפסיק אפילו לרגע את עבודת הקודש של שיבוץ בעלי תשובה צעירים בישיבות מתאימות.

אבל מאז שפרצה מלחמת חרבות ברזל, כך הוא מספר, הוא עמוס אפילו יותר מהקיץ: "זה פשוט לא יאומן", הוא אומר, "אנשים שלפני כן לא היו בכלל בעניין של ישיבות, התהפכו לגמרי, ויש באמתחתי לא מעט סיפורים כאלו.

אחד הסיפורים הוא של נער צעיר, בן 14 בלבד, שחשקה נפשו בתורה. הוא החליט להיכנס לישיבה כבר לפני מספר חודשים, וגם הגשים את חלומו.

ההורים שלו לא התלהבו, בלשון המעטה, ולאחר משא ומתן התקבלה איזו הסכמה ביניהם, לפיהם הילד ילמד בישיבה רק בשעות הבוקר, ומדי יום ישוב לביתו בצהריים, עד למחרת בבוקר, כדי שההורים יוכלו לוודא שהוא לא עובר 'שטיפת מח', ושהוא הולך לישיבה מדי יום מרצונו החופשי.

"עם ישראל זקוק לתורה שלו", אמר האב

"ברגע שפרצה המלחמה, התקשר אלי אביו של הבחור הזה", מספר הרב ידלר, "והודיע לי שמעכשיו הילד יישאר בישיבה כל היום! "עם ישראל זקוק לתורה שלו", אמר האב שנראה רחוק מאוד מתורה ושמירת מצוות, "התורה שלו תגן עלינו, שיישאר בישיבה כמה שיותר, שילמד כמה שיותר תורה. אני גאה בנן שלי, הוא זה שיציל אותנו יחד עם הגיבורים הרבים האחרים שלומדים בישיבה ושומרים שבת!".

במקרה אחר, מספר הרב ידלר, היה זה בחור כבן 16 שהתקשר ובשלב הראשון ביקש שישבצו אותו לשבת אחת בישיבה, לא משנה איזו ישיבה.

"זה בחור מהצפון, מאזור קו העימות", מספר הרב ידלר, "הוא שמע אזעקות, האזור כולו נכנס לחרדה שאולי גם מחבלי חיזבאללה ינסו לפרוץ לתוך יישובי הצפון ולחטוף אזרחים חלילה, ולכן הוא קיבל

על עצמו לעשות שבת בישיבה...

"הבחור הזה, לא היה לו מושג בכלל מה זה אומר שבת בישיבה, הידע שלו ביהדות למרבה הצער דליל מאוד, ובכל זאת, הוא פשוט הרגיש שהלב שלו מושך אותו לעשות שבת בישיבה, כי זה מה שיגן עליו. אולי בגלל הסיפורים הרבים שהתפרסמו על אנשים ויישובים שניצלו בזכות שמירת השבת.

"שיבצתי אותו לישיבה בירושלים, ולפני כן שוחחתי עם ראש הישיבה והסברתי לו שאף שבדרך כלל כשאנחנו משבצים בחור לשבת בישיבה זה אחרי שהוא כבר למד תקופה במדרשה, ואנחנו רוצים לקדם אותו לישיבה, הפעם מדובר בנער שעוד לא למד אפילו להניח תפילין. אפס היכרות עם התורה והמצוות, ולכן חשוב שיבינו את זה ויתייחסו בהתאם.

"ראש הישיבה לקח אותו כפרויקט אישי, ובשבת הוא הסביר לו כל דבר, למה עושים קידוש, ממה עושים ספר תורה, למה לא מדליקים אור בשבת אפילו שזה נורא קל וזאת בכלל לא עבודה קשה, מה הסיבה שאוכלים שלוש סעודות, ממש הסביר לו כל דבר בטוב טעם, וחיבר אותו לאווירה.

"במוצאי שבת התקשר אלי הבחור הזה, ואמר לי שלא נעים לו

להיות נודניק, והוא יודע שזה לא יפה, אבל הוא שואל אם אפשר אולי לאפשר לו שישאר בישיבה עוד יום אחד, כי הוא כל כך מוקסם מהמקום ומהאווירה ולא רוצה להתנתק מהמקום.
"כמובן שהישיבה אישרה את זה, אבל הוריו של הבחור קצת נבהלו ואמרו לו שזה יותר מדי. הם ביקשו שיחזור הביתה ושאלו רוצה הם יאשרו לו אחרי שבוע להגיע ליום נוסף בישיבה.
"כמובן שאני בקשר איתו, ובעז"ה ההתערורות הזאת שלו לא תלך לאיבוד, הבחור הזה עוד יהיה תלמיד חכם ירא ושלם! אין לי ספק בכך, אני יכול לזהות את זה לפי הצורה שבה הוא ניגש לכל הנושא ברצינות וביראת כבוד לתורה ולמצוות".

הרב ידלר מציין כי המצב הביטחוני מהווה אתגר לא פשוט גם מבחינה טכנית: "יש רבים שממש פוחדים להסתובב ברחובות בתקופה הזאת, לצאת מהבית. אם יש אזעקה בשעה שבע בערב, הם כבר לא יצאו מהבית עד למחרת בבוקר. בעיקר באזור גוש דן אפשר לראות את זה כי בגוש דן יש לפעמים מטחים משמעותיים וזה אזור שלא רגילים לזה.
"אבל מצד שני, אלו שכן באים למדרשות, הרבה יותר רציניים. הצימאון שלהם אדיר!
"בדיוק התקשר אלי ראש מדרשיה ברמת גן, מדובר באחת המדרשות הגדולות בארץ, יש לו לא מעט נערים שבאים לשמוע ולהכיר את היהדות, אבל עכשיו הוא פשוט לא משתלט: "הם כולם רוצים להתקדם", הוא אומר לי, "ואני לא מצליח לעמוד בביקוש. אין לי מספיק אברכים כדי להצמיד לכל הרבה בחורים שרוצים להתחיל ללמוד גמרא. אני חייב עזרה!"
"כמובן שמיד אחרי השיחה אתו הגעתי לפגישה בהולה עם ההנהלה הראשית של ארגון 'אחינו' והצגתי את תמונת המצב, תוך בקשה

להקצות מספר פעילים לתמיכה במדרשיה הזאת. עכשיו, כשאני מדבר איתך, אני בדרך לשם, למפות את השטח, לבדוק מה הצרכים של המדרשיה, ומיד אחר כך נכין בעזרת ה' תוכנית פעולה איך מגיעים למקסימום הישגים!"

בהזדמנות זאת מבקש הרב ידלר להצטרף לבקשה של ידידו הרב ישראל דחבש, מהשבוע שעבר. "יהודים יקרים!", הוא פונה לציבור האברכים, "תקשיבו טוב! יש פה הזדמנות מיוחדת להתניע גל ענק חדש של תשובה. יש ביקוש, יש צימאון, אבל אין מספיק פעילים. זה הזמן להצטרף לפעילות, בכל ארגוני התשובה, יש צורך בעוד אברכים שיעשו ולצעירים היכרות עם הגמרא, יש צורך במרצים שישבו עם קבוצות נוער ויענו להם על השאלות שהם שואלים, ויש להם הרבה מאוד שאלות גם על היהדות באופן כללי וגם על המצב הביטחוני, למה החרדים לא בצבא, למה נהרגו כל כך הרבה יהודים, למה זה קרה דווקא בשמחת תורה ועוד ועוד.

"אפילו נהגים חסר לנו. נער שמתגורר במושב או בקיבוץ ורוצה ללמוד במדרשיה, צריך שמישהו יקפיץ אותו, אני באופן אישי עושה את זה ערב ערב, אני יוצא מהבית שלי שבמודיעין עילית ליישובים שונים באזור, ואוסף נערים שלומדים במדרשיה במודיעין. לאחר מכן אני גם מחזיר אותם הביתה, ואם יהיו עוד מתנדבים לפעילות כזאת, הם יכולים לחולל גדולות ונצורות.

"מכאן אני קורא לכל מי שנדבה רוחו אותו לעזור ולסייע לנו בעבודת הקודש הזאת, להתקשר אלי - 0504121386 - אני נמצא בקשר עם המון מדרשות ברוב חלקי הארץ, ואני מקווה בסייעתא דשמיא להכווין את הפונים למקומות שבהם הם יכולים לעזור ולסייע במלאכת הקודש. זה לא זמן לחשות, זה לא זמן להישאר באזור הנוחות שלנו, זה הזמן שבו אנחנו צריכים להתגייס למערכה, לתקוף מכל הכיוונים, ובעזרת ה' להשיב את הבנים האובדים אל אביהם שבשמים".

המשך מעמוד 20 | הרב ישראל היימן

עצמו על סולם העלייה המתמדת, יוכל להיות ראש וראשון לכל דבר ממש.

בשנותיה הראשונות של הישיבה נכנס פעם אדם לבית המדרש וניגש לראש הישיבה במקומו הקבוע. הוא סיפר לו על בת כלילת המעלות שיושבת בביתו ומצפה לזיווגה. הוא בא לכאן כדי שראש הישיבה ימליץ לו על בחור. למדן ושקדן, בעל מידות טובות ולב טוב, בחור שדבק ברבותיו ובעל מחשבה. כך האריך היהודי לבאר את שלל המעלות אותם הוא רוצה למצוא בבחור עליו הוא חולם כחתן.

ראש הישיבה לא התלבט אפילו רגע כשאמר לו, "הנה בית המדרש המלא לפניך, בחר לך איזה בחור שאתה רוצה..."
זו לא הייתה הלצה! הוא האמין באמת שכל בחור בישיבה ולא רק, יש בו את כל המידות והמעלות!
צריך רק להוציא אותם אל הפועל ולעלות בסולם.

הסולם. לא סתם עולה באקראי לגובה לפי צד ההזדמן. בעצם זה שהוא נעמד על השלב הראשון וממשיך לשני, הצורה של הסולם היא העמדת העלייה בקביעות.

זה רק על ידי שאיפה!!

חז"ל מבארים על הפסוק "והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו" שכל המחזה הזה היה מגולם 'בו'. בתוכו של יעקב אבינו. עמוד התורה נבנה מהשאיפה שהיא המציאות של העמדת העלייה כמצב בפני עצמו.

המלאכים באו ללמד אותנו את הדרך לנצל את עצמנו.

גם אם יש כנפיים חזקות ואפשר לנסוק בהם בבת אחת למעלה, לא יהא זה בר תועלת אם אדם לא מעמיד את עצמו במצב שמציאותו היא עלייה. את זה עושים על ידי הסולם.

ביאור נפלא זה מכבשונו של ראש הישיבה הוא בבחינת 'הוא היה אומר'. הוא האמין בכל ליבו שכל אחד ואחד, אם רק יעמיד את

צוף התורה

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

1 במהלך השבת שמע הדרשן שניים מתושבי המקום מדברים, כשהאחד שאל את חברו האם הוא מתכוון להעניק לחתן מעטפה עם כסף או מתנה אחרת, לכבוד החתונה.

ויצא יעקב מבאר שבע (כ"ח י')

מגיד שיליאה לדיק מן המקום עושה רושם, שזמנו שהלדיק צעיר, הוא הודה הוא זיוה הוא הלכה; ולא משם, פנה הודה פנה זיוה פנה הלכה – רש"י.

שאלה: התורה מספרת לנו שיעקב יצא מבאר שבע, ומכאן אנו לומדים שהצדיק הוא הודה הוא זיוה והוא הדרה של העיר. מהיכן באמת אנו לומדים זאת?

מעשה בדרשן מפורסם שלרגל שמחה משפחתית התארח בשבת פרשת ויצא בקהילה אחת שהיתה רחוקה מההגדרה של מקום תורה אמיתי. היה זו שבת עליה לתורה של חתן תלמיד חכם מיוחד במינו שגדל במקום הזה, שבו לא חינוכו אותו לשקוד על התורה, אבל הוא מעצמו הרגיש משיכה גדולה לחיים של שקידה על התורה והעובדה, וההורים שלו נאלצו להסכים ולאפשר לו ללמוד באחת הישיבות הטובות בארץ, שם עלה ונתעלה עד שהפך לתלמיד חכם מופלג.

במהלך השבת שמע הדרשן שניים מתושבי המקום מדברים, כשהאחד שאל את חברו האם הוא מתכוון להעניק לחתן מעטפה עם כסף או מתנה אחרת, לכבוד החתונה.

השיב התושב שנשאל על כך שהחתן הזה לא ראוי בעיניו לקבל מתנה: "מה הוא עשה כל הזמן, למד גמרא. לא ראיתי אותו עוזר פה בקהילה, הוא לא עזר בניקיון של בית הכנסת לא סייע לארגן את החלוקה של הקמחא פסחא, וגם לא ראינו אותו מתאמץ לבנות את הסוכה של בית הכנסת. למה שאתן לו משהו???"

הדרשן הזדעזע קשות לשמע הדברים, הרי מדובר בחתן תלמיד חכם!

אחרי התפילה ערכו קידושא רבא כנהוג, והדוד של החתן שבמקרה הוא גם דרשן מפורסם, הוזמן אחר כבוד לשאת דברים לפני הקהל. כשנעמד לדבר פתח הדרשן בשאלה שלנו: מאיפה למד רש"י בזמן שהצדיק יושב בעיר הודה הוא זיוה הוא הדרה? הרי רק כתוב שהוא יצא מבאר שבע, ובהחלט אפשר להבין איך לומדים שהיציאה

שלו עושה רושם, אבל מאיפה לומדים את החלק הראשון של 'הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה'?

אלא השיב הדרשן, אפשר לראות לפעמים שצדיק יוצא מהעיר ויש אנשים שזה לא עושה עליהם רושם. הם לא מרגישים בכלל בחסרונו. למה? כי כשהוא היה גר בעירם הם לא העריכו אותו ולא הבינו את החשיבות שלו ואת התרומה העצומה שלו לקהילה בתורה הקדושה שהוא לומד יומם ולילה. הוא לא עוזר לארגן את הקמחא דפסחא, מה הוא שווה?

אם כן, איך ייתכן שרש"י אומר שיציאת צדיק מן העיר עושה רושם? הרי אנחנו רואים שזה לא תמיד ככה?

התשובה היא שזה תלוי איך מתייחסים לצדיק עד שהוא יוצא מהעיר. אם רואים בחור תלמיד חכם יושב ולומד, שקוע בלימוד שלו ולא מרים את העיניים מהגמרא במשך שעות רבות, ומבינים ומפנימים שהוא הודה הוא זיוה והוא הדרה של העיר כולה, או אז היציאה שלו מהעיר עושה רושם.

אבל אם חלילה מודדים אותו לפי כמה שהוא 'תורם לחברה' בהטיית כתף לעבודות ומלאכות גשמיות, חשובות ככל שיהיו, אנשים כאלו באמת אין יציאתו מהעיר עושה עליהם רושם!

ואם כן נפתרה הקושיא שלנו. אם כתוב 'ויצא יעקב' משמע שהיציאה שלו עשתה רושם, ואם היא עשתה רושם אנחנו כבר מבינים לבד שכשהוא היה גר בעיר הוא היה בבחינת הודה זיוה והדרה...

2 סיפר הגאון רבי שמואל רוזנגרטן זצ"ל, ראש ישיבות בעלזא, שהיה לו תלמיד שלמד קודם לכן בישיבתו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, ובאחת הפעמים שיצאו לבין הזמנים פנה לרבי משה ושאל אותו איזו הנהגה טובה הוא יכול לקבל על עצמו בימי בין הזמנים

וישכב במקום ההוא (כ"ח י"א)

לכל י"ד שנה ששימש צבית עבר לא שכח כלילה, שהיה עוסק בחורה – רש"י. שאלה: שבתות החורף כבר כאן, ברבים מבתי הכנסת מהדהד קול

התורה בליל שבת, בני הקהילה מתקבצים אחרי סעודת ליל שבת, ולומדים בחברותות ובקבוצות, משך שעות ארוכות. בקהילה מסוימת שזכתה שבסמוך לבית הכנסת שלה מתגורר אדם גדול מאוד, מגדולי ראשי הישיבות, והציעו שאולי יבקשו ממנו למסור שיעור בכל ליל שבת בבית הכנסת שלהם, כדי להרבות לומדים ולהרבות כבוד שמים.

דא עקא, היה מי שהעיר שייתכן והדבר יגרום למכשול גדול, כי הרי הגמרא אומרת במסכת קידושין שרב חסדא אמר לרב המנונא לנדות את 'סבי דנזוניא', מפני שלא באו לבית המדרש לשמוע את הדרשה, כלומר, אנו רואים שזה דבר חמור להתחמק מהגעגוע לדרשת של אדם גדול, והרי ברור הדבר שלא כל בני הקהילה יוכלו לבוא לדרשה מדי ליל שבת, ואם כן אולי יצא שכרם בהפסדם ועדיף שלא להקים שיעור כזה מלכתחילה...

נשאלת השאלה עם מי הצדק, עם מי שרוצה להרבות תורה בישראל, או עם מי שחושש שהדבר יגרום חלילה לתקלה לחלק מבני הקהילה?

תשובה: רבינו ה'בן איש חי' כותב בספרו 'בן יהודע', שהסיבה שבגינה רצה רב חסדא לנדות את אותם סבי דנזוניא, נועצה בכך שהם היו גדולים בתורה, וממילא ההיעדרות שלהם מבית המדרש גרמה לפגיעה, אבל אין הכוונה שכל אדם פשוט שנמנע מלהגיע לדרשה ראוי להיות בנידוי. וממילא לעניינינו משמע שהתקלה היא רק אם רב בית הכנסת או הלומדים הבולטים לא יוכלו לבוא, אבל לשאר האנשים אין את החשש הזה.

אמנם הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א כותב ב'חשוקי חמד', שהדבר תלוי בשאלה אם תיגרם פגיעה לרב הגדול בתורה על ידי זה שאנשים ימנעו מלהגיע. אם בית המדרש יהיה מלא יחסית, וחסרים חלק מהאנשים, אין בכך פגיעה זה דבר נורמלי ומקובל שלא כולם יכולים להגיע, לא כולם נמצאים בשבת בעיר, יש כאלו שאוכלים בשכונה אחרת את הסעודה אצל קרובי משפחה ויש עוד סיבות שונות, ולכן אין סיבה לחשש מיוחד מפני פגיעה בכבוד התורה, ובוודאי שאין כאן מקום לומר שיהיו ראויים להיות בנידוי חלילה.

סיפר הגאון רבי שמואל רוזנגרטן זצ"ל, ראש ישיבות בעלזא, שהיה לו תלמיד שלמד קודם לכן בישיבתו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, ובאחת הפעמים שיצאו לבין הזמנים פנה לרבי משה ושאל אותו איזו הנהגה טובה הוא יכול לקבל על עצמו בימי בין הזמנים כדי שיהיו ימי עליה ברוחניות ולא חלילה ימי ירידה.

נענה רבי משה ואמר לו: "מסתמא בבית הכנסת שבו אתם מתפללים יש שיעור לבעלי בתים בין מנחה לערבית, ומסתמא אתה כבחור ישיבה תעדיף לשבת וללמוד לבד גמרא ברמה גבוהה יותר, במקום ללמוד עם בעלי בתים ברמה נמוכה יותר, אבל אני אומר לך שאם אתה רוצה לקבל על עצמך קבלה טובה, קבל על עצמך לשבת בשיעור כדי לחזק את המגיד שיעור, ולכבד את בעלי הבתים על כך שהם קובעים עיתים לתורה".

וכמוכן שהדבר תלוי בגילו של הבחור ובסגנון הלימוד בשיעור, כמו גם בזהותם של בעלי הבתים, לפעמים הם דווקא ירגישו פחיתות

כבוד אם יבוא בחור צעיר וישב בשיעור איתם, ולפעמים מדובר בבעלי בתים שמוטב יהיה שהבחור לא ישב לידם כדי שלא יצא שכרו בהפסדו, וכל אחד ואחד ינהג בחכמה לפי העניין, ואחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים.

סיפר הגאון רבי נתלי קופשיץ שליט"א, מעשה ששמע ממרן רבינו ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל

סיפר הגאון רבי נתלי קופשיץ שליט"א, מעשה ששמע ממרן רבינו ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל, אודות שני בחורים בישיבה שהיו שניהם בעלי כישרונות גדולים מאוד. אחד מהם היה חוזר על השיעורים ששמע מרבני הישיבה ארבע פעמים, כותב ומסכם שוב ושוב, ואילו חברו היה שומע אבל לא כותב ומסכם. הטענה שלו היתה שהוא יכתוב את השיעורים שלו כשהוא יהיה ר"מ או ראש ישיבה, ומה לו ולכתובת חידושי התורה של אחרים? אמר רבי גרשון שהמציאות היא שהראשון הוא מרביץ תורה מהגדולים בדורנו, ואילו חברו שכיום הוא כבר יהודי מבוגר מאוד, עדיין מנסה להיות מרביץ תורה ונערך למסירת השיעורים שלו אבל הוא לא התקדם לשום מקום.

מעשה נוסף סיפר מרן ראש הישיבה הגר"ד פוברסקי זצ"ל, על שלושה בחורים עילויים שלמדו בגרודנא אצל הגר"ש שקאפף זצ"ל, והיו חביבים עליו במיוחד. ברבות הימים, ביקשו שניים מהם לעבור לשמוע שיעורים במסכת יבמות מרבי ברוך בער זצ"ל, ואילו השלישי דבק ברבו רבי שמעון ולא אבה לפרוש ממנו. המעבר של השניים גרם לרבי שמעון לחלישות הדעת, אבל הוא לא אמר להם דבר.

"אומר רבי דוד, שלושת הבחורים האלו היו גדולי תורה, מגדולי ישראל, אבל שני אלו שפרשו מרבי שמעון, לא זכו להרביץ תורה כמו שהיה ראוי להם. המקום שלהם, הישיבות שלהם לא היו כמצופה מתלמידי חכמים מופלגים כמותם. התלמיד השלישי, שדבק ברבו רבי שמעון ולא אבה להיפרד ממנו, היה הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, והוא הפך להיות ראש הישיבה של הדור כולו, ומגדולי מרביצי התורה בדורות האחרונים.

"כל אחד רוצה להיות מאלו ש'ונשמע קולו בבואו אל הקודש', מי שישמע את הראשי ישיבות יזכה גם הוא להרביץ תורה ברבים".

שאלה: מה עדיף, לדאוג לאנשים ללחם לאכול או ל'בגד ללבוש'? מה קודם למה?

וַתֵּן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ (כ"ח כ')

עם ישראל מתאחד סביב הצורך לעזור לתושבי הדרום והצפון שפונו מבתיהם בצל הלחימה והסכנה הגדולה האורבת ליישובי הספר

מהמרצחים האכזריים בני ישמעאל שכל מזימתם להרע לישראל. ארגוני חסד רבים נרתמו לעזור ולסייע, חלקם דאגים למזון עבור המשפחות המפונות והכוחות בשטח, חלקם דאגים להם ללבוש הולם במקום הבגדים שנותרו מאחור, או נשרפו באש שהציתו הצוררים בבתי היהודים שביישובי העוטף.

שאלה: מה עדיף, לדאוג לאנשים 'ללחם לאכול' או 'לבגד ללבוש'? מה קודם למה?

תשובה: חז"ל הקדושים קבעו שאם מגיע עני לגבאי הצדקה ומבקש את עזרתם, הוא רוצה לאכול ולטענתו אין לו כסף לקנות אוכל. הדין הוא שבכזה מקרה נותנים לו ואין טעון בדיקה לראות אם באמת אין לו, פשוט לתת לו לאכול!

לעומת זאת, מי שבא לבקש שייתנו לו כסות, צריכים לבדוק כדי שלא ירמה את הצדקה, לזווד שאכן הכסף מגיע לנצרכים אמיתיים ולא לאנשים שמנסים לנצל את קופת הצדקה אף שאינם זכאים לקבל ממנה.

לפי זה, לכאורה 'לחם לאכול' הרבה יותר חשוב מ'מבגד ללבוש'. אומנם, מסופר על הגאון רבי אברהם קלמנוביץ שבתקופה שאחרי מלחמת העולם הראשונה עזר רבות לפליטים, וחזיר על הפתחים כדי לגייס כסף על מנת שיוכל לקנות להם... עניבות!

כשבא לאחד העשירים במקום כדי לבקש את תרומתו על מנת שיוכל לקנות לפליטים העניים עניבות, אמר לו העשיר: "אני מוכן לתרום בשמחה, אבל למה עניבות? לאנשים האלו אין לחם לאכול! אתה חושב שמה שמעניין אותם עכשיו זה העניבה שאין להם? בוא ניתן להם לאכול ובהמשך, לכשירווח נדאג להם גם לעניבות בעזרת ה'..."

נענה רבי אברהם ואמר לו לעשיר... לא ולא! אם ניתן להם לאכול לחם, הם יאכלו אותו, ומחר שוב ירעבו ללחם ויבקשו נדבה נוספת, וחוזר חלילה.

אבל אם ניתן להם עניבה, הם ירגישו אנשים מכובדים יותר, גדלות האדם, וכשאדם מרגיש מכובד יותר, יש לו את הכח להתנער מצבו ולנסות לעבור למקום טוב יותר. ניתן להם עניבות, והם יתחילו להרוויח בעצמם את פת לחמם, בתוך זמן קצר הם כבר לא יהיו נצרכים לתרומות...

וכמוכן שהדברים תלויים בהררי שיערה, וצריכים דעת תורה כדי להכריע בהכרעות כה משמעותיות, ולכן ראוי לנקוט בגישה של 'ירא שמים יוצא ידי שניהם', ולתת להם גם לחם לאכול וגם בגד ללבוש...

ואז קרב אליו האורח וסח לו מטרת בואו לפריס, וביקשו שיראה לו את מקום מגוריו של רוטשילד

בספר הנפלא 'אוצר פנינים ועובדות' מופיע מעשה ביהודי חסיד וירא שמים, שישב כל הימים למד תורה ועסק בעבודת ה', הוא ובני ביתו חיו בעוני ובמחסור, ובנוסף לכך היו לו חמש בנות שהגיעו לפרקן ולא היה בידו כסף להשיאן.

שמע היהודי שבפריס אשר בצרפת חי נדבן מופלג מבית רוטשילד, המעניק סכומים ניכרים לצורכי הכנסת כלה, היה זה ר' יעקב אבי הנדיב הידוע, יצא אפוא לדרך בלב כבד, ולאחר טלטולים מרובים הגיע לפריס, שם פנה לבית הכנסת שבקרבת ביתו של רוטשילד.

בגמר תפילת שחרית, התרוקן היכל בית הכנסת מעשרות המתפללים, ונשאר רק איש בודד שהיה מעוטף בטלית ומעוטר בתפילין ולמד תורה בשקידה רבה. עיין גם היהודי בספר קדוש וחיכה בקוצר רוח שהאיש יסיים את תלמודו, סבור היה שאין הוא אלא שמש בית הכנסת.

משחלפה כמחצית השעה קם האיש ממקומו, ואז קרב אליו האורח וסח לו מטרת בואו לפריס, וביקשו שיראה לו את מקום מגוריו של רוטשילד, השיב האיש לאורח, אני מכיר היטב את הבית שאתה מבקש, ואני מוכן להראות לך את הדרך אל אותו בית, אולם ידוע לי שבעל הבית אינו מקבל היום אורחים, בוא אפוא איתי ואראה לך את בית רוטשילד, ומחר בבוקר תתקבל בוודאי על ידו בסבר פנים יפות, ואם שומרי הסף לא יסכימו להכניס אותך לתוך הבית, תציג לפנייהם את הכרטיס הזה שאני נותן לך, ולא יהיו לך כל קשיים בשעת הביקור.

למחרת בא החסיד לבית רוטשילד, וכאשר השומרים מנעוהו מלהיכנס פנימה, הציג לפנייהם את הכרטיס שבידו, ומיד נפתחו לפניו דלתות הבית לרווחה, והשומרים הוליכוהו בכבוד גדול אל אולם רחב ידיים, ואמרו לו לחכות לנדיב.

כעבור רגעים אחדים נפתחה אחת מדלתות האולם, והיהודי נדהם לראות לפניו את האיש שהוא נפגש עמו יום קודם בבית הכנסת, מיד הכניסו הנדיב לחדר עבודתו, ואמר לו בלשון אבהית: כל הימים אני נוהג להעניק מטבע של מאה פרנקים לצורכי הכנסת כלה, וכיון שיש לך חמש בנות שהגיעו לפרקן ראוי אתה למענק של חמש מאות פרנקים, אולם, הוסיף המארח, לאחר שהייה קלה החלטתי להעניק לך אלף פרנקים נוספים, מכיון שזיכית אותי במצווה גדולה שלא זכיתי לקיים מעודי ועד היום הזה, ימים רבים אני מקיים בעזרת ה' מצוות גמילות חסדים בממוני, אבל לא זכיתי משום מה לקיים מצווה גדולה זו בגופי, אתה הינך הראשון שביקשת ממני אתמול להראות לך את הדרך לביתי, וכך עלה בידי לקיים מצוות גמילות חסדים בגופי, ועל כך שזיכית אותי במצווה זו הנך ראוי לתודה ולברכה כפולה ומכופלת.

מעשה ב'משולח' שהגיע ללונדון הבירה כדי לקבץ מעות לטובת מוסד שנמצא בניהולו. לפני שיצא לדרך בירר אצל בעלי ניסיון ואמרו לו שבעת שהותו בלונדון יוכל להתאחר בביתו של הנגיד ר' יעקב (ג'קי) לוינסון, שידוע כמכניס אורחים גדול, בהארט פנים מיוחדת במינה, ויראת השמים שלהם ידועה ומפורסמת כך שאפילו גדולי תורה אוכלים על שולחנם בלי שום חשש.

לפני שפנה לביתה של משפחת לוינסון הוא פגש יהודי מתושבי המקום וביקש לברר בעדינות מה טיבה של משפחה זו: "אני צריך מקום להתארח", אמר, "אבל לא נעים לי להיות שם יותר מדי זמן. השאלה כמה זמן לדעתך זה סביר להיות שם? ימים אחדים? שבוע

שבועיים? יותר?"

בירר מה עושים בשבת, ואמרו לו שבשבת יושבים כולם יחד סביב שולחנו של בעל הבית. כשחזר מבית הכנסת ובא לסעודת שבת, הוא שם לב שהיהודי שבעל הבית הוא לא אחר מאותו יהודי שסיפר לו שהוא מתגורר בבית הזה כבר 40 שנה ואף אחד לא רמז לו שהגיע הזמן לעזוב...

"כל התשובות שנכתבו במדור זה נועדו לחידודי, ואין לראות בהן הוראה למעשה בשום אופן"

המשך מעמוד 9 | הגאון רבי יחיאל צוקר

שיעור קל לו להשלים עוד באותו יום את החסר. ומעט מרגשות אלו שהיו שותפים מי מעט ומי הרבה להפצת העניין, היתה תכנית להכריז עליה ברוב עם באותו מקום בו הוכרז בכנסייה הגדולה הכרזת הדף היומי, ברוב פאר והדר כמסורת ארגון 'דרשו, ואז פרצה מלחמת שמחת תורה והכל ירד לטמיון, כולנו חששנו שמעתה התכנית תיכנס בקול ענות חלושה מאוד. אבל... וכאן מגיע האבל הגדול... הקב"ה שלח את הרעיון כתרופה לשיא השיאים של גלות ישמעאל, מול ישמעאל יש כוח אחד "ד' אמות של הלכה" ובני התורה הן אלו העמלים בתורה וכוללים והן אלו העמלים למלאכתם וקובעים עתים לתורה הצטרפו מהמונייהם! המספרים הם אדירים. זכינו באשדוד להקים שתי מסגרות בשם בית מדרש 'עמלים' - עמלי יום עמלי תורה, ובו לומדים עמלי כפיים במשך שעה וחצי בחברותות ולאחר מכן שומעים שיעור חצי שעה, וכולם יענו ויאמרו "מקודש", תודה להשי"ת המסגרת שהחלה עם 12 חברותות הכפילה את עצמה בזכות לימוד 'עמוד היומי', פשוט הלומדים בעצמם קוראים לחבריהם שלא לפספס את העונג הזה. אין עונג יותר גדול מלראות את אותם עמלים בסיום השעתיים יוצאים כשפתותיהם נושקות זו לזו, נהרה על פניהם, הם החלו לחיות! כל כמה ימים אני זוכה לטלפון מעוד אשת אחד הלומדים שאומרת בדמעות "בעלי ח', שמח, אני מרגישה שהוא חוזר לימי האברכות שלו". אשרי עין רואה כל אלו. יהודים יקרים, מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה, עמלה של תורה ויגיעתה הם הערובה לקיום שלנו, הם ההצלה שלנו הכללית והפרטית, הבה נצטרף כולנו לכוח התורה האדיר שיביא לנו את הגאולה במהרה בימינו, אמן.

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

יחד עם רבי בערל שוורצמן, במשך שנה אחת. מנהגו היה שנסע מב"ב לתחנה מרכזית בתל אביב ומשם היו מוניות שרות לבאר שבע. ביום מן הימים ישב ר' עזרא ליד הנהג, והמונית מאחור היתה מלאה בחילוניים, הנהג סיפר שיש לו שכן חרדי שעשה כך וכך, וכל הנוסעים החלו צוחקים על החרדים, והוא הרגיש שהוא הולך לנסוע 3 שעות עם אנשים שכל הדרך מתכוונים לצחוק על החרדיים, ולגחך על כל הקדוש והיקר לנו. חשב וחשב מה עושים? לפתע פנה לנהג ושאל: "שמעת פעם על החזון איש?", "החזון איש נפטר שש שנים קודם, והנהג מגיב בהשתאות "אמרת חזון איש? הרי אתה צריך ללכת למקוה לפני שאתה מזכיר את זכרו של איש אלוקים קדוש שכזה! וכאן החל הנהג לדבר על החזון"א גדולות ונפלאות, לתמיהתו של רבי עזרא מה לו ולזכרו של מרן החזון איש, השיב לו הנהג ברטט של קדושה: במקום שאתה יושב, ישב החזון"א אני עצמי הסעתי אותו באוטו הזה. אמר לו ר' עזרא: - "תענה לי בבקשה, האם אצלכם גם גדל כזה אדם שזכה להיות גדול כמו החזון איש? כמובן שהנהג מילא פיו מים! אמר לו רבי עזרא בנימת ניצחון, אתה יכול לצחוק עלינו כמה שאתה רוצה, אבל אצלנו כן יצא חזון איש!" אין לאף אחד מאתנו ספק שאם היה לנון היום חזון איש, מסתבר שבכוח תורתו היה עוצר את כל שואת שמחת תורה תשפ"ד, אז עלינו לשנן ולזכור - "באהלה של תורה צומח חזון איש!!!..." לסיום אני רוצה לנצל כמה מכובדת זו ולהביע דבר שצריך לזעוק אותו מסוף העולם ועד סופו. הארגון הקדוש 'דרשו' החל לטפטף לפני מספר חודשים על תכנית חדשה שיוצאת לכלל ישראל "עמוד היומי" זו בשורה, שמאז הכרזת מרן הגר"מ שפירא על בשורת הדף היומי לא היתה בשורה כמותה, כוחו של עמוד היומי הוא אדיר ונשגב, הוא שווה לכל נפש, הוא גורם שגם מי שלא יושב כל היום באהלה של תורה ויום אחד פספס

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

עצמה. האמת שסירבתי בתחילה, כי לא חשבתי שאני מתאים, אבל בהנהלת 'דרשו' דחפו אותי לזה ממש בכח, ובסייעתא דשמיא אני מתחיל לנסות להיכנס לנעליים האלו שגדולות ממידתי בכמה וכמה מידות.

איך רש"י הכניס כל כך הרבה תוכן בפירוש שלו בתמצות כזה נפלא

מעבר לעניין הטכני של למסור מול המצלמה, יש כאן אתגר ענק, בעצם הכנת הדף למסירת השיעור. זה לראות ולהראות ללומדים איך שכל מילה ברש"י מכוונת לפשט מסוים, איך רש"י הכניס כל כך הרבה תוכן בפירוש שלו בתמצות כזה נפלא. זה להסביר את הסברא שעומדת מתחת לשאלה של הגמרא, ואיך התירוץ של הגמרא מיישב את הקושיה. לפעמים יש כמה פירושים והסברים של הראשונים לשאלה ועוד כמה הסברים לתשובה, וכל אחד לשיטתו. מבחינתי זאת חוויה לא מוכרת, למסור שיעורים בעיון. במשך שנים מסרתי שיעורים רק בבקיאות, ואני פשוט מתענג מכל דקה, כי הלימוד העיוני כמובן נותן המון המון גישמאק וטעם בלימוד - וכשזה ללמוד לאחרים יש לי 'מחייב' לרדת עוד יותר לשורש של כל דבר כדי למסור את השיעור בצורה הכי מדויקת שאני יכול, וההרגשת המת'קות היא פי כמה וכמה.

אבל זאת גם אחריות כבדת משקל. ככל שאני שומע שמספר המאזינים של השיעורים עולה, אני מרגיש שאני משותק מאימה וחרדה. אסור לי לטעות, כל טעות שלי היא חלילה וחס טעות כפולה פי כמה וכמה, כי הרבה אנשים ילכו אחרי הטעות הזאת, ומי יודע אם תהיה לי הזדמנות לתקן אותה אצל כל אחד ואחד מהם. אסיים בהודאה גדולה לבורא כל עולמים, המחזיר נשמות לפגרים מתים, תוך רבים אהללנו על החסד שגמל עימי, והחיה את נפשי, ועם ההודאה אני מצרף תפילה שאזכה לנצל את המתנה שניתנה לי בצורה הטובה ביותר, כדי שלא אהיה בבחינה שנאמרה על מי שמאבד מה שנתת לו.

תודה מיוחדת גם להנהלת 'דרשו' ועובדי הארגון, וכן לאוהבי ידידי ורעי בכל אתר ואתר שהתפללו עלי ועוררו רבים להתפלל עלי, עמרם בן זלדה, ואכן עשתה תפילתם פרי, וכמו שהתקבלה תפילתכם זו, כן תתקבלנה כל התפילות שתתפללו וימלא ה' כל משאלות ליבכם לטובה ולברכה!

הראש שלנו אל מחוץ לד' אמות שלנו, להיכנס קצת לעולם רוחני יותר וגבוה יותר.

אבל זה בדיוק התפקיד שלנו, לקחת את מה שהשכל מבין בהתבוננות, ולהחזיר את זה ללב! שלא יישאר ב'ידיעת היום' אלא שייכנס למצב של 'והשבות אל לבבך! וזאת כמובן עבודה קשה שבמקדש.

לפני שהתמוטטתי הספקתי בסייעתא דשמיא למסור שיעורים על 20 עמודים קדימה, כך למרות שבמשך שבוע אני לא יכול למסור שיעורים וכנראה ייקח לי עוד כמה ימים להתאושש, אני מקווה מאוד שציבור המאזינים בכלל לא ירגיש ובעז"ה נמשיך לעמוד בקצב כאילו לא אירע דבר.

חזרתי ל'קדנציה שניה' בעולם הזה

מאחר והקב"ה גמל איתי חסד ואמת, והחזירני לחיים, אפשר לומר שלמעשה חזרתי ל'קדנציה שניה' בעולם הזה, ואני רוצה לנצל אותה ככל האפשר כדי להרבות ב'זיכוי הרבים', וכמובן על הדרך גם לזכות את עצמי בזכויות רבות ככל האפשר.

ולכן אני מנצל את הבמה וההזדמנות, כדי לקרוא לציבור להצטרף לעזרת ה' בגיבורים, וללמוד 'עמוד היומי' בנוסף ללימודים הקבועים של כל אחד ואחד. השיעורים שלי הם באידיש, וכמובן לא מתאימים לכולם, אבל ב"ה ב'דרשו' העמידו כמה וכמה מגידי שיעורים במספר שפות, יש גם בלשון הקודש, יש גם באנגלית וספרדית וצרפתית, אין תירוצים, כולם יכולים ללמוד.

האמת שקטונתי מכל החסדים ומכל האמת. אני כבר סיפרתי פעם ב'לקראת שבת' שבכלל הגעתי לעמדה הזאת של 'מגיד שיעור בדף היומי' כמעט בטעות. תכננתי למסור שיעור רק על מסכת ביצה שבה הייתי בקי, ומשם זה נמשך בלי עין הרע כבר שנים על גבי שנים.

לפני שנה בדיוק, כשהתחילה תוכנית 'קנין ירושלמי', הציעה לי הנהלת 'דרשו' למסור שיעורים ב'ירושלמי' דרך הטלפון, הרמתי את הכפפה ונכנסתי לעניין, וזה היה חדש בשבילי, כי הורגלתי במשך שנים למסור שיעורים לאנשים חיים, לא לתוך מיקרופון שנמצא בחדר ריק.

ב"ה השיעורים נשאו חן בעיני ציבור רחב, ועכשיו הוצע לי גם למסור שיעורים ב'עמוד היומי' מול המצלמה שזו כבר אומנות בפני

עורך אחראי: הרב משה הרמן • גרפיקה: הרב זאב רבינוביץ • צילום: פוטו ציון, פלאש 90, שאטרסטוק
 כותבים: הרב יהושע לייבון • leib1964@gmail.com • הרב ישראל לויש • israel.layosh@gmail.com
 הרב אברהם פוקס • sefer012@gmail.com • הרב אליעזר זיטקובסקי • a6150805@gmail.com
 הרב ישראל היימן • i0548467550@gmail.com

כתובת מייל לתגובות: info@dirshu.co.il • טלפון: 02-5609000 • הדפסה: חסר ואמונה
 לקבלת העלון במייל: dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ **כשאוכלים בגינה ציבורית - האם צריך לשבת במקום אחד?**
- ◆ **כיצד הופכת ברכה ל'ברכה לבטלה' באמצעות הליכה?**
- ◆ **אכלת עוגה והחלטת שלא לאכול עוד וחזרת בך - האם תצטרך לברך שנית?**

דין 'שינוי מקום' בסעודה

• דין מקום פתוח בנוגע ליציאה ממקום האכילה - אם הוא מוקף במחיצות, הריהו נחשב כחדר אחד; ואם אינו מוקף במחיצות, יש אומרים, שדין המעבר בו ממקום למקום כדין מעבר מחדר לחדר.

• לדעת הרמ"א, האוכל מאכל הטעון ברכה אחרונה במקום האכילה - אם היתה דעתו בשעת הברכה לצאת ממקומו, רשאי לכתחילה לצאת ולהמשיך באכילתו ללא כל ברכה. ואם מדובר בפת, רשאי לאכול גם כל מאכל שנחשב כחלק מהסעודה, ללא ברכה, כיון שאכילה זו היא המשך הסעודה. ודין זה הוא דווקא כשאכל מהמאכל עצמו - ללא צירוף ממרח וכדומה - כמות של 'כזית'.

• האוכל והשותה, לא יצא ממקומו בטרם יברך ברכה אחרונה, גם אם בדעתו לשוב ולהמשיך באכילתו ובשתייתו, מחשש שתוסח דעתו וישכח לברך, וכן מחשש שישתהה עד שיחלוף 'שיעור עיכול' מתחילת האכילה, ולא יוכל עוד לברך עליה ברכה אחרונה. וכשיוצא על מנת לשוב מיד למקומו, אין כל חשש בדבר, ורשאי לצאת.

• לדעת הרמ"א, הדין האמור, שאין לצאת ממקומו לפני ברכה אחרונה - בהתייחס למאכל הטעון ברכה אחרונה במקומו, אינו אמור אלא במקרה שבשעת הברכה לא היה בדעתו לשנות את מקומו.

• מי שיצא ממקומו באופן המחייב ברכה נוספת, מיד לאחר שברך, בטרם טעם מהמאכל, ברכתו לבטלה; ולכתחילה, יש להקפיד שלא לצאת ממקום האכילה אף באופן שאינו מחייב ברכה נוספת.

• בכל מקרה שהיציאה ממקום האכילה ממקום האכילה אסורה, או שמחייבת ברכה נוספת, הדין כך אף באופן

שממשיך באכילתו תוך כדי היציאה והמעבר ממקום למקום.

- שני מקומות פתוחים המוגדרים כמקומות נפרדים לחלוטין, כגון שתי גינות ציבוריות נפרדות, נחשבים כשני בתים לענין איסור היציאה ממקום האכילה, ואף כשאינם מוקפים במחיצות.

- ההולך ממקום למקום ואוכל בעת הליכתו, רשאי להמשיך לאכול אף במקום שאינו רואה ממנו את המקום שבו החל באכילתו, משום שמתחילה אינו קובע לאכול במקום אחד אלא תוך כדי הליכה, וממילא כל מקום שהולך בו נחשב כמקום האכילה. ואכן, אם בתחילה קבע לאכול במקום אחד, ולאחר מכן החליט להמשיך ולאכול תוך כדי הליכה, אינו רשאי לעקור ממקומו הראשון ללא ברכה.

דיני הפסק ו'היסח הדעת' בסעודה

- מי שנרדם באופן ארעי במהלך אכילתו, אף אם ישן במשך כשעה, אין השינה נחשבת כהיסח הדעת מהאכילה, ואינו צריך לברך שנית כשיתעורר.

- מי שאכל וגמר בדעתו במפורש שלא לאכול עוד, או שאמר "הבה נברך", כלומר, הרבה נברך ברכה אחרונה - נחלקו הפוסקים אם הדבר נחשב להיסח הדעת, ולכן לא יאכל עוד, כדי שלא להכנס לספק ברכה. ואם עזב את מקום אכילתו - נחשב הדבר כהיסח הדעת לכל הדעות. ואמירת 'על נהרות בבל' ו'שיר המעלות' - נחלקו הפוסקים אם הן נחשבות כאמירת "הבה נברך".

- לאחר נטילת 'מים אחרונים', אסור לאכול ולשתות, לדבר, ואף להשתהות בשתיקה, בטרם יברך ברכת המזון; ואם אכל ושתה, או דיבר בענין שאינו קשור לברכת המזון, ישוב ויטול את ידיו.

כ"ק מרן הגה"צ רבי אלימלך

הנני בבקשתי לתרום עבור
קופת העיר עבור 82 יתומים
820 ₪ (10 ₪

וכל התורם
עבור 82 היתומים
בחודש

ישועה

לתרומות עבור 82 יתומים המתחתנים בחודש כסלו
- קרן מס' 10930

(הכסף מתחלק בין כולם לפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים)

82 יתומים

נישאים בכסלו

לך בידרמן שליט"א:

המגבית שנערכת על ידי
הנישאים בחודש זה סך
(לכל יתום)

820 ש"ח

מיסים הנישאים
כסלו,

כה לראות

הה בקרוב

אשרתהי אליאלק צ'יפלין

בכל תרומה יש לציין עבור קרן 10930

1800-39-47-47

עם תום סעודת ליל שבת, שלא כהרגלו של רבינו, נפלה עליו עייפות גדולה, והוא התנמנם על הסטנדר במהלך לימודו, כך יצא שהוא לא קרא לאור החשמל באותו ליל שבת

הגאון רבי שלמה לווינשטיין שליט"א
על שבת כהלכתה של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

ומוכן, נרות דולקים והשבת נכנסת בשמחה ובהשראה של קדושת השבת.

האישה קודמת...

בשנים עברו נהגו בישיבה שרבינו מבדיל על הכוס ובחורים שותים ממנה. לאחר שהתברר כי הדבר יוצר דחיפות ומהומה, הופסק הענין ורבינו החל להבדיל בביתו, אלא, שמאחר שהיה זקוק למישהו שישתה מן הכוס, התבקש אחד הבחורים לבוא לביתו בקביעות מדי מוצאי שבת, לשמע את ההבדלה ולשתות את היין. ברבות הימים נישא הבחור, אולם חבל היה לו להיפרד מן התפקיד היקר ללבו, והוא המשיך לבוא כמנהגו תמיד בצאת השבת לבית רבינו. רק כעבור שבועים נזכר רבינו כי הוא כבר נשוי. מיד אמר: "יש לי עגמת נפש גדולה מכך שהגעת. לא היית צריך לבוא לפה. אישה צריכה לשמוע את בעלה! יותר אל תבוא לפה. אני אסתדר!"

לקבל את השבת בכבוד

כיצד יתכן חילול שבת, בלי לעבור על שום הלכה של ה'שולחן ערוך'? - הקשה מרן זצוק"ל לפני רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א. הוא ענה בעצמו: תאר לך שגדולי ישראל ישבו פה, ואתה תשב לידם ותפצח גרעינים. לא עשית שום דבר, אבל ברור שזה בזיון התורה. שבת המלכה באה אליך, ובמה אתה מקבל אותה? בטשולנט? בגרעינים? האם לזה יקרא כבוד שבת?! זה הרי חילול הקדושה! צריך לקבל שבת עם לימוד הלכות שבת!

(קטעים מתוך ומתוק האור / פניני הגראי"ל)

רבינו הקפיד לא להשתמש בחשמל המיוצר בשבת על ידי יהודים, והחשמל בביתו הופעל מידי שבת על ידי גנרטור.

ערב שבת אחת שכחו בני הבית לחבר את הגנרטור. בני הבית הצטערו על התקלה ולא רצו לספר לרבינו על כך, כי ידעו שאם ישמע זאת יצטער מאד.

עם תום סעודת ליל שבת, שלא כהרגלו של רבינו, נפלה עליו עייפות גדולה, והוא התנמנם על הסטנדר במהלך לימודו, כך יצא שהוא לא קרא לאור החשמל באותו ליל שבת.

כשסיפרו את הדברים לרבי חיים קניבסקי זצוק"ל, הגיב ואמר: "בודאי מן השמים הביאו על הגראי"ל את העייפות הגדולה, כדי למנוע ממנו שימוש בחשמל שאינו כשר.

להכניס שבת מוקדם

רבינו היה מורה לכל קהילה או מקום אשר באים לבקש ממנו עצה לחיזוק, ובפרט כשקורים אסונות במקומות שונים, להתחזק בלימוד הלכות שבת, ולהכניס את השבת לפחות מחצית השעה לפני השקיעה! כיון שרבים נכשלים בעשיית מלאכות בכל מיני דברים שנזכרים ברגעים האחרונים, ועצם דחית הזמן לרגע האחרון גורם לבעיות קשות בשלום בית וכדומה ומזיק לכל עניני הבית.

באחד השעורים התבטא, שהלא שבת קדש כוחה רב ועצום לבנות את כל הבית, לחזק את הקשר בין ההורים לילדים. דחית המלאכות עד לרגעים האחרונים גורמת פעמים רבות שימי השישי - ולאחריהם נגררת השבת - מהווים בדיוק את ההפך... לכן, הגדר הטוב ביותר הוא לקבל בקבלה גמורה, שחצי שעה לפני השקיעה הכל עומד ערוך

גליון 601
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

זה השער לה' צדיקים יבואו בו באחד ממסעותיו של אלכסנדר מוקדון הוא הגיע ליד מעיין ממנו הריח ריח מיוחד במינו. "כנראה שמעיין זה נובע מגן עדן" קרא אלכסנדר ומיהר ללכת לאורכו של המעיין עד שהגיע לפתחו של גן עדן, הרים אלכסנדר בקולו וקרא: "פתחו לי, פתחו לי" אך בת קול השיבה לו: "זה השער לה' צדיקים יבואו בו" - רק צדיקים יכולים להיכנס בפתח הגן עדן. לא ויתר אלכסנדר ואמר: "אני מלך ואדם חשוב, אנא תנו לי דבר-מה". ומגן העדן יצאה גולגולת אדם. לקח אלכסנדר את הגולגולת ושם אותה על כף המאזניים. על הכף השניה הוא הניח כסף וזהב, ועדיין הגולגולת הייתה כבדה מהם. שאל את החכמים: "מהי גולגולת זו?" השיבו לו: "זו גולגולת של אדם, שתמיד מתאווה עוד ועוד ולעולם לא באה על סיפוקה", אמר להם אלכסנדר: "זאת מנין לכם?" לקחו החכמים את הגולגולת וכיסו אותה במעט עפר ומיד הכריעו הכסף והזהב את הגולגולת. שכן ביום הפטירה, כאשר קוברים את האדם, שוב אין הוא מוסיף להתאוות לתענוגות העולם הזה.

(על פי מסכת תמיד ל"ב)

פרשת השבוע

פעם בא לפני הרה"ק מרוזין זיע"א חסיד לשפוך לפניו שיחו ולהיוושע בדבר ישועה ורחמים. הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זיע"א שהיה אז רך בשנים כבן אחד עשרה, הבחין באותו חסיד שהוא שרוי בצער רב ובדאגה גדולה, והבין שצרתו צרה גדולה. על כן נתעורר בו רצון לדעת איך יפול דבר, ומאין תבוא ישועתו? המתין רבי דוד משה אצל פתח חדרו של אביו עד שיצא החסיד מלפני הקודש, ושאלו מה אמר לו אביו הרבי? סיפר לו החסיד ברכת הרבי דער אייבערשטער זאל דיר העלפען (הקב"ה יעזור לך). אמר לו רבי דוד משה: הכנס שוב אל הקודש פנימה ושאל את אבי, מה יהיה עד שיעזור השי"ת? ציית לו החסיד ויעש ככל אשר צוהו. וכשיצא סיפר לו שענה לו הרה"ק מרוזין "עד שיעזור השי"ת, גם יעזור השי"ת" כשמע רבי דוד משה מטשארטקוב, אמר: לזה כיוון הכתוב "כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך" גם עד אז לא אעזבך ואעזור לך.

וישכב במקום שהוא (כ"ח י"א) באותו מקום שכב, אבל י"ד שנים ששימש בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה (רש"י). מסופר על הרה"ק רבי דוב בעריש ווידנפלד מטשעבין זיע"א, שפעם בעת חליו ישן בחדרו אחד ממקורביו. והבחין כי הרב חסר מנוחה ואינו נרדם, שאל לשלמו, אך הרב הרגיעו ותבע ממנו שלא לקום. לפתע הבחין קרובו שהרב יורד ממתנו, מיהר קרובו וניגש אליו, מכיון שכבר התעוררת משנתך פנה אליו הרב, הואל נא להביא את שלחן ערוך אורח חיים, ותקריא לפני סעיף זה וזה בהלכות פסח. הרב האזין לסעיף בשלחן ערוך ולפתע אורו עיניו, את אשר חיפש מצא ורק אז חזר למתנו, סעיף זה שהיה מוקשה בעיניו, הטריד אותו בשנתו ולא יכול היה להרדם רק לאחר שהדבר הקשה נתיישב, נחה דעתו של הרב, ועוד בטרם הוחזר הספר למקומו נרדם וישן במנוחה.

כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך (כ"ח - ט"ו)

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:15 ת"א: 5:17 ר"ת: 5:50

פרשת ויצא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:01 ת"א: 4:15

הטוחן שנרדם בליל שבת

בכל ליל שבת במשך כל השנים היה יושב היהודי שהיה מנהל טחנת קמח במקצועו, יחד עם בני הבית ושרו יחדיו את הפזמונים שמזמרים לפני אמירת הקידוש, "שלוש עליכם" ו"אשת חיל" וכו'. גם בליל שבת זה נהגו כן, ולאחר שמוזג לעצמו את הגביע בין משובח, וכולם השתתקו והתקרבו אל שולחן השבת כדי לשמוע את הקידוש. האב לקח נשימה ארוכה ולפתע התיישב ונרדם בכסאו!

"טאטע! טאטע! אבא! אבא!" קראו כל בני המשפחה. אין תגובה. מישהו ניסה לעורר אותו באמצעות טלטלה בכתפו אך ללא הועיל. "תתעורר, תתעורר!" הילדים צעקו כאחוזי תזוית. המבוגרים החליטו שהוא כנראה התעלף והחלו לדאוג, ומישהו רץ לקרוא לרופא. הלה הגיע אך גם הוא לא הצליח לעורר אותו משנתו העמוקה או להבין מה קרה לו. לאחר עוד בדיקה הציע הרופא להניח לו לישון עד שיתעורר מעצמו. ומישהו אחר יצטרך לעשות קידוש. ראש המשפחה, לא התעורר עד הבוקר. הוא היה נדהם ונבוך לשמוע מה אירע, ולא ידע מה לעשות עם עצמו. בליל שבת הבא זה קרה שוב. ולפני שהתחיל את הקידוש נרדם שוב, מבלי יכול להעיר אותו.

"כשהתעורר בבוקר והבין ששוב קרה לו כמו שבת שעברה, קרא ברוב תסכול: אוי, לא! לא שוב!". הוא קם מן הכיסא שבו הוא נרדם על שולחן השבת. "מה קורה כאן? שום דבר לא עוזר! אני לא יכול להמשיך ככה. מחר אני הולך לרבי!"

למחרת השבת הוא הלך לזיכלין, אל הרבי שלו הרה"ק רבי שמואל אבא מזיכלין זיע"א, וסיפר לו את הסיפור כולו. בדמעות הוא התחנן בפניו לרפאו מן הצרה המוזרה הזאת. "נראה לי", כך אמר לו הרבי, "שבאופן כלשהו חיללת את השבת, והשבת תובעת את עלבונה, ולכן מן השמים מונעים ממך לקדם את פניה ולקדש אותה." החסיד עמד מופתע ונבוך כאחד. ואחרי כמה דקות של שתיקה אמר: "אני לא מבין. אני כל כך נוהר בהלכות השבת. אני? חיללתי את השבת? אני אפילו לא יכול לדמיין לעצמי איך זה היה יכול לקרות." השיב לו הצדיק: סע לביתך ובוודאי במשך הזמן יודע לך שיש דברים בגוי. נפרד היהודי מרבו ויצא לדרכו.

שבור לב שב היהודי לביתו. כאשר הוא סיפר למשפחתו את כל מה שהרבי אמר הם נדהמו. כולם ידעו היטב כמה הוא מקפיד על שמירת השבת. אבל אז אמר אחד מבניו הבוגרים: "אבא, אני חייב לומר לך שדבריו של הרבי צודקים. באחד מלילות השבת, כשנשארתי ער עד לשעה מאוחרת, ראיתי אותך קם באמצע הלילה. היה ברור שאתה עדיין חצי ישן. ראיתי אותך מדליק נר כדי להאיר את הדרך משום שרצית לקחת לעצמך כוס מים, וכיבית את הנר כשסיימת. בבוקר המחרת כשראיתי שאתה לא זוכר דבר ממאורעות הלילה החולף, החלטתי שלא לבייש אותך ולספר על הנעשה. אך כעת, כשהרבי עצמו אמר זאת, אני רואה חובה לספר לך."

האיש מיד שם פעמיו בשנית לעיר זיכלין. הוא סיפר לרבי את מה שסיפר לו בנו והרבי הגיב, "אכן כך: זה מקור הבעיה. כיצד יכול יהודי להרשות לעצמו לשכוח את קדושת השבת, ותהיינה הנסיבות אשר תהיינה? ישנן שתי חובות עיקריות כלפי השבת – לזכור אותה ולשמור אותה, הקדוש ברוך הוא אמר את שתייהן בנשימה אחת, כך אומרים לנו חז"ל. "זכור" היא חובה שמתבצעת דרך דיבור, על ידי הבעת קדושת השבת במלות הקידוש, ו"שמור" היא בעבור השכל והלב, על מנת שיהיו מודעים בכל עת לקדושת השבת במהלך היום כולו, כדי שלא לחללה. אבל אתה נכשלת בשוגג "לשמור" את השבת, ולכן קשה לך "לזכור" אותה."

אנא רבי", התייפח האיש, "כיצד אוכל לכפר על חטאי? שהרבי יתן לי תרופה, יצילני מצרה בלתי נסבלת זו!" אין שום דבר שביכולתי לעשות בשבילך. ה"תרופה" היחידה בעבורך היא, אם תעבור ניסיון בשמירת השבת ותעמוד בו בהצלחה. רק אז תתפייס השבת ותסלח על העלבון שעלבת בה. מלים אחרונות אלו גרמו לחסיד להרגיש קצת טוב יותר. הוא האמין בדבריו הקדושים של רבו, והחליט לעמוד במבחן ויהיה מה.

זמן קצר לאחר מכן קרא לו הפריץ שממנו חקר את טחנתו בתמורה לשכר שנתי ולאחוז מסוים מהכנסתו. הלה אמר לו שהוא מתכנן להגדיל בהרבה את יכולת הייצור של טחנת הקמח, וכדי להחזיר לעצמו את סכומי הכסף הגדולים שייאלץ להשקיע, הוא יהיה מוכרח להפעיל את הטחנה גם בשבת החל מעכשיו. "

משל ונמשל

ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית

אלהים וזה שער השמים (ב"ח – י"ז)

הפסוק יתבאר על פי משל, אדם אחד בא לעיר מלוכה והסתובב בשווקים וברחובות להסתכל בבנינים המפוארים אשר שם, וראה ארמון אחד העולה בתפארתו על כל הבנינים אשר חזו עיניו, בהיותו מבצר נשגב ומפואר להלל מאד. שאל הוא את העוברים והשבים למי הארמון הזה, השיבו לו הוא ארמון המלך. ניגש האיש אל החצר החיצונה והביט על רוב החדרים הנמצאים בתוכה ושאל למי הם, השיבו לו לאמר, חדר זה שייך לרופא המלך, וזה ליועץ המלך, וזה לשריו וזה לעבדיו וכיוצא בזה, עד שהגיע אל הפלטין של המלך בכבודו ובעצמו ושאל למי זה, השיבו זה בית המלך. השתומם האיש מאד ושאל, למה מכבר אמרתם לי על הארמון כולו כי הוא ארמון המלך, וכעת תאמרו אך על הבית הזה כי הוא בית המלך. השיבו לו לאמר, אמנם כנים דברינו כי הארמון כולו נחלת המלך וקנינו, אולם עם כל זה, המלך נתן דת גם לזולתו להתגורר בחדריו החיצוניים, וחילק להם משכנות כפי הצורך של כל אחד ואחד, אולם הפלטין הזה, הוא מיוחד למלך בלבד ואין לזרים אתו כל מאומה, ולא ירדוב שום אדם עוז בנפשו לגשת אל הבית הזה, בלתי רשות המלך ואך ורק בלבשו מלבושים נאים הנאותים לכבוד המלך.

והנמשל: כי אמנם נאמר ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו, וכן לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, עם כל זה הארץ נתן לבני אדם, אבל המקום אשר בחר ה' בו לשכן שמו שם, הוא מקום המקדש שנאמר בו והזר הקרב יומת, ואף על הכהן הגדול ישנה אזהרה חמורה שלא יבוא בכל עת אל הקדש, ורק בזאת יבא אהרן אל הקדש וכו' וכפר אהרן אחת בשנה, נמצא שבית המקדש מיוחד אך ורק בלתי לה' לבדו. ולכן כאשר התעורר יעקב אבינו וייקץ משנתו אמר אכן יש ה' במקום הזה, ושמא תאמר ומה החידוש הלא כבודו מלא עולם, וימלא כבוד ה' את כל הארץ, לכן הוסיף מה נורא המקום הזה במיוחד כי אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים, כי המקום המקדש הזה מיוחד להשם יתברך לבדו ואין בלעדו.

(בשם המגיד הקדוש מדובנא זיע"א)

לא אוכל לעשות זאת", אמר הטוחן בנימה החלטית. "אני עובד שישה ימים בלבד, אף פעם לא אעבוד בשבת."

"נו, באמת", אמר הפריץ, "אני מכיר אתכם היהודים. אתם יודעים לשנות ממנהגכם אם אתם רוצים. שמעתי שרב יכול לכתוב לך איזה היתר שבזכותו אתה לא תצטרך לעבוד בשבת, אבל הטחנה תישאר פתוחה וכך הכנסותיי יגדלו." "מעודי לא הקלתי בשמירת השבת וגם הפעם לא אעשה כך", הכריז הטוחן בתוקף.

הפריץ הרים את קולו. "כסיל עיקש! חודשיים ימים יארכו השיפוצים, ועד אז עליך לשנות את דעתך העיקשת. אם לא תתחיל להפעיל את התחנה מיד בתום השיפוצים, אשליך אותה מן התחנה." הפריץ מימש את איומו וגירש את הטוחן מן הטחנה. מאחר שאיבד את הכנסתו, הגיעו זמנים קשים לטוחן ולמשפחתו. היה להם קשה לספק לילדיהם אפילו מזון בסיסי. כמו כן, הוא טרם נרפא מ"שינת השבת", אבל החסיד היה נחוש בדעתו שלא להיכשל שוב בשמירת השבת.

בינתיים, האציל השלים את השיפוצים ומינה מנהל חדש לתחנה, כזה שהיה מוכן לעבוד במשך כל ימי השבוע. אך אז תקלות מוזרות התרחשו. תאונות מפתיעות גרמו לתחנה לצבור הפסדים גדולים. הפריץ נאלץ להודות בפני עצמו שמן הסתם בעיותיו קשורות בעובדה שהוא הרס את פרנסתו של הטוחן היהודי. הוא שלח לקרוא ליהודי, סיפר לו על מצבה הנושא של התחנה והציע לו לשוב ולחכור אותה. "ומה בקשר לשבת?" שאל החסיד. "תראה", הוא ענה. "אחרי כל הבעיות המוזרות וההפסדים הגדולים, אני מבין שאלוקים נמצא לצדך. עשה כפי שאתה רואה לנכון." וכך שב היהודי לטחנה ועד מהרה בורך בהצלחה אף גדולה מזו שהייתה לו אי פעם. הוא גם נרפא ממחלת ליל השבת שלו בדיוק כפי שאמר לו הרבי. אבל למרות שהפך לעשיר גדול, אמירת "קידוש" בשבת הייתה ונשארה הנאתו הגדולה ביותר.

צִין אָדָם לַחֲבֵרוֹ

ישרותו של הצדיק

מסופר על הרה"ק הסבא' מנובהרדוק זיע"א (יומא דהילולא י"ז כסלו), שפעם בערב שבת שאל משכנו לאכסנייה, תושב מוסקבה, מברשת לנקות את בגדיו לכבוד שבת, כשרצה להשיב לו אותה, גילה כי הלה כבר הלך לבית הכנסת לתפילת קבלת שבת, וכשרצה לעשות זאת במוצאי שבת, התברר כי הלה ארו את מטלטליו ועזב כבר את האכסנייה. המברשת נותרה בידי הסבא, והצטער מאוד על שאינו יכול להשיבה לבעליה, ומאז תמיד היה מחזר אחר אותו אדם, ובכל מקום שהגיע חיפש אחריו או אחר מכריו. שבע שנים אחרי אותה שבת, פגש באחת ממסעותיו אדם שהציג עצמו כמוסקבאי, וכמובן מיד שאל אותו הסבא אם הוא מכיר את בעל המברשת, וכשמע הסבא כי הלה שכנו של המשאיל, שמח שמחה גדולה עד מאוד, ומסר לידו את המברשת על מנת שישביה לבעליה.

להימנע מלכעוס בערב שבת

פעם נסע הרה"ק ה"בית אהרן" מקארלין זיע"א יחד עם בנו הרה"ק רבי אשר זיע"א בדרך והגיעו לעיר בערב שבת לפנות בוקר, וראו את העשן המיתמר מארובות התנורים מבתי היהודים, שנהגו לאפות לפנות בוקר את החלות לכבוד שבת קודש, ושאל את בנו: דו וזהסט מיין קינד את המלאכים היוצאים מתוך הארובות, והוסיף ואמר הבית אהרן: זיי וואלטין גיקענט צוקומען צו די גרעסטע מדרגות פון די הכנה וואס זיי ארבעטען אויף שבת, נאר דער "ירגוזן" איס אלעס מבטל. (יכולים הם להגיע לידי מדרגות הכי נשגבות ע"י

ההכנה שעושים לכבוד שבת, אלא שה"ירגוזן" - הרוגו והכעס מבטל את הכל,

בשביל גמילות חסד אחת כדאית כל הטרחה הזו

מסופר על הרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א, שפעם בערב שבת קודש אחר חצות היום, כשישב בביתו וכולו אחזו שרעפים, מתכונן לקבלת את השבת, ראה מבעד לחלונו אדם המסתובב מחנות לחנות, מבקש לפרוט רובל ואינו מוצא. נקש הצדיק על החלון, והזמינו להיכנס לביתו, משנכנס, לקח שולחן, העמיד עליו כסא, עלה על הכיסא ופשט ידו על ארון גבוה שעמד שם. משם לקח מספר קופסאות כסף ממעות ארץ ישראל שהיו לו, ירד מהשולחן ומנה את הפרוטות שהיו שם, ופרט לו רובל כבקשתו. בתוך כך נכנס אחד מאנשי שלומו של הרבי, וכולו פליאה: האם בשביל ענין פעות ופשוט כזה, יטריח הרבי את עצמו בטירחה כה גדולה? השיב לו רבי שלמה: הלא זוהי גמילות חסד, בשביל גמילות חסד אחת כדאית כל הטרחה הזו.

דבר מבהיל על ענין חסד

הגה"צ רבי חיים קרייזווירטה זיע"א סיפר פעם: שמעתי מהגר"ז מבריסק זיע"א (אביו של הגר"ח מבריסק זיע"א) "מי שסוגר את הגמרא כדי לעשות חסד, הגמרא פתוחה עבורו, אבל מי שפותח את הגמרא כדי למנוע את עצמו מלעשות חסד הגמרא סגורה עבורו".

הִילוּלָא דְצַדִּיקָא

שבת קודש י"ב כסלו

רבי שלמה ב"ר יחיאל (מהרש"ל - של"ד) הרה"ק רבי אברהם דוב מאבריטש ב"ר דוד (בת עין - תר"א)

יום ראשון י"ג כסלו

האמורא רבינא בן רב הונא (ד"א רל"ו)

הרה"ק רבי שלמה זלמן (יוסף) מוילעפאלי

ב"ר אברהם (אליהו) (תרי"ח)

הרה"ק רבי ישראל ממודוץ ב"ר שמואל אליהו

(תרפ"א)

הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב ב"ר דוד משה

(תרצ"ד)

יום שני י"ד כסלו

ראובן בן יעקב משבטי קה (ב"א - שי"ח)

הרה"ק רבי מנחם נחום משטיפינעשט ב"ר ישראל

(מרוזין) (תרכ"ט)

יום שלישי ט"ו כסלו

רבינו הקדוש רבי יהודה בן רבן שמעון (ג"א

תתקנ"ג)

(הרה"ק רבי דוד ב"ר יצחק מסקווירא (תר"פ)

יום רביעי ט"ז כסלו

הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב ב"ר יעקב דוד (תרע"ח)

הרה"ק רבי שאול ידידיה אלעזר ב"ר ישראל

ממודוץ (אמרי שאול - תשי"ח)

יום חמישי י"ז כסלו

הרה"ק רבי יוסף יחזקאל הורביץ

הסבא מנובהרדוק (תר"פ)

יום שישי י"ח כסלו

רבינו אברהם בן משה (הרמב"ם - ד"א תתקכ"ז)

הרה"ק רבי ברוך ממעובו ב"ר יחיאל מיכל (תקע"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עֲצוּנַת הַלְכוּת

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטביץ שליט"א
מילים: "גם אני אודה" ר'פרים יוסף התרים" על המעורים.

תלמוד תורה (ז')

א) סגולת התורה בעסק האדם בה היא מחכימת הפתי, אשר לא היה גופו ושכלו לזה, ואין לאדם תירוץ בהתבטלו מחכמת התורה, באמור חכמה ודעת לא נתנו לו מן השמים. (בני יששכר, מאמרי כסלו - טבת, מאמר ג, אות ט, וע"ע במדרש שמואל אבות פרק ד', שכתב, דאף אם נגזר עליו בעת יצירתו שיהיה טיפש, אם יגע בתורה, ולומד מכל אדם, יהיה חכם, כי יגעת ולא מצאת אל תאמין)

ב) ביטול תורה הוא עון וחטא, אבל לבייש אחד מישראל, לא תהא כזאת עבירה גדולה בישראל, וטוב לבטל תורה (אפילו דרבים) מלבייש בן ישראל (מהרש"א סנהדרין דף י"א ע"א חידושי אגדות, בד"ה אתה)

לע"נ

הרה"ק רבי דובער ב"ר שניאור זלמן
מליובאוויטש זיע"א
נלב"ע ט' כסלו תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי
08-8422112 ההגנה 54 רחובות
P6422112@gmail.com

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת וַיֵּצֵא - הַפֶּרֶת הַטּוֹב בְּהַתְחַדְּשׁוֹת

"וַתְּהֵר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר הַפְּעַם אוֹדָה אֶת ה' עַל כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה" (בראשית כ"ט, ל"ה)

בזכות אותו כוח היא החליטה לקרוא לבן שנולד לה יהודה שמשמעותו הודאה לבורא עולם על הישועה.

בכל פעם שלא הזכירה את שמו של יהודה, היא הרגישה שכאילו זאת הפעם הראשונה שהיא אומרת את ההודאה לאחר קבלת הטובה שזכתה לה.

עניין זה רמוז במה שאמרה לאה: "וַתְּהֵר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר הַפְּעַם אוֹדָה אֶת ה' עַל כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה" (בראשית כ"ט, ל"ה).

כלומר בכל פעם שקראה את שמו של יהודה, היא הרגישה כאילו כעת זכתה לבן מאת בורא עולם. זה כאילו הפעם הראשונה שמתחילה את הודאתה לה' על גודל הישועה.

לכן דווקא על לאה נאמר שלא היה אחד שהודה לבורא עולם כמוה.

בנוסף לאה שהיתה חדורה במידה של הכרת הטוב והודאה, נהגה על פי דרכה גם בנתינת השם לבתה דינה. ראשי תיבות שיוצאים מהמילה "דינה" הוא די נתן ה'. כך תמיד הודתה לבורא עולם.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מבשרת ציון

בגמרא (ברכות דף ז') מובא: אמר רבי שמעון בר יוחאי: 'מיום שברא הקב"ה עולמו לא היה אדם שהודה לקדוש ברוך הוא עד שבאה לאה והודתו, שנאמר: "הפעם אוֹדָה אֶת ה' " (בראשית כ"ט, ל"ה).

צריך להבין האם לאה היתה הראשונה שהודתה לבורא עולם? הרי מצאנו כבר שאדם הראשון הודה לקב"ה שנאמר: "מִזְמֹר שִׁיר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהַדוֹת לַה' " (תהילים צ"ב, ב). חז"ל אמרו שאדם הראשון אמר את המזמור הזה.

גם מצאנו שיעקב אבינו אמר: "קִטְנִיתִי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֵת עַבְדְּךָ" (בראשית ל"ב, י"א).

גם מצאנו שמלך שלם אמר לאברהם אבינו כשחזר מן המלחמה: "וּבְרוּךְ אֱ-לֹהֵינוּ אֲשֶׁר מִגֵּן צָרִיךְ בְּיָדְךָ" (בראשית יד, כ). אם כן מה מיוחד בהודאה של לאה?

נראה לבאר שידוע שגם כאשר האדם מגיע למצב של הודאה לבורא עולם במשך הזמן הרגש של ההודאה לבורא עולם על גודל הנס הולך ודועך.

ההתפעלות של ההודאה מורגשת בצורה החזקה ביותר רק כשהאדם נמצא תיכף ומיד לאחר שבאה לו אותה ישועה. הוא מרגיש את החובה ואת הצורך להודות לבורא על כך.

המיוחד אצל לאה שהיה לה את הכוח של הכרת הטוב שחייב אותה להודות לבורא עולם כל הזמן באופן שהוא לא נשכח עם הזמן.

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימ בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ"י שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל הענינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואלירה טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר לאה בת תמר אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טובה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרוחה- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנס רותי בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעמי בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

זמני לכת

ע"א	כנסת לכת	צאת לכת	יבוי חם
י"ג	16:00	17:11	17:46
ת"א	16:18	17:10	17:41
מי"ב	16:18	17:10	17:41
כ"ג	16:21	17:12	17:45

שואל ומשיב בהלכה - חנכה - חלק ב'

אלו הלכות נוספות שייכות לחג חנוכה?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

מי שחלילה נפטר לו אדם משבעת הקרובים שצריך להתאבל עליהם, חייב בקריעה ובכל דיני שבעת ימי אבלות בחנוכה. מצוות ניחום אבלים היא גם בימי חנוכה ולכן לא ימנע מלנחם אבלים בחג חנוכה. אַבְּל אפילו אם הוא בתוך שבעה, רשאי לברך ביום הראשון על הנר בחנוכייה ברכת "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה".

נכון שלא לקיים אזכרה בימים אלו בבית הקברות ביום פקודת השנה או השבעה או השלושים מכיוון שהציבור ובפרט בני המשפחה מתעוררים לבכיות וצער ליד הקבר. לכן יקדימו את הביקור בבית הקברות לימים שלפני חנוכה. מותר ללכת לבית הקברות בחג חנוכה כדי להתפלל ולהשתטח על קברי צדיקים. מותר לערוך אזכרה בבית הכנסת על ידי אמירת ברכות ודברי תורה כנהוג אבל ללא הספד על הנפטר עצמו מחשש שיבואו לידי צער.

לעניין ברכת "שהחיינו" - גם אם הוא אַבְּל בתוך השנה ואפילו בתוך שלושים או בתוך שבעה, חייב בברכה.

חולה שמאושפז בבית הרפואה ולא נותנים לו להדליק שם נרות חנוכה, אשתו תדליק בבית והוא פטור מלהדליק. בכל זאת ישתדל לשמוע את ברכות ההדלקה מאדם אחר שמדליק נרות.

מותר לחמם סופגניה על גבי פלטה בשבת מכיוון שאין בישול אחר בישול ביבש. למרות שיש ריבה בסופגניה יש להחשיבה כסופגניה יבשה, מכיוון שהיא מיעוט ובטילה ברוב שהוא יבש. אולם באותן מאפיות שמדללים את הריבה על ידי הוספת מים מהברז שלא התבשלו לפני הזרקתם לסופגניה, יש להחמיר. **מקורות:** ראה שו"ת אגרות משה (ח"ד סימן עד דיני בישול אות ה). כן דעת הגרש"ז אוירבך בספר שלמי מועד (עמוד רמה). בספר חזון עובדיה- חנוכה (עמוד יט בהערה) ע"ש. כ"כ בספר תורת המלאכות ח"ב (עמוד נט) בשם הגר"ש וואזנר והגר"נ קרליץ. דעת הגר"י פ"ש צ"ל להחמיר בזה מכיוון שהריבה מרוכזת במקום אחד. הובא בספר הלכה ברורה (סימן שיח בשער הציון אות קיד).

יש אומרים שכיום מערבבים מים מהברז בריבה [בעיקר בריבת תות] לפני הזרקת הריבה לסופגניה כדי לדלל אותה שתצא דרך המזרק. לכן יש לאסור מדין חימום המים - מחשש לאיסור בישול.

במוצאי שבת מדליקים נרות חנוכה בבית הכנסת ולאחר מכן מבדילים על הכוס כדי לאחר את יציאת השבת כמה שאפשר, למרות שהמדליק נרות חנוכה מפסיד את קדושת השבת. מכל מקום טוב להדליק נרות חנוכה בביה"כ אחרי תפילת ערבית מכיוון שכל הציבור נשארים בקדושת השבת עד שיבדילו כדי שיהיה פרסום הנס בהדלקת הנרות בביה"כ שהרי אם יבדילו קודם ההדלקה, יתכן שחלק מהציבור ילכו לבתיהם לפני ההדלקה.

כשמגיע לביתו, יקדים להבדיל על הכוס תחילה ואחר כך ידליק נרות, מכיוון שתדיר ושאינו תדיר- תדיר קודם. מצוות הבדלה היא תדירה יותר מכיוון שעושים אותה כל שבוע ואילו הדלקת נרות חנוכה היא רק בחנוכה פעם בשנה.

אותם שנוהגים להחמיר שלא לעשות מלאכה במוצאי שבת עד שיגיע זמן רבינו תם, גם במוצאי שבת חנוכה צריכים להמתין שלא להדליק נרות עד זמן רבינו תם. אין זה מנהג טוב בלבד אלא ראוי ונכון לכל אחד ואחת לנהוג כשיטת רבינו תם. בפרט שכך דעת מרן שולחן ערוך.

לא מברכים ברכת 'מאורי האש' על נרות חנוכה (אם טעה והדליק נרות לפני הבדלה), מכיוון שאסור ליהנות מנרות חנוכה ואין מברכים 'מאורי האש' עד שייאותרו לאורו של נר ההבדלה, כלומר: ייקנו מאור הנר. לעומת זאת על נר השמש מותר לברך 'מאורי האש'.

קיום מצוה במסירות נפש ושכרה

רב אחד הרב זאיד מקבל שיחת טלפון. על הקו היה תלמיד שלו שגר בחיסיפין שבצפון. הוא שאל: 'כבוד הרב, אנחנו נמצאים בליל ט"ו בחודש. לצערי השמיים מכוסים בעננים ולא זכיתי לברכת הלבנה. אני לא יודע מה לעשות'. הרב אמר לו: "דווקא כאן בבני ברק השמיים בהירים והלבנה נראית מצוין". התלמיד עונה: 'אם כך אני מגיע לבני ברק'. הוא נסע במשך כמה שעות, הגיע לבני ברק, התפלל ערבית ובירך את ברכת הלבנה. הוא ממש רקד משמחה על הזכות שלא החמיץ את המצווה. לפתע הוא ראה את חבר שלו ששנים לא ראה אותו: "מה שלומך? מה אתה עושה כאן?". הם התחילו להתעניין זה בזה. תוך כדי השיחה היהודי מחספין סיפר כי עקב צמצומים הוא פוטר לאחרונה ממפעל הייטק בו הוא עבד. "מה אתה אומר? יש לי חבר שפתח לאחרונה מפעל הייטק בצפון והוא מחפש מנהל". הוא סידר לחבירו ראיון וב"ה התקבל לעבודה. הבחור סיפר: "בעבודה החדשה סגרו איתי על תוספת של 30% מהמשכורת שקיבלתי בעבודה הקודמת".

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב נתן גשטטנר זצ"ל

הגאון הרב נתן גשטטנר זצ"ל - נולד ב-כ"ח אדר ה' ה'תרצ"ב (1932) בעיירה ג'יער (ראב) שבהונגריה. בשנת ה'תרצ"ג (1933) עברה משפחתו לנייפסט. באלול ה'ת"ש (1940) כשהיה בן שמונה וחצי למד בישיבה של הרה"ג ר' בנימין ברגר. שנתיים לאחר מכן למד בישיבה של הרב מפאפא, הגאון רבי יוסף גרינוואלד זצ"ל. שם למד עד תחילת שנת ה'תש"ד (1944). איבד בשואה האיומה את הוריו והתגלגל ממקום למקום. למד בישיבה של הרה"ג משה ניישלאס בסרדהעלי. בשנת ה'תש"ז (1947) למד בישיבת מתיבתא בלונדון. בהמשך למד באנטוורפן אצל רבו אב"ד פאפא במשך שנתיים. בשנת ה'תש"ט (1949) עלה לארץ ישראל. שם למד כשנה וחצי בישיבת בעלזא בירושלים אצל האדמו"ר רבי אהרן רוקח מבעלזא.

לאחר נישואיו כיהן במשך מספר שנים כר"מ בישיבת ערלוי בירושלים. בשנת ה'תשכ"ה (1965) התמנה כרב שיכון אגודת ישראל בבני ברק. ייסד את ישיבת 'פנים מאירות' ועמד בראשה. שנים רבות ישב כדיין בבית הדין של מרן הגאון רבי שמואל ואזנר. הצדיק רבי ישראל קניבסקי (הסטייפלר זיע"א) הפנה אליו שאלות בהלכה וגם התבטא על רבינו: "עמוד התורה בדורנו". אמר עליו: "הוא בקי גדול. הוא יודע הכל!". רבינו בענוותנותו ובריחתו מהכבוד סירב להצעות יותר מכובדות בתחומי הרבנות. כל חייו עסק בתורה והלכה והדפיס ספרים רבים בכלל מכמני התורה. נפטר בי"ד כסליו ה'תשע"א (2010). חי כ-78 שנים. ציונו בבני-ברק.

סבא (מצד אביו): ר' נתן. **אביו:** הגאון ר' עמרם הי"ד (מצאצאי הגאונים מרן ה'חת"ם סופר ומרן הרב מאיר אייזנשטט מח"ס 'פנים מאירות'). **אימו:** מרת מלכה. **אשתו:** מרת אטל (בת הרה"ג ר' מאיר חיים אונגר, אב"ד לאקנברך). **בניו:** ר' עמרם יעקב (רב שיכון 'אגודת ישראל'), ר' יהודה (ראש כולל 'פנים מאירות'), ר' שלמה (מו"צ העדה החרדית וחתן רבי נפתלי הברשטאם מטשאקאווא), ר' חיים (נשיא מוסדות 'פנים מאירות להורות נתן'). **חתניו:** ר' חיים יוסף בידרמן (רב חסידי לעלוב בבני ברק), ר' יחיאל ויזר (מח"ס 'בצדק ובמשפט' על חו"מ).

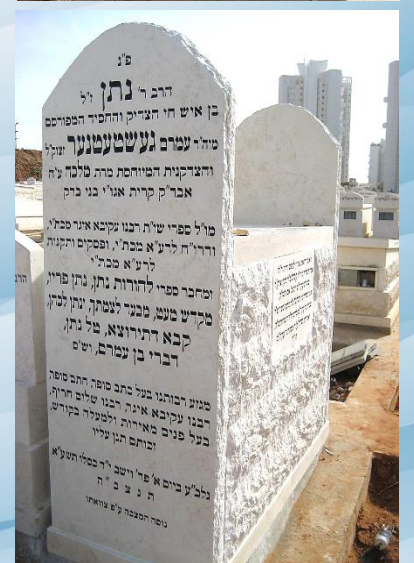
מרבתי: הגאונים ר' בנימין ברגר (מחשובי חסידי באבוב), ר' יוסף גרינוואלד (הרב מפאפא), ר' משה ניישלאס, ר' אהרון רוקח מבעלזא. **מספריו:** **להורות נתן- שו"ת**, על מסכת אבות, מועדי חודש אדר, מועדי השנה, פרשיות התורה, מסכתות התלמוד (עשרה כרכים), מסכות שביעית ומקוואות, הלכות חנוכה, הלכות נטילת ידיים **טל נתן- חידושים וביאורים בענייני ל"ט מלאכות של שבת דרושי חנוכה- דרושים ופולפולים באגדה והלכה בענייני חנוכה הלכות ומנהגים- לערב פסח שחל להיות בשבת ונתן לכהן- הערות לספר תקפו כהן לבעל הש"ך מאורות נתן- דיני ברכת החמה **ימקדש מעט- חומר איסור שיחה בבתי כנסיות ועוד ספרים רבים.****

פעם תלמידיו בישיבה שאלו אותו מה מספר הטלפון בביתו. רבינו השיב שהוא לא יודע, כי דבר שלא מוכרחים לדעת הוא לא מכניס בזה מחשבה. פעם דיבר עם נכדו שהחזיק ביד מטבע של 10 שקלים. רבינו שאל: "מה המטבע הזה?". כלל לא ידע שקרוב לעשר שנים משתמשים במטבע. פעם נתן לאחד מתלמידיו שטר של 100 שקלים לצלם דפים של שיעור כללי עבור 20 בחורים. לפני שהלך, נתן לו שטר נוסף של 20 שקלים ואמר: "אם השטר הראשון לא יספיק..."

בניו שיח' סיפרו בימי ה'שבעה', שהם זוכרים למעלה מחמישים שנה, כל מוצאי שבת קודש, מוצאי יום טוב ואפילו מוצאי יום הכיפורים, מיד אחרי 'הבדלה' כולם היו חייבים לצאת מחדרו. רבינו היה מתיישב לכתוב מיד במשך כמה שעות את כל מה שהתחדש לו באותו יום – כדי שלא ישכח. הרי זה פלא גדול. ביום הכיפורים היה מתפלל לפני ה'עמוד' כשליח ציבור את רוב התפילות ובכל זאת היה מוצא זמן ללמוד בעיון ולחדש חידושי תורה רבים...

פעם זקן אחד שהיה מהתלמידים בישיבת פאפא באנטוורפן ביקר בישיבת 'פנים מאירות' ולמד עם רבינו זצ"ל. הזקן סיפר שהוא היה הממונה מטעם הישיבה לכבות את האור בבית המדרש לפני השינה. פעמים רבות הוא היה צריך להתווכח עם רבינו שילך לישון כבר. פעם אחת אחרי שהתווכחו ביניהם ורבינו נשאר בעמדתו, רגלי רבינו היו מונחות אחת על הכיסא ואחת על הארץ וכולו שקוע בדברי הרי"ף. הממונה כאשר קם בבוקר להעיר את הבחורים משנתם היה מוצא את רבינו באותה תנוחה. ההבדל היחיד היה שכבר למד כמה דפים ברי"ף...

הגאון הצדיק רבי יעקב ישראל קניבסקי (ה'סטייפלר' זיע"א) היה שואל את רבינו שאלות בהלכה. בנוסף מרן הסטייפלר התבטא פעם אחת על רבינו שהוא 'עמוד התורה בדורנו'. סיפר אדם ששמע ממקור ראשון מאדם שהיתה לו שאלה חמורה בהלכות אבלות.

הוא נכנס לסטייפלר ושאל את אותה שאלה חמורה. הסטייפלר חשב במשך כמה רגעים ולאחר מכן אמר לו: "לך אל הרב גשטטנר ותשאל אותו כיצד להתנהג". הסטייפלר הוסיף ואמר לו: "הוא בקי גדול. הוא יודע הכל!". לאחר מכן הסטייפלר אמר לו: "אבל אל תאמר לו מה שאמרתי לך. לך עכשיו..." (הסיפורים מעובדים מאת נועם שיח- אב"ד סאנטוב שליט"א ולהורות נתן)

מעשה חסד ושכר

לא התקשר. עבר עוד יום ועוד יום, כשהחתונה של בני קרבה ובאה ואני לא יודע מהיכן אוכל לשלם.

ערב החתונה הגיע והכסף איננו. ישבתי בחדר לבד ושפכתי את צקון ליבי לפני ה'. אמרתי: "ריבוננו של עולם, עשיתי לפי עצת תלמיד חכם להלוות לאותו יהודי. אני לא מתחרט על כך שעזרתי לבנך ולמשפחתו, אלא שכעת אני צריך לכסף כדי לשלם הלילה הקרוב את הוצאות החתונה. אנא, ברחמיך המרובים גלה לי את גדולתך והושיעני!" כך התפללתי במשך רבע שעה ואז... הטלפון מצלצל.

זה היה עשיר מארה"ב. שתיים-עשרה שנה! קודם לכן לפני חתונת בני הבכור ביקרתי אצלו. מכיוון שספרתי לו על מצבי הקשה ושאני בעל חוב גדול - הוא רצה לעזור לי בסכום מכובד כשיזדמן לו, לכן הוא שמר את מספר הטלפון ופרטי חשבון הבנק שלי.

הוא הבטיח שאם יוכל לתמוך בי, הוא יתקשר אלי. "שלום וברכה", הוא אמר, "רציתי לומר לך שמאז שעברו שתיים עשרה שנה לא שכחתי אותך! וכל פעם רציתי לסדר לך עזרה, אבל לא עלה בידי".

"אתמול התאספנו אני וארבעה מחבריי הנגידיים. העליתי את הנושא שלך. כל אחד תרם לך עשרת אלפים דולר. ממש עכשיו הפקדתי לחשבונך חמישים אלף דולר!"

הייתי בהלם מוחלט ולא הצלחתי לפצות את פי. כעבור מספר שניות של שתיקה סיפרתי לו שהיום בערב אני מחתן את בני והכסף הזה יועיל לי מאוד. הוא שמח מאוד ונתן לי את שמו ושמות חבריו. הוא ביקש שבני החתן יזכיר את השמות בזמן החופה.

סיימתי את שיחת הטלפון. הייתי המום לגלות כמה גדול ה'. עד כמה הדבר גלוי שלא מפסידים ממעשי חסד! אני הלוויתי לידיד עשרת אלפים דולר וזכיתי שכל נדיב החליט לתת לי במתנה בדיוק סכום כזה.

החתונה התקיימה בערב בשמחה גדולה. בשעה מאוחרת חברי הלווה הגיע בפנים חיוורות ומבוששות. הוא ניגש לאחל לי מזל טוב. הלכתי איתו לצד וסיפרתי לו כמה הרווחתי בזכותו. הוא שמח מאוד. אמרתי לו: "הקב"ה נתן לי פי חמישה ממה שהלוויתי, לכן גם אני רוצה לתת מזה 'חומש' לצדקה. זה יוצא בדיוק עשרת אלפים דולר ולכן ההלוואה נהפכה למתנה!!!".

עיניו של חברי אורו ופרצנו בריקוד כשהתזמורת מלווה אותנו בשירה: "כי הרבית טובות אלי, כי הגדלת חסדך עלי, מה אשיב לך והכל שלך... ואנחנו עמך... החפצים לעשות רצונך".

להלן סיפור מופלא שמעובד מתוך העלון 'מתיקות הפרשה'. יש בו כדי ללמד אותנו עד כמה גדול מעשה החסד עם הזולת. לא לחינם אמרו רבותינו שאם אדם עושה חסד עם הזולת, אז בורא עולם עושה עימו חסד.

האדמו"ר הרב שלמה גולדמן מזוועיהל הוסיף ואמר שכל פסיעה ופסיעה שאדם עושה למען הזולת, הוא חוסך בכך אלף פסיעות עבור עצמו! להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

אחד האברכים מהכולל שבו למדתי פנה אלי וסיפר לי שהוא דחוק מאוד בפרנסה. יש לו חובות גדולים בעקבות חתונת בתו. הוא מחפש גמ"ח או אדם שילוה לו עשר אלף דולר. הוא מבטיח להחזיר את הכסף בתוך חודשיים וחצי.

אמרתי לו שאני אחשוב על זה. אולי אוכל לסדר לו משהו. הלכתי לבית ומצאתי שיש לי בחסכונו סכום של שלוש עשרה אלף דולר אותם הכנו לחתונת הבן הקטן שכבר בא בברית האירוסין ובעוד שלושה חדשים החתונה אמורה להתקיים בעז"ה.

היה לי קשה מאוד להחליט האם להלוות לו את הכסף. מצד אחד, הוא מבטיח להחזיר תוך חודשיים וחצי, כלומר שבועיים לפני מועד חתונת בני. אבל מצד שני, חששתי האם הוא יוכל לעמוד בדבריו ולהחזיר מכיוון שהוא, כפי שסיפר, נמצא בחובות.

התייעצתי עם מורי ורבי. שטחתי בפניו את המקרה. הוא המליץ לי להלוות לו גם בגלל שהכרנו אותו שהוא אדם נָשָׁר והגון ובפרט שהתורה הקדושה אומרת על זה: "בְּגִלְל הַדָּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ" (דברים ט"ו, י').

"אם כן", הרב אמר לי, "תהיה בטוח שגם אם הכסף לא יחזור אליך בזמנו - תבורך מן השמיים. ברכת שמיים שווה לאין שעור יותר מעשרת אלפים דולר".

שמעתי לרבי ומורי והילוותי לחבר את הכסף. הוא בירך אותי ושמח שמחה גדולה כי הכסף הזה יעזור לו לכלכלת משפחתו ויחלץ אותו מן המַצָּר.

כעבור חודשיים התחלתי כבר לדאוג. למרות שנפגשנו מדי יום ביומו בכולל, לא נראה ממנו שום סימן שהוא מתכנן להשיב לי את הכסף, אבל נמנעתי מלומר לו דבר כדי שלא אֶכְשֵׁל בעוון: "לא תהיה לו פְּנֵשָׁה" (שמות כ"ב, כ"ד).

אחרי שבוע הוא כבר לא הגיע בכלל לכולל. כבר הבנתי לקראת מה הדברים הולכים... באותו יום קיבלתי טלפון מהאולם של החתונה כי עלי להביא דמי מקדמה. בחסד ה' יתברך שלושת אלפים דולר שנשארו אצלי הספיקו בדיוק לצורך זה.

עברו חלפו להם חודשיים וחצי. אותו יהודי נעלם מהכולל וגם

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוק דב ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה מרים בן דבורה ז"ל אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל יעקב בן מישא אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה לטיף בן פרחת ז"ל שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בת שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל דוד יצחק בן פרחת ז"ל אביבה לויש ע"ה אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה שרה בת נקיס ע"ה אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה אליאור בן פרידה ז"ל כל שמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל רחמה בת מסעודה ע"ה הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה חיים חמוטל בו רינה ז"ל

גליון באר הפרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מוריננו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויצא

מכון
באר
האמונה

בס"ד

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדוי שבוטע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אדיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodelztoriy.com

מכון **ארה"ב:**
Mekhon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תונב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2023 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת ויצא

- ג יגיע כפי ראה אלוקים - עשיית השתדלות מתוך האמונה שאין זה אלא 'השתדלות' ותו לא . לא . ב
- ראה ה' בעניי - חמלה גדולה ויתירה דייקא בשעת ה'עוני'..... יב
- עולים ויורדים 'בו' - כל העולמות עליונים ותחתונים תלויים באדם..... יז
- שמרני כאישון בת עין - לקראת יומא דהילולא קדישא של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע..... כ
- סעדני ואושעה - סגולה נפלאה לערוך סעודה לכבוד נשמתו..... כו
- תורתו מגן לנו - לעסוק בדברי תורתו הקדושה..... כז
- ואנחנו קמנו ונתעודד - התחזקות בעבודתנו ית' מבלי להתייאש..... לו

סדר ועימוד:

א.י.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת ויצא

הילולת הרה"ק הבת עין זיעובי"א

אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב, וביגיע כפיו יאכל לחם, וכן לעניין שאר צרכיו שהמיל חיוב על האדם לעשות פעולות השתדלות להשיגם, אמנם, בד בבד יזכור את האמונה הטהורה שאי אפשר לו להשיג מאומה בכוחו ועוצם ידו, ואין שום שייכות בין ה'השתדלות' לתוצאה, אלא הכל הוא רק ממתנת שמים.

ובך ביאר המהר"ם שיק זי"ע (ד"ה ויצא) במה שאמרו חז"ל (חולין צא:): שיעקב לקח 'מאבני המקום וישם מראשותיו' (כח יא), התחילו מריבות זו עם זו וכו', מיד עשאן הקב"ה אבן אחת, והוה שנאמר

יגיע כפי ראה אלוקים - עשיית השתדלות מתוך האמונה שאין זה אלא 'השתדלות' ותו לא בפרשתן (ל יד), 'ותאמר רחל אל לאה תני נא לי מדודאי בנך' וכו', וכתב ה'ספורנו', וז"ל, הודיע שבהיות כוונת האמהות רצויה לפני הא-ל יתברך בהשתדלותן בהכנסת הצרות וענין הירודאים נשמעה תפלתן על זה, כי ראוי לצדיק שיעשה השתדלות הטבעי האפשר אצלו להשיג חפצו, ועם זה יתפלל שישוג התכלית. עכ"ל.

ודבריו הם כלל גדול לכל תהלוכות החיים, כי כך גור הקב"ה שיצא

א. בירושלים ש'בין החומות' לפני כמאה שנה היה איש יהודי שהיה רעב לחם ואין בידו אפילו שווה פרוטה לקנות בה אפילו מעט לחם צר ומים לחץ, והיה הלה מסרב לעשות את ההשתדלות המוטלת עליו - לפשוט את ידו או ללכת לאכול בבית התמחוי, עד שנפח את נשמתו מרעבונו, והיו הבריות מרננים ואומרים 'הרי זה מת ממצוקת הרעב'. מששמע זאת הרה"ק רבי מנחם נחום מראחמיסטריווקא זי"ע השיב ואמר, 'לא הייתה מיתתו רעב והצמא, אלא מיתת כבוד ובושה... שלא מת אלא מפני שלא היה נאה לו להושיט את ידו ולבקש מעט עזר וסעד'.

ב. ויתבאר ביותר בדרך משל על דרך הנהוג לערוך 'שפיל' (הצגה), פעמים שיש באותו שפיל 'מושקה' - אברך המתחזה כמושקה מהעיריה, והנה עיקר עיסוקו של מושקה, שהוא שוכר קרעטשמע (אכסניא ובית מרוח) מה'פריץ'... ובוודאי 'בשעת מעשה'

והגלויו אם לא נגור בן מלעילא (פשיטא שאין הדברים אמורים כלפי יעקב ח'ו אלא רק בדרך הדרש ללמד לדורות עולם את המעשה אשר יעשו). והנה איתא במדרש (בר"ר סח א) בזה"ל, רבי פינחס בשם רבי הונא בר פפא פתח (פרשה זו), 'אז תלך לבטח דרך וגו', אם תשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך' (משלי ג כג-כד), אז תלך לבטח - זה יעקב דכתיב ויצא יעקב, אם תשכב לא תפחד - מעשו ולבן, ושכבת וערבה שנתך (כמו שנאמר) וישכב במקום ההוא, עב"ד המדרש. ומבאר הר"ק ה'שפת אמת' ז"ע (תרל"ד ד"ה במדרש), שחז"ל הקדושים באו בזה ללמדנו, כי האף אומנם שיציאתו של יעקב הייתה 'ברחה' מעשו, וקיים ציווי אמו 'קום ברח לך' (כו מג), וכן בהפטרה כתיב 'ויברח יעקב', מ"מ לא כתיב בתורה ויברח אלא ויצא, וירץ לא כתיב - אלא וילך. להורות שאף בברחו מן המוות לא איבד את יישוב דעתו, והלך בשלוות הנפש,

(פסוק יח) 'ויקח את האבן אשר שם מראשותיו'. ומבאר, שבבוא יעקב אבינו לשכב שם נתיירא מחיות רעות וליסמים על כן בטח בה' ובטובו, 'ולא על זו בלבד שם מבטחו, אלא גם כן השתדל לעשות הצלות מה שהיה בידו, ואלו הם ה'אבנים' כלומר 'אבני יסוד' אשר שם מראשותיו - ושניים המה היסודות שעליהם נשען, א. השנחת ה', ב. ולאידך, השתדלותו ומעשי ידיו. והחלו ה'אבנים' מריבות זו עם זו 'כי הם שניהם צרות' זו לזו, שאי אפשר לבטוח בהקב"ה מחד ומאידך לבטוח במעשי ידיו, 'מיד עשאו הקב"ה אבן אחת', שנתן לו לב להבין שבאמת הכל אחד - כי גם המעשה ידיו יהיה בהשנחת ה'. והיינו, שאכן צריך לעשות השתדלות, אך בל יסמוך על מעשיו ח'ו אלא ידע שעושה זאת כרצון ה', ולא עוד אלא שעצם עשיית ההשתדלות אף היא נעשית רק ברצון השי"ת, כי אי אפשר לאדם שירים ידיו

מתנהג האברך כאותו 'מושקה' בכל פרטיה ודקדוקיה, בכל כוחו ונפשו, אבל, הגע בעצמך, אילו יגש אחד מהמשתתפים וישאל את 'מושקה' בתמימות מתי פותחים הקרעטשמע... יענה לו מושקה, וכי אכן נראה לך כי מושקה אנכי, לא מושקה ולא בן מושקה, בעוד שעתיים נגמר ה'שפיל' והנני שב לאינתי - להיות אברך מן השורה כמוני כמוך. ואף שבאותה שעה הוא עושה את תפקידו נאמנה בכל הרמ"ח והשס"ה, מ"מ הנו יודע וזוכר היטב שאין זה אלא שפיל ומשחק...

כיו"ב היא חובת ההשתדלות לפרנסה ולשאר צרכי העולם, כי הגם שעל האדם לעשות השתדלות באמת מבלי לזלזל ולהשתמט - כאילו אכן הפרנסה תלויה בהשתדלות זו, אך בד בבד יכיר וידע בבירור שאין זה אלא 'שפיל'... הכל כבר נקבע ונקצב ממעל, אלא שרצונו ית' שנשחק ב'שפיל'... כי כך עלה ברצונו הפשוט.

במתינות ובבטחה, כי היה דבוק ובטוח 'השתדלות' גרידא ונשאר ראשו פונה
בבוראו, וזכר שכל הליכתו אינה אלא ומיחל כלפי שמיא, בידעו שממילא לא

ג. בפרשתו (כח י), 'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה', ובמדרש (בר"ר סח ב), בשעה
שהלך יעקב חרנה במצוות אביו לישא לו אשה, ובא אליפז בן עשו הרשע ולקח
את כל אשר לו, אז אמר יעקב 'שיר למעלות אשא עיני אל ההורים מאין יבוא עזרי',
אליעזר בשעה שהלך להביא את רבקה מה כתיב ביה 'ויקח העבד עשרה גמלים'
וגו', ואני לא נזם אחד ולא צמיד אחד. חזר ואמר מה אנא מובד סברי מן בריי, חס
ושלום לית אנא מובד סברי מן בריי (כמי שגוער בעצמו וכי ח"ו אבוא לידי כך, לאבד את
בטחוני מבוראי, חלילה לי מעשות כן) אלא, עזרי מעם ה'.

ולא עוד, אלא ששבטחוני ואמונתו יביא על עצמו שפע רב טובה וברכה, וכה
איתא ב'בת עין' (פרשת ויגש) וז"ל, אמנם אם האדם הישראלי יודע מיעוט ערכו
ומדריגתו, ומאמין באמונה שלימה שבלתי אפשרי לעשות גדולה או קטנה אם ה'
לא צוה, וכל תנועותיו והרגשותיו הכל המה בהשגחת הש"י המשגיח בפרטי פרטים,
ומלא כל הארץ כבודו כמ"ש אם יסתר איש במסתרים וגו', ומזה בא אצלו הפחד
והיראה מה' ומהדר גאונו לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד, אז נתבטלו כל הגבורות
והדינים, ואז גורם להמשיך שפע וברכה ממקור החסד, שלא יחסר כל טוב ממנו,
כמאמר הכתוב 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך', היינו מי שהוא בבחינת 'עם ה' -
שיאמין שכל פעולתו תמיד המה עם השגחת הש"י, כמו שכתבנו למעלה, אז הוא
בחינת 'תמים' שהש"י משפיע לו כל טוב, שלא יחסר ממנו כלל, והוא בבחינת תמימות
בלתי חסרון משאלות לבבו.

ועפ"י דברינו אלה ירמז הכתוב כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות היינו מי שמאמין
שכל פעולתו עם ה' המה ובהשגחתו ית', הוא הגורם להמשיך חסד העליון בזה
העולם, וגם החסד בא בה"א הידוע (ה"ה הידיעה) לרמז כי זאת היא עיקר החסד אצל
האדם אשר בא למדריגת עבדות הש"י, להכיר פעולות ה' בכל תנועותיו והרגשותיו
שהכל המה בהשגחת הש"י, ואשר זכה לזה לא מצד מעשיו הוא רק מחסדי הש"י,
אשר הופיע עליו מאורו ית' אור החסד והרחמים, וזהו והרבה עמו פדות, שמשפיע
בבחינה זו הרבה פדות ושפע ברכה על כללות ישראל, והוא יפדה את ישראל מכל
עונותיו על ידי בחינת עבודה זו....שעיקר העבודה הוא להאמין באמונה שלימה
שמבלעדו ית' אין אנו יכולים לעשות שום פעולה והוא המשגיח בפרטי פרטים וכל
מעשה הטוב הכל נמשך מאתו ית' מבחינת החסד והרחמים.

ד. בתחילת ה'מלחמה' הנוראה, בראשית שנת ת"ש, שהה הגרי"ז מבריסק בעיר
ווארשא, והנה באותם הימים ערכו הרשעים ימ"ש מלחמה עצומה לכבוש את

ייעשה עמו דבר אם לא הכריזו כך את מעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך, מלעילא, לאידך, אין דבר שהכריזו עליו שלכאורה יש כאן סתירה מיניה וביה, מלמעלה שלא יקרה עמו. א"כ מה תתן ומה תוסיף לו מנוסת בהלה?¹

ועל דרך זה ממש פירשו צדיקים בלשון הכתוב (תהילים לד א) 'לדוד בשנותו אלא שגם בשעה שנירשו אותו לא נס להימלט על נפשו בבחילות ואיבוד

ווארשא מידי מדינת פולין, והיו יורים אש וגפירת מן השמים (ע"י 'מטוסים', פליגערס), וזורעים הרג והרס וחורבן כאשר בניינים שלמים היו קורסים תחתיהם, ותושבי העיר ווארשא נבוכו מאוד, מצד אחד היתה סכנת חיים ממש לשהות בבניינים, כי בכל רגע ורגע היה מצוי שיגיע מטוס ויפציץ את הבניין על יושביו רח"ל, ועל כן עדיף לשהות ב'מקלטים' (שעלטער), ומאידך גיסא, אותם בניינים שקרסו חסמו את פתחי היציאה מהמקלט בערמות שברי אבנים וברזלים, והיו מיושבי המקלטים ש'נתקעו' שם מבלי יכולת לצאת, והיתה זו שאלה של חיים ומוות כפשוטו, שקל הגרייז בדעתו לכאן ולכאן עד שהכריע כי הסכנה שווה הן בשהות בבניין והן בשהות במקלט, ואין שום עדיפות לשום צד מביניהם, ונשאר בדירה שהיה בה ולא ירד למקלט, ובאותם הימים היה עולה על יצעו וישן בנחת ובמרגוע. שאלו אותו סובביו, ילמדנו רבינו כיצד ניתן בימים טרופים כאלו, שבכל רגע יתכן שזהו הרגע האחרון ח"ו, לישון בשלווה בהשקט ובטח, אמר להם, הנה דוד המלך היה בסכנת חיים מידי אבשלום בנו, וכך אמר ב'מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו' (תהילים ג) – אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי ה' יסמכני...

חזרו ושאלו, הלא 'הרב' נודע בגודל יראתו בכל ספק דספק של פיקוח נפש מתוך חומרות על גבי חומרות, וכיצד הינו רגוע עכשיו שלא כדרכו מימים ימימה, השיב להם, כל חרדתי אינה מעצם הסכנה, אלא כי הקב"ה ציווה עלינו להיזהר מן הסכנה ולעשות כל מה שבידנו כהשתדלות להינצל מהרעה, על כן תמיד אני ירא וחושש שמא עדיין לא יצאתי ידי חובת מצוות ההשתדלות, אולי יש עוד דרכים שניתן לעשותם וממילא מחויב אני בהם, אכן עתה שברור לי שעשיתי ככל אשר בידי, ואין שום דרך השתדלות בהצלה, אם כן ברי לי שיצאתי ידי חובה... אלא מה תאמרו, היאך ניתן להיות רגועים במצב שהסכנה גדולה עד מאוד – כבר אמר דוד אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי ה' יסמכני... (הובא ב'הרב מבריסק' ח"א עמ' 391 ואילך).

ה. יש שדייקו ממאמרם (ב"ב כח.). 'שמעתי מהולכי אושא' וקאי על הסנהדרין שגלו מלשכת הגזית שבביהמ"ק לאושא, וקאמר הולכי אושא ולא הבורחים לאושא, כי אף בעת הבריחה היו מהלכים בנחת ללא בהלה ודאגה יתירה.

באר הפרשה - פרשת ויצא - בת עין

עשתונות', אלא היה זה רק 'וילך', שהיתה 'הליכתו' משם באמונה שכך הוא רצון ה' שילך משם, כי ה' אמר לאבימלך גרש... ובשיאמין שאין בכוח אחרים להרע לו, אשריו ואשרי חלקן אף בעולם הזה, כי גם בשפלוני יגרום לו רעה יודע

הוא כי לא נעשית לו הרעה ב'ידי' פלוני, אלא הכל ב'ידי' שמים - למובתו השלימה? (כי אף אם פלוני כיוון מעשיו לרעה - הרי מן השמים כיוונו לטובה), וכן מציינו בעת שרימה לבן את יעקב - 'יהי בבוקר והנה היא לאה', לא כתיב 'ויחר אף יעקב' אלא ויאמר אל לבן... למה רימוני (כט כה) כמי

1. סיפר החסיד רבי יוסף מאיר זיידל זצ"ל, מחשובי חסידי גור, כי כך היה נהוג בבית הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, בכל עת שהוצרך ליסע ברכבת היה המשמש כנס לקודש פנימה זמן מועט לפני יציאת הרכבת למחוז חפצה, והיה מזכיר שקרב ובא זמן הנסיעה, ומיד היה הרה"ק קם ממקומו, מסדר את החפצים אשר יצטרך להם בדרכו. פעם אחת בעת שעזר המשמש לסדר את החפצים נשטמו כמה מהם מידו לגודל המהירות, שאלו האמרי אמת 'וואס יאגסטי זעך' - מפני מה הינך בהול, ועשה הגבאי תנועה בידו כמי שאומר שעושה כן מפני שהרבי בהול ונחפז, נענה לו האמרי אמת ואמר, 'יאך יאגזיך נישט, יאך מאך שנעל', איני מבוהל כלל, אלא אני עושה הכל במהירות ובזריזות...

ובזה פירשו מה שנאמר (תהילים קיט ט) 'חשתי ולא התמהמתי', שלכאורה יש בזה כפל לשון שלא לצורך, כי הממהר אינו מתמהמה, אלא כך אמר דוד, אכן חשתי אך לא היה זה מפני שמיהרתי אלא כי לא התמהמתי - שלא כיליתי את זמני לריק. 2. כי העיקר - לחיות באמונה זו באמת ו'לא המדרש עיקר אלא המעשה'. ידוע דבר המעשה שפעם נתפס אריסטו - אחד מגדולי הפילוסופים במעשים בהמיים הנוגדים לגמרי ל'דרשותיו' שעל האדם להיות בעל 'דרך ארץ' וזהיר בהליכותיו בעניני אכילה ושתייה וכיו"ב. מששטחו תלמידיו תמיהתם בפניו, נענה ואמר 'כשאריסטו אוכל הוא איננו אריסטו...' וכי 'פיתוגרס' (פילוסוף שיסד יסודות גדולים בחכמת ההנדסה) צריך להיות 'משולש' בעל ג' קצוות.. והיינו שהגוי הוא וחכמתו תרתי נינהו, ואין לחכמת האדם כל שייכות למהותו. לא כן נחלת עבדי ה', כי כל שיחם ושיגם בעניני אמונה וביטחון ושאר ענייני עבודת ה' להחדיר את הדברים בלבם ונפשם (עיי' שם משמואל חנוכה תרע"א).

3. מענין לענין, נהוג עלמא כשרוצים להתנות בין איש לרעהו איזה ענין באופן שלא ישתמע לשני פנים, ושלא יחזרו בהם שני הצדדים, אומרים זה לזה 'ברחל בתך הקטנה', ולכאורה דבר פלא הוא, כי הרי יעקב אבינו - הראשון שהתנה 'ברחל בתך הקטנה', ולא עלתה בידו, כי לבן רימהו בכל מיני רמאויות, וי"ל כי ישראל עם

על לבן, שהרי ברמאותו מקיים לבן שליחותו מאת הבורא להיטיב עמו וזרעו אחריו.

וביותר הדברים אמורים לעניין הפרנסה, וכמו שכתב הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (במדבר ד"ה וידבר) כי זהירות יתירה נדרשת מן האדם הנזקק לצאת לפרנסתו, כי בה פורס היצר מצודתו להפיל את האדם ברשתו, על ידי שידמה בנפשו שככל שיתאמץ יותר בעבודת כפיו ככה יעלו רווחיו ותגדל הצלחתו, עד שסבור שכוחו ועוצם ידו יעשו לו את כל החיל, ועי"ז נופל מדרגה לדרגה ועבירה גוררת עבירה שמבקש לחמו בתחבולות וערמימות, בהיתר וח"ו שלא בהיתר".

ששואל את רעהו מדוע רימה את פלוני אלמוני - ואין הדברים נוגעים אליו כלל. כי האמין באמונה שלימה שלא לבן העומד לפניו מחליף את לאה תחת רחל, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו עושה זאת, ובוודאי שתצמח לו טובה גדולה מזה לעתיד. וכמו שאבן כך הווה, כי רמאות זאת הביאה את רחל לידי מסר"נ כששברה את טבעה במסירת הסימנים למנוע בזיון נורא מלאה אחותה, וזכות זאת עמדה לרחל שתוכל להוליד בנים מיעקב, כמו שנאמר (ל כב) ויזכור אלוקים את רחל... ויפתח את רחמה, (וברש"י, זכר לה שמסרה סימניה לאחותה), גם תעמוד להם לזכות בהבטחה ושבנו בנים לגבולם (ירמי' לא יד-טז), נמצא שאין כאן כל סיבה לכעוס

קדושים רוצים לרמז שכל 'המתנה' יזכור היטב, שעם כל 'תנאי' עדיין אינו מובטח שסוף דבר יהיה כרצונו, כמו שבאמת אירע לרחל בתך הקטנה' הראשון, אלא אין הדבר תלוי אלא ביד ה'.

ט. איתא ב'אמרי פנחס' (שער טהרת המידות אות כט) בשם הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זי"ע וז"ל. עצה להנצל מן הכעס להאמין ב'השגחה פרטית' על כל האדם והוא מנהיג הכל לטובתו של אדם... ויאמין באמונה שלימה שהכל לטובתו וממילא לא יכעס על שום אדם.

י. ומצינו לאידך גיסא, שכשאמרה לו רחל אמנו 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי' (ל א) אז 'ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלוקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן'. ולכאורה מילתא דתמיהא היא שלא כעס על לבן אלא על רחל. ועפ"י האמור אתי שפיר כי ברמאותו של לבן ידע כי אינו אלא שליח שנשלח מן השמים להיטיבו באחריתו, אבל כשרחל אמנו בכתה והתאוונה 'הבה לי בנים', חרה אפו מדוע איננה מאמינה שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד.

יא. לשון נורא מצינו להגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע בספרו שמירת הלשון (שער התבונה פי"א) כידוע שמי שעושק לחברו הוא רק שוטה ורשע, דהשפעתו לא תתרבה ממה שנגזר לו בראש השנה, עבור שעשק לחברו, דתמורת זה שנוטל ההשפעה

ומביא מה שפירש מרן הבעל שם טוב
 הק' זי"ע בלשון המשנה (אבות ג'
 טז) 'מצודה פרוסה על כל החיים', כי
 'פרוסה' רומז ללחם ולפרנסה וכמו שמצינו
 (ברכות לז:) 'בכדי אכילת פרס', והזוהירונו
 חכמים כי מצודת היצר היא על ידי
 פרוסה - פרנסה, ואין לך מי שנמלט
 ממצודה זו אלא היא על כל החיים, שכל
 בני אנוש מתנסים בנסיון זה של רדיפת
 הפרנסה, ועלינו להישמר ביותר לבל
 נילכד במצודתו של היצר, אלא נתחוק
 באמונה הפשוטה שאין ההשתדלות אלא
 גזירת מלך מלכי המלכים הקב"ה יי אך
 אינה מועילה כלום".

שבאה או שעתידה לבוא ליד חברו, תנטל ממנו השפעתו שנגזרה לו בראש השנה, וסוף דבר יהיה, שממון העוול יכלה גם את יתר הפלטה - השפעה הכשרה שיש לו מכבר. כמאמרם (סכה טט:) מפני ארבעה דברים נכסי בעלי בתים יורדין לטמיון, וקחשיב אחד מהן, מפני שפורקים עול מעל עצמן ונותנין על חבריהן. וכן איתא במסכת דרך ארץ זוטא (פ"ג) אם נטלת את שאינו שלך, את שלך יטלו ממך. ואיננו רק כמחליף השפעה כשרה באסורה, שעתיד יהיה לתת דין וחשבון על כל פרוטה ופרוטה כמאמרם (ב"ק קיט.) כל הגוזל את חברו שוה פרוטה, כאילו נוטל את נפשו. וגם הוא מטריח את הקב"ה להשיב גזלה לבעליו, כמאמרם (סנהדרין ח.) אמר הקב"ה לרשעים, לא דין שאתם גוזלים, אלא שאתם מטריחין אותי להשיב הגזלה לבעליו. וכל הדברים האלו מרומזים בתורתנו הקדושה בפרשת ויצא, דְּכָתִיב (לא יא-יב) 'ויאמר אלי מלאך האלוקים בחלום יעקב... שא נא עינך וראה כל העתודים העולים על הצאן עקודים נקדים וברודים' (כפירש"י שם, שהיו המלאכים מביאין אותן מעדר המסור ביד בני לבן לעדר שביד יעקב) פירוש, ושמא תאמר, איך מותר לי לעשות דבר זה ליטול מהשפעתו של לבן וליתן אליך, לזה מסיים המלאך - 'כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לך', שהחליף את משכורתך עשרת מזנים, ונטל השפעתך, לכן אני מחזיר אליך.

יב. וכדרך שנתבאר לענין 'ויגרשהו וילך' כך ייאמר גם לעניין עסק הפרנסה, שאף שמחובת האדם לעשות 'השתדלות' להביא טרף לביתו, אך לא יעשה 'השתדלות' מבוהלת' מתוך שראשו וכולו נתונים רק בפרנסה... אלא יבטח באלוקיו שהוא זן ומפרנס לכל, ויתעסק בהשתדלות מתוך רוגע ונחת, וכמאמר צדיקים על הפסוק (תהילים קכח א) 'גיע כפיך כי תאכל', שצריך להיות יגיע כפך בלבד ולא יגיעת ראשך. אחד מחסידי הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע התאונן בפני רבו כי עליו לעזוב את שערי 'בית המדרש' לעסוק על המחיה ועל הכלכלה, והוא מפחד מהבלבול השורר בשווקים וברחובות, אמר לו הרה"ק, כתיב בפרשתן (כח יא) 'ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו', וברש"י, 'עשאן כמין מרזב סביב לראשו, שירא מפני חיות רעות', ותמוה, וכי שמירה יש בגדר אבנים סביב הראש בלבד, והרי עדיין כל גופו

אינו שמור מן החיות והמזיקים, אלא, משל לציפור שנפלה לתוך בוך (ביצה) והחלה לשקוע בה יותר ויותר, כל עוד שכנפיה עדיין לא טבעו, בידה לצאת מהבוץ ע"י כנפיה, ואם גם כנפיה טבעו בתוככי הבוך, כל זמן שראשה מחוץ לבוך עדיין תוכל לזעוק 'הצלה' ויבואו להושיעה, אבל כשגם הראש נשקע בבוך, אוי לה... ולכן בצאת יעקב אבינו חרנה, לבית לבן הרמאי, נתיירא מפני חיות רעות, וחשש מאד מה מצפה לו שם, על כן עשה 'שמירה מעולה' סביב לראשו, כי כל זמן שהראש לא 'שקע', עדיין אפשר לו לאדם לזעוק לעזרה ולהצלה, אמר לו הרה"ק, כך גם אתה, כשהנך יוצא לעבודת הפרנסה, הזהר על 'ראשך' לבל ישקע בהבלי העולם הזה, ותשמור על ה'אמונה' שבמת, ובזה תנצל מכל הבלבול והרע, ובכל עת ובכל זמן עדיין תהיה מקושר כראוי אל ה' הוא האלוקים.

כבר המליץ הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (נאות הדשא, דברים מפי השמועה שונות אות ג) בדברי חז"ל (קידושין כט.). האב חייב ללמד את בנו... וי"א אף להשיטו במים, וביארו שכמו השט במים, הרי אף שגופו מונח במים מכל מקום חייב להיות ראשו ממעל - מחוץ למים, כך ילמד האב את בנו, שבכל עת עיסוקו בגופו בענייני גשם, יעסוק בהם רק בגופו, אבל ראשו ומחשבתו יהיו 'מחוץ למים' למעלה, כלפי שמים.

כה אמר הרב החסיד רבי מרדכי יחיאל לוריא זצ"ל, לרמז בדרך צחות בפסוקים בהם מתנצל יעקב אבינו לפני האימהות שאביהם לבן רימהו עשרת מונים, ובלילה חלמתי אודות העקודים נקודים וברודים... והמעייין בפסוקים יראה שאין כל ענין החלום לכאן, ומספיק היה לו לומר שלבן רימהו עשרת מונים... אלא, כך אמר להם יעקב, כל עוד שעבדתי במשך שעות היום וראשי בל עמי, ניחא, אבל כעת שמצאתי עצמי חולם בלילות אודות עקודים נקודים... הרי עלי לברוח מכאן...

יג. הנה כבר הבאנו הקושיא הידועה על הנאמר בפרשתן (כח יא) 'ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו', וברש"י, 'עשאן כמין מרזב סביב לראשו, שירא מפני חיות רעות', ותמוה, וכי שמירה יש בגדר אבנים סביב הראש בלבד, והרי עדיין כל גופו אינו שמור מן החיות והמזיקים, אלא נתבאר בספרים, שכאן למדנו יסוד גדול, כי אין דורשים מהאדם רק השתדלות גרידא, ומכיוון שעשה ככל אשר לאל ידו, ממילא יגיעו אליו תוצאות טוב מידי הבורא יתב"ש, וביאור הדבר, כי באמת, גם כאשר מקיים את ההשתדלות במלואה לא היא המביאה את התוצאה - לא ההשתדלות תביא הפרנסה, ולא השמירה ממזיקים תשמור את האדם, רק הקב"ה הוא העושה ויעשה לכל המעשים והתוצאות, א"כ די לו במה שעשה כפי יכולתו, כי ממילא אין ה'תוצאה' שייכת להשתדלות.

סיפר הגאון רבי שלום בן ציון פלמן זצ"ל, ששבוע לפני נישואי אחד מצאצאיו נטל הלוואה גדולה מגמ"ח ידוע בעיר, ובצאתו משם נשדד על אתר ע"י שודד בן

בפרשתן (ל כה-לא), 'נקבה שכרך עלי ואתנה... ויאמר מה אתן לך ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה...', כתב הרד"ק (ר"ה לא) שיעקב השיבו 'לא תתן לי שום דבר קצוב בשכרי, אלא יהיה שכרי דרך מקרה וטובת הא-ל כמו שזומין לי'. והיינו שלבן הארמי 'ביקש לעקור את הכל' - לעקור ולהרחיק את יעקב אבינו מצורו וקונו, כיצד יעשה זאת - מצא לו טכסים, כשתהיה פרנסתו של יעקב בשכר קבוע, אז לא יהיה בהרגשה שפרנסתו תלויה בידי שמים, ולא ירגיש עצמו תלוי בה'. אבל, יעקב אבינו לא אבה לשמוע לו, וענהו שאינו רוצה בשכר

בליעל, היות והלה ידע שבאותו מקום ישנו גמ"ח המלווה סכומים הגונים מצא לו מקום להזיק ולשדוד את ה'לווים' המסכנים, בבואו הביתה נענה רב"צ ואמר - רימזו לי מן שמיא שיותר אינני צריך לעסוק בהשתדלות להשיג עבור נישואי הבן, ואכן, הישועה באה שלא כטבע כלל.

כעבור תקופה פגש רב"צ את הרב מנקוביץ, ושוחחו יחדיו בענייני אמונה ובטחון, ובתוך הדברים סיפר לו רב"צ את דבר ה'שוד' ואת הלימוד שלמד מכך, שאלו הרב מנקוביץ מדוע למדת כזאת, אולי עדיין חפץ היה הקב"ה בהמשך השתדלותך, הסביר לו רב"צ, שהקב"ה בעצם יכול לעשות הכל - להשפיע על האדם כל השפע מבלי שהאדם יעשה מאומה, אלא שהקב"ה אינו חפץ בהנהגה ניסית וכיו"ב - כי אז תתבטל הבחירה בעוה"ז, ע"כ ציוונו לעסוק ב'השתדלות' ובה הנס יתלבש בטבע ונסתר הנס, ולא יתבטל הנסיון אלא תשאר הבחירה בידי אדם, אבל כיוון שראיתי שההשתדלות איננה מועילה רק גורמת נזק בוודאי יש להפסיק אותה, ולעסוק רק בבטחון בה'. ואמר רב"צ, באמת יש בידי לחבר ספרים עבי כרס על מעשה ניסים ונפלאות שעשה עמי הקב"ה בהמצאת הוצאות נישואי כל צאצאיי בהרחבה גדולה, ומה טעם איני מוציאם לאור, מחשש ש'הן לא יאמינו לי'...

והוסיף שזה ירושלמי מפורש (תרומות פ"ח ה"ג) שרבי ינאי פחד מנחשים, והיה מניח ארבע כרעי מיטתו בדליים מלאים מים, כי הנחש אינו יכול לעבור ולדלג עליהם, פ"א כשניעור משנתו מצא נחש על מיטתו, מאז ציווה רבי ינאי להסיר הדליים, ואמר עלי לבטוח בה' שישמרני מן המזיקים. ולכאורה יש לתמוה, וכי מעיקרא לא בטח בה', אלא וודאי, כי מתחילה קיים בעצמו חובת ההשתדלות - לשמור עצמו ממזיקים ומרעין בישין, אבל, משראה שממילא אין השתדלותו מועילה, ואין הדליים עוצרים בעד הנחשים, הסיק מכך שאין מבקשים ממנו 'השתדלות' בענין זה ועליו רק לסמוך לבו על ה' האלוקים.

וכמוכן שלא באו לגרוע כאן מחובת ההשתדלות, רק להבין ולהשכיל מהותה של השתדלות מהי.

קבוע, שהרי בזה יסמוך על 'משכורתו' ית' וישא עיניו למרום בכל עת ובכל הקצובה והמסודרת, ויתמעט במחוננו בה', שעה"ד. ומעשה אבות סימן לבנים, אלא שברו יהיה תלוי במה שיגזור הבורא מידי יום ביומו מה ילדו הכבשים עקודים נקודים או ברורים, ועי"ז יהיה תלוי בבורא מלך עוזר ומושיע ומגן בכל העניינים.

יד. ולדין ייאמר צא נא השדה ושאל את הבריות מה הם אומרות – מהי הברכה שהאדם מן השוק מברך את עצמו, והכל יענוך – לכשיכנס לחשבון הבנק שלהם בכל חודש ביום מסוים בחודש כך וכך מעות אז אדע כי ערכה שנתי, לזה בא יעקב אבינו ומכחישם, כי טובתו וחיותו של אדם כשיזכור בכל עת ויחיה תמיד בהרגשה כי הוא סמוך על שולחן אביו שבשמים – 'שעשה לי, העושה לי כל צרכי...' גם ירויח בזה, שחיייו יהיו תמיד שלווים ושקטים, שהרי פעמים נופל על האדם הוצאה בלתי צפויה מראש, אם אינו חי אלא על משכורתו הקבועה הרי הוא מאבד עשתונותיו כש'משהו' זז ממקומו, אבל החי על חסדי הבורא מה לו עשרת אלפים ומה לו מאת אלפים – היד ה' תקצר, כי 'לי הזהב ולי הכסף', אין לו אלא לפנות אל אביו שבשמים לבקש מאתו כל הצטרכויותיו והם כבר בדרך לביתו.

פעם אמר יהודי לרבו כי הוא מרגיש עצמו תלוש... כי מעבידיו זורקים אותו חדשים לבקרים, ובכל 'שני וחמישי' הוא עובד במקום חדש, פעם ב'קביעות' ופעם כ'ממלא מקום' – ופעמים רבות הנו מסובב בחוסר מעש – ואני אנה בא. א"ל וכי 'תלוש' אתה, מעולם לא ראיתי אדם מחובר כמוך, כי אינך סומך כלל על מעשי ירך אלא הנך מחובר לבורא כל עולם באשר עיניך תלויות השמימה בכל עת ובכל שעה... וכבר אמרו בדרך צחות, אולי לכן מקבלים אותם השכירים מדי חודש 'תלוש משכורת' (Paycheck), לרמז שע"ז אפשר ח"ו להיות 'תלוש' מאמונתו בהקב"ה, אם ח"ו יתחיל לסמוך על ה'תלוש' הקבוע שיבוא בעתו ובזמנו. ובוודאי אין כוונת הדברים לומר שיעזוב האדם את מקום קביעותו.. אלא ללמד שתמיד יהא מחובר אל הקב"ה ואל יסתמך על ה'תלוש' כי אין לך תלוש גדול מזה.

היה הגרי"ז מבריסק זי"ע נוהג לומר, לא ידעתי מנין לעשיר 'לחם לאכול ובגד ללבוש', כי בשלמא העני מרגיש לרוב עניותו ומחסורו שהוא תלוי ביד ה', ומתפלל אל ה' בהרגשה שאין לו על מי להישען אלא על אביו שבשמים וממילא ישמע א-ל ויענהו, וישפיע עליו די מחסורו. אבל העשיר המתהלל בעשרו, וכלל איננו מרגיש שהנו תלוי ביד ה', ואף אם ישפוך שיח תפילה על הפרנסה אין זו תפילה הבאה מתוך הרגשת הלב... אם כן מניין יש לו כל צורכו. ואמר הגרי"ז שזו קושיא עצומה שאין עליה תשובה.

ראה ה' בעניי - חמלה גדולה ויתירה דייקא בשעת העוני'

בפרשתך (כח י"ג), 'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש וגו', ויחלום והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, והנה ה' ניצב עליו ויאמר' וגו', ולכאורה צריך ביאור לשם מה הראה לו הקב"ה באותו חזיון ומראית הנבואה את הסולם שמלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, והלא עיקר תכלית הנבואה נועדה עבור מה שאמר לו הקב"ה (שם יג-טו) 'אני ה' אלוקי אברהם אביך', הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך, והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך והשיבותיך אל הארמה הזאת כי לא אעזובך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך, ומה צורך יש להקדים לו מראית הסולם, ומה עניינו להמשך הגילוי ההוא. והאריכו בזה מפרשי התורה בדרכים הרבה.

ונתבאר בספה"ק דהנה איתא במדרש (בר"ר סח ז') על הפסוק ויפגע במקום - 'ביקש לעבור, נעשה העולם

כולו כמין כותל לפניו, ומשמעות הדברים, כי יעקב אבינו בצאתו לחרן עמד באותה שעה במצב של 'מאין יבוא עזרי', כשהוצרך לעזוב את ארץ מולדתו, שם עלה ונתעלה בקדושה ובטהרה בבית יצחק אביו ובאהלי שם ועבר, ועתה הוא מוכרח לברוח מאימת עשו אחיו הרשע שמבקש להרגו, ולאן הוא הולך' - לבית לבן הרשע, וכמו שנרמז בשם 'חרן' - שהוא 'חרונו של עולם' (ע"י בר"ר סח יג, וברש"י לעיל יא לב), והרגיש כאילו כל העולם עומד בפניו כמין כותל, כמי שאומר שאינו יכול ללכת כי בכל מקום שפונה יש 'כותל' המעכבו מלהמשיך בדרכו (וכדאמרי אינשי, ער טאפט א וואנט - הוא 'ממשש' קיר).

ולחזק לבבו נגלה אליו הקב"ה בחלום ליל, והראה לו את הסולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, וכמו שפירש רש"י 'עולים תחילה ואחר כך יורדים, מלאכים שליווהו בארץ אין יוצאים חוצה לארץ ועלו לרקיע, וירדו מלאכי חוצה לארץ ללוותו' נמצא שבאותו הזמן היה יעקב לבדו בלי שמירת המלאכים, כי

אלא, שהרה"ק מסוקולוב זי"ע ביאר, כי אמרו חז"ל (קה"ר א יג) 'יש לו מנה, רוצה מאתיים' נמצא שאף העשיר מרגיש תמיד 'חסר' ותלוי ביד ה', ואף אם יש לו ממון רב, מכל מקום לעולם אין נפשו שבעה, ותמיד ירעב לעוד ועוד מעות, נמצא שגם הוא 'מרגיש חסר' ותולה עצמו בה', שפיר הוי תפילתו תפילה.

אגב אורחא בכוחה של תפילה, איתא בשל"ה על הפסוק 'ויפגע במקום', וז"ל, ויפגע במקום - שהוא הקב"ה, כי כשם שאנו רוצים נגדו בהתעוררותנו מלמטה כך הוא רץ נגדנו לעזור אותנו.

מלאכי ארץ ישראל כבר עלו לשמים, להראות לו, דייקא בזמן בו נראה לך ואילו מלאכי חוץ לארץ עדיין לא ירדו, שהינך עוזב ובורה, אין מי שינן עליך, מה כתיב מיד והנה ה' ניצב עליו, ופירש הרי אז אני בכבודי ובעצמי 'שומר' עליך, רש"י, לשומרו, כי זאת בא הקב"ה ואדרבה בשעה קשה זו הקב"ה שומר

טו. וכדאיתא בגמ' לשון נורא (חולין צא:): על פסוק זה, 'אמר רבי שמעון בן לקיש, אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו, כאדם שמניף על בנו', ופירש רש"י, 'שמניף על בנו במניפה להצילו מן השרב'...

כיו"ב פירשו בנוסח ברכת 'השכיבנו' שבתפילת ערבית, 'השכיבנו אבינו לשלום והעמידנו מלכנו לחיים טובים ולשלום' (ויש בזה כמה נוסחאות וגירסאות), וצריך ביאור מדוע שינה בלשונו לומר על שכיבה 'אבינו' ועל קימה 'מלכנו', אלא ביאורו, שהשכיבה שזמנה בערב לעת חשכה, והוא מרמז לזמני החשיכה והקושי, על האדם לדעת שאז הקב"ה קרוב אליו ביותר, כקרבת 'אב' לבן, אבל בעת הקימה - בבוקר, בעת זריחת שמש ההצלחה, ומרמז למי שזוכה לחסדים מגולים, כדכתיב (תהילים צב ג) 'להגיד בבקר חסדך', אז קרבת הקב"ה אליו רק באופן של 'מלכנו', ולא בקרבה יתירה כאב עם בנו. הנה מזכירים אנו את קריעת ים סוף בכל יום שחרית וערבית, אלא שבתפילת שחרית אנו אומרים (בעזרת אבותינו) 'יום סוף להם בקעת וזדים טבעת וידידים העברת ים וכו', על זאת שבחו אהובים ורוממו קל ונתנו ידידים זמירות', ואילו בערבית אומרים 'המעביר בניו בין גזרי ים סוף וכו', וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו וכו', מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה', וצריך ביאור שינוי הלשונית. אלא כי ההבדל בין 'ידיד' ל'בן', שמדרך האדם שמחבב את ידידו ואף מברכו לשלום בכל עת שרואהו, ומאחל לו צפרא טבא וא גוט שבת במאור פנים, אבל אין בזה כל דמיון לאותה אהבה שאוהב אדם את בנו, אליו יהיה מסור תמיד בכל ליבו ונפשו, וידאג לו לכל צרכיו ומחסורו. ובזה יבואר דקדוק הלשון שתקנו חז"ל, שבא ללמד כי כשמאיר לאדם וטוב לו בבחינת 'שחרית' ובוקר אזי באמת אינו אלא כדרך 'ידיד' כלומר אין קרבתו אל ה' קרבה עצומה כל כך, אבל בשעה שהוא שרוי בחושך ובערב' וכולו שבור ורצוף הרי הקב"ה קרוב אליו ביותר ואהבתו אליו כאהבת אב לבנו יחידו, על כן בערבית אנו מזכירים שהננו 'בניו' של הקב"ה, ואילו בשחרית אין אנו אלא רק 'ידידים' ותו לא.

ואכן אימתי נזכר בתורה שהננו בנים למקום ב"ה, בשני מקומות, א, בהיותם תחת שעבוד מצרים, שאמר הקב"ה למשה לומר לפרעה 'כה אמר ה' בני בכורי ישראל' (שמות ד כב). ב. 'בנים אתם לה' אלוקיכם לא תגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת' (דברים יד א), והיינו בהיותם בתחתית שפל המצב כשהם משועבדים לפרעה וכן

עליו וקרוב אליו הרבה יותר מבשאר עיתים זמנים, וממילא אל תירא ואל תחת בשעה שכל העולם כולו לפניך כמין כותל, ואל תאמר בלבבך מאין יבוא עזרי, כי אדרבה, 'עורך מאת ה' עושה שמים וארץ, והשית' מגין עליך עתה^{טז} ביתר שאת וביתר עוז".

והן הן הדברים דאיתא עוד במדרש (בר"ר פה י) על מה שנאמר 'כי בא השמש' - רבנן אמרי כיבה השמש, מלמד שהשקיע הקב"ה גלגל חמה שלא בעונתה בשביל לדבר עם יעקב אבינו בצנעה. משל לאוהבו של מלך שבא אצלו לפרקים, אמר המלך, כבו את

כשאחד מהקרובים מסתלק לבית עולמו וכי גדול הכאב עד מאוד, באותה שעה דייקא קודשא בריך הוא אומר 'בני אתה'...

טז. כעין זה ביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע התגלות הקב"ה בחלום ליעקב, שהוא על דרך שמצינו ביחזקאל שראה מראות אלוקים וכל מעשה המרכבה דווקא בבבל, כדי לחזק אמונתם של ישראל שהקב"ה לא עזבם אלא 'למענכם שולחתי בבלה' (ישעיה מג יד), וכמבואר באריכות בזוה"ק (ח"ב ב:), כך מטעם זה נגלה הקב"ה ליעקב דווקא בצאתו לחרן בתחילת הליכתו לגלות אצל לבן, להראותו שהוא נמצא עימו גם בשעה קשה זו ולעולם לא יעזבנו.

יז. כתב 'בעל הטורים' על הפסוק (כח יב) 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', וז"ל. רמז למי שמושלך לארץ לפי שעה, יעלה השמימה...

וכך כתב האברבנאל' לבאר הטעם שלא לא הודתה בלידת בניה הראשונים, וז"ל, שהיתה כוונתה, שהבנים הראשונים ידעה סיבת לידתם שהיה ממשפטי השי"ת ורחמיו על כל מעשיו, כי כן דרכו לרחם על העגומים. עכ"ל. והיינו שכביכול מן הדין בנים הללו שלה הם.

הרה"ק הרר"ב מפשיסחא זי"ע (קול שמחה) הקשה על האמור בפרשתן (ל א), 'ותקנא רחל באחותה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, ש'אינו מובן', כי נראה הדבר כ'מעשה נערות', לומר שאם לא יהיו לה בנים תמות, אלא ביאורו, מכיוון שראתה רחל שאחותה לאה ששנואה היא - יש לה בנים, והיא שאהובה היא - אין לה בנים, הבינה שבזה גופא תלוי הדבר, כי הקב"ה אוהב את השנואה ושבורת הלב, וזהו 'ותקנא רחל באחותה' - על כי שנואה היא, ואילו היא איננה שנואה, הלכה ואמרה ליעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, כי ידעה שאין דבר שיקפיד עליה יעקב כמו על זה, ואכן כיוונה לדבר אמת, שאחר הדברים האלה נעשית שנואה, כדכתיב 'ויחר אף יעקב ברחל', ומיד נפקדה וילדה את יוסף, ללמדך שהקב"ה שוכן את דכא ומרפא לבות נשברים (הרר"ב מסיים שדבריו אלו על דרך הלצה, אך הרבה יש לנו ללמוד מהלצותיהם של הצדיקים).

הנרות, כבו את הפנסין, שאני מבקש להקב"ה גלגל חמה שלא בעונתה בשביל לדבר עם אוהבי בצנעה, כך השקיע להקב"ה גלגל חמה שלא בעונתה בשביל לדבר עם יעקב בצנעה. פירוש, שאם נראה לאדם ששקעה לו השמש שלא בעונתה... והקב"ה 'מכבה' את אור השמש ומחשיך את כל העולם סביבו, דייקא אז יתחזק באמונתו מתוך ידיעה ברורה, שאדרבה אין כאן לא חושך ולא

הסתרה, כי אם ההארה והתקרבות, שהקב"ה מבקש לדבר עמו בצניעה, ודייקא בזמן זה משפיע עליו כל טובי". ואם נדמה לו כי הקב"ה רחוק ממנו ח"ו, הרי האמת היא, כי 'מרחוק ה' נראה לי' (ירמיה לא ב) - שבגודל הריחוק המדומה כך ה' נראה לי ומתקרב אליי ביותר מתוך רחמים רבים² וחמלה גדולה ויתירה³.

מסופר על הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע, שפעם הגיע אליו יהודי פשוט מאד, והרה"ק כבדו בכל הכבוד והיקר, ויהי לפלא בעיני תלמידיו מדוע נעשה לאיש זה כבוד גדול כ"כ, ויען להם הרה"ק, באחד ממסעותי נזדמן לי לשהות תקופה ארוכה אצל היהודי הלז, שם לא ניתן לי אלא 'לחם צר ומים לחץ', ומקום ללון ברפת בהמותיו... והאמת אגיד, שאותו מצב שהיה נחות בגשמיות העלה אותי ברוחניות למעלות רמות מאד, ומחויב אני לו 'הכרת הטוב' על שהעלני למדרגות כה רמות... באותה שעה הוסיף לבאר את הכתוב (לא א) 'מאשר לאבינו עשה (יעקב) את כל הכבוד הזה', כל הכבוד היינו מדרגותיו הרמות שנתעלה, כל זה בא לו רק 'מאשר לאבינו', שעינהו ורימהו עשרת מונים, כי זה הכלל, הפרעות והשפלות הם הכנות לגדלות.

יח. כתיב בפרשתן (לא מו) 'ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים וכו' ויקחו אבנים' וכבר דייק הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע בשינוי הלשון, ושמעתי מגדול אחד ש'אבנים' רומז לקשיים והסתרות [ועל דרך שנאמר (כט ב) והאבן גדולה על פי הבאר], ויעקב אבינו הבין שכל אבן היא באמת מרגלית וגורם לעלייה, לכן אמר 'לקטו', מלשון חיפוש, כלומר ליקטו אבנים יקרות אלו לאסוף ולשמור, אבל הם לא הבינו זאת, והסתכלו על כל אבן כמפריע והסתר, לכן 'ויקחו' אבנים ולא ליקטום כמי שלוקח אבנים לסלקם.

והביא אותו גדול, ששמע מאשה ישישה שסבלה הרבה בימי חייה, בשנות ה'מלחמה' ולאחריהם, לפרש את הפסוק (תהלים צא יב) 'על כפיים ישאונך פן תגוף באבן רגלך', ומדוע לא ביקש לסלק את האבנים לגמרי, אלא כי אותם 'אבנים' טובה גדולה גנוזה בהם, אך זאת בקשתנו שלא ניפול בגללם אלא נוכל להתעלות על ידם. יט. וכה ביאר הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זי"ע בפרשתן דכתיב 'הנה ה' ניצב עליו וגו' והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו', ולכאורה צ"ב, דהיה לו לומר להיפך 'יורדים ועולים' - שהרי תחילה ירדו המלאכים מן השמים לארץ ובדרך חזרתם עלו

השמימה. ומבאר בדרך משל למי שנכנס ל'בית חתנות' וראה שה'חתן' והמחותנים יושבים יחדיו על שולחן פלוני במקום פלוני, נענה ה'אורח' ואמר, מדוע לא ישבו החתן ושושביניו ב'מזרח' כי ביום האתמול הייתי כאן על שמחת נישואין ושם ישבו החתן ושושביניו... מיילאו הקהל פיהם בשחוק, ואמרו לו, אך דברי שטות דיבר מע"כ, כי אכן ה'מזרח' נקבע לפי מקום ישיבתו של החתן ולא להיפך... וזה היום שהחתן יושב כאן הרי כאן הוא ה'מזרח' וכאן הוא חשיבותו של מקום... והנמשל כי אכן, בכל יום ויום נחשבת ההליכה לשמים כעליה, שהרי שם כביכול מקום מושבו של הקב"ה ולשם 'עולים' ולהיפך - היציאה משם היא 'ירידה', אבל בזו העת ש'הנהגה' ה' ניצב עליו' א"כ עיקר החשיבות הוא בזה העולם, על כן ההליכה מן השמים לארץ נחשבת כ'עולים' והחזרה כ'יורדים'...

וכלפי מה דברים אמורים, בכל עת שהאדם מרגיש כמרוחק ידע כי ה' שוכן אז בקרבו, ואין קרוב כקרבתו בשעה זו, וכביכול שם הוא השמים (ולשם נחשב 'עולים') ומה לו להיעצב אל לבו - הרי הוא עומד במקום הטוב.

כ. ואכן, כתיב בפרשתו, 'וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה' מרן המשגיח דפוניבו' רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל היה אומר, בוא וראה כמה יכול האדם לזכות בשביל מעט צער ומעט בזיונות, הרי מתחילה היה אמור שכלל ישראל יצא מרחל שהיא תהא עקרת הבית, מלכות משבט יהודה, כהונה משבט לוי, וכל יקר וגדולת ישראל, אך בשל היות לאה שנואה והיה לה צער, זכתה שהכל ייבנה ממנה, וא"כ אם עובר על האדם איזה 'צער' או 'בזיונות' אל יפול לבו בקרבו, דהא השי"ת ישלם לו משכורתו הטוב, ועוד יזכה לגדולה וכבוד שאין לשער ואין לתאר, והכל רק בזכות הצער והבזיונות.

כא. חסידים מספרים כי פעם השתעשע הרה"ק בעל התניא זי"ע עם נכדו הקטן, ושאלו 'וואו איז זייד' - היכן סבא, והראה התינוק על זקנו, נענה לו הרה"ק, זה אינו אלא ה'זקן' של זייד'י, אך היכן זייד'י עצמו, חזר התינוק והצביע לעבר הראש, ושוב אמר לו הרה"ק, אין זה כי אם הראש של זייד'י, והחווה התינוק על הידים וכו'. לאחר כמה רגעים נפל הילד על הארץ והחל למרר בבכי כשהוא זועק לעזרה זייד'י... זייד'י..., נענה לו הבעל התניא, אכן זייד'י כאן.... וענין עמוק למדנו כאן, כי אימתית הקב"ה שהוא 'זקן מלא רחמים' נמצא על ידי האדם - בשעה שהוא נופל, כי אז מתקרב אליו לסומכו ולחזקו.

כב. בספר 'ש"ך' על התורה (ד"ה והנה) מביא לשון המדרש (עיי' ב"ר פס"ט ג) על מה שנאמר 'והנה ה' נצב עליו', משל למלך שראה עני בן טובים שוכב בדרך בשדה והיה מגין עליו ושומר מחיות רעות, כן הקב"ה שמר יעקב מעשו ולבן, ונתן רמז בדבר, כי ה' נצב עליו ר"ת 'עני' (כי תיבת ה' כתובה בשם הוי"ה ומתחלת באות יו"ד), ללמדנו

עולים ויורדים 'בו' - כל העולמות עליונים עולה מאיליה שהרי המלאכים תחילה ותחתונים תלויים באדם ירדו בסולם ולאחר מכן עלו שוב למקומם, בפרשתן (בא יב), 'והנה מלאכי אלוקים ואם כן היה צריך לומר 'יורדים ועולים עולים ויורדים בו'. והתמיהה בו, ומדוע הזכיר תחילה את עלייתם

על מעלת העני' שהקב"ה מתקרב אליו ביותר והוא ניצב עליו, ו'עני' זה אינו דווקא עני במעות, אלא בכל ענין שהוא, הנצרך ויש לו 'מחסור' בדבר נחשב עני לגבי זה. בדומה לזה מצינו ל'משך חכמה' (דברים כו טו) המפרש מה שנאמר (תהילים סח ו) 'אבי יתומים ודין אלמנות א-לוקים במעון קדשו' - 'שהשי"ת מגדלם ככנים במעון קדשו'... איתא בגמרא (ברכות מח.) אביי ורבא (בקטנותם) ישבו ליד רבה, שאל אותם רבה למי מברכים ברכת המזון, אמרו להקב"ה, שאלם רבה, היכן הוא, הראה רבא על תקרת הבית, ואילו אביי יצא והראה על השמים, אמר רבה ששניהם יגדלו מאד. וצריך לבאר מה הפרש ביניהם, מדוע רבא הראה לעבר הגג ואילו אביי הראה על השמים. וביאר הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זי"ע (דברי, אגדות) וז"ל, אך נוכל לומר דהנה ידוע דהבורא כל העולמים משגיא על כל העולמות בעצמו ובכבודו, וזן ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים, אבל עכ"פ העולם מתנהג בדרך הטבע, דהיינו שכל אדם מטפל עם בניו הקטנים, והוא משתדל ועושה פעולות כדי לפרנסם, נמצא הגם דפרנסתם בא בודאי בהשגחה אלוקית, אולם הוא ע"י ממוצע דהיינו האבות, אבל ביתומים, שאין להם אב ואם לגדלם, ואעפ"כ הקב"ה הוא אב יתומים והוא בהשגחתו מזמין איש אשר יטפל עמהם ויפרנסם, נמצא דביתומים ניכר יותר השגחת הבורא ב"ה, כיון שבטבע אין להם מי שירחם עליהם. משא"כ בשאר קטנים נסתר ההשגחה בטבע (של) כרחם אב על בנים, ואעפ"כ גם זאת הוא בהשגחת הבורא ית"ש. ולזה רבא דהיה לו אב ואם אחוי כלפי שמייה קורה כלומר שהוא תחת ממוצע אביו ואמו [הכיר גם בזה שהממוצע הנו שליח מאת הבורא יתב"ש], ואביי ידוע דהיה יתום מאב ואם אחוי לברא שהוא רק תחת השגחת השמים ודפח"ח.

וכזאת מצינו גם אצל אסתר דכתיב בה (ב ז) 'והנערה יפת תואר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת', וכתב ה'רוקח' (הובא ב'תוספות השלם' על מגילות) כי יפת תואר וטובת מראה ר"ת 'יתום', וכלומר, שדייקא משום שמתו אביה ואמה על כן זכתה מן השמים לתואר ומראה.

והנה מקום אתנו ללמוד מכאן (זיל בתר סברא), לכל החלשים, איש איש במצבו, בכל מצב קשה שנראה לו לאדם כי אי אפשר לו לדאוג לעצמו - וגם אין לו מי שידאג לו, ידע כי במצב כזה בא עליו השפע והסיוע במידה גדושה ומלאה מידו הרחבה של הקב"ה בכבודו ובעצמו ללא כל אמצעי וכיו"ב.

המאוחרת. וביאר הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע (ר"ה והנה) 'כי האדם פרא אדם יולד, ויש בידו להשלים נפשו להיות הולך ממדרגה למדרגה עד שמגביה עצמו יותר ממלאכי השרת'^כ, עפי"ז יש לפרש ש'הסולם' רומז על האדם, שהוא עצמו מוצב ארצה אך ראשו מגיע השמימה -

שיכול להתעלות ולהתרומם עד השמים, ובתחילה מלאכי אלוקים עולים במעלה עליו כי הם גבוהים ורמים ממנו, אך בידו להתעלות עליהם עד שהם יהיו 'יורדים' במדרגה למטה הימנו, וזהו עולים ויורדים בו - שהכל תלוי ביד האדם^כ.

כג. מאמר נורא אמר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע לפרש בהאמור בסוף הפרשה (לב ב) 'יעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלוקים', שהנה 'פגיעה' הוא מלשון 'הפצרה', וכלומר שמלאכי אלוקים הפצירו ביעקב שיעשה להם טובה, כי ראו שהצדיק הוא גבוה במדרגתו יותר ממלאך, שהרי המלאכים שירדו לעוה"ז נפלו ונכשלו (לעיל ו ב), ואילו יעקב אבינו עלה ונתעלה גם במקומות שפלים כבית לבן, אם כן הוא גבוה מהם. כד. והיינו טעמא כי האדם הינו בעל בחירה ויש בקרבו יצר הרע המקשה עליו לעבוד את השי"ת, על כן כשמתגבר עליו עדיף הוא יותר מהמלאכים שאין להם בחירה, ומה רבותא בדבר... וכך למדנו מהאמור בפרשתן (לא מב) 'לולא אלוקי אבי אלוקי אברהם ופחד יצחק', וברש"י, 'לא רצה לומר אלוקי יצחק לפי שאין הקב"ה מייחד שמו על הצדיקים בחייהם, ואע"פ שאמר לו בצאתו מבאר שבע (כח יג) 'אני ה'... ואלוקי יצחק', לפי שכהו עיניו וכלוא בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו' (תוספת הלשון מרש"י בתחילת הפרשה), ויעקב נתיירא לומר ואלוקי ואמר ופחד'. ומקשה הט"ז (דברי דוד), צריך פירוש מה המורא הזה, כי אחר שהקב"ה בעצמו קרא את שמו עליו מה יש לו להתיירא, ומבאר הט"ז, כיון דכל טעמו של הקב"ה לייחד שמו על יצחק בעודו בחיים אינו אלא מחמת שפסק היצר ממנו, ודבר זה הוא כנגד כבודו של יצחק, כי 'יותר יש מעלה' מי שכח בידו לעשות רע וכובש את יצרו... לכן לא אמר יעקב 'אלוקי יצחק' כי אם יאמר על אביו ש'פסק ממנו יצר הרע' הרי הוא כמזלזל בכבוד אביו.

הבה נתבונן מה יעשו חסידיו של אדמו"ר או 'ראש ישיבה' כשישמעו את פלוני האומר על רבם 'רבי זה... ראש ישיבה זה... יצר הרע גדול שוכן בקרבנו...' והרי הט"ז עומד ומכחישם ואומר כי עיקר כבודו של אדם הוא שיש לו יצר המסיתו לעשות רע והוא עומד ומתגבר עליו. אף לדין ייאמר, שלא תפול נפש האדם בראותו כי בקרבו שוכן יצר המסיתו ומדיחו מעבודת ה', יומם ולילה לא ישבות, כי אדרבה, 'יצר' זה הוא המקרבו לאביו שבשמים, ע"י ההתגברות עליו.

כה. איתא מהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע על דברי המדרש (ב"ר סח יב) 'והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו', (לחד מאן דאמר) עולים ויורדים ביעקב, רוקדים בו,

מוצב ארצה כי אין עמידתו אלא ע"י אחר המייצבו ומחזיקו, ולרמוז לאדם שהוא המעמיד את הסולם העולה בית א-ל עומד מוצב על ידו, וכל הנעשה בעולמות העליונים והתחתונים הכל תלוי בו.

ובזה יש לבאר בפסוק (טז) 'ואנכי לא ידעתי ופירש"י, 'שאם ידעתי לא ישנתי', פירוש אם הייתי יודע כמה חשובה היא עבודתי ועד היכן היא מגעת אזי מעולם לא ישנתי בתרדמת הבלי הזמני אלא הייתי מתעורר להתחזק בעבודת הקודש.

בעין דברים אלו מצינו להרה"ק השפת אמת' זי"ע (תרל"ט ד"ה בפסוק) העומד על דיוק הלשון בפסוק, שבסולם אמר 'והנה סולם מוצב ארצה' ואילו בהמשך נאמר 'והנה ה' ניצב עליו', מדוע לא נאמר כיו"ב נבי הסולם - והנה סולם ניצב ארצה. ומבאר שהחילוק ביניהם ש'מוצב' הכוונה שהוא עומד ע"י סיוע, שאחד מחזיק בו לבל יפול ממעמדו, אבל ה'ניצב' עומד מעצמו בלא סיוע ועזר, ולכן נאמר 'והנה ה' ניצב עליו' שהרי אין צריך לומר שניצב מעצמו, אך הסולם

וכשראה יעקב שכל מלאכי אלוקים תלויים ועומדים בו ובמעשיו, אמר, אילו ידעתי עד כמה אני פועל בהאי עלמא לא ישנתי, וז"ל הרי"ם, ואם היה אדם מישראל יודע עד היכן ולאיזה מקום מגיעים מעשיו, כי אז לא היה מבטל שום דבר מהעבודה וממעשים הטובים, והוא על ידי מעשיו יכול להרבות שפע ושמחה בעולמות העליונים. כו. הוסיף הרה"ק מקאברין זי"ע לפרש בלשון הכתוב 'ויחלום' שהוא מלשון חיזוק [וכמו שנאמר (ישעיה לח טז) 'ותחלימני והחייני'], וכלומר, שבדבר הזה יתחזק האדם, שאף שהוא קרוץ מחומר ומאדמה, וכמו שנאמר 'מוצב ארצה', אך עם כל זאת 'וראשו מגיע השמימה' - נשמתו נאצלת משמי מרום, ומעשיו מגיעים השמימה, ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו - שיש להם עליות וירידות לפי מעשיו.

כז. איתא בגמרא (חולין צא:) שכשיעקב יצא מבאר שבע עבר בדרכו במקום המקדש והמשיך ללכת עד שהגיע לחרן, כי מטא לחרן אמר אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי ואני לא התפללתי, כד יהיב דעתיה למיהדר קפצה ליה ארעא מיד ויפגע במקום. וידועה הקושיא, מדוע לא עצרוהו תחילה מן השמים בשעה שהגיע בראשונה למקום המקדש שתשקע השמש ויאלץ ללון שם, אלא ללמדנו יסוד גדול שכל הזמנים הגדולים והמקומות הקדושים לא יועילו לו לאדם אם ישב באפס מעש ובחיבוק ידיים, ורק כאשר התעורר מעצמו לשוב אזי נעשו לו ניסים וקפצה הדרך וכו'. אולם לעומת זאת, די היה בכך שיהיב דעתיה למיהדר, וכלשון המדרש פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, שכבר מיד שעלתה במחשבה לפניו לשוב על עקבותיו הרי קפצה לו הדרך. וכך פירש בספה"ק 'תפארת עוזיאל' בלשון הכתוב בסוף פרשתו (לב ב) 'ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלוקים',

שמרני כאישון בת עין - לקראת יומא דהילולא קדישא של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע
 ביומא דהילולא דיליה^כ שרוחו הגדולה מרחפת ומסוככת בכנפיה להחיש ישועה לדופקים על שערי רחמים^{כז}. וכדאיתא מהרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (מאורן של

שכש'יעקב' הולך לדרכו לעבודת ה' מיד פוגעים בו מלאכי אלוקים בכדי לעזרו ולסייע בידו, כי הבא לטהר מסייעים לו.

בפרשתו (כט ב-י), 'זהאבן גדולה על פי הבאר וגו', השקו הצאן ולכו רעו וכו', לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן וכו', ויגש יעקב ויגל את האבן, וידועה הקושיא, וכי לא ראה יעקב ש'האבן גדולה' מדוע אמר להם 'השקו הצאן ולכו רעו', וביאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (הובא בליקוטי יהודה), שכשראה יעקב אבינו את הרועים יושבים לצד הבאר באפס מעש, אמר להם, וכי בשביל שגמרתם אומר שאין בכוחם לגלול את האבן אינכם עושים מאומה, לא זוהי הדרך - ראשית דבר על האדם לנסות ואז יהיה ה' בעזרו... וכן עשה יעקב בעצמו - אף שידע שאין בכוחו לגלול את האבן, מכל מקום עשה את המוטל עליו, ניסה את כוחו ומן השמים עזוהו שהוריד את האבן 'כאדם המעביר פקק מעל גבי חבית' (רש"י). מכאן מודעה רבה לאוריינתא, לכל העומד בשערי התורה והעבודה, שלעולם לא יאמר - אין בכוחי עשות כך וכך, רק ינסה את כוחו ויעשה את המוטל עליו, ומכאן ואילך יעזרהו ה'...

הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע נשא משלו לאחד שברח מליסטים מזויין החפץ ליטול נפשו, ובדרך מנוסתו פגע בבית על אם הדרך, מיד החל לדפוק על שערי בחזקה בבקשת עזרה ותחנונים שיכניסוהו ויצילוהו מיד אותו רשע, השיבו לו אנשי הבית, 'בוא ברוך ה'" - בשמחה רבה נארח אותך אבל, שמע נא, דלת הבית נעולה והמפתח נמצא מבחוץ, על כן טול את המפתח ופתח בעצמך את הדלת... אבל שוטה זה המשיך לדפוק ולזעוק רחמו עלי ואל תתנו אותי ביד צריי ורודפי... כך נמי, הקב"ה אומר פתחו לי פתח - הן ה'מפתח' נמצא ברשותך, פתח את הדלת ואזי אוכל לפתוח לך כפתחו של אולם בלא גבול ולהצילך מיד היצר הרע.

וכבר אמר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (חלק 'ליקוטים' עמו' קטז) שנקטו לשון זה 'כפתחו של אולם', כי לפתח האולם לא היו דלתות כלל... אלא היה פתוח לרווחה, וז"ל. אולם יש לפרש עפ"י המשנה במסכת מדות (ב ג) 'כל הפתחים שהיו שם היו להן דלתות חוץ משל אולם' היינו שפתח האולם היה תמיד פתוח, וזה רמזו חז"ל שאם יהיה לאדם רצון לשוב לה' אפילו מעט כחודה של מחט, יפתח לו השי"ת פתח שלא יסגר לעולם.

ישראל, י"ד שבט, ב) שהטעם שיום פטירת לצדיק הוא כ'בי הילולא' שהוא בלשון הצדיק נקרא 'הילולא', כי אותו היום ארמי יום 'חתונתו', וכמו שבחתונה קורין

כח. ועלינו לדעת ולהאמין באמונה שלימה כי בכל שנה ושנה מתעלה הצדיק בגזי מרומים מעולם לעולם, וגדול כוחו להשפיע יותר מבשנים עברו, ולא הרי הישועות שעתידים להתחולל בזכותו הגדולה ב"ב כסליו הבעל"ט כאותם הישועות שנעשו אשתקד ב"ב כסליו תשפ"ג.

וכה אמר הרה"ק ה'נועם אליעזר' מסקולען זי"ע בשם הרה"ק מרוז'ין זי"ע, דהנה איתא בגמ' (ברכות לד:) שהמתפלל כורע באבות ובמודים תחילה וסוף, וכהן גדול בסוף כל ברכה וברכה, ופירש רש"י, 'כל מה שהוא גדול ביותר צריך להכניע את עצמו' (ועל כן מבואר שם בגמ' שמלך צריך לכרוע יותר), ועד"ז ייאמר, כי בכל שנה ושנה ביומ"ד מתעלה הצדיק מעולם לעולם, וכל מה שהוא גדול יותר כך צריך להכניע ולהשפיל עצמו להושיע את הנמצאים בהאי עלמא.

כט. ענין נפלא מצינו במשנת הגה"צ ה'מנחת יצחק' זצ"ל (דרשות עמו' קצט) על דברי חז"ל (ב"ב טז:) 'רשב"י אומר אבן טובה הייתה תלויה בצווארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא. ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם תלאה הקב"ה בגלגל חמה'. ומבאר וז"ל, דכבר פירשו (עי' פי' הרשב"א בעין יעקב שם) דמרגלית טובה שהייתה בצוארו, היינו שהרגיל והמשיך אליו תלמידים הרבה בדיבוריו, יעו"ש. וכל חולה וכו' נראה לומר הכוונה, בין חולי הגוף ובין חולי הנפש היו מתרפאים בתפילותיו והשתדלויותיו בדברים היוצאים מן הלב הנכנסים אל הלב להחזירם לתשובה, וכשמת תלאה הקב"ה בגלגל חמה, היינו כמו שהגלגל חמה חוזר פ"א בשנה למקום שהתחיל הילוכו, כן הצדיק ביומא דהילולא דייליה, כשמשנתטחים על קברו מסוגל להוושע כנ"ל - בין חולי הגוף ובין חולי הנפש יהיו מתרפאים, ובכלל זה כל מיני ישועות הנצרכים כל חד וחד בדיליה.

ומסיים שם, ובוודאי שכן הוא ג"כ בזמן שאי אפשר להשתטח על קברו, אם מתאספים יחד לכבודו (ועי' עוד, מנח"י עה"ת פ' נצבים עמ' רמה).

ל. הנה ה'תכלת מרדכי' מבערז'אן ביאר בדברי רש"י (לעיל כא ו) על הפסוק 'ותאמר שרה צחוק עשה לי אלוקים כל השומע יצחק לי' - 'הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה חולים נתרפאו בו ביום וכו' ורב שחוק היה בעולם, ולכאורה צריך ביאור לשם מה נעשה נס זה, אלא, כי אברהם ושרה לְפָנָת מידותיהם כעצם השמים לטוהר לא היו יכולים לשמוח בלידת בנם יחידם לעת זקנותם בשעה שיש בעולם הרבה עקרות והרבה חולים... על כן פקד הקב"ה את כל העקרות וריפא את כל החולים - ורב שחוק בעולם, וכל זה בכדי שיוכלו אברהם ושרה לשמוח בשמחתם בהולדת יצחק.

את הכתובה לפני החתן להודיעו ולהזכירו התחייבותו כלפי האנשים שחמו בצילו. את התחייבויותיו כלפי הכלה, כמו כן עב"ל¹. ואין הדברים אמורים רק למי בזמא דהילולא של הצדיק מזכירים את שחסה בצילו בחיי חיותו עלי אדמות

לדין ייאמר הנה בהגיע 'ומא דהילולא' של הצדיק (פירוש תיבת הילולא היינו 'שמחה'), כיצד יוכל הצדיק לשמוח ביומו הגדול בשעה שבני ישראל נאנחים ונאנקים איש איש בנגעו ומכאובו, ממילא כביכול מוכרח הקב"ה לרפא את החולים, לפקוד העקורת, להמציא זיווגים, למלא אסמינו שבע וכו', ורב שחוק בעולם – ורק כך יוכל גם הצדיק לשמוח ביום שמחתו... על כן הבה נשמחה לקראת האי יומא דהילולא י"ב כסלו, כי בו יקויים בנו רב שחוק בעולם...

לא. הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע היה מבאר את ענין 'הילולא' של צדיקים, כי ל'צדיק' יש כוחות אדירים, לפעול ישועות גדולות ונוראות בקרב הארץ, אמנם בעלותו השמימה בפטירתו מהעולם הזה - הרי הוא נוכח לראות שכל מעשי אלוקיני טובה רבה הם, וממילא אינו פועל להסיר הצער מעם בני ישראל הנמצאים בעולם הזה, וכפי המסופר שהרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע הבטיח קודם פטירתו מהאי עלמא - לתלמידו הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב זי"ע, שבעלותו לשמי ערבות לא ינוח ולא ישקוט עד שתתבטל גזירה קשה שהיתה אז על ראשי עם בני ישראל, אחר זמן נתגלה אליו הרה"ק הר"א בחלום ואמר לו, משעליתי למרום איני רואה 'גזירות רעות' כלל, כי כל הגזרות 'טובות' המה, ולכן איני יכול לבטלה. אמנם ביום ההילולא יורדת נשמת הצדיק להאי עלמא ושוב רואה היא לנגד עיניה את כל הצער ומכאוב העוברים על בני ישראל 'דבר יום ביומו', ואין לך יום שאין... מרובה... לאידך, הרי מקום הנשמה כעת בעולם העליון, ונמצא שיש לה כוחות יותר מבהיותה בזה העולם, על כן כוחה רב לפעול ישועות גדולות למעלה ממעלה מדרך הטבע.

בהאי עניינא אמרו לבאר את דברי רש"י בפרשת תולדות בפסוק (בראשית כז א) 'ויהי כי זקן יצחק ותכהן עיניו מראות', וברש"י, 'דבר אחר, כשנעקד על גבי המזבח, והיה אביו רוצה לשחטו, באותה שעה נפתחו השמים, וראו מלאכי השרת (את מעשה העקידה) והיו בוכים, וירדו דמעוניהם ונפלו על עיניו, לפיכך כהו עיניו'. ולכאורה צריך ביאור וכי בכדי שיראו המלאכים את הנעשה בזה העולם שאברהם עוקד את בנו יצחק – וכי נצרך עבור זה לפתוח את השמים. ואמרו ביאור נורא הוד, כי בוודאי את הכל הם רואים מן השמים, אלא שמשם אינם בוכים על זה כי שם רואים רק את הטובה שבדבר, וכי על דבר טובה וברכה יש להם לבכות, רק בהביטם בזה העולם איך שבני ישראל נאנקים ונאנחים איש איש בנגעו ומכאובו על זה הם בוכים מאין הפוגות עד שנסתמאו עיני יצחק עי"ז...

אלא גם למי שחוסה בצילויי בימינו... בשנת תשפ"ד... גם פשיטא ואין צריך

הנה מצינו בגמרא (פסחים נא.) רב יוסף בריה דר' יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד (נחלש ונפל למשכב), כאשר חזר לעולם הזה, אמר לו אביו, מה ראית למעלה, אמר לו עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה אמר לו בני עולם ברור ראית. ויש אתנו מקום לומר, כי ביום ההילולא, אשר הצדיקים השוכנים בעליונים יורדים ובאים אלינו למטה, והינם רואים את מצבנו בכי רע, הרי זה הזדמנות עבורנו היושבים בעולם הזה, עולמות התחתונים שיפעלו עבורנו שיעלה מצבנו ומעמדנו למעלה למעלה. לב. וכבר איתא ב'ספרי' (פרשת עקב פיסקא לה) לגבי ענין הברכה שהצדיקים מביאים אתם לכל מקום שהם הולכים, כשבא יעקב אצל לבן ברכה באת לרגליו... ירד יוסף אצל פוטיפר ברכה באת לרגליו... ירד יעקב אצל פרעה ברכה באת לרגליו, ובמה ברכו שנפסקו שנות הרעב בטרם זמנם, וסבר תנא קמא שאחרי מות יעקב חזרו שנות הרעב לשמש עד מילוי זמנם (שבע שנים), רשב"י אומר אין זה קידוש השם, שדברי צדיקים קיימים בחייהם ובטלים לאחר מיתתם, אלא שפע הבא ע"י הצדיק קיים לעד ולעולמי עולמים.

אמור מעתה, שבוודאי כל הניסים הללו שאירעו אז יארעו לנו גם היום, אבנים ייעצרו, שפע רב יבוא עם כל הטוב על ראשי עם קודש.

לג. רמז לדבר כי 'ישראל נושע בה' תשועת עולמים' ר"ת בת עין... כי רב כוחו לעורר רחמים על בני ישראל לתשועת עולמים... עוד אמרו כי 'בת עין' ר"ת 'בה' תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו'...

לד. טרם כל שיח יצמח נקדים בג' עובדות נוראות המראות בעליל עד כמה היה הרה"ק ה'בת עין' זי"ע מגן ומושיע לכל החוסים בו.

הדברים ידועים ומפורסמים, שבעת הרעש הנורא בצפת, בשנת תקצ"ז, רוב רובם של יקירי צפת נקברו אז תחת המפולות, ולא נותרו לפליטה כי אם 'כעשירית' מבני היישוב, בעת שאירע הרעש עמדו בבית מדרשו של ה'בת עין' באמצע 'חזרת הש"ץ' דמנחה, מיד ציווה ה'בת עין' שכל העם הנמצאים בבי מדרשא יתאספו ויעמדו סביבו, והוא עצמו נשכב על הארץ בפישוט ידיים ורגליים לפעול את אשר פעל, ואכן מחצית מבית המדרש התמוטט ונפל הגג שמעליו, ואילו המחצית השנייה, ששם עמדו המתפללים תחת צלו של ה'בת עין' נשאר על תילו, ונראה הדבר לכל עד עצם היום הזה.

אף הסתלקותו של אותו צדיק היתה למען הצלת הרבים, כאשר בראשית שנת תר"א פשטה בצפת מגיפה - מחלה ממארת חשוכת מרפא, וכל מי שנגע במי שתקפו החולי היה גם כן נחלה, מגיפה זו הפילה חללים רבים ואף ה'בת עין' נתקף בחולי

זה, והתאבק במחלתו כמה ימים, לפני פטירתו הבטיח לבני העיר 'כי הוא הקרבן האחרון ממגפת הדבר, ואחריו לא תהיה עוד מגיפה בעיר זו', וכך הוזה.

עוד יסופר מה ששמעתי מהרב שמעיה טויסיג שליט"א ששמע מזקנתו מהמקובל אצל בני המשפחה אודות אחד מאבות המשפחה הרה"צ רבי משה לייב העלר זצ"ל מבני היכלא קדישא של ה'בת עין', ואחיו של הגה"ק רבי שמואל העלר זי"ע רבה של עיה"ק צפת ת"ו, שיומו האחרון עלי אדמות היה בעש"ק ושכב על מיטתו כשהוא גוסס ונוטה למות זמן ממושך, ניגש אליו אחיו הרב ר' שמואל שהיה תקיף בדעתו וחשש שמא ימשך הדבר עד אחר כניסת השבת ושמא יבואו לידי חילול שבת רח"ל, ואמר לו סאיז שפעט (כבר מאוחר)... כמעט שבת... באותו הרגע הסתובב ר' משה לייב לעבר צידו השני והחזיר נשמתו ליוצרה... ואכן קברו אותו עם דמדומי חמה רגעים ספורים קודם השקיעה. במוצש"ק נגלה הנפטר לאחיו הרב ר' שמואל וסיפר לו מה שעבר עליו מעת קבורתו, שמאחר שנכנסה שבת מלכתא קדישא תיכף לאחר שנטמן באדמה לכן לא הספיקו לעיין בדינו, ובכל יום השבת היה 'רגוע' (שאפילו הגהינום שובת בשבת)... 'ויהי נועם נשבת במוצאי שבת'... אז ניגש אליו מלאך וקרא לו לבוא עימו... אמר רמ"ל מימי לא עשיתי מאומה מבלי לשאול בעצת מורי ורבי, נעתר לו המלאך ולקחו להיכלו של ה'בת עין', ונכנס רמ"ל לקודש פנימה, כשהמלאך ממתין בחוץ, ושאלו הבת עין אודות פטירתו, ואמר רמ"ל שהמלאך ממתין בחוץ, נענה לו הרה"ק, מי זה המלאך... דו ביסט דא, זיי דא (אתה כבר כאן - תשאר כאן)... ואכן נשאר שם... אף לדין ייאמר לכל מי שיזכה 'להיכנס' להיכלו של הבת עין - 'דו ביסט דא, זיי דא'... ואשרי האיש אשר יחסה בצילו, ויזכה לקבל ממנו כל ההשפעות הטובות ברוח ובגשם, לגופו ולנשמתו לטוב לו כל ימי חייו.

שמא תאמר, כיצד זוכים בזמן הזה להיכנס להיכלו כולו אומר כבוד ולהסתופף בצילו ולשאוב מלא חופניים ממעייני הישועה...

בראש ובראשונה צריך להאמין באמונה שלימה בכוחו הגדול והנורא של האי צדיק יסוד העולם לבטל כל גזירות קשות ורעות ולהסיר כל 'האבנים' מראשי עם קודש. כמו שאמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע בפסוק בפרשתן (ל א) שאמרה רחל ליעקב אבינו 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי', והשיב יעקב 'התחת אלוקים אני' (שם פסוק ב), וביאר, שכך אמר לה יעקב, שלא ראי האמונה בצדיק כמו האמונה בהשי"ת אשר בכוחה לשדד מערכות אף אם אינה בשלמות, אולם כח האמונה בצדיק הוא רק כשמאמין באמת ובתמים, מכיוון שאמרת 'ואם אין' הרי זה סימן שיש בקרבך ספיקות בכוחי א"כ אין בכוחי לעזור לך, כי 'התחת אלוקים אני' להושיע גם כשאין מאמינים בי בשלמות, לא כן הוא, ורק האמונה השלימה בכח הצדיק פועלת ישועות נפלאות למעלה מדרך הטבע.

והוא על דרך שאמר הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע בלשון הכתוב (דברים כה ו) 'ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך', שהמאמין בבואו אל הצדיק כי בכוחו של הצדיק לפעול לו את הישועה - מובטח הוא כי יתקיים בו ברוך אתה בצאתך ואכן תתמשך עליו הישועה... (אבני זכרון ערך 'צדיק').

דוגמא לדבר, שמענו מבעלי המעשה, אשר לקראת יומא דהילולא שנת תשפ"ב ראו אודות העניין הנשגב ללמוד בספר הקדוש בת עין המסוגל לכל הישועות (וכדלהלן) וקבלו על עצמם ללמוד בו מדי שבת בשבתו לזכות שתי הבנות היושבות בביתם ומצפות בכליון עיניים לזיווגם, והנה כעבור כשנה אמרה הבת המבוגרת יותר שלרוב הקושי הנפשי מבקשת היא מאמה ש'תצא' עמה ליום אחד לשחרר עצמם מעט מה'עול' והלחץ הרובצים עליה, ואכן נטלה האמא 'יום חופשי' מעבודתה, ונסעו יחדיו לעיה"ק צפת ת"ו... ואותו היום י"ב כסלו היה, אלא שלא הרגישו בדבר, ורק בהגיעם לצפת אז שמו אל ליבם באיזה יום הם עומדים, כמובן שהחליטו מיד לפקוד את הציון הק' בהאי יומא רבא, והיה זה בקושי גדול עקב ריבוי הגשמים שירדו באותו היום, ובאורח פלא ממש הגיעו למערת הבת עין כעשר דקות לפני השקיעה, שפכו ליבם כמים שתזכה למצוא את הזיווג בקרוב, ואף הוסיפו לקבל על עצמם לשוב להודות על הנס אם תתארס בקרוב, מיד לאחר שיצאו משם והמתינו לאוטובוס התקשר האב והודיע שזה עתה התקשר מאן דהו 'להציע' איזה שידוך... ואכן לא עברו ימים רבים ואותה הצעה הגיעה לידי גמר בשעטומ"צ. כמובן שהמשיכו ללמוד בספה"ק בת עין, וכעבור כמה חודשים גם הבת השניה מצאה את 'שלה'...

ועתה מגיעים אנו ל'נקודה' בה אנו עוסקים... בשלהי חודש אב נסעו לציון הקודש של הבת עין, להודות ולהלל לא-ל הטוב על כל החסד אשר עשה עימם, והוסיפו לבקש על הבת השלישית שבינתיים כבר ג"כ הגיעה לפירקה, ושוב קיבלו על עצמם לחזור להודות על הישועה בשבוע בו חל יומא דהילולא, אלא שלגודל אמונתם בישועת השם כי תבוא במהרה - הוסיפו 'סייג ותנאי' שאם חתונת הבת (השלישית) תערך בסמיכות ליומ"ד אזי יבואו בזמן אחר... וראו זה פלא, מיד הגיע הגיעה 'הצעה' והחתונה תתקיים אי"ה בט"ז כסליו... הרי לפנינו כוחה של אמונה תמימה ושלמימה, עומדים הם בסוף חודש אב ו'מתנים' על חתונה שתערך בחודש כסליו, כשהשידוך הוא עדיין בגדר דבר שלא בא לעולם... אך הם כבר ראו כוחו של צדיק לחולל ישועות בקרב הארץ, וכבר בטחו שאכן יבוא השידוך 'במרוצה' עד שיתכן שהיא תינשא כבר בחודש כסליו... וכן הוה.

לעומת זאת, מעשה נורא שמענו מבעלי המעשה, לפני שלוש שנים ישבו קבוצה של ט"ו בחורים, הללו קבלו על עצמם שאם יבואו כולם בקשרי שידוכין עד יומא דהילולא הבעל"ט (תשפ"ב) - יערכו סעודה רבתית לכבוד נשמת הרה"ק ה'בת עין'

לומר 'שמזכירים לו את התחייבותו' כי בידו 'לפרוע את החובות'...¹

סעדי ואוושעה - סגולה נפלאה לערוך סעודה לכבוד נשמתו

סגולה נפוצה וידועה לערוך סעודה לכבודו ולטובת נשמתו של בעל

ההילולא קדישא בעל הבת עין - הרה"ק רבי אברהם דוב בן הרה"ק רבי דוד זיעועכי"א, ובזכותה ובכוחה להחיש ישועות גדולות ונצורות². וכמו שמביא הרה"ק האדמו"ר מטאהש זי"ע (בספרו עבודת עבודה) וז"ל, ידוע לי ממשפחה אחת בארץ ישראל אשר הווקנו לדבר ישועה

זי"ע, ובתוכם היה אחד שבלבו לגלג לכל ה'סגולה' ולא האמין בזה, ואכן עד יומא ההילולא תשפ"ב באו כולם בברית האירוסין חוץ מאותו שלגלג... ובא לפנינו בערב ההילולא בדמעות שנפרסם את דבר המעשה למען הרבות האמונה (ויתכפר לו).

וכבר היה מעשה אצל הרה"ק ה'בת עין' בעצמו, כאשר הלך עם קבוצת אנשים להתפלל על קברי צדיקים אשר מנוחתם כבוד בצפת, וכשהגיעו על יד אחד הקברים שמע הרה"ק איך שאחד שואל את רעהו, מאן יימר שאכן אותו צדיק טמון כאן... הסתובב הבת עין על אתר ואמר לו, מי שמפקפק במסורת המקובלת אצל בני ישראל הרי הוא אפיקורס... ולהוציא מכל האויבער-חכמים למיניהם המעלים ספיקות ופקפוקים לקרר ולצנן את האמונה כשהם 'רק' שואלים 'מי אומר'... ודי בהערה זו...

ודרך ההתחברות לנשמת הצדיק ולהתקשר אליו בקשר של קיימא היא על ידי ההליכה בדרכיו הק', או על ידי העסק במשנתו, גם לרבות עשיית סעודה לכבודו, וכדלהלן.

וכך כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (נח ד"ה ענין) וז"ל. בהילולא של צדיקים גם מי שלא הכירו בחייו ולא שמע מפה קדשו דברי תורה, מכל מקום ההולכים בעקבותיו ומתאספים יחד, ומספרים סיפורי קודש, וחוזרים על דבריו הקדושים שלימד בהם איך לעבוד להשם יתברך, על ידי זה משיגים קשר ושייכות להצדיק. עכ"ל.

ומי לנו גדול מה'בת עין' בעצמו שהורה את הדרך כיצד מתדבקים בו, וכמעשה שהיה בעת פרידתו מבני קהילתו 'אווריטש', שטרם עלתו על הספינה בדרכו לארה"ק עמדו כל הקהל ונפשם בשאלתם, להישאר דבוקים בו, אמר להם ה'בת עין' בזה"ל, כתיב 'ובו תדבק', וכי אפשר לדבק בו, אלא הדבק במידותיו מה הוא רחום וכו' מה הוא חנון וכו', מוכח מזה כשמדבק את עצמו במדות של אחד דומה ממש כמי שמדבק בו, על כן גם אתם תראו לדבק את עצמכם במדות אשר הורגלתי בהם מנעורי עד היום הזה, ויהיה כמו שמדבק בי ממש פנים אל פנים, והמידות שהורגלתי ליזהר מנעורי הם - לשון הרע, שקר, וגסות הרוח. (מובא בהקדמה לבת עין מפי בן אחיו). לה. יש שאמרו, כי משמעות תיבת 'הילולא' היא 'שמחת נישואין', והנה בנישואין המנהג להעניק 'דורות', אף בנישואין אלו מעניק הקדוש ברוך הוא 'דורון'

ורחמים, וערכו סעודה ביום ההילולא תורתו מגן לנו - לעסוק בדברי תורתו הקדושה קדישא, ותיכף נישעו בישועה רבתי דברים נחמדים מצינו ב'מאירי' בביאורו למעלה מדרך הטבע¹.

ל'חתן' - הצדיק, שיוכל לשנות את גזר דינם של קרוצי חומר הדרים בעולם הזה, אמנם מובן שהקרוב קרוב קודם, על כן העצה היעוצה להתחבר ולהתקרב אל הצדיק כל אחד בדרכו שלו, אם בעריכת סעודה, אם ב'לחיים', אם בהשתטחות על הציון, ועל כולנה ללמוד מדרכיו של צדיק - לילך בהם ולעבוד בהם את ה' הוא האלוקים. לו. בישיבת 'בית אברהם' בעיה"ק ירושלים תובב"א, ישנו 'קרן' לעריכת סעודות מדי שנה בשנה ביומא דהילולא קדישא, ומעשה שהיה כך היה, לפני עשרות בשנים היה יהודי ושמו הרה"ח ר' שלמה גראס ז"ל, לפרנסתו התעסק במכירת נפט, ברם, עסק זה - יגיעתו רבה ושכרו מועט, ומכיוון שכך, רעב ומחסור שררו בדרך קבע בביתו, ויהי בליל ההילולא של ה'בת עין' זי"ע, השתטח ר' שלמה על ציון הקודש, ושפך את לבו כמים, בתפילה ובתחנונים שירוויחו לו פרנסתו מן השמים, לאחר מכן, חזר לביתו ועלה על יצועו, והנה בחלומו רואה הוא את ה'בת עין' זי"ע, ויאמר לו ה'בת עין', דע לך שקורת רוח מרובה הסבת לי בתפלתך על קברי (ידוע שהמתים נהנים כשמתפללים על קברם, וראה זוה"ק פר' ויחי רכה.) אך זאת אשאלך - מדוע לא ערכת סעודה לכבוד ההילולא, תיכף התעורר ר' שלמה משנתו, וקיבץ משארית לחמו הדל, כינס עשרה יהודים, וערכו יחדיו סעודת הילולא. למחרת היום הלך ר' שלמה וקנה כרטיס לוטו (לאטר"י), וזכה בהון עתק שממנו נתעשר בעשירות גדולה, ואף הקים מממונו 'קרן', אשר עד עצם היום הזה עדיין עורכים ממנו סעודות הילולא.

לז. באמת אמרו, יכלה הנייר ולא יכלו סיפורי הישועות להם זכו אלפי אלפי ישראל בזכות עריכת סעודה לכבודו של ה'בת עין', ואין צריך להביא עובדות... אך מכל מקום פטור בלא כלום אי אפשר, על כן נביא טיפה מן הים, מקצת שבמקצת, ממה ששמענו מ'כלי ראשון', ובעיקר אותות ומופתים בהם ניכר בעליל כי באה הישועה בזכות עריכת הסעודה.

ביום י"ב כסלו בשנת תש"פ אירע אסון בקרב אחינו בית ישראל כאשר נכנסו נכריים מרצחים שפלים לסופערמארקעט (מכולת) של יהודים יראים ושלמים בשכונת דזערסי סיטי (בניו דערז'י) והרגו כמה נשמות קדושות, ושמענו מעשה מאחד ה'ניצולים', וכך הוא כותב לנו במכתב, שמי י. ב. גאלדבערגער, יש לי חברה של תיירות בארה"ב בשותפות עם אחי, אח זה היה גר ביוניאן סיטי (union city) שהיא במרחק בערך עשרים דקות נסיעה מדזערסי סיטי, (אני גר בויליאמסבורג) באותו יום היה לי פגישה בדזערסי סיטי עם אחד הקליענטים (לקוח) באפיס שלו. ובמחשבתי היה ללכת אל

של החכם מכל אדם 'אכול דבש הרבות הבא לאכול מצוף הרבורים, אזי אף לא טוב וחקר כבודם כבוד' ודבר זה שמתוק הוא לחבו, מכל מקום הרבות נאמר אודות הצדיק כמדובר בפסוקים לא טוב לא יוכל האדם לאכול מידה הקודמים. ומבאר, שאכן אכול דבש זה מרובה של דבש, פן תקצה נפשו בצוף

הפגישה, ולאחמ"כ להכנס לסופערמארקט בכדי לקנות דבר מאכל להשיב את נפשי כ'פת שחרית', וחשבנו שאחי יבוא שמה לסופערמארקט ושמה נסדר כמה עניני הביזנעס, ואכן בגמר הפגישה וכבר פניתי ללכת אל הסופערמארקט, והנה אחי מתקשר אלי, ואומר לי, אולי תבוא הנה ליוניאן סיטי - הרי זה רק מהלך של 20 דקות, כי יש פה סעודה לכבוד הילולא דהבת עין, ואפגוש אותך פה, מיד הסכמתי, ואכן יצאתי מיד לדרך להגיע אליו.

בשנה שעברה ביקשו לערוך סעודת הילולא בבית כנסת מסוים, אלא שאם אין כסף אין סעודה... וניגשו לאחד המתפללים בכדי להתרימו לדבר מצווה, נתן הלה סך חמש מאות שקלים כשהוא מקדיש את הזכות לטובת גיסו ששכב על מיטת חוליו כשהוא מחוסר הכרה רח"ל, לאחר זמן קצר קיבל בשורה טובה שהלה התעורר ופקח את עיניו, והתברר שהיה זה באותם הרגעים ממש בהם הרים תרומת קודש לעריכת הסעודה.

מעשה נורא שמענו מאחד מבני החבורה מדרי העיר מבית שמש, אברך זה התעסק והכין סעודה לכבוד היא"צ, ובאותה שעה שיחקה בתו בת ג' שנים בסכין סביב עינה, ופצעה את העין, עד שהחל לזוב דם רב, מיהרוהו לבית חולים, ואחר בדיקות מעמיקות אמרו להם שכמעט נגעה בעין עצמה, ואך בניסי ניסים ניצלה העין לגמרי... וראו הכל, כי הוא הכין סעודה ל'בת עין', וה'בת עין' שמר על ה'עין' של ה'בת'...

כיוצא בדבר שמענו מעשים לאין מספר אודות הישועה לה זכו בזכות אותה קבלה טובה לערוך סעודה ביומא דהילולא אם יוושעו עד אותו היום - והגיעה הישועה בסמיכות ממש ליום ההילולא... דוגמא לדבר, בחור מבוגר שקבלו חבריו על עצמם שאם יתארס עד י"ב כסליו אזי יערכו סעודה לכבוד ה'בת עין', ונשברה צלחת ב"ב כסליו סמוך לשקיעה... או מעשה בדומה לזה, בבחור מבוגר (אשר כבר אחותו הצעירה ממנו הקימה את ביתה) אשר נשאר 'בודד' בשיבה, על כן הולך הוא מפעם לפעם לשמש כ'ממלא מקום' בתלמודי תורה בבני ברק, והנה בשנה שעברה ביום י"ב כסליו לימד בת"ת סאדיגורא, ובזמן ה'הפסקה' נערכה סעודה גדולה ב'חדר מלמדים', והתעורר הבחור ואמר בקול רם, הנני מקבל על עצמי שאם אמצא זיווגי עד י"ב כסליו תשפ"ד אזי אערוך סעודה בל"ג, אמרו לו המלמדים מדוע אינך מבקש

המתוק ביותר. אך וחקר כבודם לחקור הקדושים, זה לכבוד. ושוב הוא הדבר בכבודם ופעלם של הצדיקים והאבות להרבות בהם כמה שיותר. וכלשונו

להינשא עד לאותו יום, ואכן 'תיקן' את דבריו ואמר שאם יעמוד תחת חופתו עד י"ב כסליו הרי יערוך סעודה, ושכח מכל אותו מעשה ומכל הקבלה שקיבל על עצמו. והנה בחודש אייר 'נקרע לו הים' וב"ה בא בקשרי אירוסין, והחלו לדבר על מועד מתאים לקבוע בו זמן הנישואין, ומן השמים סיבבו שהזמן הראוי מכל הבחינות הוא יום חמישי אור ל"א כסליו, והודיעו זאת לחתן, וכאשר בא לרשום זאת ב'ספר הזכרונות' אשר לו, וימצא כתוב אותה קבלה טובה שאם יתחתן עד י"ב כסליו...

שמענו מבעלי המעשה המתגוררים בעיה"ק צפת, אשר ב"ה התברכו ב'ברכת הבנים', ומשנה לשנה הבית נעשה צפוף וצר מלהכיל, וחפשו זמן זמנים טובא דירה חדשה רחבת ידיים ולא מצאו, כיתתו רגליהם והלכו לראות דירות הרבה אך אלו לא התאימו להם מסיבות שונות, והנה לקראת יומא דהילולא בשנת תשפ"ב ראו את גליון 'באר הפרשה' וקבלו על עצמם שאם ימצאו דירה נאה והולמת בעשרת ימי תשובה תשפ"ג, ואף הילולא, ואכן, בעזהש"ת מצאו דירה נאה והולמת בעשרת ימי תשובה תשפ"ג, ואף סיכמו על דמי המקח, אך דא עקא שעדיין לא הצליחו למצוא קונה שירכוש את דירתם הישנה, ולא היה די סיפוקם לשלם על הדירה החדשה מבלי למכור את הישנה, על כן נתעכב הקניין, עד שבתחילת חודש כסלו הודיע להם בעל הדירה החדשה, כי אם בתוך כמה ימים אינם חותמים 'חוזה' אזי מתבטל 'התחייבותו' למכור להם, וימכור את הבית לאחרים, בערב שבת שקודם ההילולא (שחלה אשתקד ביום שלישי) קבלו על עצמם שאם יצליחו למצוא מיד קונה לדירתם הם מתחייבים לערוך סעודה אף בשנת תשפ"ד. והנה ביום ראשון הגיע איש יהודי מעי"ת מבני ברק לראות את הדירה הישנה שלהם בכדי לקנותה, והיה זה ממש שלא בדרך הטבע, שכן אותו יהודי מבני ברק דיבר עם 'מתווך' (מעקלער, בראקער) שיראה לו דירות בצפת, ועל חשבון זה יצא האיש לדרכו מבני ברק ועד צפת, אלא ש'בדיוק' באותו יום נחלה אותו המתווך ולכן בקש מחברו שיראה לו דירות (אחרות אשר ברשותו) בכדי שלא תהא נסיעתו לחינם... והוא ידע שהם מעוניינים למכור דירתם... וביום שלישי י"ב כסליו חתמו זכרון דברים על מכירת דירתם, ובכך יכלו לקנות את הדירה החדשה והרחבה... ומן העניין לציין, כי סיפרה בעלת הבית מעשה זה לשכנותיה ומכריה, וכמה מהם שרצו לקנות דירה אחרת התעוררו אף הם לאותה קבלה טובה, וגם הם זכו לראות בישועת ה'...

וכך שמעתי מ'משגיח' נכבד באחת הישיבות המפורסמות בארה"ק וביודעי ומכירי קאמינא, ששהה אחר חג הסוכות (לפני כשנה) בעיה"ק צפת, שם פנה באחד הימים להשתטח על קברי הצדיקים בביה"ח הישן, ובדרכו נכנס גם למערת ציון הרה"ק ה'בית

עין', בעודו עומד בתפילה זכר והזכיר את אחיינו - בחור חשוב מבוגר שכבר כמה שנים עמד בשידוכים ולא זו מאומה, ומן השמים יצא מפיו (ללא שחשב על כך מקודם לכן) אם הבחור יתארס עד יומא דהילולא של הבת עין אערוך סעודה לכבוד בעל הדיילולא למנין אנשים - כשבליבו נוקף הספק, וכי יתכן שבזמן קצר כל כך - ששה שבועות, תבוא ישועתו, והרי הוא כבר כמה שנים בעניין השידוכים ולא זו מאומה. ולפלא והפלא, כעבור שבועיים ימים בא הבחור בקשרי שידוכין, ותגדל הפליאה, כי ל'כלה' נמנו בקושי שבע עשרה שנה מיום הולדתה, ולא עוד אלא שאחיה נישא ממש לאחרונה ויש לה עוד אחות כלה בבית, ובעצמו אינם יודעים מדוע מיהר אביה לארס אותה, אלא שה'בת עין' דחף' כל הענין מלמעלה לישועת הבחור.

כמו"כ שמעתי מה'חתן' בעצמו... אשר כבר היה 'זקן בא בימים' (מפני סיבה כלשהי), לפני כשלוש שנים (תשפ"א) עלה לציונו הק' של ה'בת עין' כשבועיים ימים לפני יום הדיילולא, בכה והתחנן לראות בישועת ה', וקיבל על עצמו שאם יבוא בברית האירוסין עד יומא דהילולא קדישא יעלה ויבוא בשנית 'להודיע' על הישועה ואף יערוך סעודה לכבודו של אותו צדיק, כעבור עשרה ימים נחוג השידוכין בקול רינה ותודה...

ראו נפלאות ה', בישיבה אחת בעיר מודיעין עילית קבלו הבחורים על עצמם שאם עד יומ"ד דשנת תשפ"א יתארסו שלושים בחורים יערכו סעודה גדולה לכבוד ה'בת עין', והנה באותה שנה חל יומ"ד בעצם יום השב"ק, ונדברו הבחורים לשבות 'שבת התועדות' בקוממיות לכבוד הילולא קדישא, אלא שביום ראשון שקודם הדיילולא החזיקו רק במספר 'עשרים ותשע' חתנים... אכן שמע אלוקים הקשיב בקול תפילתם, ובליל שישי בא הבחור ה'שלושים' בברית האירוסין, ונסעו בשמחה גדולה לערוך את השבת בצוותא לכבוד בעל הדיילולא. וכששאלו את כל ה'נוגעים בדבר' מפני מה נקבתם במנין שלושים דייקא, לא פחות ולא יותר... והם עצמם לא ידעו מה להשיב אלא שכך יצא מפייהם...

והנה מעשה זה התפרסם ברבים, ומהם ראו וכן עשו בישיבה חשובה בעיה"ק ירושלים, והם קבלו על עצמם שאם יתארסו עשרים בחורים (כמנין הבחורים 'שנשאר' מחברי השיעור) אזי יעשו סעודה רבתית ביומ"ד י"ב כסליו תשפ"ב, וכך הוה, שבו ע לפני הדיילולא נשלם ה'מניין', והבחור האחרון מתוך העשרים מצא אף הוא את זיווגו למזל טוב. ו'נשנה בשלישית' בישיבה אחרת שקבלו על עצמם שאם יתארסו כל ה'קבוצה' יערכו סעודת הדיילולא ב"ב כסליו תשפ"ג, ואכן כך הוה...

והנה מקום אתנו לעורר אודות החובה לעשות 'פרסומי ניסא', ולקיים 'שיחו בכל נפלאותיו', כי מלבד עצם חיוב ההודאה לבורא ית"ש על כל הטוב והחסד, הרי יש בזה תועלת עצומה גם לאחרים, וכאמור לעיל ש'מצוה גוררת מצוה', ו'סעודה גוררת סעודה', והרי רבים רבים מאחינו בני ישראל זקוקים לישועת הפרט כל אחד באשר

הוא, ועיניהם כלות מתוחלת ממושכה, על כן אל תמנעו טוב מאחרים... שכאשר יראו וישמעו כל אותות ומופתים מבעלי המעשה עצמם אף ליבם ירחש דבר טוב, ועי"ז אף הם יצאו מאפילה לאורה בקרוב...

וכמו שראינו אצל אותה משפחה מצפת שזכו למכור דירתם ולקנות דירה אחרת, שכאשר ראו בעיניהם את הישועה, ניגשה היא אל הוריה אשר עשרה שנים תמימות שלא נשמע בביתם קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, שיירה שלימה עומדת 'תקועה בפקק' (טרעפיק) רח"ל, והציעה להם 'סגולה' זו, ואכן בתוך שנה שלוש מילדיהם כבר הקימו ביתם במזל טוב...

עוד נלמד מכל מעשיות אלו, שהרה"ק ה'בת עין' עומד ומתחנן להושיע ככל היוצא מפיהם, מעתה 'הרחב פיך ואמלאהו', אל יסתפק האדם בקטנות אלא יבקש בקשות גדולות, וכדאי הוא אותו צדיק לסמוך עליו.

וכאשר שמעתי מהרה"ח רבי מוטל ראטמאן שליט"א, עובדא שהיה עד לה לפני כמה שנים, בעודו מהלך ברחובות קריה - בשכונת מאה שערים אשר בעיה"ק ירושלים, מצאו יהודי נכבד 'בעל תשובה' אשר אין הפרוטה מצויה בכיסו, והלה החל לשאלו אודות 'וואש מאשין' (מכונת כביסה), כי נתקלקלה המכונה שבביתו, עוללים שאלו בגדים נקיים ואין נותן להם, ובצר לו הוא מחפש אחר חנות המוכרת מכונת כביסה 'יד שניה', כי עליה אין דורשים סכום עתק כמו על מכונה חדשה. ר"מ ניסה להניאו מכך, היות וידוע לידועי חן שדבר שטות הוא לקנות מכונת כביסה יד שניה - כי לעולם ומעולם לא תדע אלו חסרונות ובעיות יצוצו לך במשך השימוש בה. וכה אמר לו ר"מ, היום חל יומא דהילולא של ה'בת עין', עומד אני ליסע לעיה"ק צפת להשתטח על ציונו, בוא נא עמנו, וכבר נפעל עבורך ישועה גדולה.

וכן עשו, כל הדרך לא פסיק פומיה מגירסא של אותו נצרך, אודות מכונת הכביסה, כי מכונה פלונית טובה היא, ושל 'חברה' פלונית לא... ובכלל הוא דואג מה יהיה בסופו של דבר, כיצד יכבסו את בגדי בניו הגדולים והקטנים... ובבואם לפני המלך בציון הקודש שפכו לבם בתפילה - איש איש בנגעו ומכאובו. משם נסעו, ויחנו באת"ק מירון, קנו במכולת (גראסערי) לחם וכל מטעמים ועלו לציון הקודש דרשב"י לערוך שם סעודת הילולא, ויהי, אך יצאו מציון הקודש, צלצל הטלפון של מיודעינו הנצרך, ומצד השני 'מבשרים' לו כי הגורל שקנה מאיזה 'מוסדות' לפני זמן רב זכה ב... מכונת כביסה חדשה ומשוכללת...

וכה אמר לי ר"מ בצערו על אותו נצרך, הרי כוחו של הצדיק להשפיע שפע רב וגדול, חבל על אותו איש אשר צמצם את כל השפע במכונת כביסה שאכן קיבל אותה, אילו היה מבקש ב'השגות' כגדולות יותר בוודאי היה מקבל שפע רב פי כמה וכמה (ר"מ מספר ע"ע שפעל לטובה באותה נסיעה כמה עניינים גדולים ורבים פי כמה וכמה).

הרבות בחקר כבודם של צדיקים, 'חתן ובלה' אין עוסקים רק בענייני וההארכה באופני מעלתם הוא כבוד להמרבה, כי ברוב דבריו בזה יחדל פשע, באחוז בנתיבותיהם והדבקן ביושר פעולותיהם. ואכן, עלינו ללמוד ממעשי אבות - סימן לבנים, לחיות חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא^{לה}, בתוספת ראויה של אמונה תמימה וביטחון בצור כל העולמים.

הדברים אמורים ביותר ביומא ההילולא דיליה, כי גם בעולמות העליונים מתעסקים רק 'במעשיו הטובים ובתורתו שחירש', וכדברי הרמ"ע מפאנו בספרו 'כנפי יונה' (חלק ב' סימן צ"ב, הובא בישיבה ישראל ט"ז סיון) ד'הילולא' נקראת שמחת נישואין וכן 'יום השנה' (יא"צ) נקרא אף הוא בלשון זה, ובמו שתחת החופה של

לח. אגב אורחא בענין יראת שמים ושמירת עיניים, שמעתי מאיש נכבד חידוש נפלא, דאפילו באמצע השנה (ולאו דוקא בי"ב כסלו), כשיש לאדם נסיונות בשמירת עיניים, והוא לוחם עם יצרו ומתגבר עליו ועוצם את עיניו מראות ברע ושומר על ה'בת עין שלו' אז יכול ג"כ לערוך 'סעודת בת עין' (על זה ששמר על הבת עין שלו) ויעשה סעודת מצוה בתופים ומחולות, וישמח מאד על זה שזכה להתגבר על יצרו, וסעודת מצוה כזו בוודאי ג"כ מסוגל לכל הישועות ברוחניות ובגשמיות למעלה מדרך הטבע. וכה אמר הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע, מה שאין האברכים מתעלים כהיום, הוא מחמת שאינם מחשיבים קיין עובדא (פעולת אחת טובה), אנחנו כשהיינו הולכים ברחוב ונכנסנו הבייתה אחרי שזכינו לשמור את העיניים, היינו פוצחים בריקוד 'ארוממך ה' כי דליתני'...

וידועים דברי הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (פרשת וירא ד"ה ויקח בידו את האש) בפסוק (בראשית כב ו) 'ויקח בידו את האש ואת המאכלת וילכו שניהם יחדיו', כי הנה אש זה 'יראה', ומאכלת זה 'פרנסה' כדברי חז"ל 'המאכלת' שמאכלת את בני ישראל עד היום, וזהו אומרו האש והמאכלת וילכו שניהם יחדיו - כי היראה והפרנסה הולכים יחדיו - דהיינו הם כרוכין ותלויין זה בזה, כמה יראת שמים שיש לך כך הפרנסה.

ומתעלה בעולמות העליונים, וכמו שכתב הרה"ק מוזאלאוויץ זי"ע בספרו 'ברית אברם' (סוף הפטרת שבת הגדול) וז"ל, שמעתי מרבי ישראל בעל שם טוב זללה"ה, כי אין הצדיק יכול לעלות ממדריגה למדריגה לאחר מותו, אם לא שדנין אותו על קלות שבקלות. ואחר שכבר דנו אותו על קלות שבקלות אי אפשר עוד לבוא למדריגה יותר - רק כאשר בני אדם מספרים למטה מתורה ומעשים טובים שלו, אז בא הצדיק שספרו ממנו לעליה גדולה. וכן בכל פעם ופעם שמספרים איש אל רעהו מן יראי ה' הנפטרים או יש להצדיק הנ"ל עליה וכו' וגם להאנשים המספרים יש להם עליה. עכ"ל.

לט. איתא בגמ' (ב"מ פה:) על 'ההוא מרבנן' שנעשה סומא בעיניו רח"ל משום מעשה שהיה עיי"ש, והלך להשתטח על מערת רבי חייא, ואמר שם 'מתנייתא דמר מתנינא' (ופירש"י, 'תוספתא של אדוני שסידרה לששה סדרים אני שונה תמיד, דר' חייא סדרה לתוספתא') ונעשה לו נס ונתרפא. וביאר המהרש"א (ח"א ד"ה אמינא) בזה"ל, שעל ידי זה המת דר בשני עולמות כדאמרינן בפרק האשה רבה (יבמות צו:) אגורה באהלך עולמים (תהילים סא ה) כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז כאילו שפתותיו דובבות בקבר, עכ"ל.

וביאור הדברים אמרו בשם ה'בן איש חי', כי מבואר בגמ' שם שתלמידי חכמים רוצים שיאמרו דבר שמועה מפיהם לאחר הסתלקותם לעלמא דאתי, וכלשון רש"י (שם צז. ד"ה שיאמרו) שיהיו שפתי נעות בקבר כאילו אני חי, וכן הוא אומר בכורות (לא:): דובבות, נעות והנאה הוא לו שדומה כחי, נמצא שזה ששנה את הברייתות שסידר רבי חייא גרם לו 'לחיות' מחדש לאחר שכבר נסתלק מן העולם, ועל כן ביקש מרבי חייא שיפעל להחיש לו ישועה לרפואת עיניו - כי 'סומא חשוב כמת' (נדרים סד:), וכשם שהוא החיה את רבי חייא, כך בדין ששייב לו רבי חייא כגמולו ויחיה אותו ע"י ששייב לו את מאור עיניו. ומעתה מצאנו בגמ' עצה טובה לכל אותם החשובים כ'מת' ל"ע - אין לו בנים, אין לו פרנסה, שיקבלו על עצמם ללמוד מתורתו של בעל ההילולא קדישא, ובזה יהא להם 'זכות טענה' לבקש הימנו ש'יחיה' אותם ויושיעם במהרה מצרתם.

והאריך בזה ה'מאור עינים' (ישמח לב, בריש דבריו עמ"ס שבת) 'ובדורות האחרונים, כשלומדים דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים וכו', ולכך מחיה אותו שמכנים החיות בהדברים, שלכך אמרו 'שפתותיו דובבות בקבר', שאפשר לומר כי זה בחינת השתמחות על קברי הצדיקים, כי דיבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו כאמור וכו', ונקראת

גם זוכה שאותו 'בעל השמועה' בעצמו יבוא להתחבר עמו, כדאיתא ב'יערות דבש' (ח"ב דרוש ז) וז"ל. ביבמות (צו:) 'מאי דכתיב (תהלים סא ה) 'אגורה באהלך עולמים' - וכי אפשר לאדם להיות דר בב' עולמות, אלא שיאמרו דבר שמועה

ואכן מעשים רבים המעידים יותר מאלף עדים שמענו על ישועות גדולות שנפעלו על ידי הקבלה להגות בספה"ק בת עין, ולא ניזיל כרוכלא למנות ריבוי המעשים ששמענו מכלי ראשון ממש אודות הניסים והנפלאות שזכו על ידי קבלה טובה זו, ובכל העניינים ממש, ברפואה ובברכת הבנים, בפרנסה טובה בהרחבה ובשידוכי הבנים, ובשאר העניינים, ולא נזכיר אלא את ה'מעשה הראשון' שבזכותו נתפרסמה סגולה זו, זכה וזיכה את הרבים...

וכה סיפר הגאון רבי ישע"י טישלער שליט"א הדר בעי"ת בני ברק, כי לפני כמה שנים (בשנת תשע"ז) פגש בליל שב"ק על פתחו של ביהמ"ד חסידי - אברך מ'קרית ספר' שבא לשבות שבתו אצל חמיו בבני ברק, אחר ברכת 'גוט שבת' שאלו האברך האם יש באותו ביהמ"ד ספר 'בת עין', ענה לו ר"י כאן אין 'בת עין', אמנם בביתי שוכן ספר בת עין אחר כבוד ואם רצונך עז להשיג את הספר עלה עמי לביתי ואלוהו לך... וילכו שניהם יחדיו, ויאמר ר"י לאברך האם חפץ מע"כ דייקא ב'בת עין' או כמו"כ טוב ספר חסידות אחר... פתח האברך וסיפר לר"י, לפני כשנה תמימה גמרתי למנות י"ב שנים מיום הנישואין ועדיין לא נפקדנו בזש"ק, בצר לי עליתי אני ובני ביתי לעיה"ק צפת להעתיר תפילה ותחנונים בזכות הצדיק הקדוש ה'בת עין' (לא היה אז יומא דהילולא של הבת עין), מכיוון שכהן אנכי וזכיתי להתקדש בקדושתו של אהרן אינני רשאי להיכנס ל'בית החיים' להשתטח על ציון הקודש, ע"כ פניתי אני וב"ב לבית מדרשו של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע בצפת, שם קרענו שערי שמים בתפילתנו וקבלתי ע"ע שכשיוולד לנו הבן נלמד בכל שבת (בעת הסעודה) בספר הק' בת עין במשך שנתו הראשונה של הבן... ומיד נפקדנו בזש"ק, ואכן מיד קניתי את הספר למען יהיה מזומן תחת ידי בכל שבת, ובעזהשי"ת הנני מקיים את אשר קבלתי על עצמי, אלא שכאן בבני ברק בבית מו"ח לא מצאתי את הספר ע"כ מצאתני מחפש אותו.

מרומים ולהשפיע עליו שפע רב לטובה ולברכה, וכדאיתא ב'ספר חסידים' (סי' רכז) וכל האומר דבר שמועה מפייהם, הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו.¹

אמנם הדברים אמורים ביותר ביומא דהילולא דיליה, שאם בעולמות העליונים מתעסקים רק 'במעשיו הטובים ובתורתו שחידש' וכלשונו של הרמ"ע מפאנו הנזכר לעיל, אזי שומה גם עלינו בהאי יומא להתעסק בתורתו² וללכת

משמו בזה העולם ושפתותיו דובכות בקבר... כשאומרים דבר שמועה מפיו אז נשמת צדיק מתלבשת שם בלומדים, ועומדת שם... ולכך שפיר אמרינן שדוד המלך דר בב' עולמות, א. בעולם הנצחי, ב. בזה העולם - בלומדים האומרים דבר שמועה מפיו, עכ"ל. והיינו שהוא כשוכן בתוככי הלומדים את מאמריו.

ובביבול הצדיק מחויב להכיר טובה למי שגמר לו אותה עליית נשמה, והרי הוא עומד להמליץ עליו טוב בשמי

מ. וכך אמר הרה"ק ה'שמח ישראל' זי"ע (מאורן של ישראל ח"א דף י"ד, י"ד שבט תרנ"ו אות א'), וז"ל. על ידי שמזכירים את הצדיק בזה העולם יש עליה ופקידה לטובה לכל ישראל.

הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע מביא בשם אביו הרה"ק הרש"ב זי"ע (אגרות קודש מוהריי"צ ח"ח עמוד קל) כשיהודי לומד תורה של איזה צדיק, בא מלאך ממחנה מיכאל להיכל הצדיק ומבשרהו 'בשורה טובה' שפלוגי בן פלוגי לומד בספרו, והצדיק בעל הספר מעורר רחמים על הלומד ובני ביתו, כי המלאכים יודעים היטב איזו 'בשורה טובה' יש בזה לצדיק שעוסקים בתורתו בעולם הזה, עד כאן דבריו (בתרגום ללשון הקודש).

וכתב הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע בפתיחת ספר 'בית אברהם', מרן מהר"ש זי"ע (ה'דברי שמואל') פעם אחד בי"א חשון - בהלולא של כ"ק א"ז בעל יסוד העבודה זי"ע, בדברו על גודל ענין לימוד ספריו הקדושים, אמר, כי הצדיק בעולם הזה הוא בבחינת הולך, וכשנסתלק אז הוא בחינת עומד, וכשחוזרים על דבריהם הקדושים מחויב הצדיק לעזור להם, ונהיה לבחינת מהלך, ומקוים בו 'ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה' (זכריה ג ז). עכ"ל.

מא. ומכאן תצא הקריאה לכל מי שלא יוכל לעלות לציונו הק' (אם מחמת המצב, או מחמת סיבות אחרות), שכאמור למעלה שהעסק במשנת ותורת בעל ההילולא כמוה

כהשתטחות על הציון ממש.

בדרך צחות ומליצה אמרו, גדול מעלת הלימוד בספרו הק' מאשר לפקוד את ציונו הק', כי 'השתטחות' היא מעל למציבה, אולם העוסק במשנתו הרי הוא כמי שנמצא בתוך הציון הק' עצמו... ואם כי הדברים אמורים בדרך מליצה, אך יש בזה עומק מני עומק...

בדרכיו הקדושים^{מב}. ועל ידי זה נתרבק בו ונתקשר אל נשמתו הקדושה ונוכה שתהא תורתו מגן לנו והוא ימליץ טוב בעדנו. ואנחנו קמנו ונתעודד - התחזקות בעבודתו ית' מבלי להתייאש

כתב הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (ואתחנן ד"ה עוד יש לפרש) לבאר בלשון הכתוב (דברים

ד ט) 'רק השמר לך', שהנה 'רק' מרמו על מיעוט, ובא הכתוב לומר הישמר על ה'רק' והמיעוט, ובלשון קדשו, היינו כשיהיה לך בחינת שפלות גדול בראותך גדל הפגמים שפגמת בעולמות העליונים ויפול לך מאור בקרבך, תראה שלא תתייאש^{מב} ח"ו^{מב} בנ"ל, רק אדרבה חזק ואמץ ותאמין בה' שחפץ חסד הוא ומקבל שבים^{מב}.

על כן אין לך 'סגולה' גדולה מזו מאשר להגות בדברי תורתו ואחר כך לשפוך שיח במזמורי תהילים, ובוודאי הוא ימליץ טוב בעדו.

מב. וכבר אמרו, שהנה ידוע גודל העניין בהדלקת נר לעילוי נשמה, אשר סגולתו נוראה לפעול לטובת הנשמה ולזכות אותו המדליק נר לכבוד נשמת הצדיק, אמנם כבר אמר הכתוב (תהלים קיט קה) 'נר לרגלי דברך', וכלומר שיעקר ה'נר' הוא 'דברך', וכשהם נר לרגלי ואור לנתיבתי - כשחוזרים על דבריו הקדושים והולכים לאורם... אגב אורחא, סיפר הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי זצ"ל, בשם אביו הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע, בשנות ילדותו היה אביו רבי חיים פרץ זצ"ל מעיר אותו בשעת בוקר מוקדמת ולומד עמו בקביעות ב'בת עין' בכדי להחדיר בו מוסר ויראת שמים.

מג. וכבר אמר הרה"ק ה'בת עין' זי"ע, וז"ל, מי שאינו מאמין שהקב"ה שוכן עם בני ישראל בתוך טומאתם גם הוא לאפיקורוס יחשב (הובא בבת עין מהדו"ח בהוספות שבסוף הספר). כי מעולם ועד עולם, בכל מצב שלא יהיה, תמיד הקב"ה אוהב עמו ישראל בניו חביביו ומצפה להם שיתקרבו לו, וכמו שנאמר 'הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים'.

על כן אמרו המושלים, ששאלו לכמה אנשים מה היה 'הרגע' המאושר ביותר בחייהם - הרגע ש'שווה' מיליון דולר, קם אחד ואמר, הנה לדאבון לב נאלצתי לתת 'גט' רח"ל, וגזר עלי השופט שבמשך ארבע שנים לא אוכל להיפגש עם בני בכורי ויחידי מחמד עיני, והגם שהייתי אנוס על פי הדיבור אך לא היה ביכולתי לשאת את געגועי העצומים, על כן הייתי הולך בסמוך ל'תלמוד תורה' בו למד הבן יקיר, עולה לראש הגג או מטפס על עץ גבוה בכדי שאוכל לכל הפחות לראות אותו, אם אין לי יכולת לפגוש אותו פנים בפנים ולשוחח עמו לכל הפחות אלכה ואראנו בטרם אמות... ועל זה הדרך הייתי מנסה בכל מיני אופנים למצוא את ההזדמנות לראות מרחוק את הילד. והנה פעם אחת הלכתי ברחובה של עיר, וכנגדי הלך בני, ולפתע נפגשנו זה בזה, והתפרצה זעקה מלב הבן אה טאטי... אין מילה בלשוני לתאר לכם

עוצמת ההתרגשות והסערה שאחזה אותי באותו רגע שקולו של בני מצטלצל במתיקות ועיניו נפגשות בעיני... רגע זה הוא 'הרגע' שלי בכל מהלך חיי...

כך כביכול, הקב"ה מתגעגע לבנו יחידו... כל אחד ואחד מישראל הוא כבן יחיד ממש אצל בורא כל העולמים, והוא ית' מחכה לו 'המו מעי לו'... אך לרוב הצער אינו נפגש עם הבן... אכן, ברגע בו הבן נושא עיניו כלפי מעלה וקורא טאטע טאטע... פונה לאביו שבשמים ומתקרב אליו - הרי אין שמחה גדולה מזו בעולמות העליונים... מד. משל למה הדבר דומה, לאיש שהיה מומחה במלאכתו ושכר אותו בעל 'מפעל' שיעבודו אצלו, ויהי באחד הימים אירע מקרה ולא נזהר הפועל כ"כ בעבודתו, וכתוצאה מכך נשברה מכונה (מאשין) יקרה מאד, ונגרם נזק עצום לבעל המפעל בסך מיליון דולר... התבייש הפועל מלהראות פניו לבעל העסק אחרי שככה עולל לו ברשלנותו, ולא היה מסוגל להופיע יותר במקום העבודה, ונשאר בבית ימים אחדים, אך מאחר שהיה זקוק למעות להחיות בני ביתו, ושמו הטוב הלך לפניו, על כן הלך לאיש אחר שאף הוא החזיק בבעלותו מפעל דומה, והתחיל לעבוד אצלו.

מיד זימן אותו הבוס הראשון, וכה אמר לו, הנה הפסדת לי מיליון דולר, אך נזק זה אינו כואב לי כל כך, ובפרט שלא היתה לך כוונה להזיק... אך מדוע הוספת פשע על חטא והלכת לעבוד אצל המתחרה (קאנקארענץ) שלי... וזו קשה מהראשונה... מדוע אתה ממשיך לגרום לי נזקים...

כיוצא בדבר ייאמר, אדם חוטא ופוגם בכל העולמות, וכביכול גורם 'נזק' כלפי מעלה... אך הקב"ה נושא עוון, וסולח ומוחל לו, וממליץ זכות כי לכל העם בשגגה... אך על כך שהוא מתייאש אין מחילה ואין כפרה... וכביכול הקב"ה אומר לו, לא די לך בעצם החטא אלא שאתה הולך 'לעבוד' אצל המתחרה שלי... אתה מתחיל לעבוד אצל היצר הרע...

מה. וכן איתא מהרה"ק ב'בית עין' זי"ע (ראה ד"ה א"י ראה) בביאור המשנה 'איזהו חכם הרואה את הנולד' כי גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד - כלומר, למקום שמשם חצובות נשמות בני ישראל, והקב"ה נותן לזה השב בתשובה נשמה טהורה וחדשה... והחכם יודע את אשר לפניו ושב כסדר בתשובה, ונעשה כמי שנולד מחדש, וזוהי 'חכמתו' של אדם כשהוא יודע להתחדש תמיד כמי שנולד עתה מחדש. רמז נאה אמרו, שהנה נוהגים ישראל קדושים בשעת 'קבלת שבת' כשאומרים 'בואי בשלום' להסתובב לצד מערב, ונמצא שמי שעמד עד עתה ב'מערב' ובריכתי בית המדרש עומד עכשיו ב'ראש' ו'במזרח'... כי אכן מיט איין דריי (בסיבוב אחד) מהתהפך האדם מן הקצה אל הקצה, ומתעלה מסוף ה'מערב' עד למזרח שבמזרח... והכוונה היא בתרתי, א. תמיד ביד האדם להתחדש ולהפוך עצמו עד שהוא יהיה ב'מזרח'... ב. 'סיבוב אחד', פעם אחת ששובר את יצרו והרי הוא עולה ומתעלה עד לרום המעלה.

ויתבאר במעשה שהיה אצל ה'בת עין', שהנה דרכו בקודש היתה בימי שבתו בצפת שלא היה יוצא להשתתף בהלוויית המת, זולתי פעם אחת שיצא וליווה את המת עד לבית החיים, כל העם הנאספים תמחו, מה יום מיומיום, היות וזה הנפטר לא היה ידוע אלא כאיש פשוט ביותר, בהגיעם לבית העלמין ואנשי ה'חברא קדישא' הכניסוהו לטבילה ולטהרה במקוה האריז"ל (כנהוג באותם הימים), הבחינו שרגליו שחורות ומפוחמות מאד, והשתוממו האנשים על זה, יצאו ושאלו את פי האלמנה על פשרן של דברים, פתחה האלמנה ואמרה, מעשה שהיה בשנים קדמוניות, בימי צעירותו, כשהיה רוכל במדינות הניכר, הגיע פעם אחת לבית מטרוניתא מבית המלוכה שגמרה אומר להינשא אליו, והכריחוהו בכוח לבוא אל סעודת הנישואין... ה'חתן' אשר ישב בהיכל הנישואין ראה את הגיהנום פתוחה תחתיו... ולא ידע להשית עצות בנפשו, והנה רואה הוא באמצע ההיכל חבית של גחלים לוחשות, שהעמידו לחמם את הקהל, אזר ה'חתן' עוז ותעצומות, וקפץ אל תוך אותה חבית בוערת, ומשראו הערלים את אשר עשה, הסיקו בעצמם, כי זה ה'חתן' אשר לפניהם 'משוגע' הוא, והשליכוהו תיכף מעמם, וכך ניצל מידי עבירה, ומאלו הגחלים הושחרו רגליו.

נענה ה'בת עין' ואמר, ראיתי מחלון ביתי ש'עמודא דנורא' מסבב את המיטה, ואיתא בגמרא (כתובות יז.) שעמודא דנורא יורד מן השמים על מיטת הנפטר רק לחד או שנים בדרא, להורות, שלא הכל ראויים ללוותו, כראותי את העמודא דנורא הבנתי שקדוש ייאמר לו, על כן יצאתי ללוותו עד בית החיים. הבה נלמד ממעשה זה, זיהודי זה פשוט היה עד יום מותו, אמנם 'קפיצה אחת' לתוך גחלים לוחשות העלתו למדריגה שרק חד בדרא זוכה לה...

נסמך לזה מה שהיה מספר הרה"ק רבי יענק'לה מפשעווארסק זי"ע, מעשה שהיה בימי קדם ביהודי 'עם הארץ' מדאורייתא ומדרבנן, הלה זכה (מן הנראה רק 'בזכות אבות') בחתן 'תלמיד חכם' מופלג, עובד ה' בכל רמ"ח ושס"ה, בהגיע ליל הסדר, וכבר הראה השעון על 2:30 לפנות בוקר הגיעו ל'חד גדיא', והנה השווער (החותן) רואה את חתנו בוער כאש הפיידים בעת זמרו את ה'חד גדיא', משום מה החליט כאן השווער שהוא חייב לדעת מהו החד גדיא, ועל מה יבער החתן בהאי שעתא, שאל השווער את החתן, מה ענין ה'חד גדיא' ומה היא התבערה, פתח החתן והסביר לו, מעשה באב שקנה 'גדי' תמורת שתי זוזים, ובא החתול ואכל את הגדי, וכו' וכו', אך השווער ב'רוחב בינתו' המצומצמת לא הבין, והחתן הסביר לו שוב, שקנו גדי עיזים בשתי זוזים וכו', וכך היה לערך כעשרים מינוט, החתן מסביר והשווער שואל שוב ושוב מאחר שנעבעך (במסכתות) לא הבין מה כל הענין. עד שהחתן החליט לשים קץ לכל המצב, נענה ואמר, שווער לעבן (חותני יקירי) כל ענין זמר זה והנאמר בו הוא 'על פי סוד', כלומר בתורת הרז יש בו עניינים נשגבים,

כדברים הללו כתב עוד (אמור ד"ה ויאמר) הקרוב אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו לבאר בפסוק (ויקרא כא א-ב) ולאחיו, דהנה, 'עמיו' בנימטריא 'ענו', 'לנפש לא יטמא בעמיו, כי אם לשארו וביאור הכתוב 'שלא יטמא את הנפש'

נענה השווער ואמר, אה, אה, מהרגע הראשון הבנתי שהכל עפ"י סוד. עתה הגיע תורו של החתן לתמוה, כי לא ידע אולי אכן השווער הוא 'צדיק נסתר' אשר יש לו שיג ושיח בתורת הנסתר, וכבר לא ידע מה לחשוב, אלא שאזר אומץ ושאל את השווער, מה הבין השווער כאן שהוא עפ"י סוד, ענה השווער, הנה לי אי אפשר 'למכור' לאקשן (כינוי למי שמספר סיפורי שטויות לרעהו)... הרי אני כבן שבעים שנה, בקי ומכיר היטב בשוק הבהמות, הגידה לי היכן ניתן לקנות גדי בשתי זוזים, והרי שוויו לכל הפחות מאה זוזים... ולא עוד, וכי מי קונה גדי בשעה 2:30 באישון ליל... הרי את הגדי קונים בשעה 10:00 בבוקר... המשיך החתן, ומה נתיישב לשווער כשהבין ואמר שהוא עפ"י סוד... ענה השווער, כי הכוונה שקנה את הגדי בשוק השחור (שאינם מדווחים לרשויות על עסקיהם), שם אכן אפשר למצוא מציאות נפלאות ואפילו לקנות גדי בסך שתי זוזים, וגם נתיישב קושיא השנית, כי אכן, עסקים שחורים כאלו נעשים ב2:30 באישון ליל מאין רואה...

אחיי ורעיי אהוביי וידידיי, דבר המעשה הלז הוא מוסר השכל נפלא לדידן, הנה אנו מהלכים שבורי לב ומיואשים, מרגישים מרוחקים מהקב"ה ומעבודתו, כי מה בכוחנו עשות, וכי בתורה ותפילה אנו עוסקים כדורות הקודמים... הרי אין בכוחנו אלא עשות פעולות (הנראות לנו כ)קטנות, מעט התגברות, קצת 'יגיעה'... מעט תורה ומקצת תפילה, אמנם זוהי טעותנו שאין אנו מעריכים ומחשיבים כל פעולה קטנה ובפרט בדור הזה... וכבר אמרו צדיקים (יש שאמרו בשם הרה"ק רבי שלמה אייגער ז"ע), על הנאמר באותו זמר 'חד גדיא' דזבין אבא בתרי זוזי, אבא - היינו אבינו שבשמים, הקב"ה 'קונה' אותנו ונהנה ממעשינו אפילו 'בתרי זוזי' עם מה שאדם זק קצת, מזיז עיניו מלהביט במקום שאינו טוב, מזיז את מחשבות לבו מחשוב לא טוב וכו', מזיז עצמו מעט לעסוק בתורה וכו', כי אכן הקב"ה מחשיב וקונה גם כל פעולה קטנה שאנו עושים, ואותו 'עם הארץ' יתמה וישתומם - וכי במחיר זול כל כך אפשר כביכול לרצות את הבורא שיקחנו לקניינו, מה גם שאנו בדור 'חשוך' ואפל... הסתרה שבתוך הסתרה... אמנם, ה'סוד' הוא, שדייקא משום אנו מתעסקים כביכול ב'שוק השחור' כלומר, בעת חשכות כשאין אפילו מעט אורה, עמוק עמוק בחשכת ליל, עם חשכות היצר הרע, שם מאין רואים אנו מתגברים, ומשברים עצמנו אליו יתב"ש, שם אכן חשובה כל התגברות וכל טיפת עבודה עד שהקב"ה קונה אותנו, וכמו שאמרו חז"ל (אבות ו י) 'חמישה קניינים קנה לו הקב"ה בעולמו וכו' ישראל קנין אחד'.

אני מאברהם אשר אני עושה וגו', זעקת סדום ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד, ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה, שלכאורה קשה להקשות לשם מה הוצרך הקב"ה להודיע לאברהם שעומד הוא להפוך את סדום, ובפרט שאף אם לא היה מגלה לו מלכתחילה אזי היה נודע לו לאברהם לאחר מעשה שנהפכו סדום ועמורה, ומהי הכוונה והתכלית בכך שסיפר לו הקב"ה את העתיד.

ומבאר, שאכן עיקר המטרה בסיפור הדברים לא היתה עצם ההודעה על הפיכת סדום, אלא שרצה הקב"ה להודיע עד כמה רב חסד הוא לקבל תשובת החוטאים, ואפילו אם הגדילו לחטוא והרבו לפשוע כאנשי סדום. וכך אמר הקב"ה לאברהם, 'זעקת סדום ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד'

על ידי גודל ענוהו שיפול לבבו ביותר בהסתת היצר הרע וימנע ח"ו מעבודתו ית', רק שינחם את עצמו כמה שאמר ה' (דברים יד א) 'בנים אתם לה' אלוקיכם וגו', וכרחם אב על בנים בן ירחם ה' עלינו לקבל עבודתנו כמו שהם, ובלבד שיהיה כבל לב וכבל נפש'. וזהו המשך הפסוק 'כי אם לשארו הקרוב אליו לאביו ולאמו, שלא ישמא בענוה אלא יזכור ויסמוך על שארו הקרוב אליו - שאנו קרובים למקום ב"ה בכמה וכמה אופני קירבה, שהוא אבינו וקרא אותנו בחי' בנים, ושאר יחסי קרובה כגון 'אשה' (ירמיה ב ב) וכן 'בת' (שמו"ר נב ה) מרוב חיבתו אל ישראל.

צא ולמד עד היכן הדברים מגיעים, מאותם דברים נוראים שכתב הרה"ק זי"ע (ורא ד"ה המכסה) על מה שנאמר (לעיל יח יז-כא) 'וה' אמר המכסה

מו. ואף כי בודאי גדולה מידת הענוה עד מאד, וכל הספר בת עין מלא בשבח המחזיק עצמו בענוה ושפלות, מ"מ יזהר שלא תביאנו שפלות זו לשכוח מעמדו הרם, כי בן מלך הוא, ואביו שבשמים מייחל ומצפה עליו.

אגב אורחא, מצינו בשבח השפלות להרה"ק מקאזניץ זי"ע (ריש ויצא). וז"ל. ויצא יעקב מבאר שבע. נראה הרמז, כי הצדיקים העובדים ה' באמת הם מלאים חרטה ושפלות רוח ואדרבא נדמה להם תמיד כאילו מתרחקים תמיד מקדושה ולכן מתחזקים לעבוד ה', מה שאין כן הרשעים ואנשי שקר לא די שסרים מאחרי ה' אף גם כל אחד דרכו ישר בעיניו ומתהלל בלבו כי הוא ישר ונאמן ועובד ה' כמו שכתבתי במקום אחר (פרשת חיי שרה). וזה שאמר ויצא יעקב מבאר שבע - מי שהוא כיעקב צדיק וחסיד ובבחינת עקב נדמה לו כאילו הוא יוצא ומתרחק מבאר שבע הוא הקדושה העליונה, אבל וילך כלומר מי שהוא מלא גיאות כי הולך הוא חרנה הוא מביא חלילה חרון אף.

באותה שעה נתחדש לו לאברהם חידוש גדול עד כמה גדולה היא מידת החסד של הקב"ה כלפי החוטאים, שלא זו בלבד שימינו פשוטה לקבל שבים אלא שהוא בעצמו מעורר לבכם לשוב אליו באמת. אולם עדיין היה סבור שתשובה הבאה מכח איתערותא דלעילא אינה אלא על ה'כלל' כולו, כי מקור תשובה זו היא מרחמיו של הקב"ה ושמא אינם מתעוררים רק לכלל ולא ליחיד, ולא תתקבל תשובת היחיד. על כן נעמד בתפילה וביקש שאפילו אם יהיו רק עשרה צדיקים בכל עיר, ורק כמה יחידים יעשו תשובה שגם כן תתקבל תפילתם, ונענה לו הקב"ה לבקשתו¹.

ונכתבה פרשה זו לדורות ללמדנו על כוחה של תשובה שהקב"ה יושב ומצפה לכל אחד שישב אליו ואפילו אם עולה חטאו עד לשמים והוא כבר בכלל אנשי סדום ועמורה ח"ו, עדיין תשובתו מתקבלת ולא עוד אלא שהקב"ה יעורר אותו ממעל בכדי לסייע לו לחזור למוטב.

- הנה עלתה לפני הצעקה הגדולה מחטאיהם הכבדים של אנשי סדום ועמורה, ואף על פי כן אין אני חפץ במיתתן [וכמו שנאמר (יחזקאל לג יא) 'אמור אליהם חי אני... אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחייה'], ולא זו בלבד שאם יתעוררו מעצמם לשוב בתשובה שאקבלם מיד, אלא אני בעצמי אעורר לבם לתשובה, שאתקרב אליהם יותר ויותר ואכניסם במ הרהורי תשובה באיתערותא דלעילא לסייע בעדם לחדול ממעשיהם הרעים. על כן אמר הקב"ה ארדה נא - ארד כביכול מדרגה לדרגה עד אשר אתקרב אליהם ואעורר אותם לתשובה, ואזי אראה ואבחון האם בצעקתה הבאה אלי על רוב חטאיהם עשו תשובה, וכלומר ששבו בתשובה גדולה ומעולה כשיעור פגם החטא, שאם כן בלה - פירוש אכלה ואמחק את עוונם ואמחל להם לגמרי עד שיבוקש העוון ואיננו, אולם ואם לא ישובו בתשובה שלימה אלא רק תשובה מועטת אזי אדעה להביא עליהם מעט ייסורים למרק את חטאיהם לגמרי.

מז. וכת כתב ה'בת עין' (סוף פר' בחוקותי) כתוב בזה הלשון 'זה הכלל שאין לאדם להתייאש את עצמו מפעולת התשובה, אפילו ח"ו כשיפול לכל ז' מדות הרעות בנוקבא דתהומא רבא, כי זה הוא מפתויי היצר להכניס בלב האדם יאוש גמור ולהחליט בדעתו שאין ח"ו עזר ותרופה למכתו, אבל האמת הוא כשאדם יודע מזה שהוא בנוקבא דתהומא רבא, היינו בזיי"ן מדות הרעות ומחמת זה יש לו לב נשבר ונדכה, ומחמת זה מתחזק את עצמו בלימוד התורה, אז בוודאי אור התורה ושבירת לבו ימשיך אותו מתהומא רבא ויעלה אותו למקורו ושרשו למעלה מעלה, עכ"ל.ק.

ודע כי 'התחזקות' זו שלאחר נפילה אינה 'מעלה' ומידת חסידות (אם ירצה יעשה, ואם לאו לאו) ... אלא מחובת האדם להתחזק ולהתחדש, ואילו זה המתויאש עבירה היא בידו, וכמו שרמזו הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (ריש פרשת צו) במה שאמרו חז"ל (סוטה מד:): שח בין תפילה של יד לתפילה של ראש עבירה היא בידו וחזור עליה מעורכי המלחמה, ומבאר, שתפילין של יד הם כנגד הלב - לשבר בזה תאוות ומחשבות ליבנו לעבודתו ית"ש, ומורה על שברון הלב ממצבו הרוחני, לעומתם תפילין 'של ראש' מורה על התרוממות הרוח והדעת ועל ההתחזקות וההתחדשות, והסח ומפסיק בין תפילין של יד לשל ראש, כלומר שמפסיק לאחר שמשבר ליבו בקרבו, ואינו מתחזק תיכף ומיד, הרי הוא חוזר עליה מעורכי המלחמה, שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה כנגד היצר, אלא רק על ידי ההתחזקות יהא בכוחו לנצח את יצרו הרע ולהיות לוחם נאמן להשי"ת.

כיוצא בדבר כתב ה'בת עין' (ואתחנן, עוד יש לפרש) לבאר במה שנאמר בסוף

מגילת איכה (ה כ-כב) 'למה לנצח תשכחנו תעזבנו לאורך ימים, השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו בקדם, כי אם מאוס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד' (ונחנינם לחזור ולכפול שנית את הפסוק 'השיבנו'), כי ב' חטאים נאמרו כאן שעליהם התפלל ירמיה הנביא ואמר 'השיבנו', 'למה לנצח תשכחנו' - על שכחת ה' ח"ו. (וול"ק) ופעם ב' צעק על בחינת כי אם מאוס מאסתנו, ר"ל על בחינת רוב שפלות עד שלבו נשבר ונמאם חיוו מרוב חטאיו כנ"ל עד בחינת יאוש, ועל זה התפלל ואמר שנית השיבנו, עכ"ל, כלומר שביותר יש לאדם לשוב בתשובה שלימה על הרגשתו שהוא 'מאוס' ל"ע, כי באמת גם במצב השפל ביותר עדיין אהבתו של הקב"ה עלינו, ועדיין חביבותא היא גבן' (שבת פח:), ויש בידו להתחדש כ'לא היה'.

זכות בעל ההילולא תגן עלינו ובעדנו, להיפקד במהרה בדבר ישועה ורחמים משמי שמי קדם^{ס"ח}, ישועות ברוחניות ובגשמיות, שפע רב וכל מיני טובות שבעולם^{ס"ט}, וישראל נושע בה' תשועת עולמים.

מח. מעשה בחסיד ששפך לבו לפני הרה"ק מרוז"ן זי"ע על צרה צרורה שנחתה לפתחו, והתחנן לפני הרה"ק שיברכהו ויפעל עבורו דבר ישועה ורחמים, בצאתו מאת פני הקודש שאלו הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זי"ע שהיה אז כבן י"א שנים (והוא בנו של הרה"ק מרוז"ן) וראהו נכנס אל הרה"ק כשכולו אומר צער וכאב - מה אמר לך הרבי, השיב האיש שהרה"ק ברכו 'דער אייבישטער זאל דיר העלפען' (ה' יעזור לך), אמר הינוקא קדישא, שוב אל אבי הק' ותשאל אותו מה יהיה עד שהשי"ת יעזור... ואכן חזר ונכנס אל הרה"ק, והשיב לו 'דער אייבישטער זאל העלפען

ביז הער וועט העלפען' (ה' יעזור עד שהוא יעזור). עפי"ז פירש במה שנאמר בפרשתן (כח טו) שאמר לו הקב"ה ליעקב במראית החלום 'כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך', כלומר, שגם בזמן שעדיין לא עשיתי את אשר דברתי לך - גם אז לא אעזבך (הובא בעירין קדישין).

כיו"ב פירש הרה"ק משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל ליקוטים) במה שאומרים בליל שב"ק 'ושויתי ה' לקראתי שתרחמני עוד בגלותי לגאלני', שהכוונה היא שאנו מבקשים מהקב"ה שירחם עלינו כבר עתה בעוד שאנו בגלותנו עד שהוא יגאלנו בקרוב, אכי"ר. מט. הנה כתיב בסוף פרשתן (לא מז) 'ויקרא לו לבן יגר שהדותא ויעקב קרא לו גלעד', וביאר הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע בשם אביו הרה"ק מרוז'ין זי"ע כי בזה נחלקו יעקב עם לבן, כי לבן רצה שהקב"ה ינהג עם בני ישראל במידת הגבורה והיראה, ועל ידי זה יכירו כי הוא מלך על כל הארץ, וזהו שאמר 'יגר שהדותא', יגר הוא לשון מגור ופחד (כמו 'יגר מואב', במדבר כב ג), ו'שהדותא' הוא לשון עדות והכרה, שעל ידי המגור יהיה 'שהדותא'. אבל יעקב קרא לו גלעד, מלשון גיל עד, שהקב"ה ינהג במידת הרחמים ויביא עלינו רק ששון ושמחה, ומתוך שובה ונחת נכיר במלכותו ית'. ובקשתנו היא 'תתן אמת ליעקב'... והקב"ה ישפיע עלינו רק טוב וחסד, כי רק ע"י שהקב"ה ישיבנו אליו אזי 'ונשובה'... (עירין קדישין בפרשתן)

ת.ד 102 בני ברק | פקס : 03-5055919
9139191@gmail.com

דבר מלאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת ויצא תשפ"ד שנה י | גליון מס' 509

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

תפלת ערבית רשות

"ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויבא מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא" (כח יא)

את המילה "ויפגע" מפרשים חכמים (ברכות כו ב) מלשון תפלה, ולומדים מכך ש"יעקב תקן תפלת ערבית". הגמרא (שם כו ב) מוסיפה שבשונה מתפלות שחרית ומנחה שהן חובה, תפלת ערבית אינה אלא רשות. ומדוע דוקא תפלת ערבית שתקן יעקב אבינו שהיה בחיר האבות (בר"ע א), לא נקבעה כחובה?

באר רבי יוסף שאול נתנזון:

מלכתחלה לא בקש יעקב לתקן תפלה חדשה, אלא להתפלל את תפלת המנחה שתקן אביו. אך כיון ששקעה לו השמש באותה עת טרם זמנה (בר"ס ח'י), נמצא שתפלתו נאמרה לאחר שעבר זמן תפלת המנחה, וכך נקבע לדורות שיש להוסיף על תפלות היום - שחרית ומנחה - את התפלה שהתפלל יעקב בלילה, היא תפלת ערבית. ואולם, כיון שיעקב לא התכוון מלכתחלה לתקנה, לפיכך נקבעה היא כרשות ולא כחובה ('דברי שאול').

עוד באר רבי משה הלברשטאם:

על דברי חכמים שבאותה עת תקן יעקב תפלת ערבית, מקשה בעל ה'תורת חיים' (סנהדרין צה ב): מה ראה יעקב לתקן תפלה זו דוקא בעת שהיה בדרך ולבו טרוד? ומי שישב: כיון ששקעה עליו החמה פתאום, מבלי שעלה בידו להתפלל מנחה, לכן עמד והתקין תפלת ערבית כדי להשלים באמצעותה את תפלת המנחה שהחסיר. וכפי שאמרו חכמים (ברכות כו א): "טעה ולא התפלל מנחה, מתפלל ערבית שתים" - הראשונה לשם תפלת ערבית והשנייה להשלמת המנחה שהחסיר. על פי דבריו יש

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

אמן - חומת ההגנה השמימית

על השמירה וההגנה שאנו זוכים לה בזכות עגית אמן, כבר גלה לנו אליהו הנביא זכור לטוב, כמוכא בתנא דבי אליהו (רבא יא): "בזכות מי הקדוש ברוך הוא נפרע לישראל מאמות העולם? בבני אדם שהם משפיעים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן".

עם ישראל בכלל, ובארץ ישראל בפרט, נמשל לכבשה בין שבעים זאבים המאיימים לטרפה. בכל דור ודור עומדים עלינו אויבינו לכלותינו, וכלנו עדים עתה עד היכן מגיעים הדברים בזרנו אנו, והנה בא אליהו מבשר הגאולה ומעניק לנו סגלת פלא המגנה ושומרת עלינו מחד, ומתנקמת באויבינו מאידך, והיא מצות עגית אמן.

חשבתי שענין זה נרמז בגוף הפסוק המתאר את שגב מעלת עגית אמן (ישעיה כו ב) "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים". נקט הכתוב "שמר" - תרתי משמע. ה'שומר' על עגית אמן, הוא ה'שומר' והמגן על כלל ישראל. המערכה האמתית לא מתנהלת פה, היא מתנהלת למעלה, וזכות עגית אמן היא שעומדת לנו לנצח את אויבינו ולהפריע מהם.

ענין זה אף מרמז בחזונו של יעקב אבינו המוכא בפרשתנו: "ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עליהם ויורדים בו". בחלומו ראה יעקב את כל מלאכי האמן (כפי שידוע ש'אמן' בגימטריה מלאך) עולים כדי ללמד זכות על ישראל, וחוזרים ויורדים כדי להגן עליהם בעת צרה. ומקרא מלא הוא (תהלים צא יא): "כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך". נפלא לראות שכאשר נחשב את סופי התבות בפסוק זה [מלבד המלה האחרונה 'דרכיך'], תהיה התוצאה תשעים ואחת, כגימטריה של אמן.

חשבתי להוסיף ולומר שבאומרו (תהלים קל ו): "שמרים לבקר", פנו דוד המלך כנגד אלו המשפיעים לבית הכנסת ועונים אמן. אנשים אלו מזכים את עצמם ואת עם ישראל כלו בהגנה היעילה והבטוחה ביותר.

בקריאת "שמרים לבקר",
שבת שלום,

218 298 מכאול"ן

לבאר, שמכיון שכל עקר תקנת תפלת ערבית נועדה מלכתחלה רק כדי להשלים באמצעותה את תפלת המנחה, לכך נקבעה היא כרשות ולא כחובה (ש"ת 'דברי משה' סי' טו).

אמירת תהלים בלילה

"ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויבא מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא" (כח יא)

ה'באר היטב' (או"ח רלח ב, וראה 'שער הציון' שם א) הביא בשם האר"י הק' ש"אין לקרא מקרא בלילה". וכתב הרב מבוטשאטש באשל אברהם' (שם) שספר תהלים יוצא מכלל זה, ואין צורך להקפיד שלא לומר מזמורי תהלים בלילה. את דבריו מבסס האשל אברהם' על מדרש חכמים הנוגע (מדרש תהלים א ח) שדוד המלך בקש שאמירת תהלים תחשב כלמוד בתורת נגעים ואהלות, אשר מכך עולה שאמירת תהלים אין דינה כשאר המקראות, אלא כלמוד משניות.

אף החיד"א מביא: "שמעתי ממקבל מפלא בזרנו כי אין למוד התהלים בכלל אזהרת רבינו האר"י". והביא החיד"א ראייה לדבריו מדברי המדרש בפרשתנו (בר"ס ח'י) שד"ק מהכתוב: "וישכב במקום ההוא", שרק באותו מקום שכב יעקב, אבל במשך עשרים השנים ששהה בבית לכן לא שכב לישון, אלא מדי לילה היה ער ואומר את כל ספר התהלים (ש"ת 'יוסף אפי' סי' נד).

ה'בני יששכר' מוסיף ואומר כי הנהגתו זו של יעקב נרמזה במלה הראשונה בתורה: "בראשית", שהיא ראשי התבות: "יעקב אמר תהלים בעת שהיה רועה", וכן: "יעקב אמר תהלים בביתו של רמאי" ('אגרא דכלה' צרופי בראשית אות יא).

ארץ אשר אבניה מרגליות

והמשלח יצא מהמקום בכיסים מלאים ופנה להמשיך בדרכו.

אלא שה'בית עין לא יכול היה להרגע. תשוקתו לארץ גדלה עד בלתי יכלת שאת, וזמן מה לאחר מכן פנה למלא את משאלת לבו ארכת השנים. הוא ארז את מטלטליו ויצא אל הדרך הקשה ורבת הטלטולים, בואכה ארץ הקודש.

בשנת תצ"א, והוא בן למעלה משבעים שנה, זכה סוף סוף ה'בית עין לחן את עפר הארץ הקדושה. עם הגיעו לארץ עלה להתגורר בעיר צפת, בה נקרא לכהן פאר כרבה של עדת החסידים ששכנו בעיר הקדש צפת.

תקופת מה לאחר מכן פגש ה'בית עין באותו משלח ולאחר ברפת שלום אמר לו:

"שאלה לי אליך: לאחרונה עליתי לארץ, ונוכחתי לראות שכל אשר דברת היה אמת ונכון. מיום בואי ועד עתה איני חדל לרגע מלראות נדבכים נוספים בטובה ובקדושה, אני חש על בשרי את מאמר הכתוב (דברים יא יב) 'ארץ אשר ... עיני ה' אלקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה', מסתובב אני בארץ ואיני שבע מלהביט בפינה ולהרגיש בקדושתה.

עם כל זאת, בדבר אחד מדברך לא זכיתי להרגיש כלל וכלל; אמרת בסיום דברך כי אבני הארץ אינן אבנים רגילות, אלא מרגליות הן, והנה, לאחר תקופה ארפה שפבר זכיתי להתגורר בארץ, טרם נפגשתי ולו באבן אחת שפזו - אבני הארץ נראות לעיני ככל האבנים..."

למשמע הדברים נעצר המשלח על עמדו, הרהר מעט ולבסוף הפטיר: "הנני עומד על דברתי; אבני ארץ הקדש אינן אבנים רגילות, הן נוצצות כמרגליות, אלא שלא כל אחד זוכה לראות זאת", ופנה לדרכו.

מרגע זה ואילך לא ידע ה'בית עין מנוחה; למעלה מה רמה יכול היה לזכות וטרם זכה - הוא לא יכול היה לשאת זאת. מרגע זה ואילך הוא נסגר בחדרו למשך תקופה ארפה, שם שפד לבו בדמעות שליש ונשא תפלה ממעמקי לבו שיזכה ה' שגם הוא יהיה מאלו האזכים לראות בארון של אבני הארץ.

כעבר זמן מה זמן אליו ה'בית עין את בני חברתו הקדושה לסעודה גדולה. לתמיהתם על מה ולמה עורף הרבי סעודה בסתם יום של חל, הסביר להם הרבי בהתרגשות: "היום זכיתי בחסדי ה' לראות שאכן, אבני ארץ הקדש מאירות וזורחות כמרגליות. נוכחתי לדעת כי אמת ויציב הדבר, וכך מי שאינו זוכה לחזות בכך, עליו לדעת שאין החסרון באבני הארץ, כי אם בו."

'תולדות אדם' הנדפס בסוף ספר 'בת עין', עמ' שכח

של עניים ותלמידי חכמים תושבי ערי הקדש שבארץ הקדש.

בתקופה שבה כהן הגה"ק רבי אברהם דוב מאברייט, בעל ה'בית עין, כאב"ד בעיר ז'יטומיר שבאוקראינה, הרבו המשלחים לפקדה. ידוע ידעו שכאן יזכו ליחס מכבד במיוחד, באשר המרא דאתרא היה מחבבם באפן נדיר, דבר שגרם אף לכל בני העיר שהעריצוהו להעניק להם מנדבת לבם בעין טובה ולב רחב.

רבי אברהם דוב, שאהבתו לארץ ישראל לא ידעה גבול, השתוקק כל ימיו לעלות אליה ולחן את עפרה, ואף היה מכבד ומיקר את יושביה בכל דרך שהיה ביכולתו. מתוך כך נהג להכניס לביתו כל שד"ר שהיה מגיע מארץ הקדש, והיה מארחו על שלחנו ומשוחח עמו ארכות בשבחה של הארץ הנכספת.

באחד הימים הגיע לז'יטומיר משלח שמראהו היה נכבד במיוחד. גם הוא כקודמיו זכה לארוח כיד המלך בביתו של המרא דאתרא ה'בית עין, וגם הוא כקודמיו התבקש לספר בשבחה של ארץ הקדש.

עד מהרה התברר המשלח כמי שתוכו כבד. אך פתח את פיו, והכל היו מרתקים למוצא פיו. הוא הפליג לספר בשבחה של הארץ הקדושה, ותאוריו היו כה קולחים וציריים, עד שהנוכחים במקום חשו כביכול נמצאים הם בארץ ונושמים את אוירה הטהור. בתאוריו המרתקים והמרהיבים 'סיר' עמם המשלח מצפון הארץ לדרומה, ובכל מקום שבו הוא 'עבר' הוא הקפיד לתאר אף את אורית הקדושה המיוחדת השוררת בו.

תוך כדי דבריו לא יכלו הנוכחים לגרע עיניהם מה'בית עין שמרגע לרגע גדלה והלכה התלהבותו, ופניו היו בוערות באש קדשת הארץ. המשלח עמד לסים, אולם ה'בית עין הפציר בו ש'ספר עוד...

המשיך המשלח ותאר עוד, בהרחבה יתרה ובדברי תאור נמלצים, את ערי הארץ ואת מעלת יושביה, עד שחש כי מצה את כל שהיה יכול להביע. הוא בקש לסים את דבריו, ואולם משנוכח שה'בית עין מבקש לשמע עוד, הוא הוסיף עוד משפט, שבהמשך יתברר כמשמעותי במיוחד עבור ה'בית עין.

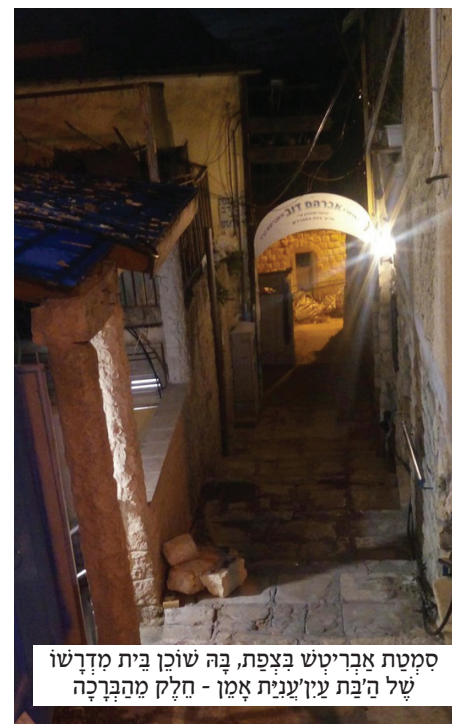
"מספקני אם תזכו להבין זאת", אמר המשלח, תוך כדי שהוא מישיר מבטו לשומעים, "אך בכל זאת לא אוכל שלא לומר לכם, כי פה נפלאה היא ארץ הקדש, עד שאף האבנים המתגוללות בחוצותיה אינן אבנים רגילות הן!"

בנקדה זו סים האיש את ספורו ופנה לעסק במטרת בואו. כצפוי, בפעם הזאת נפתחו לבותיהם של הנוכחים באפן מיוחד,

לרגל יום פטירתו של הגה"ק בעל ה'בית עין' זי"ע החל ביום י"ב בכסלו, הננו להביא לפניכם ספור נורא הוד המביע מקצת משגב מעלתו ומשאיפתו הגדולה לקדושה, שמכחה העפיל לפסגות רמות ומפלאות.

רגילים היו יהודי אירופה לחזות מפעם

"מספקני אם תזכו להבין זאת", אמר המשלח, תוך כדי שהוא מישיר מבטו לשומעים, "אך בכל זאת לא אוכל שלא לומר לכם, כי פה נפלאה היא ארץ הקדש, עד שאף האבנים בחוצותיה אינן אבנים רגילות... מרגליות הן!"

סמטת אברייט בצפת, בה שוכן בית מדרשו של ה'בית עין' עניית אמן - חלק מהברכה

לפעם באותם 'שד"רים' נודעים, הלא הם המשלחים' מארץ הקדש שהיו מכתתים רגליהם במסע ארץ מארץ ישראל לאירופה, ובין קהלות ישראל על פני היבשת, כדי לזכות עוד ועוד יהודים בשתפות בהחזקתם

אמן מפלל הברכה

מקורות ובאורים:

אף שלגבי בציעת הפת נפסק בשלחן ערוך' (קסז טז) שאין להמתין על המעוט המאריכים לענות אמן יותר מדי, לפי שאין עניתם נחשבת לחלק מן הברכה, מפל מקום, לגבי נשיאת פנים פסק השו"ע (קכח יח) שצריכים הפהנים להמתין גם על המאריכים בעניית אמן. זאת משום שכל הצבור מחייב לשמע את ברכת הפהנים במלוואה, ואם יתחילו הפהנים לברך לפני שסימו המאריכים בעניית אמן, לא ישמעו הללו את הברכה במלוואה (משנה ברורה' שם סה, ע"פ תוספות סוטה לט ב ד"ה עד).

ה'מגן אברהם' (קכד טו) למד מכך שאף בשאר ברכות שהצבור יוצא בהן ידי חובתם, על המברך להמתין עד שסיים הצבור כלו לענות אמן, כדי שאף המאריכים בעניית אמן שלא פדיו ישמעו את הברכה במלוואה. וכן פסקו שו"ע הרב (קכד יב) והמשנה ברורה' (שם לח).

המתנת הפהנים לעניית אמן

בשעה שמברכים הפהנים את ישראל, עליהם להמתין מלהתחיל כל אחד משלשת פסוקי הברכה, עד שתכלה עניית אמן מפי כל הצבור על הברכה הקודמת, ואפלו מפי המעוט המאריך באמן. בדומה לכך, אף המברך כמה ברכות רצופות ומוציא בהן את הצבור ידי חובתם, וכגון לפני קריאת המגלה שמברכים: "על מקרא מגלה", "שעשה נסים" ו"שהחינו", אין המברך רשאי להתחיל ברכה קדם שסימו כל הצבור לענות אמן על הברכה הקודמת.

אוצרות אמונים

עניית אמן – יסוד האמונה

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

לכבוד הרב יעקב דב מרמורשטיין וצוות בני אמונים, בענין רב קראתי בחג את הכתבה המרגשת שתכנה היא ראיון עם שמונה יהודים נפלאים, מדגם מיצג מתוך רבים אחרים המקדישים מדי יום זמן רב כדי לענות אמן אחר ברכות השחר של צבור המתפללים. אשרי חלקם, ואשרי חלקכם!

ידוע מה שאמרו צדיקים על מאמר חכמים (שבת קיט ב) "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן" - מדוע אמרו "פותחים" לשון הוזה? אלא שפותחים להם שערי גן עדן ממש בהוזה עוד בזה העולם. אף אני אומר: שמחת המצוה של היהודים הללו פרצה מבין השורות, ונפר היה שהם חיים בבחינת גן עדן בזה העולם.

"אמת מה נהדר" [ר"ת אמן] מראם של שלוחי מצוה המסורים במלאכתם, עליהם נתן לקרא את המובא בספרים הקדושים: אמן ר"ת אני מוסר נפשי - שהרי הם מוסרים נפש, פשוטו כמשמעו, למען מצוה זו. וללא ספק שיש למלאכתם - מלאכת שמים - פרות ופרי פרות, באשר רבים לומדים מדרכיהם.

יהודים אלו, ועמם שאר האנשים המתמסרים להרבות עניית אמן, בונים חומת אמונה וחומת הגנה סביב כל בית ישראל, שהרי כידוע זכות עניית אמן רבה עד מאד. וחשבתי להביא רמז לשגב כחה של עניית אמן, מכך שראשי תבות של המילים "א-ל פועל ישועות", אותן אנו אומרים מדי בקר קדם קריאת שמע, הן בגימטריה אמן.

חזקו ואמץ לבבכם לעשות ולפעל לחזקת ויצור חומות עניית אמן בקרב בית ישראל, כי ככם בחר ה'.

כעתירת

פנחס אברהם שיינברג,

ברוקלין ניו יורק

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

אמן בכונה פותחת שערי החכמה

באגרת מיחדת מברך המקבל רבי נפתלי הרץ הלוי רבה של יפו, את עמק משמעויתה של עניית אמן, וכך הוא מסיים את אגרתו:

"לאור האמור תתבאר כי פגנת חכמים באמרו (שבת קיט ב) 'העונה אמן בכל כחו', פרושו בכל כחו של אמן, דהינו כל הכונות שבארנו עד כה שהוא הולך עד המדרגה שהוא עמק עמוק שגלאו כל עשתונות להשיגו. וזהו שפרש רש"י (שם) כי 'בכל כחו' פרוש 'בכל כונותו'...

והעצה היעוצה למי שאינו יכול לכוון כל הכונות הנזכרות: יכוון פגנה פשוטה, הכוללת את כל הכונות, והינו שיכוון שהוא מוציא את התבה מפיו, והקדוש ברוך הוא בחסדו יעשה כל התקונים שצריך לעשות עם עניית אמן, ויכוון בדעתו בקשת רחמים מה' שיעשה בחסדו את כל התקונים התלויים בזה" (פתר מלוכה' עמ' רעו).

הכונה באמן מעקר הדין

רבי בנימין זילבר, בעל ה'אז נדברו', מדגיש כי יסוד עניית אמן היא הכונה. לפיכך בשעת אמירת הברכות על השומע להקפיד לשמע היטב את הברכה ולהזהר באותה שעה מפל מחשבה אחרת, ואפלו מחשבה בענין תורה ומצוות, "שפכל הסח הדעת הוא עלול להכשל בעניית אמן שלא בכונה". הוא מוסיף ומדגיש כי דבריו אלו "אינם ממדת חסידות, אלא מעקר הדין".

על כך אף מעורר הפתוב באמרו (ישעיה כו ב): "שמר אמונים": "שמר" מתפרש מלשון המתנה (ראה רש"י ישעיה שם), שכדי לענות אמן בכונה, יש להמתין לפני ענייתו כדי לשמע היטב את הברכה, ולכוון דעתו לכך (בית ברוך' על הי"י אדם' ח"א עמ' קמה).

אמן – עקר 'עבודת הלב'

עוד היה רבי בנימין זילבר מוסיף ואומר, שכל שגב מעלתה של עניית אמן הוא ענייתה בכונה: כידוע חכמים (תענית ב א) מגדירים את התפלה "עבודה שהיא בלב". ואולם, בעוד שהמברך מוציא את מלות הברכה בפיו ומחשבתו מקשרת למוצא פיו, עקרה של עניית אמן היא "עבודה שהיא בלב" בלבד. שכן במלה אחת מבוטא הוא הסקמה לכל דברי המברך. נמצא שעניית אמן בכונה תואמת להגדרת חכמים על מהות התפלה יותר מאמירת הברכה פלה, ולכך אמרו חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך" (אז נדברו' ח"ב ס"ל עט).

צדיק שומר אמונים

והנה התרחש פלא: לאחר שסימו לקרא את שמע הבחינו הצאצאים כי המדדים הולכים ומתיצבים והסב הולך ושב אל חצרות החיים. שביב תקוה החל להאחו בלבם, והם החלו לקרא תהלים לרפואתו, אלא שדקות ספורות לאחר מכן החלו המדדים לצנח בשנית. שוב החלו הצאצאים באמירת ודוי וקריאת שמע, אלא שגם הפעם שבו המדדים להתיצב. נשמתו הטהורה של הסב כמו סרבה לצאת מגופו. המדדים עלו וירדו לסרוגין לאורך כל הלילה, ונראה היה כי נשמתו משתוקקת למשהו טמיר ונעלם שיסייע לה לצאת מן הגוף הגשמי לעולם שכלו טוב.

בינתיים האיר היום. אתא ובא זמן אמירת ברכות השחר, ולפתע הגה אחד הנכדים רעיון: "הלא כלנו יודעים עד כמה השתדל סבא כל ימיו לשמע ברכות השחר, פעמים רבות בכל יום. אולי ננצל את ההזדמנות לזכות אותו בשמיעת ברכות כל זמן שנשמתו עדין מצויה בינינו".

כבחיים חיותו, בזה אחר זה נעמדו צאצאיו של רבי משה לאמירת הברכות ועגנית אמן משתפת. הסב שכב על המטה ללא נייע, אולם צאצאיו היו בטוחים ללא צל של ספק: הוא מאזין ומקשיב ואף עונה!

דקות ספורות ספוגות בקדשה חלפו, וכאשר סימו כלם לומר את הברכות, קראו יחדו קריאת שמע בכונה ונשמתו של רבי משה יצאה בטהרה.

בימי השבעה התעוררו רבים לשמע הספור המפלא, ואחד מהם הוסיף וציו בהתפעלות: "נראה כי לא לחנם האריך רבי משה ימים עד שנתו התשעים, שהרי כל ימיו הקפיד במסירות נפש על עגנית תשעים אמונים בכל יום".

נשמע מפי נכדו, הגה"ח ר' אברהם בקרמן שליט"א, ראש ישיבות טשכנוב

בימי החנכה תשע"ב נפטר לבית עולמו הגה"ח רבי משה ויס זצ"ל, אוד מצל מאש אשר שרד בגבורה את מוראות השואה האיימה.

במחנה אושוויץ נקשרה נפשו של רבי משה בנפש כ"ק מרן האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל, אשר לימים אף היה למחנתו. בסיום המלחמה עסק הרבי בעבודת קדש מתישה ומפרכת - בקבורת מתי המצוה הקדושים, הרוגי צעדות המות שהתגוללו כדמן על פני השדה, כשרבי משה מתלנה אליו ועוסק יחד עמו בעבודת קדש זו.

באחד הימים, כאשר חש רבי משה שכחותיו כלים וגופו מחשב להשבר מן העבודה המאמצת והמתישה, בקש הרבי לעודדו ואמר לו: "כל שתבקש ממני עתה - מבטיח אני לתתו לך!".

רבי משה הנרעש לא החמיץ את ההזדמנות הנדירה; "מבקש אני מהרבי שיבטיחני כי ילדי יהיו בקיאים בכל 'תוספות' בש"ס" - אמר בספונטניות, והרבי שהתרגש מהבקשה, לא הסס מלקיימה. הוא ברכו בחם, וההבטחה התממשה במלואה - שבעת בניו שליט"א של רבי משה זצ"ל מצויים כיום בשורה הראשונה של תלמידי החכמים שבדורנו.

אחת מהמצוות שהיו חביבות ביותר על רבי משה ולוהו לאורך ימיו, הייתה מצות עגנית אמן בכלל, ובפרט אחר ברכות השחר; מדי יום היה מקשיב ועונה אמן אחר מאות (!) ברכות השחר שנאמרו מפי מתפללים רבים, ובערב ימיו כשהתקשה לצאת מביתו, היו בניו ונכדיו באים לומר את הברכות בפניו, והוא היה עונה אחריהם אמן בשמחה.

היה זה בלילה האחרון לחייו. המדדים הרפואיים שהלכו וירדו הורו כי אלו הן דקותיו האחרונות. בני משפחתו - ילדיו ונכדיו - עמדו סביב מטתו, וכשנתן האות החלו באמירת סדר הודוי ובקריאת שמע ישראל.

אמן היא חותם הברכה

בספרו 'עמודי שלמה' על הסמ"ג (עשה כז) מבאר המהרש"ל כי רק על ידי עגנית אמן אחריה מקבלת הברכה תקף וחשיבות, ולכך אמרו חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה יותר מן המברך". בדבריו הוא ממשיל את הברכה ליגוף השטר, דהינו לחלק שבו מתארים פרכי המקרה שהשטר בא לאמת, ואלו את עגנית האמן לחתימת העדים, הבאה לאמת את הנכתב בשטר; "כשם שהשטר אינו נחשב כלום עד שיחתמו עליו עדים, כך אין הברכה חשובה [כל כף] עד שיענו עליה אמן, כי אז היא החתימה, כי אמן היא חותם הברכה". את הסברו מסיים המהרש"ל במילים "כך קבלתי".

המהרש"ל י"ב בבסלו שלי"ד

רבי שלמה להריא נולד בשנת ע"ר לאביו רבי יחיאל אב"ד סלוצק. בילדותו התיתם מאביו וגדל על ברפי אבי אמו, רבי יצחק קלויזנבורג מוורמייזא, ממנו קבל את רב תורתו.

כבר בימי נעוריו יצא שמו של המהרש"ל כאחד מגדולי התורה שבדור והחלו לפנות אליו בשאלות בהלכה אף ממדינות רחוקות. בהמשך הוא נקרא לכהן ברבנות בעירות שונות ברחבי פולין וליטא ובהן בריסק, אוסטרהא ולובלין, ובכל מקום שהיה הרביץ תורה ביישיבה. לצד גדלותו האדירה בתורה היה המהרש"ל מפרסם כצדיק וקדוש. החיד"א כותב (שם הגדולים) מערכת ספרים ראשית חכמה) כי הוא מנה מוכיח שיבוא ויוכיחנו על חטאינו, ואף היה יושב לפניו בראיה ופחד, כביכול היה מפשוטי העם.

עבודה כבירה השקיע בסדרת ספריו 'ים של שלמה', בה הוא מברר ומכריע בכל סגיה כיצד יש לנהג להלכה ולמעשה. לפי עדות תלמידו (בהקדמה למסכת ב"ק) הוא כתב את חבורו זה על שבע עשרה ממסכתות הש"ס, אולם לא נותר בידינו מחבורו אלא על שבע מסכתות.

המהרש"ל נפטר ב"ב בכסלו של"ד והוא כבן ששים וארבע שנים, ומנוחתו כבוד בבית הקברות הישן בלובלין.

ציון המהרש"ל בבית הקברות הישן בלובלין

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לתעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יב כסלו תשפד: הדלקת נרות: ירושלים: 4:01 תל-אביב: 4:15 חיפה: 4:04 מוצאי שבת: ירושלים: 5:15 תל-אביב: 5:17 חיפה: 5:14 ר"ת: 5:53

פרשת ויצא

הסתפקות במועט

להסתפק במה שחננו השי"ת ולשמוח בחלקו!

נלמד מהפסוק: "ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש" (פרק כח-כ)

וכתב ללמוד מכאן החובת הלבבות (שער הבחינה פ"ה) כי "זאת שאלת הצדיקים מאת ה'. לא ישאלו המותרות, רק הדבר ההכרחי בלבד, שאי אפשר לו לאדם שיחיה בלעדיו. ובדיוע כי נטיית האדם אחר בקשת המותרות, הוא גורם לו מהומות רבות, ועל כן כל איש ירא את ה', ראוי לו שיהיה שמח בחלקו ושיסתפק במועט, ושלא יתאוה המותרות, ויטיב לבו ביראת ה'"

כתב המאור ושמש: השורש והתכלית לעבודת ה' הוא מדת ההסתפקות, שלא לרדוף אחר המותרות. וכל זמן שאם רודף אחר המותרות, הן באכילה ושתיה והן בשאר התאוות, קשה לו לבוא לידי התכלית האמיתית. וצדיקי הדור הם נקראים יסוד העולם כי הם במדריגת מדת יסוד אשר ע"י מעשיהם הטובים הם משפיעים כל הטובות בעולם, והם הם הצינור והשביל אשר על ידם באים כל ההשפעות... והם מסתפקים במיעוט ההסתפקות ומחלקים ההשפעות וכל טוב לישראל, כמו שמצינו ברבי חנינא בן דוסא "כל העולם ניוון בשביל חנינא בני והוא די לו בקב חרובין" שמתפק במועט.

ברעיון זה ביאר המאור ושמש את הפסוק בפרשה הבאה ופרק לב-ו בו אמר יעקב לעשו "ויהי לי שור וחמור... עבד ושפחה". ולכאורה: מדוע נאמר בלשון יחיד כאשר רגיל הכתוב לומר "עבדים ושפחות"?

אלא משום שביקש יעקב לומר שאין לו צורך בכל מה שברכו אביו "מטל השמים ומשמני הארץ" שהוא צרכי העולם הזה, אלא די לו בשור אחד וחמור אחד ועבד אחד ולהסתפק במועט.

הצדיק רבי אברהם הראשון מסלונים זצ"ל (בספרו **באר אברהם** עה"ת) פירט אחת לאחת את המעלות הטובות שזוכה להן האדם השמח בחלקו. וכה כתב: המדה של אדם השמח בחלקו תמיד, היא מדה כללית. נפלאות היא פועלת בלב האדם, היא מביאה אותו לעולם הזה ולעולם הבא. ועל ידה יזכה לענוה ולשפלות הנפש והלב בקרבו.

עוד מוסיף הבאר אברהם: השמח בחלקו הקב"ה מקרבו, ואף רוח חכמים נוחה ממנו. דמיונותיו מצטללים, וניצול מגאוה ומבושה רעה, וזוכה לאור מצוה ואור שבת. אוהב לידיד השם ולחבריו מאוד, ואוהב גם לכל ישראל. ניצול מכעס. ניצול מקפדנות. מעביר על מדותיו, וזוכה לתשובה מאהבה. הכל בזכות שהוא שמח בחלקו. עכ"ד.

כ"ק האדמו"ר מבאבוב הזהיר כי כשאדם נושא אשה ובונה בית נאמן לה, צריך להזהר מאוד שלא לרוץ אחר המותרות כי הוא שורש לכל חטאת. הוא שנאמר (מ"א ו-ז) "כי מגרעות נתן לבית" - שצריך לגרוע מביתו את המותרות "לבלתי אחוז בקירות הבית" - שלא יבוא ע"ז לפגוע ביסודי הדת שכל בית יהודי מושתת עליהם...

"אולי ישוב לתלמודו"...

סיפר המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: כאשר הגרמנים צרו על העיר קלם במלחמת העולם הראשונה, ירו פגזים על העיירה, ופגעו בביתו של אברך שלמד בשעתו בבית התלמוד ופרש למסחר, הבית נשרף והאברך הפסיד את כל רכושו. נכנסתי עם כמה מחברי לשאול מה לעשות עבורו.

מצאתי את מורי ורבי הגה"צ רבי נחום זאב זיו זצ"ל יושב ליד החלון ומביט בלהבות המלחכות את הבית.

בראותו אותנו, דפק בידו על השולחן ואמר: "אני התייאשתי ממנו, ובשמים לא התייאשו... הותירו אותו נקי מנכסיו, אולי ישוב לתלמודו!"... **בית קלם - ידיו אמונה**

בית של "מיעוט תענוגות"...

הבית אליו נכנס הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל להתגורר לאחר נישואיו, היה צרף עץ שהיו בו שני חדרים. הוא טען שאין לו צורך ב"ארמון" כל כך גדול. על כן בחדר אחד בצרף התגורר הוא ומשפחתו, ובחדר השני איכסן שלושה בחורים משיבת פוניבז' (שנים מהם היו הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל ואחיו הגאון רבי יעקב זצ"ל).

הצרף היו פרוץ לגשמים ובכל ימות החורף נפרסו בו נילונים לקבל את מי הגשמים, לפי המושגים של היום זה היה יותר מחסן מאשר דירה. כעבור מספר שנים הגיע לידיעת אחיו באמריקה שהוא גר בכזה צרף והוא שלח לו כסף כדי שיקנו דירה.

ואולם באותה עת התחנתה בת יתומה קרובת משפחה ולזוג לא היתה קורת גג, החליטו רבי מיכל יהודה והרבנית שראוי שהכסף שיקבלו ישמש את הזוג הצעיר... כאשר נשאל מה יהיה איתו, השיב: "בצרף הזה אפשר לחיות עד זקנה ושיבה..."

כאשר שמע האח שכך נעשה, התאמץ ושלח חצי סכום שראוי לרכוש בו דירה. רבי מיכל יהודה קיבץ על יד, ובמשך ארבע שנים נבנה ביתו אריח על גבי לבנה עד שהושלם הבנין. לפי חשבון השנים, הם גרו בצרף כשש עשרה שנה. אבל הבית החדש נבנה על אדני הבית הישן. בית של "מיעוט תענוגות".

הלמות עמלים

מצוה להפריש מעשר או חומש מרכושו לצרכי צדקה והחזקת תורה!

נלמד מהפסוק: "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (פרק כח-כב)

והובא בדת זקנים (מהמדרש) "יעקב תיקן לתת מעשר מן הממון". ובגמרא למדו חז"ל מכפל הלשון "עשר תעשרנו" על מעשר כפול, היינו חומש. שכן אמרו: באושה התקינו, המבזבז אל יבזבז יותר מחומש (כתובות נ.)

נשאלת השאלה: מדוע דוקא באושה התקינו שלא יבזבז יותר מחומש? ביאר זאת הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (בספרו יערות דבש ח"ב-דרוש יד) כי במקום זה התגוררו מיד אחר חורבן הבית כמבואר בגמרא (ראש השנה לא.) וכל עוד היה בית המקדש על תילו, היה הקב"ה קוצב מזונות דבר יום ביומו ולא היה צורך לדאוג למזונות המחר, וממילא היה רשות לבזבז כמה שירצה. ואולם אחר החורבן שחדלו מזונות ישירות מה' והיו ניזונים ע"י מזל, צריך אדם לדאוג למזונות ולכן תיקנו שלא יבזבז יותר מחומש שלא יצטרך לבריות.

במשנה (פאה פ"א) מבואר שגמילות חסדים אין לה שיעור. וכתב הרמב"ם בפירוש המשניות: ומה שאומר כאן גמילות חסדים אין לה שיעור, רוצה לומר לעזור לאדם בגופו, אך שיעזור אותו בממונו יש לו שיעור והוא כחמישית ממנו, ולא יתחייב יותר מחמישית ממנו, לבד אם עושה כן מחמת חסידות. עכ"ד. הרי שמבואר ברמב"ם שמה שמותר לתת יותר מחומש מנכסיו הוא ממדת חסידות.

והקשה הברכי יוסף (יו"ד סימן רמ"ט) דלכאורה הרמב"ם סותר עצמו ממה שכתב בהלכותיו ביד החזקה (פ"ח מהלכות ערכין וחרמין הלכה יג) בזה הלשון: "לעולם לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו. והעושה כן עובר על דעת הכתוב, שהרי הוא אומר "מכל אשר לו" ולא "כל אשר לו"... ואין זו חסידות אלא שטות שהרי הוא מאבד כל ממנו ויצטרך לבריות ואין מרחמין עליו".

ומוסיף הרמב"ם: "ובזה וכיוצא בו אמרו חכמים חסיד שוטה מכלל מבלי עולם. אלא כל המפזר ממנו במצוות, אל יפזר יותר מחומש. ויהיה כמו שציוו נביאים מכלכל דבריו במשפט בין בדברי תורה בין בדברי עולם". עכ"ל. הרי מבואר ברמב"ם שלתת יותר מחומש אין זו מדת החסידות אלא שטות!!

והובא תרוץ בשם הגאון רבי משה סולוביצ'יק זצ"ל עפ"י מה שיש לדקדק בלשון הרמב"ם שכתב "אלא כל המפזר ממנו במצוות" ולא כתב "בצדקה ונתינה לעניים".

מזה מוכח שהרמב"ם מחלק בין מה שנותן למצוות כמו תפילין, ציצית, לולב ובין מה שנותן לצדקה. שבמצוות, הוצאת הממון אינה עצם המצוה אלא רק הכשר למצוה, ובה אסור לבזבז יותר מחומש, שאין בזה מדת חסידות אלא שטות. מה שאין כן נתינת ממון לעני, בזה עצם הנתינה היא המצוה, לפיכך מותר לתת יותר מחומש וזו מדת חסידות.

החפץ חיים הציע עצה טובה לכל יהודי שחפץ להיות מאושר בעולם הזה. וכה כתב (בספרו נפוצות ישראל): ומה מאוד ראוי ונכון בימינו שמצוקות הזמן מתרבות, שנתנהג כמו יעקב אבינו בעת צר לו שהבטיח ליתן מעשר מכל אשר השי"ת יזמן לו, ככתוב "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך".

נתינת מעשר - כותב החפץ חיים - מביאה ברכה בתוך ביתו של אדם כמו שכתוב: "הביאו את כל המעשר... ובחנוני נא בזאת אמר ה' אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די", נמצא שעל ידי ג' דברים באה ברכה לתוך ביתו של אדם:

א) על ידי קיום התורה. כדכתיב: "את הברכה אשר תשמעו אל מצוותי". **ב) על ידי מדת הבטחון.** ג) על ידי נתינת מעשר. ומי שמתחזק בשלושתם בוודאי אשריו בעולם הזה וטוב לו בעולם הבא.

"המעשר מכספו מתעשר"...

רבינו הגרא"מ שך זצ"ל היה מעורר רבות על ענין מעשר כספים וחומש, ואמר כי ראה בחוש עוד בחו"ל אצל בעלי מסחר אשר הקפידו לתת מעשר מכספיהם ונתקיים בהם "עשר בשביל שתתעשר" וזה בדוק ומנוסה.

פעם בא לפני הרב שך עשיר שירד מנכסיו ושאל: שמה ירד מנכסיו בגלל שפיזר צדקה אף יותר מחומש, ולא עשה כדברי חז"ל שאמרו "אל יבזבז יותר מחומש"?

השיב לו הרב שך כי בוודאי יש סיבות רבות שאפשר לתלות בהם. אך ברור הוא שהסיבה אינה משום שנתן יותר מחומש.

שמושה של תורה

מעשר כספים מראש...

פעם שח הצדיק רבי יעקב יוסף הרמן זצ"ל בפני בני ביתו שבכספי המעשר שלו רבה "משיכת היתר", והיינו שהתחייב מראש מעשר כספים לצרכי צדקה בסכום 2400 לירות! (סכום עצום באותם ימים) וזאת על חשבון הכספים שירוויח בעתיד לכן זקוק הוא בדחיפות לכסף כדי להחזיר חובות אחדים, אותם לקח על עצמו בתרמו סכומים גדולים לצדקה. יעץ לו בנו: "אין לך ברירה אלא לעשות כדרכך בקודש, לזעוק אל הקב"ה הרי הוא תמיד נענה לך".

באותו יום אחר הצהרים כאשר שהו רבי יעקב הרמן ובנו בחנותם, נחפז פנימה בחור צעיר ופנה אל הרב הרמן באומרו: "המליצו עליך כעל האדם אשר אצלו אוכל לרכוש ספר תורה כשר ומהודר. אני יוצא הערב ללונדון והייתי רוצה לקנות כזה ספר תורה".

הרב הרמן הראה לו ספרי תורה ונקב במחיר סך 2400 לירות. האיש הצעיר לא התווכח. הוא הוציא מיד את ארנקו ומנה את הסכום במדוייק. כאשר עזב הלה את החנות, אמר הרב הרמן: הקב"ה ענה לי מהר. ברוך הוא וברוך שמו אוכל להחזיר את חובותי".

הכל לאדון הכל

"רק מרויחים"...

סח הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל: אבא (הגר"י קניבסקי - הסטייפלער זצ"ל) היה אומר, כי מי שמקפיד על מעשר כספים כראוי, אין השלטונות יכולים להוציא ממנו כספים אחרים.

ופעם שאלתי אותו בענין ספק שהיה לי במעשר כספים ואמר לי כהאי לישנא: בכל הספיקות שיש לך בענין זה, רק תחמיר, כי ממעשר אף פעם לא מפסידים, רק מרויחים!

דרך שיחה

איך מסירים את מכת העכברים?...

אדם בא לפני הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל והתלונן שיש לו מכת עכברים בבית. אמר לו רבי חיים עפ"י הירושלמי, שזה מגיע בגלל שלא עישרו כראוי ושיקפיד לעשר כל דבר, וכך עשה ועדיין לא פסקו העכברים. שאל אותו רבי חיים: האם נותן מעשר כספים בדקדוק והשיב בחיוב.

והנה לאחר כמה ימים סיפר הלה שהוא מחלל את 'מעשר שני' על מטבע של "קרן המעשרות", אך על המטבע של חמיו, ולא ידע "שקרן המעשרות" לא מרשים זאת. ואכן מיד נתן מטבע של עצמו לקרן המעשרות והודיע לרבי חיים כי נעלמו העכברים.

כל משאלותיך

להוכיח הזולת בדרכי נועם ומתוך אהבה ורעות!

נלמד מהפסוק: "ויאמר להם יעקב אחי... ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה... ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים" (כט-ד, ח)

ופירש רש"י: לפי שראה אותם רובצים, כסבור שרוצים לאסוף המקנה הביתה ולא ירעו עוד. אמר להם, הן עוד היום גדול, כלומר: אם שכירי יום אתם לא שלמתם פעולת היום... עכ"ל.
והובא במדרש לקח טוב: מכאן לאדם חשוב שהולך למקום אחד ורואה דבר שלא כהוגן שצריך למונעו ואל יאמר שלום עלי נפשי.

מהנהגה זו של יעקב עם הרועים, לומדים אנו שני תנאים עיקריים הנדרשים במצות תוכחה: **א)** שהמוכיח יהיה במצב כזה שאינו מסוגל באמת ובתמים לסבול את העוול עליו הוא מוכיחו, וממילא כל כוונתו בתוכחה לסלק את העוול, ולא כדי לבטל ולהשפיל את עושהו... [כלומר: מטרתו "יתמו חטאים" ולא "יתמו חוטאים". וכמשל הידוע מהגר"ח סולובייצ'יק זצ"ל שההבדל בין בעל הבית הרודף את העכברים ובין החתול, שהחתול רוצה בקיומם כדי לרדוף אותם. ואילו רצון בעה"ב שלא יהיו, ולא ירדוף].

אך יעקב שבא להוכיח את הרועים על "נקיון כפיים", תוכחתו נבעה מיושרו המושלם בתחום זה (כפי שהוכיח הוא עצמו מעבודתו את לבן בנאמנות), וגם הרועים הרגישו בכך מעצם העובדה שפנה אליהם במילים של כבוד ואחווה.

ב) תנאי נוסף: שהמוכיח יביע תוכחתו בנועם ובכבוד ולא ב"התלהמות". לא בהטלת אשמה מיידית והדבקת תוארי גנאי, אלא בהקדמת מלים של אחווה ורעות. לא בחריצת-דין מהירה ושלילית אלא בגישה מתונה וסובלנית, דרך שאלה וביורור.

ואכן כשחשש יעקב שהרועים עושים עוול, לא מיהר לטפול עליהם אשמה לאמר: "גזלנים... מאין אתם?" אלא קודם כל פנה אליהם באחווה ורעות: "אחי מאין אתם..." ורק לאחר מכן בירר בנועם: "הן עוד היום גדול..."

ואז התברר ליעקב שגם בתור שכירים אין להם כל כוונה רעה, אלא בסך הכל הם מחכים לעזרה לגלול את האבן מעל פי הבאר ולהשקות את הצאן. ורק נתאר לעצמנו מהי תגובת אנשים, כאשר מכתירים אותם ב"גזלנים" על לא עוול בכפם...

כדאי לדעת מה שמובא **במעם לועז** (מסכת אבות) שהמוכיח את הבריות זוכה למעלות גדולות ונשגבות, כמו זו שהקב"ה גוזר גזירה והוא בכוחו לבטלה. ואמרו **בזוהר הק'** אילו ידעו הבריות מעלותיו של המוכיח היו רודפים אחר המוכיחים יותר מחייהם. וכשם שאדם משתדל למנוע כל נזק מידידיו, כך חייב למונעם מן החטא. ואם תוכחתו לשם שמים, הרי דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב. וזה רק אם תוכחתו לשם שמים ולטובת חברו, ולא כשיש לו איזושהי פניה ח"ו או שהוא עצמו אינו מקיים.

הוא שאמרו חז"ל על הפסוק "וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים", שאם החכם מסכן ודל מאותה חכמה ומאותם דברים שהוא אומר, ורוצה הוא להוכיח אחרים על אותה חכמה, הרי חכמתו בזויה ודבריו אינם נשמעים.

הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל היה נוהג כי לפני שהוא משמיע דברי תוכחה באזני רעהו, נהג בו בדרך של חיבה וכבוד לעודדו ולחזקו".

ופירש רבי ישראל הנהגתו זו, על פי המובא במסכת יבמות (ע"ח): דבחדא מחתא תבע הקב"ה את כבודו של שאול על שלא נספד כהלכה וגם תבע את שאול עצמו על אשר המית את נוב עיר הכהנים. שכך הוא הנהגתו של הקב"ה כמאמר הכתוב: "בקשו את ה' כל ענוי ארץ אשר משפטו פעלו" (צפניה ב-ג) ודרש ריש לקיש: "באשר משפטו - שם פעלו". ופירש רש"י: במקום שדנים האדם, שם מזכירים פועל צידקותיו".

תוכחה בשתי גישות...

כ"ק האדמו"ר רבי שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל נשא דרשת התעוררות בפני בני עדתו כדי להוכיחם ולעוררם על כל הדברים הדרושים תיקון. גדושה היתה הדרשה בחריפות המחשבה, ברעיונות נעלים ובהשגות נשגבות. כאשר סיים את דרשתו, עלה הרה"ק **רבי אלימלך מליז'נסק** זצ"ל וללא כל הקדמות פתח ואמר:

שמעו נא רבותי: מעשה בסוסו של המלך שחלה. מיהרו והביאו את גדולי הרופאים. רקחו מרקחות וחבשו תחבושות, ודבר לא עזר. עד שהביאו רופא בהמות, וטרינר, הוא שריפא את הסוס ממחלתו... משום שלסוסים צריכים רופא סוסים...

כך רבכם הקדוש, רוקח לכם תרופות עדינות שנותנים לחולים מעודנים. פילפולין עמוקים ורעיונות נעלים, אבל אני אדבר אליכם בשפתכם: את עשרת הדברות תשמרו! את ה"לא תרצח" ואת ה"לא תגנוב" ואל ה"לא תחמוד"...

שיח שרפי קודש

לכוון את השעה והמקום...

הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל ידע דרכי תוכחה. הוא בידעו את האחריות הכבידה הרובצת על שכמו כמנהיג ספינת ישראל הוכיח והזהיר כאשר ידע כי תוכחתו תתקבל. ערום בדעת היה רבי צבי פסח להבין דברי תוכחה.

מוצאים אנו בדרכו זאת סימוכין לביאור **החתם סופר** שפירש את מאמר חז"ל (ערכין טז): "תמה אני אם יש בדור הזה מי שיודע להוכיח" כי בתוכחה זקוקים לשלושה תנאים: שיהיה הזמן כשר, שיהא המקום ראוי, ושדברי התוכחה יהלמו ויתאימו לטבעו ולמזגו של המקבל".

רבי צבי פסח ידע לכוון את השעה הכשירה. את המקום הראוי ואת דברי התוכחה, ולכן קלעה תוכחתו ולא החטיאה. בתוכחתו נשקפה אהבה עזה לכלל ישראל וגם חמלה על כל אדם מישראל...

משואה לדור

"הרגשתי שהצעקה טהורה ואמיתית"...

פעם, בעצם יום השבת, התדפק אדם חילוני, שנראה גברתן ואלים, על דלת ביתו של הגאון **רבי יהודה צדקה** זצ"ל וביקש להכנס, נבהלו בני הבית ממה שעלול לעשות, אך הרב צדקה יצא אליו רגוע ושאל לחפצו.

התברר כי האיש נהג מונית וחילל שבת בפרהסיה, והרב צדקה הוכיחו בזעקה מרה והפציר בו בתחנונים שיעצור ולא ימשיך לנסוע. אך לשוא. הוא המשיך בנסיעה, אולם ככל הנראה זעקת הרב לא נתנה לו מנוח ונכנסה בלבו כ"ארס של עכנאי", עד ששאל אודותיו והחל לחפש אחריו.

"באתי אל כבודו" - אמר הנהג - "כי הרגשתי שהצעקה "שבת" "שבת" שבוקעת מפיו היא טהורה ואמיתית. זו זעקה שונה מכל הצעקות שקלטו אזני עד כה. החלטתי, איפוא, לבוא ולשמוע, מה פשר הכאב הזה שגרם לך לצעוק כל כך בחוזק..."

וזאת ליהודה

להשפיע לפחות על עצמו...

שח הגה"צ רבי זאב איזלמן זצ"ל: **החפץ חיים** היה מאיץ בתלמידיו הבחורים שיכשירו עצמם לדבר לפני קהל. ואכן הבחורים שבאו מראדין לבריסק ידעו לדרוש ובדרשותיהם הוכיחו את הציבור בכל מה שהיה צריך תיקון.

והיה אומר הגה"צ **רבי ישראל סלנטר** זצ"ל שאף אם נראה שהדרשה לא עושה רושם, בכ"ז כדאי לדרוש ואפילו אם רק אחד יושפע מהדברים, ואף אם אותו אחד לא יהיה אלא הדרשן עצמו...
ר' וועלוועל דער איידל מאן

זמי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

לעלות בסולם? / הרב נפתלי וינברג

גדולי הדורות, אך כיום פחות עוסקים בו.

השל"ה (שם, קדושת האכילה (א) אות ק"ץ) כותב שאדם יכול לאכול כל ימיו רק "סעודת מצוה". מה הפשט? וכי זה מציאותי לרוץ שלוש פעמים ביום לסעודות מצוה!! אז הוא מבאר שזה נעשה כאשר כוונת האדם היא לאכול רק כדי להבריא ולהעמיד את גופו במצב נכון ומזומן לעבודת הנפש.

רבי יהודה הנשיא היה, כידוע, עשיר. אך בשעת פטירתו מן העולם זקף את אצבעותיו ואמר: גלוי וידוע לפניך ריבון העולמים שאפילו באצבע קטנה לא נהנת. שואלים: הרי בימיהם נחשב הצנון למאכל מאוד חשוב, ומצאנו מפורש שהצנון לא פסק מעל שולחנו של רבי יהודה הנשיא במשך כל עונות השנה (כיום משמרים פירות וירקות מעונה לעונה, לפני המהפכה התעשייתית זה היה נחשב לחידוש גדול מאוד!) אם-כן כיצד הוא אמר שלא נהנה מן העולם?!

בעלי התוספות (מסכת עבודה זרה דף י"א ע"א ד"ה צנון) מיישבים שאמנם הצנון היה מונח על השולחן עבור האורחים, אך הוא עצמו לא נהנה מזה. אבל השל"ה (ועשרה מאמרות, פ' שמיני אות ר"ח בהג"ה) - לפי דרכו הנ"ל - אומר שלא צריך להגיע לתירוץ הזה. רבי יהודה הנשיא אכן אכל מהצנון, אך לא לשם הנאה, אלא על דרך רפואה כדי לחזק את הגוף שיהיה חזק לעבודת הבורא (ובביאור נפלא זה אודות רבי יהודה הנשיא גם צועדים **רבינו יונה** בפירושו למסכת אבות פרק ד' משנה כ"א, **והגר"א** או"ח סי' רל"א).

* * *

מדפי החנויות מלאים מזן אל זן, במוצרים רבים שכל מטרתם היפך הנ"ל. נכון. הם אמנם לא מהווים לגוף רעל מייד. אפשר לצרוך מהם ולא להרגיש כלום. אבל בטווח הארוך הם מחוללים בגוף נזקים חסרי תקנה.

כתוצאה מכל זאת עלינו להשתדל ולהקדיש מאמץ, לצרוך מאכלים ומשקאות שמבריאים את הגוף ומחזקים אותו לעבודתו יתברך שמו!

מכיוון שאנחנו בשנה מעוברת, החורף התחיל קצת באיחור, אך כבר צריך לתת את הדעת כיצד לשמור על הגוף כדי שיוכל לשמש כחייל בריא לעבודתו יתברך שמו. להלן מספר עצות מעשיות כיצד להימנע מווירוס, הצטננות ויתר חלאי-החורף:
למעט ככל האפשר בצריכת סוכר, שכן ידוע שסוכר מחליש את המערכת החיסונית. וזה כולל שתיה מתוקה, קולה ואף יין מתוק.
לצרוך מזון - כפשוטו - ולא חטיפים. מלבד סוכר וכדו' מכילים החטיפים המון כימיקלים שאף הם מחלישים את המערכת החיסונית. מידי בוקר כדאי לשתות 2-3 כוסות מים פושרים על בטן ריקה, עם מיץ מלימון טרי אחד סחוט לתוך אחד הכוסות. לאחר מכן אין לאכול או לשתות במשך כשעה, על מנת לאפשר למערכת לנקות את עצמה.
בעבר כבר כתבנו אודות תה מיוחד אשר מלבד חיזוק המערכת החיסונית מכיל עוד מעלות: מוריד את הכולסטרול הלא טוב (LDL); מוריד לחץ דם; מסייע במניעת המחלה; מאזן את רמת הסוכר בדם; משפר את זרימת הדם; מונע חימצון; שומר על צלילות המוח, משפר בהירות מחשבה וזיכרון; מגרש מיגרנות.
המשקה מסופק בשקיות קטנות, כמו שקיקי תה, בהשגחת בד"ץ העדה החרדית. אני עצמי צורך את התה במשך תקופות ארוכות, ומרגיש תוצאות טובות. מדובר בהשקעה קטנה של שני שקיקי תה ליום עם תוצאות טובות ומחזקות. הזמנות תה בטל' 054-5252463

* * *

לא מדובר כאן ב"ווארט", אלא ביסוד תורני שנדון לא מעט בספרי

לרגל המצב, המבצע ימשך בעזה"י בשבועות הקרובים

הזוכים הבאים במבצע הפרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות יכולים להיות אתם. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שייגרת על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: **"מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemesemes@gmail.com**

חמשה סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- 1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
- 2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדוייקת ומס' טלפון.
- 3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק 20 סיפורים יזכו לפרס.
- 4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
- 5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

בע"ה בשבועות הקרובים נמשיך לפרסם את הסיפורים והזוכים הבאים.

מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך – וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת ויצא תשפ"ד | גליון מספר: 627 | לסדר: "והנה אנכי עמך ועמרתך בכל אשר תלך"

הצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון **בפקס**
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

תי"ו רי"ש וא"ו מ"ם
וא"ו תי"ו

תרומות תרומות תרומות...

כמו כן: הרוצה להשתתף לשם שמים
בהוצאה מחודשת של הספר
'המסולאים בפז' ניתן להתקשר ל-
0527683095, או לתרום ישירות
באמצעי התרומה הרשומים למטה.

ולמה לשם שמים?? כי הספר כבר יצא
לדפוס... כך שכבר אין רפואות ואין ישועות
ואין עילוי נשמות... הכל אבוד... אין כלום...
איפה אין כלום?? בהקדשות של הספר!! אבל
בשמים!! השמים לא ירדו לדפוס... שערי
השמים נשארו תמיד פתוחים... למי שיתרום
וגם למי שלא... גם זכות הרבים בכיסוי
העלויות נשארה פתוחה וכל הרוצה יבא
ויטול...

כך אתם עותפים איתנו
בהוצאות ובזכויות:

בבנק: פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדריים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

בשורות טובות

ישועות ונחמות!

בן יחיד שלפתע נודע שיש לו עוד אח... האם זה קל??

בשנה שעברה בפרשת ויצא כתבתי מאמר שהצליח להרגיז כמה אנשים... ולא נעים לומר... השבוע אני רוצה לחזור על זה שוב... שוב להרגיז אנשים... אבל לא!!! שלא תבין לא נכון... אין לי כוונה חלילה להרגיז מישהו... אבל מה לעשות שזה עקרוני!! וזה סופר עקרוני.. וכמדומני שחובה לפתוח את הנושא הזה לפחות פעם בשנה!!! לא כי אני חושב ככה... אלא כי התורה!! התורה הקדושה מצמידה אותנו לנושא הזה פעם בשנה וגם יותר...

ובכן: בפרשת ויצא כמידי שנה אנחנו קוראים על הערך היהודי שנקרא **שנים עשר שבטים!!!** אחרי שבררנו את הפסולת מתוך האוכל... ואברהם אבינו **בן** וכל הסובבים אותו **לא**... ואז יצחק **בן** וישמעאל **לא**... ואז יעקב **בן** ועשיו **לא**... כאן מגיע יעקב אבינו והוא מעמיד שנים עשר בנים ואז כולם כן!!! מטתו שלימה... כולנו בני איש אחד נחנו... כל השנים עשר שבטים כולם שוים לטובה... נו... ואם באמת כולם אחד... אז למה התורה כל הזמן חוזרת ומדגישה את החלוקה שלהם לשנים עשר?? כי בתוך ה-כן הגדול הזה שנקרא בית יעקב... עדיין בתוכו יש חלוקה פרטנית של שנים עשר שבטים שלכל אחד יש דרך משלו ומסלול משלו וכולם חותרים לאותו מקום וכל אחד בנחלה שלו ובמסלול שלו... כולם שוים לטובה...

ו... ומה לעשות שזה מרגיז!!!

את מי זה מרגיז?? זה מרגיז את כל מי ששומע את זה **פעם ראשונה!!!**

ואת מי זה הכי מרגיז?? את מי ששומע את זה **לראשונה בגיל יחסית מבוגר!!!**

כי תחשוב שבמשך שנים חשבתי שרק סבא שלי קיבל את התורה... במשך שנים הייתי בטוח שרק החצר והקהילה שלי עמדו למרגלות הר סיני והתורה שייכת רק ל'שטעטאלע' שלי... שנים חשבתי שאני בן יחיד שכל הירושה עוברת אלי ישר לחשבון... ופתאום צצו להם כל מיני אחים חדשים ומתברר שגם להם מגיע ב'מורשה קהילת יעקב' בדיקו כמוני... (לשון המדרש: קהילת כהנים, קהילת לויים, קהילת ישראלים לא כתיב כאן, אלא **קהילת יעקב**, מלמד שהכל שוין בתורה, כתוב כאן שגם אם אתה שייך לקהילת קודש... אבל התורה שייכת לקהילה הבינלאומית של קהילת יעקב... למי שעדיין לא מכיר בה...), התגלית הזו היא לא קלה... לא קל לבלוע את זה... כן... הגמ' בסוף קידושין כבר אומרת: שלא לחינם כתוב 'כי יסיתך אחיך **בן אמך**', כי מילא אח שלי מצד האמא... אין לי בעיה איתו... אני אוהב אותו... אין לי חיכוך איתו... הוא לא על חשבוני... **אבל אח מצד האבא??**

זה כבר כואב בכיס... זה אומר שצריך להצטופף בירושה... יש פה עוד מישהו שאמור להתחלק איתנו בירושה... זה אומר שיש פה מישהו שאבא שבשמים '**כרך**' אותו... יכירנו לאחרים והוא קיים! ויש לו מה להוסיף לי ולהחכים אותי... לא קל לעכל את זה!!! (תבין: לא איכפת לי לכבד יהודי פשוט ולקרב אותו... אבל בתנאי שהתורה עדיין שייכת לי!! הייביי שלי... אבל לא... י"ב שבטים הם אחים מן האב...)

אז זהו!! שמה לעשות שע"פ רישום האוכלוסין של תורתנו הק' יש הכרה בערך שנקרא י"ב שבטים... שזה אומר **שבתורה!!!** בתוך היהדות קיימים י"ב מסלולים ודרכים שונות... וקח בחשבון שיתכן ויש מישהו שלא זכה ללכת במסלול שלך... והוא אידיאלי!! הוא מושלם ולא פחות ממך!! ולא זו בלבד אלא אתה צריך את ההשלמה שלו בדיקו כמו שאתה מבין שהוא צריך אותך...

אלא שכאן חשוב מאוד להבחין: יש הבדל בין שבט ל--- מחדל!!!

מה אני מתכוין?? ההכרה במושג שנקרא י"ב שבטים... מטבע הדברים זה מצטייר כגישה ליברלית... סוג של 'איש באמונתו יחיה'... לכל אחד יש את הדרך שלו ואת התפיסה שלו... אז יופי... יש את השבט של האיפוניסטים... תן להם... זה שבט!!! אם יש את הקהילה המודרנית שכולם עושים מה שהם רוצים ושהרבים לא יגידו לנו מה לעשות... נו... זה אחד מ'י"ב שבטים'...

אז זהו שלא!!! איפוניסטים זה לא שם שבט!!! זה שם של **מחלה!!!** של שם **חולשה!!!** עמי הארץ... גם אם יש המון עמי הארץ... הם אף פעם לא יהיו שבט... ע"ה זה שם של מחדל... (זה כמו שתקח את כל הקולות הפסולים בקלפי ותהפוך אותם למפלגה... כשאנחנו מדברים על שנים עשר שבטים... אנחנו מדברים על שנים עשר דרכים אידיאליות- כל אחת!!!)

אמנם יתכן שלכל שבט יש את התפוצעות לוואי ואת סוג הסיכונים והחולשות שמאופיינות ומצויות דווקא לסוג השבט הזה... אבל זה בודאי לא יהיה השבט... זה יהיה הנדחים והשמרים של השבט... ומאוד חשוב להדגיש ולא לטעות בזה!!!

עכ"פ כמידי שנה בשבועות אלו אני בוחר שבט אחד או שנים להתמקד בו ולנסות להגדיר איפה זה מגיע לידי ביטוי אצלנו... אז ברוח הימים האלו... נתמקד בשתי דוגמאות נקודתיות...

רק רקע והקדמה קצרה: ובכן: **יש לי שאלה תמימה ומעושה:** למה בימים אלו יש כ"כ הרבה פגיעות ונפילות רח"ל **דווקא** בקרב החיילים המיומנים ביותר שנשלחו להילחם בעזה...? הרי דווקא הם לבושים בשחפץ ובחליפות מגן ויש להם קסדה ושקי חול מקיפים אותם מכל כיוון... הייתי מצפה שדווקא הם יהיו הכי שמורים ומאובטחים... אז למה בשטח זה הפוך?? למה דווקא הם נפגעים יותר מכל אזרח אחר?? מילא אזרח רגיל... הוא באמת מסתובב ברחוב ללא אקדח שלוף ובלי שום אמצעי הגנה... אני מבין למה האזרח הפשוט נמצא בסיכון מוחשי... אבל החיילים מתוך הנגמ"ש שלוששים קסדה וחליפת מגן... מוקפים במערכות אבטחה משוכללות ואמצעי התגוננות... למה בימים אלו יש דווקא אצלם יותר נפילות ואבדות לדאבוננו... יותר מכולם?? **נו... מה יש לך לענות על השאלה הגאונית שלי?? ההמשך בעמוד 6 בגיליון זה...**

כל המפונים שחיים כעת במלון... למה הם בכ"ז מסכנים?

עוד שבוע חולף בשגרת מלחמה... תקופה די מביכה ומבולבלת... זה מאוד שונה מהתקופה של הקורונה... בקורונה אנחנו היינו חלק מהסיפור!!! סגרים... מסכות... הנחיות... פרוייקטורים... ואילו כאן...?? מי שבתוך המעגל הקרוב של המלחמה... אם זה באזורים המסוכנים... אם זה קרובי משפחה של חיילים או אנשי הגבול שיסובבו מעיר לעיר... הם חיים את המלחמה בכל הרמ"ח והשס"ה... ומי שלא... אז בשלב מסוים כלונו התרגלנו... ממשכיכים את החיים הלאה... מנסים לזרז את השיר המעלות שבסוף התפילה עד כמה שאפשר... אבל אין לנו ברירה!!! חייבים להקדיש לזה מחשבה!!! לא תוכל להתעלם!!!

אבל בחור יקר: יש לי בשבילך נקודה למחשבה...

בימים אלו ישנם מאות אלפי אנשים מאוד מסכנים... מדובר באנשים שהתפנו בבית שלהם והם נמצאים בבתי מלון... בחור אחד שאל אותי בתמימות: למה הם כ"ז מסכנים??

אדרבה... הם הרויחו מלון בחינם?? הרי אנשים משלמים הון תועפות בשביל להיות במלון בסוף שבוע... והנה אלה נמצאים במלון כבר חודש ימים... על חשבון הברון... כיף להם...

ואגב: מי שקורא את זה וכועס!! נא לא לכעוס... כי בסה"כ השאלה היא שאלתית... סו"ס מלון זה משהו שאנשים רוצים אותו... זה משהו טוב... אז למה מי שחי במלון יותר מעשרה ימים הוא מסכן... למה הוא נחשב זרוק מהבית שלו?? עניתי לאותו בחור: האנשים האלו שצריכים להיות בבית מלון... הם אנשים מאוד מסכנים... אתה יודע למה?? לא תאמין למה... אתה לא מעלה על דעתך למה... נו... למה?? כי בן אדם שנאלץ לחיות בבית מלון... אתה יודע איך הוא מרגיש?? הוא מרגיש כמו בחור ישיבה... ולהרגיש כמו בחור ישיבה זה עינוי!!! זה גלות!!! כן... בית מלון זה כמו ישיבה... החדר אוכל נפתח בשעה מסוימת... אתה לא הכנת את האוכל... זה לא אוכל שלך... אה... אבל זה אוכל של מלון?? אז מה... אז מה וזה אוכל של מלון... הגיע הזמן שבחור ישיבה יבין... שהסיבה שאוכל של הישיבה הוא תמיד לא טעים... אף פעם לא קרה שהאוכל בישיבה היה טעים... אפילו לא בטעות... נו... למה זה ככה? כי אוכל של ישיבה זה אוכל של מלון!!! המצפה על שולחן אחרים עולם חשך בעדו... זה מה שלא טעים באוכל של הישיבה... לא קל להיות בחור ישיבה!! ה-לא קל... זה לא בגלל שבחור ישיבה צריך לעבוד קשה... אלא ההיפך הגמור!!! בגלל שאתה לא צריך לעשות כלום... בגלל שהדבר היחיד שנותר לך זה רק להתלונן שאין פה כלום... רק בגלל זה אתה מסכן!!! מתי תבין את זה?? מתי תבין שהקושי שלך בישיבה זה לא בגלל שהאוכל פה על הפנים... זה לא שהעסק לא מתפקד... כי את התלונות האלו בדיוק יש גם בבית מלון...

רק מה?? המצפה על שולחן אחרים!!! זה שאתה סמוך על שולחן אחרים... זה שאתה לא בעל הבית... זה שזה לא בית משלך... לא אוכל משלך... זה שאתה לא בעל ההטבה ההיא... זה הסיפור!!! זה הרחמים הגדולים שיש לכל תושבי מדינת ישראל לאותם אנשי גבול שיסובבו ממלון ממלון... אנחנו מרחמים עליהם שהם חזרו לתנאי ישיבה!!!

נו... תכל'ס... מה אני רוצה ממך?? מה אני רוצה להגיד לך בזה?? שאם אתה רוצה לשקוע ברחמים עצמיים... יש לך במה!!! אתה לא צריך לחפש מתחת הריצפה... אני אפילו עוזר לך... מספק לך חומר... אבל תקרא לחולה בשמו!!! אל תתלונן על זה שאין בישיבה כלום... כי זה לא הנושא!!! אל תתלונן שהאוכל לא טוב... כי זה לא האוכל... זו ההרגשה שלך!! זו ההרגשה שאתה לא נהנה מיגיע כפיך... וזה!!! הנקודה הזו!!! היא באמת מעוררת רחמים... זה שאתה תלוי לגמרי לגמרי בדעת אחרים... זה שאין לך עצמאות משלך זה דבר קשה!!! וזו נקודת הקושי האמיתית שלך!! דא עקא: שהיות ואתה לא יודע לקרא למחלה בשמה... לכן אתה רואה את זה בדיוק הפוך... במקום להתבכין שאני רוצה להיות בעל הבית... אני רוצה להכין... אני רוצה לקחת אחריות... במקום זה מה אתה עושה?? שוכב לב במיטה ומתלונן שלא מספיק עושים לך... המנהל משק לא מתפקד... הטבח לא דופק את השניצלים... וכמובן שהכל דפוק חוץ מהשניצלים וכו' וכו'... כל התלונות המוכרות... שהמכנה המשותף בין כולם ש-למה אני מסכן?? שלא מספיק עושים לי!!! ההההלו... תבין שהסיפור הוא בדיוק הפוך...

אתה מסכן!!!! במה?? בזה שעושים לך... אתה מסכן בזה שאתה שמוט כנפיים ולא נותנים לך לעשות כלום... אתה מסכן לא בגלל שהמשאית של תנובה היום לא הגיע... אתה מסכן דווקא בגלל הימים שהמשאית כן מגיעה... אם אתה היית צריך לקנות את החלב היית הרבה יותר חיוני... אתה מסכן לא בגלל שאין היום מה לאכול... אלא בגלל שלא אתה הכנת את האוכל... חכה חכה... יבא יום ואתה תקבל את התלונות האלו מהילדים שלך ואתה לא תהיה מסכן... כי זה אתה... זה הבית שלך... זה האוכל שלך... כעת שאתה הוא התלוי באחרים ולא נותר לך אלא להתלונן... בזה אתה מסכן אמיתי... על זה נאמר: ויענך וירעבך ויאכילך את המון!!! המן היה אוכל הכי נפלא... הכי טעים מזין ובריא מכל הבחינות... אבל היה בו בחינה של עינוי!!! למה?? זה לא אוכל שלי!!! אני חי בישיבה... כל בוקר נפתח החדר אוכל ויורד מן, בערב שוב נפתח החדר אוכל ויורד שלי... זה טעים... זה נפלא... זה כל הטעמים שבעולם... אבל עדיין זה... זה בחור ישיבה!!!

אם אתה כבר מתבכין... לפחות תדע להתבכין נכון!!!

הפינוק שנכפה על בחור ישיבה... ששוללים ממנו כל עבודה... אל תכבס... אל תבשל... אל תביא כסף... לא צריך ממך כלום... רק תשב ותלמד!! זה מה שקשה לך!!

ואנחנו לא מתחרטים... אנחנו עומדים מאחורי העינוי הזה... מה אפשר לעשות... אתה כעת בתקופת הכשרה לקראת הכניסה לחיים... כעת אתה צריך לאכול מן כדי להתמלאות מבפנים לקראת כניסה קרקעית לחיים... אבל הההלו... אל תאבד את הכיוון... אל תחשוב שאתה מסכן בגלל שלא מספיק עושים בשבילך!!! ההיפך הגמור במאה שמונים מעלות... אתה מסכן בגלל שלא אתה הוא העושה!! וחשוב לדעת את זה כדי לא לסחוב את העינוי הזה הלאה לחיים... לא לסחוב את שק התלונות לחיים... לא להמשיך להתלונן שלא עושים בשבילך מספיק... אדרבה... עד עכשיו היית מסכן... שמו אותי בבית מלון ולא נתנו לי לעשות כלום... אני מחכה לרגע שאני אקים בית ואז כל העול יפול עלי... אני הבעל בית... אני אחראי על הכל... אני אשם בהכל... הלוואי!!! אני מברך מעומק לב אותך וכל המפונים מבתיהם שהם יחזרו לבתיהם לשלום... ואתה תקים את ביתך לחיים טובים ולשלום...

בעזרת ה' יצא לאור קונטרס

יעצה (כמוזת)

אהבה

בענייני חנוכה וברוח ימים אלו,

בפלא': 0548446691 -

0527683095

ניתן להשיג במוקדי המכירה:

ירושלים:

רח' נחמיה 10 קומה ג'

גבעת שאול, רח' בן עזיאל - 054-8491554

בית וגן - משפחת נוישטט רח' הרב פראנק 29

רוממה - המ"ג 29 - 052-7682281

רמות ד' - רובין 47 - 054-8419684

אופקים - משפחת שפירא: 053-4112035

אחיסמך - שרגל 052-7171721 שבט אשר 9

שלב ב': 0534162979

אלעד - 03-9073067

אשדוד - הרב צור - 050-4120311

ביתר עילית - אזור רמי לוי - 054-8450998

בית שמש - נהר הירדן 9 ר"ב - 058-3294147

בני ברק - קיבוץ גליוות 9 - 055-6728458

חזו"א 34 - 052-7117271

אזור רח' הרב קוק - 0527603814

חיפה: פולק, גאולה 15, 052-7683095

טבריה - 054-8441354

חדש! טלו סטון - קפלן, הרי"ף 6 ק"ג - 052-7688584

מודיעין עילית: קצות החושן 14, 052-7174781

חפץ חיים 14 - משפחת דרבקין -

089742750

גרין פארק 0527644795

נתיבות - הר' גרשונוביץ 42 - 089934274

עפולה - 052-7686876

פתח תקוה - (מרכז העיר) 0504124235

צפת - 052-7181828

רהובות - 0533185792

רכסים - 054-8415410

תל ציון - 052-7150166

תפרה - לימן - 055-6705003

כמו כן: לרבים השואלים:

יצא בסייעתא דשמיא הדפסה חדשה

של הספר 'המסולאים בפז'

הדרכה מעשית לפתיחת עסק פעיל

ותוסס ומכניס בעסק התורה...

(לא מדובר בחומר חדש, אלא רק בהדפסה

נוספת) ברכת ישר כח לכל התורמים

והמסייעים, ניתן לקנות במוקדי

המכירה של גיליון זה.

מהנושאים שנפתחו בספר:

איך מתמודדים מול רפיון? מתי צריך לסגור את

הגמ' איך יוצרים חשק בלימוד? איך מתמודדים

מול חברותא, או...? כמה אני מחויב למסגרת?

איפה רוב המתמידים נעלמו במרוצת השנים?

ואם לא התחברתי אף פעם ללומדע'ס הישירתי,

האם אני בגדר תלמיד שלא ראה ברכה בלימוד?

איך כותבים חברה? כיצד לרכוש ידיעת כל חלקי

התורה? ועוד ועוד....

יש לי רק קריזות וחוסר עקביות.. מה עושים?

כשהילד שלי נהיה בגיל שנה וחצי לימדתי אותו לקנח את האף בטישו... הוא נכנס לעניין עד הסוף... ובמשך שבוע ימים הוא כל היום מקנח את האף... פותח חבילת טישו שלימה... מניח כל טישו איכשהו על האף ועובר לטישו הבא... במשך שבוע ימים כל הבית היה זרוע טישו...

עבר שבוע... ואז לימדתי אותו שיש פח!!! וזורקים בפח... כשגומרים עם הטישו זורקים לפח... אוהו... מאז הוא נכנס לזה חזק... והוא התחיל לזרוק לפח... כל דבר זורקים לפח... הפלאפון שלי בפח... משחקים בפח... כל דבר שהוא החזיק ביד הוא מיד שאל: האם לזרוק לפח?? במשך שבוע ימים הפח היה בכותרות! רגע... ומה עם הטישו?? הטישו כעת נרגע... הטישו כעת הוא רק אחד ממאות הדברים שנזרקו לפח...

חלפו עוד כמה ימים... וממש בטעות הסברתי לו איך פותחים ברז... הוא התלהב מהרעיון... מאז אל תשאל... כל היום הוא פותח ברז... סוגר ברז... פותח את הברז הזה וסוגר את הברז השני... שישו ושמחו...

רגע... ומה עם הטישו... ומה עם הפח?? לא!! עכשיו אנחנו עסוקים בברז... ואז הוא גילה את סוד ה'חשמל'!!! שאפשר להדליק אור ולכבות. זהו... הוא עזב את הברז והתחיל כל הזמן להדליק ולכבות אורות... גורר כסאות ומדליק ומכבה כל היום... ואז הוא גילה את ה'בחניה' של הצביעה... אוהו... כל הבית נהיה צבעים וצביעות... ואת הכל הוא צובע... הקירות מקושקים... גם הספרים עברו 'הגהה' מכף רגל ועד ראש הכל צובע... ואז הוא למד לגזר במספרים ומאז כל פיסת נייר שנכנסה לבית נמצאה גזורה... אפילו אנטיכוס שגזר גזירות... הוא הבין שזה היה גזירה במספרים... וכן הלאה והלאה... וכבר כמה שנים זה ככה... הילד שלי הספיק מאז לגדול בכמה שנים!!! אבל זה נשאר אותו מהלך... כל שבועיים שלוש הוא מגלה עוד 'צעם' חדש בעולמו של הקב"ה והוא נכנס לזה דוך און דוך... מקדיש לזה שבוע שבועיים של היכרות עעעד הסוף!!! ואז הוא עובר לערך הבא... היה את השבועיים של הכדור ללא הפסקה... ואח"כ זה עבר לחודש של קריאת ספרי קומיקס סביב לשעון... ואח"כ זה עבר לשבוע האופניים... והשבועיים של הפאזל

אבל תכל'ס... לאיפה נעלם הטישו והפח והצבעים?? איפה הם היום???

הרי לפני חמש שנים הטישו כיב במשך שלושה ימים רצופים ללא הפסקה! וגם הפח היה ניצב במרכז במשך שבוע ימים... נו... אז איפה הם היום?? מה התשובה?? תתפלא לשמוע... הטישו לא נעלם... גם עכשיו הוא קיים!! רק מה?? לפני חמש שנים... כשערכנו היכרות ראשונה עם הטישו!! לכן במשך שבוע ימים הטישו היה במזרח... אבל אח"כ הטישו פינה את מקומו...

ונכנס אחר כבוד למדף שלו בארון... ואז הפח תפס את המזרח... חגגנו לפח שבע ברכות... הילד שלי כרכר סביבו שבוע ימים... ואז הפח סיים והלך לפינה שלו... והמזרח התפנה לטובת הצבעים וכן הלאה וכן הלאה... וכעת תכל'ס כולם נמצאים... גם הפח, גם הטישו, הצבעים, המספרים... רק כל אחד במקומו!!! והילד שלי כבר יותר גדול!!! אתה יודע במה זה מתבטא שהוא גדול?? שהיום כל פריט קיבל את הפרופורציות שלו!! הטישו מקומו במגירה מימין! והפח למטה בשמאל, והמספרים במדף... וכשצריך טישו טישו, וכשצריך פח פח... וכשצריך מספרים מספרים... כל 'צעם' קיבל את הנישה שלו! כל פריט קיבל את התיחום הספציפי שלו... בזה הילד שלי גדל!! בזה שהוא למד לחיות בהרמוניה עם כל הפריטים ביחד... כל אחד בזמנו לפי העניין...

זה כבר ראש של ילד גדול!!! שיכול להכיל כמה פריטים בד בבד...

אבל איפה... מה אתה חושב... הילד שלי עדיין קטן... כי יש לו עוד הרבה הרבה מה ללמוד... הוא אמנם סיים עם הטישו והפח והצבעים... אבל לך תסביר לו שמחכים לו עוד הרבה קופסאות שהוא הולך להיתקע בהם... לך תסביר לו שאותו מהלך בדיוק הולך להיות לו בישיבה קטנה... בחור נכנס לישיבה קטנה... פתאום נורא חשוב לו התדמית!!! איך אני נחשב בישיבה... איך מסתכלים עלי... האם אני נחשב בחור טוב... (אני מדבר איתו ואני מיד קולט שכעת הכל מסתובב אצלו סביב זה... איך זה נראה... מה יגידו... כעת זה ה'טישו' שתופס לו את כל הראשו!!) עברה תקופה... וכעת מאוד מאוד חשוב לי המראה החיצוני... כל חצי דקה הוא מעביר את היד על הבלורית או על הפאות... כעת זה המספרים שמעסיקים אותו מבוקר ועד ליל... ואז מגיע השלב של הישיבה גדיילת!! ישיבה טובה או לא טובה... איזה שם יש לישיבה... סו"ס הוא סיים עם הברז הזה ואז הוא נכנס בסערה לקטע של הפוליטיקה... אוהו... כל הראש שלו בנציגים שלנו... (הוא לוקח ללב מה שעובר על נציגו בעירייה הרבה יותר ממה שהנציגים עצמם לוקחים ללב... כל היום הוא מנייעס בזה...) כל היום הוא מנייעס עם החברה בפוליטיקה... האם יכנס נציג נוסף או לא... בקיצור: בדיוק כמו הילד שלי בגיל שנתיים... שבוע אחד טישו... שבוע אחד פח... ושבוע אחד מספרים... ככה בדיוק אבל בדיוק זה אנחנו!!! רק בגיל יותר מבוגר!!! ובדברים טיפה יותר בוגרים!!! ולך תסביר!! לך תסביר לאותו בחור ש- אתה צודק!! אתה מדבר לעניין!! חשוב לך יופי... חשוב לך תדמית... חשוב לך השם של הישיבה, זה נכון!! אבל ההלו- פרופורציות!! זה!! זה הכל!!!

כשהילד שלי בגיל שנתיים כרכר שבוע ימים סביב הפח... הוא צדק!! פח זה משהו שצריך להכיר אותו... פח זה משהו שצריך לשים בו כל מיני דברים... אבל דחילאק לא הכל!!! לא הכל לשים בפח!! לא הכל זה פח...

על אותו משקל בדיוק!!! הגיע הזמן שתבין: שמה הפער העיקרי שמפריד בין ראש קטן לראש גדול?? זה פרופורציות!!! זה הכל!!

תכל'ס: כלפי מה הדברים אמורים?? יש פה שתי נקודות חשובות!!!

הנקודה הראשונה היא: כידוע: יש את התופעה המאוד מוכרת... שבחור צעיר משוכנע שהוא יותר חכם ומבין מהרבים וההורים שלו... עכשיו צריך לדעת שזה לא סתם!!! זה לא סתם שגעון חסר היגיון... תתפלא לשמוע אבל יש סיבה למה בחור חושב שהוא יותר פיקח וחכם מהרבים וההורים שלו... מה הסיבה?? כי גם הילד שלי בגיל שנתיים!!! באותו שבוע שהוא כל היום כרכר סביב הפח!!! הוא כל הזמן נזף ביי... אבא... לזרוק בפח... אבא תשים בפח... בטח... כי באותם רגעים החזקתי ביד שלי טישו שבדיוק לפני 20 שניות השתמשתי בו... ו... וכולנו מודים ומסכימים שהטישו הזה מקומו בפח... אבל בסייידר... בלי לחץ... תן לי לחיות... אני באמצע לדבר. עוד חצי שעה אני אשים את זה בפח...

אבל הילד שלי ניצב לימין הפח בנאמנות ונושף לי בעורף!!! אבא- בפח... טישו בפח... נו... תנסה לחשוב... איך הילד שלי הרגיש באותו רגע??

לא בסדר... אבא לא שם טישו בפח... גרוע... נו... הילד שלי לא צודק??

ברור שהוא צודק!!! אבל ההלו... שב בלול... תינוק בן שנה... למדת משהו? למדת שיש פח... זהו?? כל העולם מתחיל ומסתיים שם??

נכון... השכלת להבין שיש פח בעולם... אבל אני אבא שלך מבין שיש עוד כמה דברים בעולם חוץ מזה... חכה חכה... עוד כמה ימים אני אלמד אותך עוד כמה דברים שיש בעולם... ונראה אותך ממשיך לדבר על פח...

אז זהו!! שעל אותו משקל בדיוק!! ככה זה ממשיך הלאה אצל בחור...

לדוגמא: את חטאי אני מזכיר היום... כשהייתי בישיבה קטנה!! יום אחד התוודעתי לחומרת העוון של ביטול תורה!! מי מפסיק ממשנתו... מאכילין אותו גחלי רתמים... נכנסתי לזה עעעד הסוף... אסור להפסיק... גחלי רתמים וכו'... ואז אל תשאל... אבא שלי ש-יקר ללבי... אני במו עיני רואה אותו מפסיק באמצע הלימוד ואומר לאחותי שתלך כבר לישון... מה עושים... לא יפה להעיר לאבא... אבל אני מפחד שיאכילו אותו גחלי רתמים רח"ל... התגברתי ואמרתי לו: אבא... גחלי רתמים... אבא שלי לא התווכח... הוא קיבל את ה'תוכחה' מה לעשות שאחרי חמש דקות שוב אבא שלי היה צריך להפסיק בשביל לדבר עם מישו... ואפפסס שוב זה היה נראה לי ביטול תיירה... אבא... ביטול תיירה... קרעים קרעים... ושוב אבא שלי לא התווכח... כי יופי! הוא שמח שהבן שלו כעת לומד את גודל החומרה של ביטול תורה!! הוא לא יהיה זה שיוריד אותי מזה... אבל ימים יגידו... וגיליתי שנוכח שיש ביטול תורה... אבל יש גם לגדל ילדים ויש גם להיות אוזן קשבת... ויש בית... ויש פרנסה... ויש אישה... נו... וכמובן שיש ביטול תורה שכבודו במקומו מונח!! בקיצור: יום אחד גדלתי ואז לא שהביטול תורה נהיה פחות חשוב לי... אלא הבנתי שחוץ מביטול תורה יש עוד!!! עוד כמה דברים... וכעת אני מתמקד רק בנקודה אחת...

המשכן... פתאום כל הקרשים נאספים... כל 'יחידות' הקריזות נאספות אחת לאחת. ובונים מזה משכן אחד שלם... כן... אל תבהל בחור יקר... אתה לא מבזבז את הזמן... אתה לא סתם רוקד מקריזה לקריזה... אתה בסה"כ אוסף את כל הערכים... (זה בדיוק כמו הילד שלי שהיום יודע שיש בית שלם!!! שיש בתוכו מכלול שלם... פה יש טישו אם צריך, ושם יש פח כשצריך לזרוק, ובימין יש ברז... ומשמאל יש מתג חשמלי... אבל בשביל שהוא יקלוט את המכלול הזה... בשביל זה הוא היה צריך להקדיש לכל פריט את החתונה שלו ואת השבע ברכות שלו!!! שבוע אחד כולו בפח... ושבוע אחר כולו בברז... אותו דבר אתה!!! בשביל לערוך היכרות עם מכלול הערכים שלנו בעבודת ה'. בשביל זה היית צריך להקדיש תקופה של היכרות מקרוב מול כל ערך בפ"ע... ובבא היום... כשתסתיים מלאכת המשכן... כשתעמוד על דעתך ותסיים לערוך היכרות עם כל הערכים... כעת!!! כעת הגיע הקמת המשכן... יום יבא ואתה תלמד לקחת כל קרש ולשים אותו בנישה שלו... לתת לכל דבר את הפרופורציות שלו... בהרמוניה מופלאה) אתה כעת בקליניקה של בצלאל... אם תכנס לנגריה של בצלאל אתה תראה אותו יושב על איזה קרש!!! כבר שעתיים הוא יושב על אותו קרש!!! אין מה לעשות... במלאכת המשכן צריך להקדיש לכל 'קרש' את התקופה שלו והזמן שלו... לכן אל תקח ללב!!! אל תחשוב שמדובר פה ב'קריזות'!! זה לא קריזות... אתה לא מבזבז רגע אחד... כל תקופה אתה לומד להכיר עוד קרש... (ואגב: במאמר המוסגר... אתה מבין לבד שיש גם קרשים מסוג של 'אין אדם עומד על דברי תורה' אא"כ נכשל בהם... הייתה לי תקופה בתור בחור שהייתי עסוק בקרש חשוב של כניסה חובות!!! בתקופה הזו למדתי על דרך השלילה שלא להיכנס לחובות... שווה מיליון דולר!!! בחור פיקח יודע גם לסכם תקופות לא מוצלחות ולדעת איזה קרש להוציא מהם... אל תשכח שגם 'קברות התאוה' נחשב ממ"ב מסעות... אם יוצאים משם עם לקחים... זה בהחלט קרש נכבד ש... שעשוי פה משהו...)

מה שכן... מה שנוגע כעת לעניינינו...

חנוכה הוא חג החינוך!!! חנוכה הוא השלב של מלאכת המשכן!!!

בחנוכה אנחנו נותנים ביטוי והערכה לשלב של הקרש פה קרש שם... בחנוכה אנחנו נמצאים בשלב אחד לפני הקמת המשכן!!! אנחנו כעת בשלב שאנחנו רואים מול עינינו ערימת קרשים... ערימת קריזות... ואנחנו יודעים לזהות בהם משכן!!! חנוכה זה חג של הבחור בן עליה... ההלו... אל תזלזל בקרש פה קרש שם שלך... שום קריזה רוחנית היא לא סתם טרנד... גם אם נראה לך שאתה לא עקבי... זה עקבי להחריד!!! אתה פשוט לומד להכיר את כל הערכים של היהדות... ולכל אחד יש את תקופת ההכשרה שלו... מה כן? אם אתה פיקח... אתה מבין שנוכן! נכון שאני כעת מתביית כל תקופה בערך אחר... נכון שכל כמה חודשים אני נכנס לקרש אחר וזה מצויין! אבל בשביל זה יש לי רבנים והורים וכל מי שגדול ממני בחכמה ובמנין שהוא כבר עבר את השלב הזה... הוא כבר הקים את ביתו... והוא רואה את הדברים יותר במכלול... אם אני עכשיו מבין מאוד מאוד חזק באיזה קרש מסוים... זה לא שהוא פחות מבין... אלא הוא מבין עוד כמה דברים!! הוא בסה"כ יודע לתחם את הקרש הנוכחי בנישה שלו ומסוגל לשקלל בד בבד עוד כמה קרשים אחרים... תן לחכם ויחכם עוד... מה שבטוח... כעת תורך להיות בחור...

שתיארתי... כמו שהילד שלי שבוע אחד פח... שבוע אחד טישו... אז אותו בחור גם מרגיש אותו דבר... הייתה תקופה שכל השטייגן שלי היה סביב חזרות... ואז זה עבר לי... ונכנסתי לקטע של תפילה... עבודה... ואז עברתי לנושא הבא... עיון... לומד'ס... לסכם סוגיות... ואז גם זה עבר לי... פתאום נכנסתי לקטע של הספק... בקיאות... לסיים מסכתות... בקיצור: שורה תחתונה... במבט לאחור אני מרגיש שכל האישיות שלי זה אוסף של קריזות... כל פעם קריזה אחרת... ותכל'ס... יש פה חוסר עקביות... כל תקופה אני יורה לכיוון אחר... וככה לא מגיעים לשום מקום... מישהו מזדהה עם התחושה הזו???

אז זהו!! שאני רוצה לגלות לך: שבשביל זה יש לנו את חנוכה!!!

חנוכה זה התאריך שבו **כלתה מלאכת המשכן!** חנוכה זה מועד מיוחד שמרים על נס ומחשיב דווקא לא את הקמת המשכן!!! אלא מאי?? את סיום **מלאכת המשכן!** מה...? מה כ"כ מיוחד במלאכת המשכן???

העניין הוא כך: בחור בן עליה בישיבה... הוא עדיין לא נמצא לשלב של **הקמת המשכן**... כי לעת עתה אין לו את מה להקים... כי בשביל להקים משכן צריך את הרכיבים... ולכן כעת בשלב זה עובדים על הרכיבים בעצמם... כעת זה 'מלאכת המשכן'... שזה אומר לבנות קרש... ועוד קרש... ועוד קרש... עוד בריח... עוד ו... עוד אדן... בקיצור: מלאכת המשכן זה אומר שיש פה איסוף של מלא מלא תכנים וערכים שלא קשורים אחד לשני... ואז!!! אחרי שכלתה מלאכת המשכן... כעת הגיע הזמן לקחת את כל הפריטים וערימת הקרשים הלא קשורים... ואז לחבר ולשלב אותם בהרמוניה אחת... ואז לפתע הפאזל נשלם וכל ערימת הקרשים נהפכים ל'יוהי המשכן **אחד**...' יש פה יצירה אחת מושלמת!!!

זה בדיוק מה שבחור עושה בישיבה... אתה כעת אוסף מלא מלא קרשים... כל תקופה אתה אוסף קרש אחד... בשיעור א' התוודעתי לקרש התורני שנקרא חזרות!!! נכנסתי לזה עד הסוף... כל הזמן חזרות... קניתי את הקרש הזה!!! קרש של חזרות... זה ערך תורני בפ"ע...

ואז כביכול ירדתי מזה... ועברתי לעבודת התפילה... נכנסתי לעבודת התפילה עד הסוף... אל תשאל... קניתי קרש של תפילה!!!

אבל גם מזה כביכול ירדתי... ועברתי לקרש הבא... הפעם זה היה מוסר... ואח"כ חסידות... ותכל'ס... בסוף זה היה נראה די מתסכל... כי במבט לאחור... באמת זה היה נראה לי כאילו כל החיים שלי זה אוסף של מלא קריזות... כל תקופה קריזה אחרת... כל תקופה והקרש שלה...

אבל לא!!! זה לא קריזה!!! אני מוחה!!! זו מלאכת המשכן! המשכן מורכב מהמון המון ערכים... כל ערך הוא כמו קרש! יחידה בודדת! כעת בתור בחור שאני עדיין בשלב של מלאכת המשכן... כעת זה עובד בצורה של קרש קרש! כעת זה באמת נראה שאין כמעט קשר בין קרש לקרש... כי כעת אני עדיין באמצע לעמוד על דעתי... בעיצומה של מלאכת המשכן... אבל!!! חכה חכה... ברגע שיגיע הקמת

עכשיו: תנסה להיכנס רגע לראש שלי בתור בחור... כשאני כעת באמצע האטראף שביטול תיירה זה כל היהדות!!! תחשוב שאני רואה שאבא שלי לא כ"כ 'נזהר' בביטול תיירה כי הוא צריך גם בביטיור וכו'. איך אבא שלי הצטייר אצלי?? אוי נעבאך... אין מה לעשות... אבא לא זכה... בקיצור: אוטומטית הוא הצטייר אצלי כפחות צדיק ממני!! שיש דברים שאני זהיר בהם יותר מאבא שלי!!! נו... מה הפלא שאני בטוח שאני יותר צדיק מאבא שלי... וזכה... ומה אתה חושב... חלפו חודשיים וזה 'עבר לי'... אני כבר לא עושה עסק רק מביטול תורה... כעת עברתי לנושא הבא... מה עכשיו?? עכשיו נכנסתי עם כל הרמ"ח והשס"ה לעניין של ההתבטלות לצדיקים... ועשית ככל וכו'... נו... כעת נהייתי מרני'סט... התחלתי לשוטט אצל הגדיילים... להידחף... להימרח... לחפש שאלות מתחת הריצפה... אה... הידבק בחכמים ובתלמידיהם... ואז חזרתי הבייתה ושוב ראיתי שאבא שלי לא ממש מתלהב מהקירבה וההידבקות המבעיית (והמוגזמת) שלי לרבנים... שוב הסתכלתי עליו בחמלה... הוי... מה לעשות... מה אבא שלי 'מבין' בביטול לצדיקים... (הגחיל רתמים שלפני חודש כבר ירד מהמדפים... זה כבר לא החטא של אבא שלי... עכשיו אבא שלי 'מפסיד' בהתבטלות) ואז חלפה חצי שנה... ולפתע התהפכתי ב-180 מעלות! אני פתאום מבין הכל... הכל פוליטיקות... הכל משבקי'ם ועסקנים... הכל מססחרה אחת גדולה... ובדיוק אז הרבנים אמרו להחליף לפלאפון כשר... ואני חוזר הבייתה ומגלה שאבא שלי מהראשונים קנה שתי פלאפונים כשרים בהון תועפות... אמרתי לו: אבא... למה?? אתה לא יודע שהכל פוליטיקות... הכל עסקנים... אבא שלי הזדעזע... איך אתה מדבר?? זו הוראה של הרבנים... אוי... אבא... אתה לא מבין... הכל עסקנים... משבקי'ם... נו... לך תסביר לאבא שלי... ה'תמימות' של הדור הקודם זה... זה 'משהו'... **אתה קולט את הסיפור??** בכל תקופה נכנסתי לאיזה מדף!! ונכנסתי אליו עעעעד הסוף!!! עם כל הראש!!! ואני כעת מבין לגמרי לגמרי עד הסוף... אבל משהו אחד!!! רק את המדף הבודד הזה!!! רק אותו אני מבין עד הסוף... אבל חוץ מזה אין כלום... ופתאום אבא שלי מעיז לתערב בנושא היחיד שאני כ"כ מבין בו... והוא 'לא מבין' את זה לגמרי כמוני... עכשיו לך תסביר לי שזה לא שהוא לא מבין "את זה" לגמרי!!! אלא הוא מבין עוד כמה דברים ולכן יש לו **פרופורציות**... אתה קולט?? כשאתה אומר משהו שאתה משוכנע בו לגמרי לגמרי...

ישנם שני אנשים שלא יסכימו אותך! אחד שבאמת לא הבין אותך... או אחד כזה שדווקא הבין אותך... אבל הוא מבין עוד כמה דברים...

בקיצור: בחור פיקח הבין מה אמרתי... ומי שלא... ימשיך כמוני לחשוב שהוא חכם יותר מכולם... כעת זה תורך... וברבות הימים תבין עניין...

זו נקודה אחת שרציתי להוציא... אבל יש פה נקודה נוספת שהיא עוד יותר חשובה... והיא גם קצת קשורה לימי החנוכה שממשמשים ובאים...

ישנם בחורים בני עליה שמתלוננים ובצדק... אני מרגיש חוסר עקביות בעבודת ה' שלי... כן... כפי

תנור הצדקה... החסד... וגם הנזקים...

מאז שהחורף התחיל... אבא ואני תעוררים מוקדם בשעה שנים בלילה ומיד יוצאים לביהמ"ד ללמוד ואמא נשארת לישון עם הקטנים בבית... אבל השבוע קרה משהו שאמא לא מצליחה להירגע מזה... העניין הוא שעד היום תמיד אמא מתעוררת בשעה ארבע לפנות בוקר... ומתחילה! מתחילה ללוש את העיסה היומית... ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה... מחכה שהעיסה תתפח... לביתיים היא אומרת תהלים ומדברת עם ה'... (אם נשאר לה עוד זמן... אז היא הולכת לאוצר ומוציאה עוד כמה ק"ג של דגן וטוחנת כדי שיהיה לה קמח לשבוע הקרוב) ואז היא קורצת חלה ואופה... ואז כשמושיי הולך לחידר... היא שולחת איתו על הדרך את החלה כשהיא עטופה בחותלות שאינם מקבלים טומאה למשפחת קהאן לתת להם ה'מקצת' של החלה...

אבל!!! השבוע קרה משהו ששנים לא קרה... אמא פשוט קמה מאוחר!!! (אפילו אנחנו לא היינו בבית בשביל להעיר אותה) וכבר עלה השחר... ואוי ואבוי... עדיין לא התחלתי כלום... בדיוק אותו בוקר היה גם מאוד קר... אמא רצה מהר להביא עצים כדי להסיק את התנור הקפוא... והיא ניגשה לעשות בצק... והבצק לא תפח... לא תפח... מה לעשות... קר!!! ואז נשמעו הדפיקות המוכרות בדלת... אוי אוי... ר' זלמן הקבצן הגיע!... כן... כל בוקר הוא דופק כאן בשעה הזו... הוא רוצה לחם לאכול... תמיד בשעה הזו הכל כבר מוכן... אבל היום?? אמא פתחה ואמרה לו: מצטערת מאוד... אבל זה עדיין לא מוכן... אבל אני מאוד רעב... אמא עד עכשיו מסוייטת מזה!!! הרי זה אחד מתקנות עזרא הסופר שאמהות יכינו לחם מוקדם בבוקר כדי שיהיה מצוי לעניים... והנה... ר' זלמן הגיע... והוא רעב!!! אוהו... אני יודעת מה זה רעב... אמא אומרת עם דמעות בעיניים... אני גדלתי בבית עני... אני יודעת מתי עני אוכל ארוחת ערב... ממש בתחילת הערב... טיפה לאחר שהכנהים נכנסים לאכול בתרומתן... אני זוכרת איך שהיינו קמים באמצע הלילה עם בטן ריקה ו'שומרים לבוקר', מחכים שאבא כבר יחזור הבייתה עם 'משהו' מהשכנה ו... וזשה כבר יהיה מוכן... והנה ר' זלמן הגיע לכאן כשיש לו ילדים קטנים רעבים!!! ולא היה לי מה לתת לו... זה לא היה מוכן...

זהו!!! מאז אמא מתעוררת כל לילה כמה פעמים... כל פעם בסיט שמא היא מאחרת... היא ביקשה ממני שמהיום לפני שאני הולך ללמוד... שאני אלך לאוצר העצים... ואסיק את התנור של האפיה כדי לקצר הליכים האמת היא שהתנור שלנו זה סיפור בפני עצמו!!! יש לנו בבית גמ"ח תנור אפיה!!! התנור שלנו עובד מהבוקר עד הלילה ללא הפסקה... (אבא שלנו רכש כמה עצים גבוהים של חרוב ושקמה ואנחנו כורתים אותם בקיץ זה חומר בעירה מספיק לכל השנה... אפילו שזה בתוך שני ערלה אבל זה לעצים...) זוגות צעירים או אנשים מבוגרים שלא שווה להם לתחזק תנור משלהם יכולים לבא לבית שלנו בשמחה רבה ולאפות את הלחם שלהם... (לשם השוואה... תנור של פעם זה כמו בימינו להפעיל מערכת הגעלת כלים יומיומית... צריך שיהיה לזה הצדקה...) כתוצאה מזה יש לנו בבית גם תחנת איסוף של חלה... מי שכבר מגיע לאפוח... יכול להביא איתו את החלה... ואבא שלנו שהוא מבאי הצדקה של העיר והוא יודע בדיוק כמה אוכל יש בכל בית... הוא הולך בקנאות לקראת ערב עם כמה מקראות מכובדות לבית משפחת קהאן שיהיה להם לכה"פ בשעת צאת הכוכבים בשביל הילדים... (ס"ס עיקר מחייתם של משפחת קהאן שאין להם חלק בארץ ואין להם פה שום שדה אחוזה... מסילא כל המחיה שלהם זה מהתרומה שלנו...) אבל תנאי אחד יש לנו בגמ"ח של התנור!!!

זו מודעה רשמית שתלויה בכניסה לחצר הבית שלנו! מדובר במודעה שאבא ניסח אותה יחד עם האב"ד... הם ניסחו אותה כדלהלן: אמנם רשות יש לכל מי שרוצה להיכנס... אבל אנחנו לא לוקחים אחריות על שום נזק שיקרה מתוך החצר שלנו... הסיפור היה שיש לנו בלע"ר חצר גדולה... יש לנו פה כרה שמידי יום מניבה ליטר וחצי חלב... חוץ מזה יש לנו גם עז שובבה שמספקת חצי ליטר חלב עיזים... וגם תרנגולים בשפע שכל בוקר מטילים לנו ביצים... לפעמים גם אפרוחים... פרטים אצל יענקי בן השש... (הוא הלולין של הבית שלנו... אמא שולחת אותו כל בוקר להביא את הביצים שהוטלו בשעה האחרונה וצריך לקחת אותם לפני שהתרנגולת תחלי תדגור עליהם והוא גם אחראי לבשר לנו כמה אפרוחים כן בקע...) ותכל"ס... כשמגיעים לכאן אנשים לאפות... אנחנו בשמחה מקבלים אותם!!! יש כאלו שמחכים שיאפה... אבל יש כאלו שמנצלים את הזמן והולכים ועושים עוד כמה סידורים וחוזרים לרדות את הפת... ויש לנו פה את מרים השכנה שהרבה פעמים היא משאירה פה את הדלי שלה... ויום אחד הפרה שלנו עברה פה סמוך לזירה... ובלי שום כוונה רעה היא פשוט עלתה על איזה אבן... ותחשוב מה קורה כשמשקל טון וחצי עולה על אבן בזוית מסוימת... הופה!!! האבן נותזה בכל הכח ופגעה בדלי החרס ושברה אותו לרסיסים... המים נשפכו וגברת מרים הגיעה ו... ושווד ושבר... הדלי נשבר... מה זה צריך להיות?? זה לא בסדר... היא התעקשה שאנחנו צריכים לשלם לה לפחות חצי נזק... (כדין הלכה למשה מסיני שבהמה שמתיה צרות חייבת חצי נזק ולא נזק שלם) אבא ניסה להסביר לה שחייבו רגל זה רק ברשות הניזק! וכאן שהחצר והפרה היא שלנו זה חצר המזיק ופטור... אבל היא לא ויתרה... היא טענה שברגע שאתם מרשים להיכנס... אתם צריכים לשמור על הפרה שלכם ועל החפצים שלנו... (מכיר את האנשים האלו שכולם חייבים להם?? ואתה כמעט תוהה על הראשונות למה עשיתי חסד? כן... לא קל איתם! זה אנשים שמוציאים לך את כל החשב להמשיך לעשות טוב לאנשים... אבל אנחנו לא נפול במלכודת הזו... גם אם יש אנשים חטרי טאקט וכפויי טובה שאתה מקבל מהם רק אבנים... לא בשביל זה נפרוש מסידת החסד) טוב... אבא החליט שהוא לא מתווכח איתה... כנראה שהיא מרת נפש... הוא שילם לה חצי נזק!! ו... ו... והוא כמובן לא סיפר לה את המשך הסיפור... שאחרי שהדלי שלה נשבר וכל המים נשפכו... אחרי חצי שעה הפרה שלנו עברה שם והוחלקה במים ושברה את הרגל... (עזוב!!! אם היינו הולכים איתה לבית דין, לא רק שאבא לא היה צריך לשלם על הדלי שנשבר!! אלא יתכן מאוד שהיא הייתה חייבת על נזקיה וצ"ע...)

אבל באותו יום אבא הפיק לקחים ובשביל שזה לא יקרה שוב... הוא הלך וניסח מודעה!! שאנחנו לא אחראים על שום פריט שנכנס לבית שלנו וכל נזק שיגרם לו... הנס היה שלא חלף שבוע ימים ושוב קרה פה סיפור... יורם הגיע לכאן עם הכלב שלו והדביק פת לתנור... את הכלב הוא השאיר ליד התנור והוא הלך לכמה דקות לבדוק האם המצודה שהוא פרש הבוקר ביער הסמוך... האם היא הניבה 'תוצרת' וכנראה שהיא 'בשרות טובות' ולכן הוא התעכב... ולבנתיים הכלב הריח פת חמה וריחנית והכניס את הראש לתוך התנור והוציא את החררה כשהיא חצי חרוכה והגחלים דבוקות לה... (אגב: מאוחר יותר התברר שהוא בכלל הוציא לחם של מישהו אחר מהתנור...) גרר אותה החוצה מהחצר שלנו ו... והלך היישר לחצר של ר' קלמן שכננו היקר שהוא כעת מסיים לקפל את גרון הכותנה (שהקטיף שלה הטייתם בחודש תשרי...) תכל"ס... הכלב נכנס לשם את החררה החצי בוטרת... ותוך שניות הגחלים נאחזו בחלק מהכותנה והתחילה התלקחות... לפחות חצי מיבול הכותנה של ר' קלמן עלה בלהבות... הלב נקרע!!! וזה לא היה נעים... אוי כמה לא נעים... זה כלב שהגיע מהתנור שלנו... הגחלים מהחצר שלנו... אבל הכלב?? הכלב שייר ליורם... החררה שייכת לזוג הצעיר של משפחת אהוד... ויורם שיהיה בריא... הוא עדיין שם במצודה... בודק איזה ארנב נכנס לו לשם בטעות... והנה יורם... אוהו... ארך לו כמה שניות להבין מה קרה... ואז הוא תפס את הראש... קורא יקר: אני כנה איתך... מאז השריפה של הכותנה לא היה לי מספיק ישוב הדעת לחשבן מי חייב... האם בעל הכלב, בעל החררה, או אנחנו... אני רק יודע 'לנחש' שהשבוע אני הולך ללמוד את זה בדף היומי... נפגש שם.

שימו לב אל הנשמה!!!

נאלצו לדהות את הבחירות... וישנם הרבה נבחרו ציבור שכבר הלמו לראות את עצמם בימים אלו תופסים את כותרות העיתונים... אבל בצוק העיתים הם נאלצו לכבוש את הרצון ולהידחק בימים אלו לפניהם... אבל לבנתיים!!! לבנתיים מיישהו אחר 'גנב' את הבמה... ישנה קבוצה של יותר ממאתיים אנשים שהם דווקא לא נבחרו ציבור... הם בכלל לא נבחרו בזה... אבל הם בהחלט תופסים את כותרות העיתונים!!!

מדובר ביותר ממאתיים חטופים שכולנו פתאום אוהבים אותם... דואגים להם... איכפת לנו מהם מאוד מאוד... מדובר באנשים שבחיים לא היכרנו אותם... ואין שום סיבה שבעולם שמישהו מאיתנו ידע על עצם קיומם... אבל ברגע שקרה מה שקרה והם נחטפו ונאבדו מאיתנו... פתאום כולנו מרגישים את העדרם!!! לכולנו איכפת להם!!!

אני בטוח שיש כמה וכמה מתוך מאתיים חטופים... שבשנה שנתיים האחרונות שאל את עצמו... האם אני מעניין את מישהו? האם מיישהו סופר אותי בכלל? אני חסר למישהו?? ופתאום מבול!!! מבול של התעניינות... מבול של אכפתיות...

לכולנו איכפת ממי... אתה חשוב לנו מאוד מאוד... רק תבא כבר... תשתחרר כבר... אנחנו רוצים לראות אותך בריא ושלם...

שאלת המיליון היא: איך אפשר להרגיש שווה גם בלי להיחטף??

יותר מדויק: למה צריך להיחטף בשביל להרגיש שווה?? עוד יותר מדויק: למה רק כשבן אדם נחטף אנחנו לומדים להעריך את הערך העצמי שלו... כל זמן שלא היו חטופים... הנבחרים שלנו היו נבחרו ציבור... כל מי שהצליח לעשות יותר רעש... והנה... ברגע שקרה מה שקרה... פתאום צצו להם מאתיים אנשים שאין להם שום ברק ושום הילה היציגית ואנחנו מעריכים אותם מצד הערך העצמי שלהם...??

והתשובה היא: נשמה היא ערך עצמי!!! כפי שכולנו מרגישים עכשיו ביחס לקבוצה האנונימית של החטופים היהודים...

מתי לומדים להעריך אותה?? כשהיא חסרה... כשהיא פה בינינו... יש מישהו שאחראי על טשטוש נשמות... קוראים לו עמלק... התפקיד שלו זה לונב ולעשות ממך זנב... שוונג... אתה עוד אחד... עוד סמרטוט... אתה לא מעניין אף אחד... וברגע שקורה משהו!!! ברגע שמאתיים אנשים פתאום נעלמו לנו מהאופק... הופה... הוא חשוב לי... איזה נשמה...

החכמה שלנו זה להצליח להתגבר על המוקש הזה!!! להצליח להכיר בערך הנשמה שלי גם כשהנשמה בקרבי!!!

להחליט שלא חייבים להיחטף בשביל להבין כמה אני חשוב... להחליט שאני מסתדר לבד... לא צריך להגיע למצב של פיקוח נפש ויחללו עליך שבת בשביל שתבין שאתה יותר קדוש משבת קודש... הרי אם יקרה לך משהו בשבת קודש או הסירנות של האמבולנס יכריזו בקולי קולות שאתה דוחה את כל התורה כולה... אז חבל!!! למה להבין את זה בנסיבות כאלו? למה צריך להיחטף בשביל לזהות את הנשמה היקרה של כל יהודי ויהודי... בא ננסה להבין את זה גם בלי זה...

להבין שאנחנו נשמה!! נשמה היא ערך עצמי!!! אני יקר... אני חשוב... ה' רוצה אותי... ודווקא אותי... ולהבין את זה בלי גלגלי עזר... לדעת לכבד כל יהודי באשר הוא... מה הוא אשם שהוא לא חטוף?? כשמתחשק לך לדבר לשה"ר על יהודי... תדמיין שעכשיו זה הלווייה שלו... היית מדבר עליו עכשיו?? נו... אז מה הוא אשם שהוא חי... תחשוב שהוא מת... אז מה ואתה לא חטוף... גם מי שלא חטוף הוא נשמה... בן יחיד של ה'... וה' רוצה את הבוקר טוב שלך ודווקא שלך...

מי אני...?? באיזה שבט אני מרגיש הכי בבית??

בפתח הגיליון שאלתי: למה דווקא החיילים שהם כ"כ ממוגנים ושמורים... למה דווקא אצלם ש את הפגיעות היותר גדולות?? מה התשובה?? הוי... שוייטה גמור... מה... אתה לא מבין?? **זה עובד בדיק הפוך!!!**

זה לא שהחייל מאובטח ושמור יותר מכל אזרח אחר... אדרבה!! החייל נמצא במקום הכי הכי מסוכן... והיות והחייל נמצא בסיכון הכי גדול!! ולכן הוא צריך הכי הרבה מיגון ואבטחה... וכולי האי ואולי... כל זה בשביל **למזער** את הנזקים!!! המיגון והאבטחה של החייל לא הופכת למאובטח ושמור יותר מכל אזרח אחר... אלא במקרה הטוב ממזערת את הסיכון הגדול שבו הוא נמצא... **בא נגיד את זה ככה:** גם ראש הממשלה וגם חייל הקרבי... שניהם מאובטחים ברמת אבטחה הכי כבדה, רק מה ההבדל?? האבטחה של ראש הממשלה עסוקה **בלהרחיק אותו מכל חשש סיכון!!! לשלול** ממנו כל סיכון... כי הוא צריך להיות הכי שמור!!! ואילו אבטחה של חייל זה דווקא **מרוכז סיכון!!!** מרוב שהוא נמצא בסיכון... לכן הוא חייב אבטחה כבידה כדי לנסות למזער סיכון... ולמאי נפקא מינה?? שאם ח"י יקרה משהו לראש הממשלה זה יהיה מחדל איום ונורא... זה יהיה כשל בלתי נסלח לאבטחה... כי בשביל מה אתם פה אם לא בשביל **להרחיק** אותו מכל חשש סיכון!!! איך נתתם לזה לקרות... אבל חייל שלצערנו נפצע בקרבות בעזה... מישהו רואה בזה מחדל צבאי? מה פתאום... החייל חי בסיכון ממשי כל הזמן!!! הוא חי בניסים... אנוחנו מצדינו צריכים לאבטח אותו עד כמה שאפשר כדי למזער את הסיכון העצום... אבל מה לעשות... אחרי הכל הסיכון סיכון...

עד כאן המשל... כעת כלפי מה הדברים אמורים??

מצינו שני שבטים שמתייחדים בשמירה על קדושה!!! שבט יוסף ו-- דן! שניהם מתייחדים בשמירה מול זוהמת הנחש ושמירת יסוד... אבל בכל זאת יש הבדל תהומי בין יוסף לדן... יוסף צריך **להתרחק מהסיכון!!!** יוסף הוא על תקן ראש הממשלה... הוא המשביר... הוא נבחר להיות צינור השפע שדרכו ה' מריק את כל השפע לעולם... ולכן יוסף חייב להיות מאוד שמור!!! הוא צריך להתרחק מכל סיכון ולשלול כל חשש הכי קטן ממעידה רוחנית בקדושה... ליוסף אסור ליפול!!! אסור שזה יקרה לו!! אם יוסף חלילה נופל זה מחדל וכשל בלתי נסלח והוא מיד נטרד... כי אין... איך זה קרה לך... איך הגעת לזה... היית חייב למאן ולנוס החוצה... אתה אבן ישראל! אתה האבן השתיה שעליה הכל מתבסס... אסור לך להגיע בכלל לזירת סיכון... **עד כאן יוסף!!! אבל אצל שבט דן?? זה עובד בדיק הפוך!!!**

שבט דן לא עסוק בלהתרחק מסיכון!! כי הוא נולד לתוך הסיכון... חי בתוך הסיכון!!! אצלו עיקר המלחמה לא זה להתרחק מאזור הסיכון... כי הוא נשלח לסיכון!!! זה כמו החיל שהוא נשלח לעזה בגלל הסיכון...

זה כמו שכעת מפנים את כל תושבי קרית שמונה... כי מסוכן להישאר שם... ננו... ואם ימצאו שם חיל... גם לו יגידו להתפנות משם?? לא!!! אתה נשלחת לסיכון!! אתה פה בשביל זה!!! **אז זהו!!! שמאוד מאוד חשוב לנו לדעת** שישנם נשמות שהקב"ה שלח אותם ל-- סיכון... וזה שבט! זה תפקידו!! זו שליחות!!! ישנם כאלו שה' רוצה שהם יתרחקו ממשווי קשת מהסיכון... ואילו יש כאלו שה' שתל אותם בתוך הסיכון!!! ה' בחר בהם להיות החיילים קרביים בקרבות העזים במלחמת היצר...

אבל רגע רגע... לפני שאני ממשיך... כאן מאוד חשוב להדגיש: שלא יהיו טעויות!!! אני מדבר על אחד כזה שה'!!!! ה' **שלח אותנו** לסיכון!!! אני לא מדבר על מי ששלח את עצמו לסיכון... כי תאר לעצמך: כל מי שקנה אייפון ומטבע הדברים הוא מתמודד שם ברשת מול כל הסחי והמאוס... יבא ויגיד... כן... אני נשלחתי לתוך הסיכון!!! לא!! לא!! זה סתם אחד שמאס בטוב ובחר ברע... עליו אני לא מדבר... אני מדבר על אחד כזה ששמור על עצמו בדיק כמו יוסף... הוא בן עליה ועובד ה' מתוך בית המדרש... אבל עמוק בפנים... איפה שאף אחד לא יודע... יש לו קרבות עזים במלחמת היצר!!! הוא לא בחר בזה!! הוא לא בחר בסיכון... ה' הציב אותו שם!!! ה' שתל אותו מול זוהמת הנחש... וה' רוצה אותו בחזית... בתוך הסיכון... בקרבות עזים יומיומיים... כמובן שלכל אחד יש מלחמת היצר... ולכל אחד יש את הקרבות שלו... ולכולם יש יצר הרע בדיק כמו שאין כיום פינה במדינת ישראל שהיא לגמרי שמורה... אבל אתה מבין לבד שיש הבדל בין אחד שמהלך בבני ברק לאחד שמהלך בשער שכם... ויש הבדל בין שניהם לבין חייל שמתהלך בלב עזה עם אקדח שלוף... אז זהו!!! שיש כאלו שה' ייעד אותם לחיילים קרביים במלחמת היצר!!! וזה שבט דן!! ומאוד מאוד חשוב לדעת את זה...

ולמה?? כי בסופו של דבר שניהם קדושים!! שניהם נשמרים בקדושה... גם יוסף וגם דן... אבל ההבדל ביניהם תהומי... כי יוסף לובש חליפת מגן של קדושה כדי להתרחק מכל חשש הכי קטן של סיכון רוחני... כדי לשלול את המעידה הכי קטנה... ואילו דן נמצא בתוך הסיכון... בתוך האש... וגם הוא לובש שחפץ של קדושה... אבל אצלו זה לא בשביל לשלול... אלא בשביל למזער סיכונים... ואז יום אחד שניהם נפגשים איכשהו... ויוסף ההמום מהנפילות והמעידות שיש לך פה ושם בקרב... הוא מזועזע מהמחוזות ש-דן בכלל מתמודד מולם... מה זה צריך להיות... זה לא מקובל עליו... לי אף פעם זה לא קרה... אתה לא מתיבייש... אני אף פעם לא נפלתי בכאלו נפילות... צא טמא ממחננו... אבל הההלו... לך תסביר ליוסף ובנימין... שאצל דן הסיפור הוא אחר!!! דן לא מתרחק מסיכונים!! דן מתמודד בתוך הסיכון!! הוא חייל קרבי בתוך פירי מנהרות... וממילא אצלו זה אחרת לגמרי... אם דן הצליח לצאת מעזה עם כמה רסיסים בודדים בגב... וקליע אחד בלבד ברגל... הוא ניצח בעענעק!!! כי הוא יצא בשלום מקן הצרעות של עזה... אם אצלו המעידות הרוחניות יסתכמו ב-פה ויש והוא ממשין הלאה להילחם הוא שמשון הגיבור!!

ואילו אתה בנימין... אתה ידוי ה' שחופץ עליך כל היום... אם יהיה לך עשר אחוז מהמעידות הרוחניות שלו... אתה מחדל טוטאלי!! בנימין מת בעטיו של נחשו!!! ואילו שמשון הדני כל יום בקרבות מול הנחש... האר"י הקדוש אומר: שישנם נשמות קדושות מאוד, ודווקא לגודל מעלתם הם קרובות לאחיות החיצוניים... ולכן מעידה רוחנית נקודתית אצלם מתקבלת אחרת לגמרי מחטא בדקי דקות אצל מישהו אחר... זה משפטים שמסתמא עד לפני כמה שנים היה אסור להגיד אותם... כי... זה עלול לתת לגיטימציה וכו'... שיהיו שיחשבו שעבירה זה לא כ"כ חמור וכו'... **אבל מה לעשות שהיום חובה להגיד את זה!!!**

כי אלו שחושבים שעבירה זה לא כ"כ חמור... את זה אני כבר כמעט ולא פוגש!!! **ואת מי אני פוגש ועוד אין פוגש??** את אותו חייל קרבי!!! הבן עליה שיש לו קרבות עזים יומיומיים במלחמת היצר והוא נלחם בגבורה ומנצח!! ונופל... ושוב מנצח... ושוב מועד ושוב מתגבר... ומידי פעם הוא מקבל איזה קליע ברגל... והוא שבור ורצוף ומרגיש טמא ומשוקץ... בפרט שהוא ראה בספה"ק וכו' וכו'... ובפרט שיש עובד ה' אחד בישיבה שכולו קודש הקדשים והוא מרגיש לידו כמו איזה 'פחת נבילה'...

והההלו... תבין את הסיפור!!! תבין שאם יש לך ניסיונות וקרבות שאתה לא הזמנת אותם (או להיפך) באו לך בהפתעה ובתום לב בגיל צעיר וכו' וכו'...) זה לא פשלה!! **זו הזמנה!!!** ה' גייס אותך להיות חייל קרבי!!! ואם אתה חייל קרבי... תדע לך שאצלך נפילה ומעידה נקודתית פה ושם זה לא סתירה לנצחון מוחץ!!! תבין שמעידה נקודתית זה חלק מהחזית!! אסור לך לקחת את זה ללב יותר מדי... (שהוא!! חייל קרבי!! מתעופפים לך פגזים מכל עבר... מה אתה רוצה שיקרה...) שתבין: גם יעקב אבינו שנקרא שלם ותמים ללא נדנדוד חטא!!! כל זה עד הרגע שהוא נאבק מול שרו של עשיו... ברגע שהיה לו קרב פנים מול פנים מול... הוא קיבל רסיס אחד... הוא יצא צולע מהמלחמה וזה לא הפריע לו לקבל את העיטור גבורה שנקרא "ישראל- כי שרית"!! כי כשעומדים בקרב פנים מול פנים מול שרו של עשיו... גם אם יצאת עם צליעה קטנה אתה עדיין ניצחת בקרב ובענעק!!! אוי ואובי לחבר שלך עם הסטנדר אם תקרה לו הנפילה שלך... זה יהיה עוון לא יכופר... אבל אצלך זה חלק מהקרב... (בתנאי שאתה לוחם קרבי ללא הנוחות... אנוחנו כמובן לא מדברים על מי שהכריז על שביתת נשק) ---

וכעת!! ברוח הימים אני רוצה לעבור במעבר חד לשבט שמעון!! בקצרה ממש: שמעון הוא האחראי על **הגבולות** של כלל ישראל!! הוא זה שבשבוע הבא יופיע בחרב וחנית ויהרוג את כל עיר שכם... שמעון עד היום לא מתחרט על זה... אפילו יצחק אבינו גיבה אותו בשתיקה... אמנם יעקב אבינו נוף בו אבל בשקט בשקט כולנו מודים לו שהוא עמד על המשמר ונס!! נס שיש לנו את שמעון!!! אנוחנו צריכים את שמעון שינשוף לנו בעורף ולא יתן לנו להכיל ולחבק ולקרב בכל מחיר... תכל"ס... מהי המשבצת של שמעון?? אז ככה:

לכל שבט יש את התופעת לוואי שלו... לכל שבט יש את המחדלים שמאפיינים אותו... (הזכרתי את זה בפתח המאמר) ותפקידו של כל שבט לקחת אחריות על המחדלים הספציפיים שמתפתחים מתוכו... לדוגמא: עם הארץ!!! לאיזה שבט הוא שייך?? אז כפי שהזכרתי מקודם... עם הארץ זה לא של שבט... אלא שם של חולשה... ממילא ע"ז לא שייך לשבט מסוים... אבל בכל זאת יש את השבט שפורש עליו חסות ולוקח עליו אחריות... מי זה?? שבט יהודה!!! שבט יהודה לוקח אחריות על היהודי הפשוט... על היהודי הבסיסי שסו"ס הוא בן של ה'... ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא... שבט יהודה פורש חסות על אחרון נדחי ישראל ומזכיר לנו שצריך לחלל שבת ולדאוג ולאהוב כל תינוק שנשבה שבשם ישראל יכנה... ואז!! אז מגיע שמחת תורה ופתאום מגיעים שמעות על מחללי שבת שנהרגו... שומעים על נדחי ישראל שהיו מנותקים מכל זיק של יהדות ונהרגו עקד"ה... שבט יהודה מיד פורש עליהם חסות!... מחבק ועוטף אותם באינסוף אהבה... ולמה?? כי אני יהודה!!! אני מייצג את כל מי שהוא בן ביולוגי של ה'!! כל מי שהוא דוע ישראל... וכאן!!! כאן שמעון מזנק... הההלו... יהודה!! דיי!!! תפסיק! תפסיק לחפות עליהם!! יש דין ויש דיין! השבת תבעה את עלבונה... ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך... אל תקרא להם קדושים... אין חנופה... ללא כחל וללא סרק!! ואני שואל אותך עכשיו: האם אנוחנו צריך שמעון כזה?? **חייבים!!** חייבים מישהו שיעמיד את הדברים כמות שהם!! אה... אם שמעון צודק... אז למה אנוחנו בכל זאת מצטערים ומתאבלים על אותם נדחי ישראל?? כי סו"ס הם ילדים של ה'... שכונה אומרת קלני מראשי קלני מדורעני... אה... ככה...?? אז למה שמעון כן צודק?? בקיצור: תמשיך את זה לבד... מה שבטוח: יש פה שני שבטים!! וחייבים את שניהם!! חייבים את האיוון המנצח שבניהם... אי אפשר אחרת!! ומי שמתעקש לנגוש רק את אחד מהם הוא מסכן את הרוחניות של הילדים שלו... מי שמחבק עוברי עבירה בכל מחיר ושם אותו בגן עדן ללא תנאים... מסכן את עצמו ב'שוא עבוד אלוקים', ומי שאצלו יקוב הדין את ההר... שלא יתנסה בילדים שלו... דוד התנסה בילד שלו והוכיח שרחמי אב על בנים וה' אוהב את אחרון נדחי ישראל... אז בל דוגמא אחת של התערבות של שמעון...

אבל לא צריך להגיע לזה... זה יכול להיות גם בתוך שבט יששכר... יששכר הוא מרביץ תורה... הוא מתפעל את כל הישיבות והכוללים... וגם בתוך בית המדרש... צריך לפעמים לבלוע כל מיני צפרודעים... כל מיני בעלי אינטרסים שבוהשים בקלחת וצריך ליישר איתם קו... וזה המקום שבו יששכר נאלץ להכיל... להתמודד עם התופעת לוואי שצומחות מתוכו...

עד שיום אחד זה עובר את גבול הטעם הטוב... ואז שמעון מגיח עם חרב וחנית... סליחה... מה זה המסחרה הזו? מה זה השיקולים הצרים האלו?? בקיצור: שמעון מגיע כמו ביקורת חיצונית ודורש את טהור המחנה... כן... נכון שצריך להכיל... אבל גם גבולות... בשביל זה יש לנו את שמעון... אבל גם מי שמאוד אוהב את שמעון מותר לו לדעת שיש בכל מערכת פינת הכלה למחדלים וחולשות... בקיצור: אל תהיה בהלם כשאתה מזהה חולשות גם בתוך המערכת... כי בדיק כמו שצריך להכיל את נדחי ישראל... ככה צריך לדעת שגם בתוך המערכת לא כולם מלאכים ויש אנשים מורכבים שכל זמן שרוב התועלת על הנזק שווה להכיל אותם... דיו לעבד שיהיה כרבו... כמו שהקב"ה צריך להתמודד עם ילדים חקוקים שלו... ככה גם בית המדרש נאלץ להתמודד עם כל מיני טיפוסים מתאגרים... אה... איפה הגבול?? באיזה שלב צריך לדפוק על השלחן ולהגיד: סטופ!! בשביל זה יש לנו את שמעון שדורג שנוסף בעורף... ובשלב מסוים הוא לא יתן למחדלים יותר מידי גדולים להתרחש... עדיף לעצור כאן ולא להיכנס לדוגמאות... יתכן שדרושים מתנדבים לשבט שמעון... אבל עוד יותר מזה... דרושים מתנדבים שסיכמו להתמודד עם הפינות והמחדלים הלגיטימיים והצפויים מתוך כל שבט... ודו"ק

גיליון מס' 539 פרשת ויצא
תשפ"ד שנה שתיים עשרה

לזכות לומדי התורה
מחזיקי העולם

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות – נשמת כל חי

נשמת, ומיד חל שיפור במצבה עד שהחלימה. ואמר רבינו סגולה לזש"ק לומר נשמת (להדבק ח"א עמוד קצ"א).
לפני נסיעה לקבל ע"ע לומר בל"ג נשמת
והראה רבינו זצ"ל שכתוב בספר חנוכת הבית להרבי ר' העשל בסופו בתולדותיו שפעמים כאשר רצה להגיע למקום מסוים. ועוד כהאי גוונא אמר שמקבל על עצמו בנדר כשאגיע לשם ואומר נשמת ואמר לי שבכל צרה כשנושעים מזה אח"כ כדאי לומר זה, ואמר אביו מרן הקה"י זצ"ל שיקבל ע"ע כשיוצא לדרך שיש חשש סכנה שאם יעבור בשלום יאמר נשמת, ואמר שיאמר שיהיה כל זה בלא נדר, (ארחות רבינו ח"א עמוד מ"ו ח"ג עמוד ק"ז ועי' בס' תולדות יעקב עמוד קכ"ד).

עמידה בנשמת

לענין עמידה סבר רבינו זצ"ל דאי"צ לעמוד באמירת נשמת בשבת רק בישתבח (חמדת חיים עמוד ט), ואמר שכן נהג גם אביו מרן בעל הקה"י עי' בארחות רבנו (ח"א עמוד מ"ט), וכתב רבינו זצ"ל אצלנו לא נהגו לעמוד רק בב"ש ויברך דוד וישתבח, וכן נהג מרן החזו"א, וכסתימת הרמ"א (סי' נ"א ס"ז) ע"ש, (דעת נוטה כתי על עניני פסוד"ז סי' קנ"ד).

טעם שנקרא ברכת השיר

כתב רבינו זצ"ל, תפילת נשמת נקראת בפסחים (ק"ז ב') בשם ברכת השיר, משום שהיא ברכה ביחד עם ישתבח, (סדור תפילה למשה בתפילת נשמת, ועי' במשנ"ב סי' נ"ב סק"ה ושונה הלכות שם ס"ב בשם החיי אדם כלל י"ט ס"ו בשם הגר"א דבשבת מחויב לומר נשמת דהיא נקראת ברכת השיר, ולכן אסור להתחיל בשבת בישתבח ללא שיקדים אמירת נשמת).

להזהר שלא לומר בחול נשמת עם חתימה בשם

כתב רבינו זצ"ל במכתב (אדר תש"ע בענין שמירת קדושת שם ה') וז"ל, מפיצים לאחרונה נוסחאות של נשמת כל חי עם חתימת ישתבח בשם ומלכות שלא בנוסח תפילת שחרית של שבת, וזה מכשול חמור, ויש שחשבו לתקן והשמיטו שם אחד, ולא הועילו דעדיין יש שם ומלכות (כשאומר ברוך קל כמבואר בשעה"צ סי' רי"ד סק"ג דקל הוא א' מהשמות שאין נמחקין), ופונים אנו למדפיסים ולמפיצים לתקן מכשול חמור זה ולהדפיס עד התיבות מעתה ועד עולם, ועד בכלל ולא יותר, (ממכתב הנדפס בסו"ס חוט שני ר"ה עמוד תל"א), ובמכתב אחר כ' שלא יאמר כלל ישתבח, (אריה שאג עניני תפילה סי' י"ז ועי' בס' כל משאלותיך עמוד תקפ"ז ועי' רש"י תענית ו' ב' ד"ה רוב).

מי שקבל ע"ע לומר נשמת בעשרה

נשאל רבינו זצ"ל, במי שקבל ע"ע אם יעבור הלידה בשלום וכיו"ב, שיאמר נשמת בעשרה ויביא מזונות להודות ולפרסם הנס, האם צריך לאסוף עשרה במיוחד עבור זה, או יכול לעשות זה יחד עם סעודת סיום, או סעודת ברית מילה, או שאין לו לערב זה עם דבר אחר, והשיב יכול, (עזרת אליעזר).

לקבל ע"ע לומר נשמת כשיראה ישועה

הרבנית ע"ה ספרה שרבינו זצ"ל, נהג ע"פ עצת אביו מרן הקה"י זצ"ל, לקבל על עצמו לפני לידה או מחלה של ילד או שאר בעיות שאם הכל יהיה בסדר יאמרו הוא והרבנית נשמת כל חי, וכן נהגו אחרי כל לידה אחרי רפואה של ילד ממחלתו וכן בכל ענין שראו בו ישועת ד', אמרו תיכף תפלת נשמת כל חי, (דברי שיח גליון ר"ג להדבק ח"ב עמוד קל"ה, וקו' עזרת אליעזר עניני לידה עמוד כ"ד) ובכף החיים (סי' רמ"א אות ח' מחסד לאלפים אות ד') קבלה בידינו מרבי יהודה החסיד ששבח נשמת כל חי מסוגל על כל צרה שלא תבוא לקבל האדם על עצמו כשיהיה ניצול ממנה לומר נשמת כל חי בתודה וקול זמרה בפני עשרה ובו נצולו רבים, וכמה פעמים אמר למי שהיה לו נס שילמוד בפרק התודה שבמנחות, (אלא, ועי' בשונה הלכות).

לומר נשמת אחר לידת הצאצאים ולזש"ק

והביא בעזרת אליעזר (שם) שמועה שהיה רבינו זצ"ל אומר נשמת אחרי לידת כל נכד ונין ושאל מרבנו שא"א זה רק על הצלה, וכ' לו רבינו שקר וכזב, (נראה דר"ל דאינו דוקא בהצלה מחולי, וכן בתשובה אח"כ כ' שגם על בנות ועל נשים יש לומר), עי' בס' אלא (פע"ב ס"א) שפעמים הרבה כשנולד נכד היה אומר רבינו נשמת כל חי (אבל לא תמיד וא"ל בנו דבעיקר היה אומר כשהיה איזה קושי בלידה). וסיפר רבינו זצ"ל שאחרי לידת צאצאיו היה בא לאביו מרן הקה"י זצ"ל והיו אומרים יחד נשמת, ובלידת א' הנכדות היתה התינוקת במצב קשה, והתפללו להחלמתה, ולפתע אמר אביו הקה"י הרי לא אמרנו נשמת כשנולדה, ואמר

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

בא והיה שותף בזיכוי הרבים הגדול

מגבית מיוחדת לטובת מערכת "קובץ גליונות"
לקראת ימי החנוכה הבעל"ט

הכרת הטוב לשותפים במגבית זו, יקבל כל שותף בקבוק שמן זית מהודר משיירי מצוה שהיה תלוי כניו סוכה בסוכתם של שמונה מגדולי ישראל וכך יהיה ניתן להמשיך את המצווה ולהזדוילק את נרות החנוכה משיירי המצוה וכמבואר בספרים הקדושים במעלות וסגולות הדבר

וכתב בספר כרטיא דאליהו: "כח גדול יש לשיירי מצוה, שאע"פ דק"ל בני חיי ומזוני לאו בוכותא תליא מלתא אלא כמולא תליא מלתא. עם כל זה השיירים שלהם מהנו לתקן המזל... ונם שיירי מצוה מעכבין את הישרעלות וגורמים חיים. וכתב הגר"ח פלא"ח בספרו מועד לכל חי: יש נהגים לתלות שמן זית דן לגוי סוכה ולייחדו בשביל להשתמש בו אפי"כ למצוות הדלקת נרות חנוכה, והוא מגדב יפה

וכן נודע כידוע מעט שמן שהיה תלוי
בסוכתו של מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל
בתרומה חוד פעמית בסך 100 ₪ תקבל את הבקבוק שמן המיוחד
ובו מהשמן שהיה תלוי כניו סוכה בסוכתם של שמונה מגדולי ישראל

הכמות מוגבלת והזרזי נשכר!
צילצל עוד היום והבטח את כותך לקבלת השמן המיוחד:
k.gilyonot@gmail.com | 053-3145900

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמה לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדיחות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

נדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - השבועות הבאים בעזה"י:

המשך משפחת קרליץ

פרשת וישלח - הגאון רבי יצחק זונדל ה"ד ורבי משה ה"ד בני רבי שמריהו יוסף קרליץ רב דקוסובה

פרשת וישב - הגאון רבי ישראל אלושנסקי זצ"ל שאבה ללמוד בצוואת עם מרן הסטייפלר (י' טבת תשמ"ט) | פרשת מקץ - הגאון רבי ליפא דב וינטרוב זצ"ל ידד נפשו של רבינו

פרשת ויגש - מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל (ב)

הגאון רבי שמריהו יוסף קרליץ זצ"ל רב דקוסובה

אבל לימים סיפר החזון איש לרבינו: למדתי את הגמרא שוב וראיתי שהוא (המלמד) הסביר את הגמרא בצורה שהוא הבין, אבל האמת היא שאביו צודק כי פשט הגמרא הוא אחרת.

והראה רבינו את דברי החזון איש באורח חיים סימן נ"א ס"ק י"ז "מורי הרב משה טובי"א זללה"ה אמר, דבבית של עץ שהפצים מחזיק את כל הכותל ואי אפשר לפרוץ את הפצימין, אפילו לא פרץ את פצימיו אין לו אלא ד' אמות"

וכמו כן הראה שגם בחזו"א יורה דעה סימן ר"ז על מסכת חולין דף ח' ע"א כותב "ומפי מו"ר משה טובי"א זללה"ה שמעתי כי דברי המהרש"א בסוגיא שם תמוהים".

מעניין לציין עוד, שכאשר סיים רבי משה טובי"א ללמוד עם החזון איש את שני מסכתות הנ"ל, אמר לו: מעתה אינך צריך יותר לרב, ואתה יכול ללמוד כבר לבד!

חבל שרק בערב פסח

רבינו נשא עמו זכרונות רבים אודות העיירה קוסובה בה כיהן סבו כרב, הן ממה ששמע מאמו ע"ה והן ממה שקיבל מדודו מרן בעל החזון איש. פעם סיפר בשם אמו את העובדא הבאה:

מנהג מעניין היה להם לבני אותה העיר. למחרת פורים היה מתייחד שיעור עבור הבכורים שבעיירה, אלו שצריכים על פי הלכה להתענות בערב פסח. הם היו מתחילים בלימוד אחת ממסכתות הש"ס, ומסיימים אותה עד לערב פסח, ואז נפטרים מהתענית כדין סעודת מצוה.

פעם העיר על כך הרב דקוסובה - כמה חבל שרק בערב פסח חייבים הבכורים להתענות, הלא אם היו חייבים כל חודש להתענות לבטח היו לומדים בהתמדה כל השנה, כדי לסיים בכל חודש מסכת...

רבינו משתתף בחגיגת סיום

"דער קליינר"

מרן החזון איש הקפיד שלא לקרות לאחינו ששמו 'שמריהו' בשמו, כי לא רצה לקרוא בשם של אביו, ואף שאין הכוונה כלל לאביו, מכל מקום כיון שהשם שמריהו הוא 'פלא' ואינו נפוץ כ"כ, נמנע מלנקוב בשם², והיה קורא להם דער קליינר.

וכן נהג אחריו רבינו שהיה קורא לבן דודו רבי שמריהו גריינמן, שהיה מבוגרים ממנו בגיל, "דער קליינר". וכנראה משום כבודו של מרן החזון איש.

ספר פתוח מול הנרות

רבינו היה רגיל לומר: אמא ע"ה נהגה להניח סידור פתוח בעת הדלקת נרות שבת, ואמרה שכך עשו בקוסובה. ונהגה כן כסגולה שנתות שבת לא יגרמו לשריפה ח"ו.

אם לא יועיל - יזיק

פעם הגיע אחד אל החזון איש ושאל אותו בענין התכלת שהמציאו, האם ללבוש או לא. השיב לו החזון איש שאין צריך.

והמשיך השואל, הרי אם אין זה תכלת אם כן אינו גרוע יותר מלבן, ומה איכפת שנלבש מספק.

ענה לו: בעיירה קוסובה היה פעם משוגע, והיה הולך במשקפים בלא זכוכיות, ושאלוהו למה אתה הולך כך, וענה: "אם לא יועיל לא יזיק". והנמשל מובן, שאין בזה כלום.

2. מתוך כתב ידו של רבינו המובא במעשה איש חלק א' עמוד י"ד.
3. עין ביורה דעה סימן ר"מ ס"ב.

'בית התלמוד'

על גדלותו הרבה של סבו רבי שמריהו יוסף קרליץ זצ"ל, היה רבינו מציין את העובדא כי היה תלמיד חכם וירא שמים מופלג, וקצה גדלותו ניתן לראות בחיבורו הקצר והמקיף על משניות חולין בשם 'בית התלמוד' - שהוא תמצית כל דברי הגמרא להלכה ולמעשה סביב המשניות. ובמחשבתו היתה לעשות חיבור שכזה על כל מסכתות הש"ס אבל לא עלתה בידו.

ופעם מצא רבינו והראה לחזון איש כי הערה מסוימת בספרו כבר קדמה אביו בחיבורו 'בית התלמוד', ושמה החזון איש שמחה גדולה שכיון לדעת אביו.

וראה בדרך אמונה פרק י' מביכורים בציון ההלכה אות קמ"ו שמיישב קושיא שהקשה בבית התלמוד פרק ראשית הגז.

רבי שמריהו יוסף קרליץ זצ"ל

הפסיקו להגיש בשר עוף הודו'

בבית רבינו היו נוהגים לאכול גם עוף מתרנגול 'הודו'. ורבינו הראה שסבו רבי שמריהו יוסף קרליץ שלח מכתב בענין זה לבנו מרן החזון איש, והמכתב נדפס בספר שערי תבונה בתחילת קונטרס משפחת רם, עיין שם. (ספר אלא ארבע אמות ריש פרק ס"ה).

וכשנכנס למשפחה החתן הגדול הגאון רבי שרגא שטיינמן שליט"א, היה נמנע מלאכול כל אימת שהיה מגישים את בשר ההודו.

פעם הבחינה בכך חמותו הרבנית בת שבע ע"ה, ושאלה אותו על זה, והשיב שלאחרים אינו אומר דיעה, אבל הוא עצמו לא יאכל, כי בבית אביו מרן הגרא"ל שטיינמן לא היו מכניסים לבית עוף כזה, כי המסורת של מה שקוראים בדרך האחרון 'תרנגול הודו', אינו ברורה שזה אכן העוף שהתירו גדולי הדורות. ומאז הרבנית ע"ה הפסיקה להגיש לשולחן בשר מעוף הודו.

לא הגישו בשר עוף מתרנגול הודו!
גדולי הדור זצ"ל ולהבחלי"ח שליט"א בשמחה משפחתית

רבי משה טובי"ה

סיפר רבינו שבילדותו למד החזון איש בעיירה קוסובה את מסכתות חולין ובבא בתרא אצל מלמד תלמיד חכם בשם ר' משה טובי"ה. וכשהגיעו לגמרא בבבא בתרא שעסקה בענין מהלכות שכנים פתח המלמד ואמר לו:

פעם היה לי דין תורה אצל אביך - רבי שמריהו יוסף, בענין של נזקי שכנים, והרב דקוסובה פסק לרעתי. והנה לפי הגמרא שלמדנו כעת יוצא שאביך אינו צודק.

והחזון איש שהיה אז ילד צעיר שמע את הדברים, והיה נראה לו שאכן המלמד צודק ואביו טעה.

1. במשך הרבה שנים היה החיבור שהודפס בשנת תרע"ד כמעט אינו בנמצא, ועותקים בודדים בלבד נשארו בידי בני המשפחה. אחד מתלמידי החכמים במשפחה סבר כי לא ראוי להדפיס את החיבור לרבים, יען כי הוא ממעט בגדלותו הרבה של המחבר, שיסברו שהיה בקי רק במשניות חולין. אבל רבינו לא ראה בזה פחיתות כבוד, ולימים כאשר הציע בן רבינו רבי א"ש להדפיס שנית את החיבור יחד עם הספר שערי תבונה הסכים עמו רבינו ומאז החיבור נפוץ יותר (מפי חתן רבינו הגר"ש שטיינמן).